

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU'NUN
HAYATI VE SİYASİ KİŞİLİĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökhan TÜRKMEN

OCAK-2025

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU'NUN
HAYATI VE SİYASİ KİŞİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökhan TÜRKMEN

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hikmet Öksüz

OCAK-2025

TRABZON

ONAY

Gökhan TÜRKMEN tarafından hazırlanan “Ahmet İhsan Birincioğlu'nun Hayatı ve Siyasi Kişiliği” adlı bu Çalışma 17.01.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği / oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı'nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı- Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Dr. Hikmet ÖKSÜZ	Başkan	☐	☐	
Prof. Dr. Uğur ÜÇÜNCÜ	Üye	☐	☐	
Doç. Dr. Mehmet AKPINAR	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Haydar AKYAZI
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ - Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada yararlanılan kaynakların tümüne eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Gökhan TÜRKMEN

17.01.2025

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, Ahmet İhsan Birincioğlu'nun hayatını ve siyasi kişiliği incelemeyi amaçlamıştır. Birincioğlu, XIII. ve XIV. Dönemlerde AP Trabzon Milletvekili olarak TBMM'ye girmiş ve II. ve III. Demirel Hükümetlerinde Gümrük ve Tekel Bakanlığı yapmıştır. 12 Ekim 1975'te yapılan kısmi Cumhuriyet Senatosu seçimlerinde AP Trabzon üyesi olarak Senato'ya girerek 12 Kasım 1979'da kurulan VI. Demirel Azınlık Hükümeti'nde Millî Savunma Bakanlığı görevinde bulunmuştur. İki bakanlığı da 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri müdahaleleriyle son bulmuştur. Aktif siyasi hayatının dışında birçok KİT'lerde de çeşitli bakanlıkların yönetim kurulu temsilciliği görevlerini yürütmüştür.

Çalışmada, Birincioğlu'nun çocukluk yıllarından başlayarak eğitim hayatı, siyasi düşünce yapısı, kariyer basamakları ele alınmıştır. Araştırma boyunca, Birincioğlu'nun çeşitli görevlerde bulunduğu dönemler ve bu dönemlerdeki siyasi ve sosyal koşullar dikkate alınarak, onun siyaset yapma biçimi ve toplumsal olaylara yaklaşımı değerlendirilmiştir. Birincioğlu'nun siyasi vizyonu, idealleri ve Türkiye'nin kalkınma sürecine olan katkıları, arşiv belgeleri, gazete haberleri, meclis tutanakları ve Birincioğlu'nun kendi yazıları ışığında ortaya koyulmuştur. Ayrıca, dönemin tanıkları ve Birincioğlu'nun yakın çevresiyle yapılan mülakatlar, çalışmanın zenginleşmesine büyük katkı sağlamıştır. Ahmet İhsan Birincioğlu'na dair aynı bilgileri tekrar eden ve bir sayfadan oluşan biyografiler dışında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu eksiklikten hareketle Birincioğlu'nun; basından, tutanaklardan ve yakın çevresiyle yapılan mülakatlardan faydalanılarak yeni bilgiler ışığında, hayatı ve siyasi kişiliği detaylarıyla ortaya koyulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen birçok kişi ve kuruma teşekkür borçluyum. Öncelikle, Danışman Hocam Prof. Dr. Hikmet Öksüz'e, bilgi ve deneyimleriyle çalışmama yön veren değerli katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırma sürecinde benden desteğini esirgemeyen aileme, Elif Gül Hanıma; tez yazım sürecindeki sabır ve anlayışları için minnettarım. Araştırmam sürecinde bana kapılarını açan, zaman ayıran, arşivlerini ve bilgilerini paylaşan saygıdeğer Atilla Alp Bölükbaşı'na, Fethi Yılmaz Beye, TBMM Kütüphane ve Arşiv Birimi çalışanlarına, Milli Kütüphane çalışanlarına, Trabzon Lisesi Müdür Yardımcısı Sayın Mustafa Kasap Beye, Birincioğlu'nun torunu Eda Sebahat Hanıma, yakın akrabaları Hacı Osman Birinci'ye ve Hürdoğan Birinci'ye son olarak da Birincioğlu'nun futbolla ilgilendiği dönemde onun sporcusu olan Ömer Kaya Türkmen'e teşekkür ederim. Bu tezin, Ahmet İhsan Birincioğlu'nun hayatının ve siyasi kişiliğinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmasını ve gelecekteki çalışmalara da kaynaklık etmesini temenni ederim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	II
BİLDİRİM	III
ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
GRAFİK LİSTESİ	VII
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU'NUN HAYATI VE SİYASİ KİŞİLİĞİ	4
1.1. Hayatı	4
1.2. Siyasi Kişiliği, Şahsiyeti ve Politik Görüşleri	9
1.3. Seçim Bölgesi Olan Trabzon'a Faydaları ve İlğisi	16
1.4. Yerel ve Ulusal Basında Ahmet İhsan Birincioğlu	18
1.4.1. Akçaabat Gazetesinde Yayımlanan Yazıları	19
1.4.2. Hakkındaki Suçlayıcı İddialar ve Tekzipler	21
1.4.3. Demirel'e Trabzon Gezilerinde Refakati	23
1.4.4. 1965 Milletvekili Genel Seçimleri Öncesi ve Sonrası Faaliyetleri	24
1.4.5. XIII. Dönem Milletvekilliği Sırasındaki Faaliyetleri İlişkin Haberler	26
1.4.6. Trabzon AP İl ve İlçe Teşkilatlarına ve Kongrelerine Yönelik Faaliyetleri.....	27
1.4.7. Seçildikten sonra Trabzon'a Gerçekleştirdiği Ziyaretler	34
1.4.8. AP'nin Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Sekizinci Büyük Kongrelerinde Birincioğlu	36
1.4.9. 1969 Milletvekili Genel Seçimleri Sürecinde Hakkında Çıkan Haberler	37
1.4.10. Mahalli Seçimlerdeki Rolüne İlişkin Haberler	39
1.4.11. Hastalıklarına İlişkin Verilen Haberler	42
1.4.12. Gümrük ve Tekel Bakanı Olması ve Faaliyetleri Üzerine	42
1.4.13. 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesine ve Sonrasında Kurulan Hükümete Bakışı.....	61
1.4.14. AP'nin Yönetim Kademesindeki Faaliyetleri	61
1.4.15. 1973 Milletvekili Seçimlerine Yönelik Adaylığı ve Çalışmaları	62

1.4.16. 1975 Cumhuriyet Senatosu Seçimlerine Katılımı, Seçilmesi ve Faaliyetleri.....	65
1.4.17. II. Milliyetçi Cephe Hükümetine Dair Parti İçi Değerlendirmeleri.....	68
1.4.18. Milli Savunma Bakanı Olması ve Faaliyetleri	69
1.4.19. 12 Eylül 1980 Darbesi Öncesi, Birincioğlu'nun Yaşadıklarına İlişkin Yazı Dizileri ..	78

İKİNCİ BÖLÜM

2. AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU'NUN, TBMM FAALİYETLERİ	81
2.1. Yasama Faaliyetleri.....	82
2.2. Yürütme Faaliyetleri	83
2.2.1. Gümrük ve Tekel Bakanlığı Sırasındaki Faaliyetleri	83
2.2.1.1. Muhatap Olduğu Sorulara Verdiği Cevaplar.....	83
2.2.1.2. Meclis Konuşmalarında Üzerinde Durduğu Konular ve Uygulamalar.....	92
2.2.1.2.1. Tütün, Tütün Piyasaları ve Sigara Hakkındaki Görüşleri ve Uygulamaları	92
2.2.1.2.2. Gümrük Teşkilatı ve Bakanlığın Duruma Yönelik Yaptığı Konuşmalar .	105
2.2.1.2.3. Çay Meselesi Üzerine Görüşleri ve Uygulamaları.....	107
2.2.1.2.4. Kaçakçılığa ve Gümrüklere İlişkin Konuşmaları.....	112
2.2.1.2.5. İçki Sanayine ve Üzüm Alımına Dair Açıklamaları.....	113
2.2.1.3. Önerge, Kanun Tasarısı, Tezkere ve Kararname.....	115
2.2.2 Millî Savunma Bakanlığı Sırasındaki Faaliyetleri	117
2.2.2.1. Muhatap Olduğu Sorulara Verdiği Cevaplar.....	117
2.2.2.2 Meclis Konuşmalarında Üzerinde Durduğu Konular ve Uygulamalar.....	119
2.2.2.2.1. NATO İttifakına ve ABD İle Yapılan Anlaşmalara Yönelik Konuşmaları	119
2.2.2.2.2. Türkiye'nin İran Politikasına ve Milli Harp Sanayine Dair Konuşmaları	120
2.2.2.2.3. Sıkıyönetime ve TSK'ya Yönelik Değerlendirmeleri	122
2.2.2.3. Tezkereler ve Kararnameler.....	123
SONUÇ.....	125
KAYNAKÇA	127
EKLER.....	144
ÖZGEÇMİŞ.....	200

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Gümrük ve Tekel Bakanlığı Sırasında İmzaladığı Kararnamelerin Konularına Göre Sınıflandırılması.....	115
Grafik 2: Milli Savunma Bakanlığı Sırasında Altına İmza Attığı Kararnamelerin Konularına Göre Sınıflandırılması.....	124

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, “Ahmet İhsan Birincioğlu’nun Hayatı ve Siyasi Kişiliği”ni detaylarıyla analiz ederek ortaya koymaktır. Bu amaçla araştırma için gazeteler, arşiv belgeleri, resmi yayınlar, Meclis tutanakları ve yakın çevresiyle yapılan mülakatlardan faydalanılmıştır. Bu açıdan özgün bir çalışma ortaya koyulmuştur. Araştırmanın sonucunda Birincioğlu’nun hayatına ve siyasi kişiliğine dair birçok yeni bilgiye ulaşılarak çalışmada sunulmuştur. Birincioğlu, 1923 yılında Trabzon’un Akçaabat İlçesinde doğdu. İlkokul ve lise eğitimini Trabzon’da gördükten sonra bir süre maddi imkansızlıklardan dolayı Trabzon’da Ziraat Bankası Depo memuru olarak çalıştı. Hemen ardından İstanbul Üniversitesi’nde Hukuk eğitimini 1951’de tamamlayarak mezun oldu. Trabzon Barosu’na kayıtlı olarak bir süre Akçaabat’ta açtığı yazıhanesinde serbest avukatlık mesleğini icra etti. Birincioğlu’nun parti düzeyinde siyasetle olan ilk teması bilinenin aksine 1954 ve 1957 Milletvekili Seçimlerinde, CMP’den Trabzon Milletvekili adayı olmasıyla başladı fakat seçilemedi. Bu araştırma sonucu elde edilen yeni bilgilere göre; AP Akçaabat İlçe Başkanı olmadan önce sporla da ilgilenen Birincioğlu, Trabzon’un Akçaabat İlçesi’nin takımları olan Sebat Gençlik ve Tütün Spor Kulüplerinde başkanlık yaptı. 1965 ve 1969 Milletvekili Seçimlerinde AP Trabzon Milletvekili adayı oldu ve seçilerek Meclis’e girdi. II. ve III. Demirel Hükümetlerinde Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptı ve 12 Mart Muhtırasıyla birlikte bu bakanlığı sona erdi. Meclis içi en yoğun faaliyetlerini, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında gösterdi. Adı da en çok eski Gümrük ve Tekel Bakanı olarak anıldı. Gümrük kapılarına gece gündüz demeden, kimi zaman bir işçi kimi zaman bir köylü kılığında baskınlar yaparak gümrük kapılarının işleyişini, memurların rüşvet alıp almadığını bizzat kontrol etti. Bundan dolayı milletvekilleri ve senatörler kendisine “Jet 2” lakabını taktı. Yine bu bakanlığı sırasında, özellikle kaliteli tütün ve çay üretimi için bazı standartlar getirmeye çalışsa da alışılmış düzene göre çıkar elde edenlerin tepkisiyle karşılaştı. Yine de kendince doğru bildiğinde ısrarcı oldu. 1973 Milletvekili Seçimlerine de AP Trabzon Milletvekili adayı olarak katıldı fakat seçilemedi. 1975’te AP Trabzon Senatörü seçilene dek PTT ve Ereğli Demir Çelik gibi kamu kuruluşlarında yönetim kurulu üyeliği yaptı. Ardından 1979’da kurulan VI. Demirel Hükümetinde Millî Savunma Bakanlığı yaptı. Bu Bakanlığı da tıpkı önceki bakanlığı gibi askeri müdahale sonucu kısa sürdü. Birincioğlu bundan sonra siyasete küstü ve yalnızca bazı kamu kuruluşlarında yönetim kurulu üyeliği yaptı. Son görevinden de 1997 yılında ayrılarak tamamen emeklilik hayatı yaşadı. 20 Ocak 2007’de vefat etti. Kabri Trabzon’un Akçaabat İlçesi’nin Osmanbaba Mahallesi’nde, ilk eşi olan Fatma Sebahat hanımla yan yanadır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet İhsan Birincioğlu, Milli Savunma Bakanı, Adalet Partisi, Trabzon

ABSTRACT

The aim of this research is to analyze and present "The Life and Political Personality of Ahmet İhsan Birincioğlu" in detail. For this purpose, newspapers, archive documents, official publications, parliamentary records, and interviews with his close circle were utilized for the research. In this respect, an original study has been produced. As a result of the research, many new pieces of information about the life and political personality of Birincioğlu have been obtained and presented in the study. Birincioğlu was born in 1923 in the Akçaabat district of Trabzon. After receiving his primary and secondary education in Trabzon, he worked as a warehouse clerk at Ziraat Bank in Trabzon for a while due to financial difficulties. Shortly after, he completed his legal education at Istanbul University in 1951 and graduated. He practiced law for a while as an independent lawyer in the office he opened in Akçaabat, registered with the Trabzon Bar Association. Contrary to what is known, Birincioğlu's first relationship at the political party level began when he was a candidate for Trabzon Deputy from the CMP in the 1954 and 1957 Parliamentary Elections, but he was not elected. According to other new information obtained, before becoming the AP Akçaabat District President, Birincioğlu, who was also interested in sports, chaired the clubs Sebat Gençlik and Tütün Spor in the Akçaabat district of Trabzon. He became a Trabzon Deputy candidate for the AP in the 1965 and 1969 General Elections and was elected to the Parliament. He served as the Minister of Customs and Monopoly in the II. and III. Demirel Governments, and this ministry ended with the Memorandum of March 12. He showed his most intense activities in the Parliament during his tenure at the Ministry of Customs and Monopoly. He was mostly referred to as the former Minister of Customs and Monopoly. He personally controlled the functioning of the customs gates and whether the officials were taking bribes or not by making raids day and night, sometimes disguised as a worker and sometimes as a peasant. Because of this, deputies and senators nicknamed him "Jet 2". Again, during this ministry, although he tried to introduce some standards, especially for the production of high-quality tobacco and tea, he faced reactions from those who gained benefits according to the accustomed order. Nevertheless, he was persistent in what he believed was right. He also participated in the 1973 Parliamentary Elections as a Trabzon Deputy candidate from the AP but was not elected. Until he was elected as an AP Trabzon Senator in 1975, he served as a board member in public institutions such as PTT and Ereğli Iron and Steel. Then, he served as the Minister of National Defense in the VI. Demirel Government established in 1979. This ministry, like his previous ministry, was short-lived due to military intervention. After that, Birincioğlu became disillusioned with politics and only served as a board member in some public institutions and retired in 1997. He passed away on January 20, 2007. His grave is in Osmanbaba Neighborhood of Akçaabat District of Trabzon, next to his first wife, Fatma Sebahat.

Keywords: Ahmet İhsan Birincioğlu, Minister of National Defense, Adalet Party, Trabzon

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.t.	: adı geçen tez
AP	: Adalet Partisi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMP	: Cumhuriyetçi Millet Partisi
DABCA	: T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi
DİSK	: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DP	: Demokrat Parti
DSİ	: Devlet Su İşleri
DYP	: Doğru Yol Partisi
et	: erişim tarihi
F. M. S.	: Foreign Military Sales
GAP	: Güney Anadolu Projesi
GP	: Güven Partisi
KTÜ	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
MBK	: Milli Birlik Komitesi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MSP	: Milli Selamet Partisi
MP	: Millet Partisi
M. T.	: Mülakat Tarihi
NATO	: North Atlantic Treaty Organization
PTT	: Türkiye Cumhuriyeti Posta ve Telgraf Teşkilatı
s.	: sayfa
SEKA	: Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları
S. S. K.	: Sosyal Sigortalar Kurumu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜMAŞ	: Türk Mühendislik, Müşavirlik ve Müteahhitlik Anonim Şirketi
TÜMOSAN	: Türk Motor Sanayi
YTP	: Yeni Türkiye Partisi

GİRİŞ

Bu çalışmada, Ahmet İhsan Birincioğlu'nun çocukluk yıllarından başlayarak eğitim hayatı, siyasi düşünce yapısı, kariyer basamakları ele alınmıştır. Araştırma boyunca, Birincioğlu'nun çeşitli görevlerde bulunduğu dönemler ve bu dönemlerdeki siyasi ve sosyal koşullar dikkate alınarak, onun siyaset yapma biçimi ve toplumsal olaylara yaklaşımı değerlendirilmiştir. Birincioğlu'nun siyasi vizyonu, idealleri ve Türkiye'nin kalkınma sürecine olan katkıları, arşiv belgeleri, gazete haberleri, meclis tutanakları ve Birincioğlu'nun kendi yazıları ışığında ortaya koyulmuştur. Ayrıca, dönemin tanıkları ve Birincioğlu'nun yakın çevresiyle yapılan mülakatlar, çalışmanın zenginleşmesine büyük katkı sağlamıştır. Yapılan literatür taramasında, Ahmet İhsan Birincioğlu'na dair TBMM'nin yayınladığı Türk Parlamento Tarihindeki bilgileri tekrar eden ve bir sayfadan oluşan biyografiler dışında herhangi bir akademik veya akademi dışı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu eksiklikten hareketle Birincioğlu'nun; basından, tutanaklardan ve yakın çevresiyle yapılan mülakatlardan faydalanılarak yeni bilgiler ışığında, hayatı, siyasi kişiliği, şahsiyeti ve politik görüşleri detaylarıyla ilk defa paylaşılacak olan belgeler ve fotoğraflarla da zenginleştirilerek ortaya koyulmuştur. Çalışma iki bölüm üzerine inşa edilmiştir. İlk bölümde Birincioğlu'nun hayatı, siyasi kişiliği, şahsiyeti, politik görüşleri, Trabzon'a olan yararlılıkları ve ilgisinin yanında hakkında basına yansıyan haberler derlenip değerlendirilerek, birçok yeni bilgi rehberliğinde sunulmuştur. İkinci ve son bölümde ise Birincioğlu'nun tutanaklar ve resmi yayınlar ışığında TBMM faaliyetleri ele alınmıştır.

Birincioğlu'na dair yerel basında; Akçaabat, Yenigün, Sonhaber, Bayraktar, Hizmet gazeteleri incelenerek 160'ı aşkın haber ve bilgi tespit edilmiştir. Ulusal basında ise; Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri incelenmiş olup 145'i aşkın haber ve bilgiye ulaşılmış ve bunlar ikinci bölümde değerlendirilerek sunulmuştur. Ulaşılmış olan haberler ve bilgiler, biyografik bilgilerin yanı sıra henüz 21 yaşında iken Akçaabat hakkında, vatandaşlık ve vazife bilinci ile ilgili yazdığı makaleleri de içermektedir. Bunlara ek olarak; AP Trabzon Teşkilatı il ve ilçe seçimlerine ve kongrelerine katılımı, bu kongrelere ve seçimlere olan müdahaleleri, milletvekilliğine adaylığı sırasında yaptığı çalışmalar, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasındaki faaliyetleri, Trabzon halkı ile olan iletişimi ve halkın onun faaliyetine yönelik tepkileri, AP içinde yaşanan olaylardaki Birincioğlu'nun rolü, Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı sırada çay ve tütün ziraatına dair çalışmaları, partisinin üyeleriyle ve muhalefetle olan ilişkileri, Milli Savunma Bakanlığı sırasında katıldığı NATO toplantılarında yaptığı açıklamalar ve son olarak 12 Eylül 1980 Darbesi sürecinde yaşanan gelişmelerdeki rolü üzerine haberleri ve bilgileri de içermektedir.

İkinci bölümde; Birincioğlu'nun TBMM faaliyetlerinin değerlendirilmesi sonucunda, milletvekili olarak görev aldığı Meclis'in XIII. Döneminde, yalnızca iki kanun teklifi vererek faaliyet

gösterdiği tespit edilmiştir. Meclis'in XIV. Döneminde ise milletvekilli olarak Meclis'te bulunduğu süre içinde ise hastalığı nedeniyle adına verilen iki izin tezkeresinden başka ize rastlanmamıştır. Yine Birincioğlu'nun Milli Savunma Bakanı olana kadar Meclis'te, Senatör olarak bulunduğu dönemde adına verilen beş izin tezkeresinden başka bir ize rastlanmamıştır. Bu tezkereler mazeretine ve hastalığına binaen verilmiştir. Birincioğlu'nun II. ve III. Demirel Hükümetlerinde, Gümrük ve Tekel Bakanı olarak yürütmede faaliyet gösterdiği sırada Meclis'e hitaben on üç konuşma yapmıştır. Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında Gümrük Kanunu tasarısının konuşulup ivedilikle karar verilmesine dair iki önerge sunmuştur. Yurtdışı ziyareti dolayısıyla ise yerine vekâlet edilmesi nedeniyle bir tezkere verilmiştir. Ayrıca Birincioğlu, II. ve III. Demirel Hükümetlerinin Gümrük ve Tekel Bakanı olarak 522 kararnamenin altına imza atmıştır. VI. Demirel (Azınlık) Hükümetinde Milli Savunma Bakanı olarak Bakanlar kurulunda görev alan Birincioğlu, bu dönemde kendisine yöneltilen iki soruya cevap verdiği tespit edilmiştir. Birincioğlu, Milli Savunma Bakanlığı sırasında Meclis'e hitaben iki konuşma yapmıştır. Bakanlar Kurulu üyesi olarak Birincioğlu, 543 kararnameye imza atmıştır. Tüm bu bilgiler değerlendirilerek çalışmada sunulmuştur.

Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda, Trabzon'un mütevazı bir köyünde hayata gözlerini açan Ahmet İhsan Birincioğlu, cumhuriyetin sağladığı fırsat eşitliği sayesinde Tekel Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı gibi önemli görevlerde bulunmuştur. Bu açıdan da Trabzon'dan yetişmiş olan sayılı devlet ve siyaset adamlarından olması bu çalışmaya harcanacak mesaiyi değerli kılmıştır. Birincioğlu'nun 84 yıllık yaşamı Türkiye Cumhuriyeti'nin varoluşundan bugüne geçirdiği tüm evrelerin de şahidi bir yaşamdır. Çocukluk ve gençlik yılları Atatürk ve İnönü liderliğindeki CHP iktidarındaki Türkiye'de geçen Birincioğlu'nun orta yaşları ise Adnan Menderes ve Celal Bayar liderliğindeki Demokrat Parti iktidarı döneminde geçmiştir. Tam da bu sıralarda siyasetle parti düzeyinde temas kurmaya başlamıştır. Birincioğlu, DP'nin iktidarda olduğu dönemde parti içi muhalefet sonucu DP'den kopanların kurduğu Cumhuriyetçi Millet Partisi'nden 1954 ve 1957 seçimlerinde aday olmuş fakat seçilememiştir.

1960 Darbesinden sonra DP'nin mirasını Ragıp Gümüşpala liderliğindeki Adalet Partisi sahiplenmiştir. Rüzgarı arkasına alan AP ise halktan coşkulu bir teveccüh görmüştür. Bundan sonra Birincioğlu'nun siyasetteki yeni yolu ise Adalet Partisi olmuştur. Birincioğlu, Akçaabat İlçe Başkanlığı gibi alt kademe görevlerden başlayarak, XIII. ve XIV. Dönemlerde, AP Trabzon Milletvekili seçilmiştir. 1969'da yapılan genel seçimlerden sonra kurulan ve AP'nin tekrar tek başına iktidar olduğu II. ve III. Demirel Hükümetlerinde, Gümrük ve Tekel Bakanı olmuştur. 12 Mart Muhtırası sonucu hükümetin istifa etmesiyle bu bakanlığı kısa sürmüştür. 1973 seçimlerinde de şansını deneyen Birincioğlu, başarısız olduktan sonra 1975'te yapılan Cumhuriyet Senatosu seçimlerine katılmış ve AP'nin Trabzon Senatörü seçilerek Meclis'e geri dönmüştür. Daha sonra ise 1979'da kurulan Demirel'in Azınlık Hükümetinde, Milli Savunma Bakanlığı görevine getirilmiştir. Bu bakanlığı da bir önceki bakanlığı gibi askeri müdahale sonucu kısa sürmüş ve siyasi yasaklılar

listesine alınmıştır. Birincioğlu'nun siyasi yasağı, 1987'de kalksa da siyasete küstüğünden tekrar siyaset yapmak istememiştir.

Birincioğlu'nun, siyasette aktif olarak bulunduğu 1960-1980 yılları arasında, Türkiye Cumhuriyeti, dünyadaki soğuk savaşın ve katı cepheleşmenin etkisi altına girmiştir. Toplum sağ-sol olarak ikiye ayrılacak ve siyasi kamplaşmanın sonucu terörize olmuştur. Bu dönem aynı zamanda Kıbrıs'taki Rumların, Türklere yönelik yaptığı mezalime karşı ABD'nin sessizliğini koruduğu ve müttefiki olan Türkiye'nin gözünün içine bakarak aleyhine hareket ettiği bir dönemdir. Sovyetler ise ABD ile arası açılan Türkiye'yi ağına düşürebilmek ve etkisi altına alabilmek için Türkiye'ye sanayi projelerini ve kredilerini, narenciye vs. karşılığında sunmuş, bununla Türkiye'de bir işçi sınıfı yaratarak Türkiye'yi etkisi altına almanın hesabını yapmıştır. Tüm bu yaklaşımlar ise Türk dış politikasında kırılmalar yaratacak, Türkiye'nin ABD'ye sadık bir müttefik olma kaygısıyla daha önce temas kurmadığı ülkelerle temasa geçmesinin yanı sıra çok yönlü siyasete yönelmesi için de itici güç olacaktır. Yine bu dönemde, CHP, Ecevit'le “ortanın solu” ile daha sola dönük sosyal demokrat bir çizgiye kayarak, solun yükselişte olduğu bu dönemde Türkiye İşçi Partisi'ne ilgi duyan kesimleri kendisine çekerek iktidar için bir alternatif olma çabası içine girecektir. Bu da 1970'den sonra “Milliyetçi Cephenin” oluşmasında etkili olacaktır. Bunun yanında ideolojik olarak taban tabana zıt olan CHP ve Milli Selamet Partisi kısa süreli de olsa aynı koalisyonda buluşacaktır. 1980 Darbesinden sonra ise 1960-1980 yılları arasında yaşanan siyasi ortama ilişkin bir eser kalmayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU'NUN HAYATI VE SİYASİ KİŞİLİĞİ

1.1. Hayatı

Ahmet İhsan Birincioğlu¹, Osman Efendi² ve Müslihin Hanım çiftinin beş çocuğundan biri olarak 5 Mayıs 1923 (05.05.1339)³ tarihinde, Trabzon'un Akçaabat İlçesi'nin Osmanbaba Köyü'nde dünyaya geldi. Bir kız kardeşi ve üç erkek kardeşi vardı. Kardeşlerinin isimleri Hüseyin, Ahmet Salih, Hasan ve Safikar'dı⁴. Birincioğlu, iki kez evlilik yaptı. 1924 doğumlu olan ilk eşi Fatma Sebahat Hanım'la 24 Ocak 1946'da evlendi; bu evliliğinden Osman Reşat 1947 yılında, Osman Rıfat 1950 yılında ve kızı Hayat Hanım 1954 yılında dünyaya geldi. İlk eşi olan Fatma Sebahat Hanım 9 Temmuz 1976'da göğüs kanseri sebebiyle vefat etti⁵. İkinci eşi, 1935 doğumlu olan Emine Hatun ile 9 Nisan 1982'de evlendi. Emine Hatunla olan evliliklerinden çocukları olmadı⁶.

Birincioğlu, ilk tahsilini Akçaabat Merkez İlkokulunda, Orta ve Lise tahsilini de ortaokul ve lisenin bir arada olduğu Trabzon Lisesinde yaparak 1942 yılında mezun oldu⁷. Trabzon Lisesinden mezun olduktan sonra Trabzon'da T.C. Ziraat Bankasında 1 Aralık 1942-28 Temmuz 1943 yılları arasında depo memuru olarak çalıştı. Müteakibinde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine devam ederek bu fakülteden 1950 senesinde mezun oldu. Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra Trabzon Barosuna müracaatla avukatlık stajına başladı. Stajını bitirdikten sonra 1 Mayıs 1950'de askerlik hizmetini yerine getirmek için Yedek Subay Okuluna girdi ve buradan 30 Ekim 1950'de

---

¹ Birinci olan soyadı, Akçaabat Asliye Hukuk Hakimliği'nin 17 Eylül 1952 gün ve 338-368 sayılı kararı ile Birincioğlu olarak değiştirilmiştir. Bkz., Fahri Çoker, **Türk Parlamento Tarihi**, "Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri (1966-1980)", C. II, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, 1999, s. 497; Aile bireylerinin belirttiğine göre önceki soy isimlerinin Birincioğlu olmasından dolayı bu şekilde değişiklik yaptırmıştı.

² Aile bireylerinin belirttiğine göre Osman Efendi, Trabzon'un Tonya ilçesinden Osmanbaba'ya göçmüş.

³ 5 Mayıs 1340 (1924) olan doğum tarihi aynı hakimliğin 18 Mart 1954 gün ve 9186 sayılı kararı ile 5 Mayıs 1923 olarak değiştirilmiştir. Bkz., Çoker, **a.g.e.**, s. 497.

⁴ 1977 Doğumlu Hürdoğan Birinci ile Mülakat (Yer: Trabzon/Akçaabat, M. T.: 3 Haziran 2023).

⁵ 1984 Doğumlu Sebahat Eda Sakız ile Mülakat (Yer: İzmir/Konak, M.T.: 17 Eylül 2023); Cumhuriyet Senatosu Albümü 1977, TBMM Basımevi, 1977, s. 34.

⁶ Çoker, **a.g.e.**, s. 498.

⁷ O yıllarda Trabzon Lisesi'nin Kavak Meydanında bulunan binası, eskiliği ve yıkılma tehlikesi sebebiyle yıkılıp yerine yenisi yapılana kadar Kemer kaya Mahallesi'ndeki Muallim Mektebinde (Bugünkü Kanuni Anadolu Lisesi) eğitime devam etmiştir. Bu sebeple Birincioğlu; ortaokulun tamamını, lisenin ilk sınıfını bu binada okumuştur. 1938'de yıkılan eski binanın yerine yeni binanın yapılmasıyla 1940-1941'de Trabzon Lisesi yeni binasına taşınmış ve Birincioğlu da lise eğitimine ikinci sınıftan itibaren yeni binada devam etmiştir. Bkz., **DABCA**, 30-11-1-0/584-48-12, s. 3 (03.10.1983); Hüseyin Albayrak, **Tarih İçinde Trabzon Lisesi**, Trabzon Liselerinden Yetişenler Derneği Yayınları, Trabzon, 1987, s. 202-206; Mehmet Akif Bal, **Trabzon'a Işık Tutan Anılar (1900-1950)**, Mustafa Kemal Sayıl'ın Anılarında Trabzon, Trabzon Kitaplığı, İstanbul, 2011, s. 34-37; Veysel Usta ve Ümit Değer Onur, **Ali Şakir Ağanoğlu Günlükler, Hatırat ve Söyleşi**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, 2020, s. 423, 426.

Yedek Teğmen rütbesiyle mezun olarak kıt'aya verildi⁸. 30 Nisan 1951 tarihinde⁹, 8. Tümen Muhabere Bölüğü Taktik Komutanlığı Selimiye/İstanbul'da¹⁰ Muhabere teğmen¹¹ rütbesiyle terhis edildi. Askerlikten terhisine müteakip Trabzon Barosuna kayıt olarak Akçaabat'a yerleşti ve 1951'den 1965 yılına kadar Akçaabat'ta kendisine ait avukatlık bürosunda serbest avukatlık mesleğini icra etti¹². Birincioğlu, 1965'te milletvekili seçilene dek Akçaabat'ta, bugünkü Ağaoğlu Fazıl İlkokulunun sağından Dürbinar Mahallesi'ne çıkan yolun girişinde bulunan üç katlı bahçeli bir köşkte ikamet etti. Ardından ise ölümüne dek Ankara'da yaşadı¹³.

Birincioğlu, avukatlık mesleğini ifa ederken 1953 yılında siyasi hayata atılarak Akçaabat halkının en büyük derdi olan “sun’i gübre” davasını halletmek için Akçaabat’ta (Tütün Ekiciler Mahdut Mesuliyetli İstihlâk ve Satış Kooperatifini) kurarak 7000 üye kaydettirdi¹⁴. Sporla da ilgilenen Birincioğlu; 1953-1954, 1954-1955, 1955-1956, 1959-1960, 1963-1964 sezonlarında Akçaabat’ın ilçe takımı olan Sebat Gençlik Kulübü’nde başkanlık yaptı. Yine Akçaabat ilçesinin bir başka takımı olan Tütün Spor’da da 1958-1959 sezonunda başkanlık yaptı¹⁵.

Birincioğlu’nun siyasi parti düzeyindeki siyasetle olan ilk teması, 1954 yılı Milletvekili Genel Seçimleri¹⁶ için CMP¹⁷ Trabzon’dan ikinci sıradan aday olmasıyla gerçekleşti fakat milletvekili

⁸ Çoker, **a.g.e.**, s. 497.

⁹ Nurettin Gülmez, “Akçaabat Doğumlu Milletvekilleri, Senatörler ve Meclis Faaliyetleri (1920-2018)”, **Uluslararası Düinden Bugüne Akçaabat Sempozyumu 12/14 Ekim 2018**, C. I, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, 2019, s. 376; **Cumhuriyet Senatosu Albümü 25 Mart 1976**, TBMM Basımevi, 1976, s. 37.

¹⁰ **DABCA**, 30-11-1-0/584-48-12, s. 3 (03.10.1983).

¹¹ https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/CUMHUR%C4%B0YET%20SENA TOSU/HT_3085_7_9.pdf, (et: 20.05.2024).

¹² Haydar Gedikoğlu, **Akçaabat**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon, 1996, s. 196; Avukatlığı sırasında vekalet ettiği davalara ilişkin Akçaabat Asliye Hukuk, Akçaabat Sulh Hukuk ve Bayburt Asliye Hukuk Hakimliği ilanları için bkz., **T.C. Resmi Gazete**, 31 Temmuz 1953, Sayı: 8472, s. 6863; **T.C. Remi Gazete**, 15 Ocak 1957, Sayı: 9509, s. 16172; **T.C. Resmi Gazete**, 15 Ekim 1958, Sayı: 10033, s. 20385; **T.C. Resmî Gazete**, 1 Aralık 1958, Sayı: 10071, s. 20596; **T.C. Resmî Gazete**, 7 Eylül 1960, Sayı: 10597, s. 2094; **T.C. Resmî Gazete**, 3 Temmuz 1962, Sayı: 11144, s. 7803; **T.C. Resmî Gazete**, 13 Kasım 1962, Sayı: 11255, s. 9160; **T.C. Resmi Gazete**, 29 Haziran 1963, Sayı: 11441, s. 6.

¹³ **1984 Doğumlu Sebahat Eda Sakız ile Mülakat (Yer: İzmir/Konak, M.T.: 17 Eylül 2023)**.

¹⁴ **Yenigün gazetesi**, 17 Ağustos 1965, s. 3.

¹⁵ Atilla Alp Bölükbaşı, **Akçaabat’ta Spor**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul, 2019, s. 143, 159, 185, 210, 222, 239.

¹⁶ Birincioğlu’nun doğum tarihini değiştirmesinin nedeni bu seçime katılabilmek için seçim kanununa göre 30 yaşını doldurmuş olması gerektiğinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bkz., **T.C. Resmî Gazete**, 21 Şubat 1950, Sayı: 7438, s. 17803.

¹⁷ Cumhuriyetçi Millet Partisi, 9 Şubat.1954 tarihinde Ahmet Tahtakılıç’ın genel başkanlığında kuruldu. Kapatılan MP’nin mirasını devralmıştı. CMP milliyetçi, muhafazakâr görüşte bir partiydi. Cumhuriyetçi Millet Partisi’nin 28 Haziran 1955 tarihindeki Büyük Kongresinde Genel Başkanlığa Hacı Osman Bölükbaşı seçildi. Bölükbaşı’nın partideki Genel Başkanlığı 1962’ye kadar devam etti. Bölükbaşı’nın Genel Başkanlığı döneminde CMP, 1958 yılında Türkiye Köylü Partisi’yle birleşti bundan sonra partinin adı Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi olarak değişti. Bölükbaşı’nın 1962’deki istifasından sonra partinin Genel Başkanlığına Ahmet Oğuz geldi. Ahmet Oğuz’un Genel Başkanlığı döneminde Alparslan Türkeş ve arkadaşları 1965’te partiye üye oldu. Ardından aynı yıl Türkeş partinin Genel Başkanı seçildi. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi 1969’da Adana’da yaptığı olağanüstü kongrede ismini değiştirerek Milliyetçi Hareket Partisi adını aldı. Bkz., Mete Kaan Kaynar ve Nurettin Kalkan, **Cumhuriyet Dönemi Partiler, Seçimler, Beyannameler (1923-1980)**, TBMM Basımevi, Ankara, 2022, s. 52-54; Mete Kaan Kaynar, **Cumhuriyet Dönemi Siyasi Partileri 1923-2006**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2007, s. 100-103; M. Orhan Bayrak, **“Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Sözlüğü” 1918-2000**, Milenyum Yayınları, İstanbul, 2000, s. 93; CMP’nin kuruluş süreci için ayrıca bkz., Celal Çakmak, **Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Arasındaki Siyasi Çatışmanın Kırşehir’e Yansıması**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010, s. 45-58.

seçilemedi¹⁸. 1957 yılı Milletvekili Genel Seçimleri için tekrar CMP Trabzon ikinci sıra milletvekili adayı oldu ve yine milletvekili seçilemedi¹⁹. Ardından 1961 yılında AP²⁰, den politikaya atılarak 1965 yılına kadar AP Akçaabat İlçe Başkanlığı görevini yürüttü²¹. 1965 yılı Milletvekili Genel Seçimleri için AP Trabzon'dan aday adayı olarak 555 oyla AP Trabzon Milletvekilleri Adayları listesine beşinci sıradan girdi ve 10 Ekim 1965'te yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinde Milli Bakiyeye²² kalarak AP'nin Trabzon'dan çıkardığı beşinci milletvekili oldu²³. 1969 Milletvekili Genel Seçimleri için yine AP Trabzon'dan aday adayı olarak 872 oyla AP Trabzon Milletvekilleri Adayları listesine üçüncü sıradan girerek 12 Ekim 1969'da yapılan Milletvekili Genel Seçimlerinde AP'nin Trabzon'dan çıkardığı beş milletvekilinden üçüncüsü oldu²⁴. Böylece TBMM'nin XIII. ve XIV. Dönemlerinde AP Trabzon Milletvekili olarak Meclis'te bulundu. 3 Kasım 1969 tarihinde kurulan İkinci Demirel Hükümeti'nde Gümrük ve Tekel Bakanlığı görevine atandı²⁵. 6 Mart 1970'te kurulan Üçüncü Demirel Hükümeti'nde de yeniden Gümrük ve Tekel Bakanlığı'na atandı²⁶. 12 Mart 1971'de askeri

¹⁸ **Milliyet gazetesi**, 5 Nisan 1954, s. 7.

¹⁹ **Milliyet gazetesi**, 30 Eylül 1957, s. 5; **Milliyet gazetesi**, 8 Ekim 1957, s. 5.

²⁰ AP, 11 Şubat 1961'de Ankara'da, 27 Mayıs 1960'dan sonra kısa süre Genelkurmay Başkanlığı yapan ve ardından tasfiye edilen Ragıp Gümüşpala Başkanlığı'nda kuruldu. AP'nin tabanını eski DP'liler oluştuyordu. Gümüşpala'nın ani ölümü sonrası Bilgiç ve Demirel arasında yapılan ve daha sonra aralarının açılmasının da başlangıcı olacak Genel Başkanlık mücadelesini, Aralık 1964'te Süleyman Demirel kazandı. Parti 20 yıl faaliyet gösterdi. 6 kez hükümet (30., 31., 32., 39., 41., 43., T. C. Hükümetleri) Demirel tarafından kuruldu. Parti, 12 Eylül 1980 darbesinden sonra 16 Ekim 1981 tarihli yasa ile öteki siyasi partilerde birlikte kapatıldı. 1992'de yapılan Onuncu Büyük Kongresi'nde parti DYP'ye katılma kararı aldı. Bkz., Hüseyin Fidan, **1920-2021 Türk Siyasi Tarihi**, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 172; Hanife Keskin, "Adalet Partisi ve Cumhurbaşkanlığı Seçimleri", **Belgi Dergisi**, S. 23, 2022, s. 299; M. Orhan Bayrak, **a.g.e.**, s. 10.

²¹ Menderes Çınar, **Türk Parlamento Tarihi**, "TBMM-XIII. Dönem (1965-1969) Biyografi", C. IV, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, 2011, s. 2158; **Yenigün gazetesi**, 22 Temmuz 1965, s. 1.

²² Bu sistem, 23 Ocak 1965'te Seçim Kanunu'nda yapılan değişiklik sonucu getirildi. 1 Mart 1968'de Seçim Kanunu'nda yapılan değişiklik sonucu kaldırıldı. Milli Bakiye (Ulusal Artık) Sistemine göre: Bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oyların toplamının o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısına bölünerek "seçim sayısı" adı verilen bir sayı elde edilirdi. Elde edilen seçim sayısının, o seçim çevresinde seçime katılan siyasi partilerin aldıkları oy sayısına bölünmesi suretiyle, siyasi partilerin o seçim çevresinden çıkaracağı milletvekili sayısı hesaplanırdı. Hesaplamadan sonra, tüm seçim çevrelerinde, siyasi partilerin artan geçerli oyları, "milli seçim çevresi" içinde toplanırdı. Elde edilen bu sayı da ilk hesapta seçim çevrelerine bölüştürülmeyle milletvekili sayısına bölünerek "milli seçim sayısı" hesaplanırdı. Daha sonra her siyasi partinin milli seçim çevresi içinde bulunan geçerli oy sayısının, milli seçim sayısına bölünmesi suretiyle de artan milletvekillerinin siyasi partilere dağıtımı yapıldı. Bunun sonucunda da artan milletvekilleri olursa, bu milletvekilleri artık geçerli oylarının büyüklük sırasına göre siyasi partiler arasında paylaştırılırdı. Son milletvekilliğinin dağıtımında, siyasi partilerin artık geçerli oy sayıları birbirine eşitse en fazla geçerli oy alan siyasi parti tercih edilirdi. Bkz., Feroz Ahmad ve Bedia Turgay Ahmad, **Türkiye'de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945 – 1971)**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 355; **Türkiye Cumhuriyeti 80 Yıl Kronolojisi**, Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara, 2004, s. 228; Türkiye İstatistik Kurumu, **Milletvekili Genel Seçimleri 1923 – 2011**, Ankara, 2012, s. XVI; Mehmet Ö. Alkan, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Seçimlerin Kısa Tarihi", **Görüş**, (39), Mayıs-Haziran 1999, s. 56; Erol Tuncer, **Osmanlı'dan Günümüze Seçimler (1877 – 2003)**, Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, Ankara, 2003, S. 117-119.

²³ **T. C. Resmî Gazete**, 15 Ekim 1965, Sayı: 12127, s. 9; **T. C. Resmî Gazete**, 19 Ekim 1965, Sayı: 12130, s. 10; **Yenigün gazetesi**, 30 Ağustos 1965, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 31 Ağustos 1965, s. 3; **Yenigün gazetesi**, 11 Ekim 1965, s. 1; **Cumhuriyet gazetesi**, 11 Ekim 1965, s. 7; **Yenigün gazetesi**, 12 Ekim 1965, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 13 Ekim 1965, s. 2; **Yenigün gazetesi**, 14 Ekim 1965, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 15 Ekim 1965, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 18 Ekim 1965, s. 5.

²⁴ **Milliyet gazetesi**, 28 Ağustos 1969, s. 4; **Yenigün gazetesi**, 1 Eylül 1969, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 2 Eylül 1969, s. 4; **Milliyet gazetesi**, 13 Ekim 1969, s. 7; **Sonhaber gazetesi**, 14 Ekim 1969, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 14 Ekim 1969, s. 4; **Cumhuriyet Senatosu Albümü 1979**, TBMM Basımevi, 1979, s. 32.

²⁵ **T. C. Resmî Gazete**, 4 Kasım 1969, Sayı: 13342, s. 1; **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 3 (03.11.1969), s. 36-37; **Sonhaber gazetesi**, 4 Kasım 1969, s. 1; **Cumhuriyet gazetesi**, 3 Kasım 1969, s. 1; Derya Şimşek, **Süleyman Sami Demirel Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, s. 98, 103.

²⁶ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 3, Toplantı: 1, Birleşim 52 (06.03.1970), s. 338-339; Kazım Öztürk, **Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü 23 Nisan 1920 – 14 Ekim 1973**, Önder Matbaa, Ankara, 1973, s. 514.

müdahale sonucu Hükümetin istifası ile bakanlık görevi son buldu. Birincioğlu, 13 Mart 1973'te başlayan ve krize dönüşerek 16 tur süren Cumhurbaşkanlığı seçiminde 8., 9., 11., 12. turlarında aday oldu her bir turda yalnızca bir oy alarak başarı gösteremedi²⁷. 14 Ekim 1973 Milletvekili Genel Seçimleri için tekrar AP Trabzon Milletvekili aday adayı olarak yapılan ön seçimlerden sonra AP Trabzon Milletvekilleri listesine üçüncü sıradan girdi fakat genel seçimlerde bir başarı gösteremeyerek milletvekili seçilemedi²⁸. Ardından 7 Kasım 1973'te Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Yönetim Kurulu üyeliğine atandı²⁹. Buradan 28 Mart 1974'te ayrılarak³⁰ 9 Mayıs 1975'te PTT Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu Üyesi olarak görevlendirildi³¹. 12 Ekim 1975'te yapılan Cumhuriyet Senatosu³² üçte bir yenileme seçimleri için AP Trabzon Senatörü aday adayı olarak 1104 oyla AP Trabzon Senatörü adayları listesinde birinci sıradan seçime katılarak AP Trabzon Senatörü olarak seçildi³³. Senatörlüğü sırasında 12 Kasım 1979'da kurulan VI. Demirel (Azınlık) Hükümetinde Millî Savunma Bakanlığı görevine atandı³⁴. 12 Eylül 1980'de TSK'nın yönetime el koymasıyla Senato Üyeliği ve Bakanlığı sona erdi³⁵. Bundan sonra Birincioğlu, 1982 Anayasası'nın geçici maddeleri hükmü uyarınca 5 yıl süreyle, siyasi parti kurmak ve bir siyasi partinin yönetim kademesinde görev almaktan men edildi³⁶. Birincioğlu'nun siyasetle olan ilişkisi, 19 Aralık 1992'de

---

²⁷ **Milliyet gazetesi**, 24 Mart 1973, s. 9; **Cumhuriyet gazetesi**, 1 Nisan 1973, s. 6; Erol Tuncer, **1923'ten Günümüze Cumhurbaşkanlığı Seçimleri**, TESAV Yayınları, Ankara, 2013, s. 66-71.

²⁸ **Milliyet gazetesi**, 14 Ağustos 1973, s. 5; **Bayraktar gazetesi**, 21 Ağustos 1973, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 4 Eylül 1973, s. 5; **Bayraktar gazetesi**, 4 Eylül 1973, s. 1; **Bayraktar gazetesi**, 16 Ekim 1973, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 16 Ekim 1973, s. 11; **Sonhaber gazetesi**, 16 Ekim 1973, s. 1.

²⁹ Mehmet Akif Bal, **Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon'un Ünlü Aileleri**, Çatı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 200.

³⁰ Çoker, **a.g.e.**, s. 498.

³¹ **DABCA**, 30-18-2/332-35-12, s. 1-2 (09.05.1975).

³² 1961 Anayasası ile Çift Meclisli sisteme geçilmişti. TBMM, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu şeklinde ikili bir yapı şeklindeydi. Millet Meclisi'nin nispi temsil sistemine göre partilerin seçilen 450 üyesinden oluşurken, Cumhuriyet Senatosu ise çoğunluk sistemine göre partilerin doğrudan halk tarafından seçilen 150 üyesinin yanında cumhurbaşkanınca atanan 15 üye ile MBK üyeleri ve eski cumhurbaşkanlarından oluşuyordu. Cumhuriyet Senatosu üyeliği süresi 6 yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilirdi. Yasalar önce Meclis'te görüşülür daha sonra da Senato'ya sevk edilirdi ve Senato'nun onayından sonra yürürlüğe girerdi. Cumhuriyet Senatosunun genel oyla gelen ve cumhurbaşkanınca atanan üyeleri üçte biri her iki yılda bir yenilenirdi. Cumhuriyet Senatosu 1961-1980 yılları arasında faaliyet göstermişti. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesinden sonra tekrar tek kanatlı Meclis yapısına geçilmişti. Bkz., Muhammed Aslaner, "İki Darbe Arasında Türkiye'de Demokrasi (1960 – 1980)", **Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 12 (2), 2022, s. 589-590; Tevfik Çavdar, **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1950'den Günümüze)**, İmge Kitabevi, Ankara, 2004, s. 102; M. Orhan Bayrak, **a.g.e.**, s. 92.

³³ **Yenigün gazetesi**, 9 Ağustos 1975, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 12 Ağustos 1975, s. 6-7; **Milliyet gazetesi**, 1 Eylül 1975, s. 6; **Sonhaber gazetesi**, 2 Eylül 1975, s. 1; **Sonhaber gazetesi**, 5 Eylül 1975, s. 1; **T.C. Resmî Gazete**, 6 Eylül 1975, Sayı: 15348, s. 6; **Milliyet gazetesi**, 6 Eylül 1975, s. 6-7; **T.C. Resmî Gazete**, 15 Eylül 1975, Sayı: 15357, s. 7; **Cumhuriyet gazetesi**, 30 Eylül 1975, s. 5; **Yenigün gazetesi**, 14 Ekim 1975, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 14 Ekim 1975, s. 6; **T.C. Resmî Gazete**, 25 Ekim 1975, Sayı: 15394, s. 14-15; Mustafa Yazıcı, **1919'dan 2002'ye Kadar Trabzon Parlamenteleri Tarihi**, Trabzon, 2002, s. 125.

³⁴ **T.C. Resmî Gazete**, 13 Kasım 1979, Sayı: 16808, s. 1-2; İrfan Neziroğlu ve Tuncer Yılmaz, **Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri (12 Kasım 1979-9 Kasım 1989)**, C. 7, TBMM Basımevi, 2013, s. 5583-5584.

³⁵ **Cumhuriyet gazetesi**, 13 Kasım 1979, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 13 Kasım 1979, s. 1; Mehmet Akif Bal, **Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Trabzon Liseli Simalar ve Trabzon Lisesi'nden Hatıralar**, İstanbul, 2014, s. 104; Derya Şimşek, **a.g.t.**, s. 176.

³⁶ **T. C. Resmî Gazete**, 20 Ekim 1982, Sayı: 17844, s. 53-54; **Milliyet gazetesi**, 24 Ekim 1982, s. 9; **Cumhuriyet gazetesi**, 30 Nisan 1983, s. 11; **Milliyet gazetesi**, 30 Nisan 1983, s. 13; **T.C. Resmî Gazete**, 29 Nisan 1983, Sayı: 18032, s. 13, 20.

toplanan AP'nin 10. Büyük Kongresi'ne, Genel İdare Kurulu üyesi olarak katılmasından sonra tamamen son buldu³⁷.

AP'nin yönetim kademesinde de görevler alan Birincioğlu, AP'nin, 29 Kasım 1968'deki 4. Genel Kongresinde, 21 Ekim 1970'teki 5. Genel Kongresinde, 20 Ekim 1972'deki 6. Genel Kongresinde ve 22 Ekim 1976'daki 8. Genel Kongresinde Genel İdare Kurulu üyeliğine seçildi³⁸. Genel İdare Kurulu Üyeliği'nin yanı sıra AP Genel Sekreter Yardımcılığı da yaptı³⁹.

6 Ekim 1980'de, askeri yönetim tarafından T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu'nun Ticaret Bakanlığı Temsilciliğine⁴⁰, bu görevinden sonra 10 Kasım 1983 tarihinde T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu'nun Maliye Bakanlığı Temsilciliğine atandı⁴¹. Ardından 28 Ekim 1984'te, Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi Yönetim Kurulu üyeliğine⁴², 31 Ocak 1988'de tekrar Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi Yönetim Kurulu üyeliğine getirildi⁴³. 16 Eylül 1992'de Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü, 1 Nisan 1994'te T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Yönetim Kurulu üyeliklerine atandı. Son görevinden 29 Mart 1997'de ayrılarak tamamen emeklilik hayatı yaşadı⁴⁴. Ahmet İhsan Birincioğlu 20 Ocak 2007⁴⁵ tarihinde Ankara'da çoklu organ

³⁷ Sedat Turhan, **Adalet Partisi İçerisinde Bir Muhafız: Sadettin Bilgiç** Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 114; **T.C. Resmî Gazete**, 3 Kasım 1992, Sayı: 21394, s. 41; 1980 Darbesinden sonra, darbe öncesinin siyasi partileri kapatılmış, partilerinin liderleri ve birçok üst düzey yöneticisi 5 ile 10 yıl arasında siyasetten men edilmişti. Daha sonra bu siyasi yasaklar 1987'de yapılan Anayasa referandumu sonrası kaldırılmıştı. Siyasi yasakların 6 Eylül 1987'de kaldırılmasından sonra Demirel, 23 Haziran 1983'te AP'nin devamı olarak kurulan DYP'nin genel Başkanlığına getirilmişti. 19 Haziran 1992'de Siyasi Partilerin Feshine Dair Kanunun yürürlükten kaldırılmasından sonra Demirel'in ezeli rakibi Sadettin Bilgiç, AP'yi yeniden canlandırmak için eski parti yöneticilerinin tümünü 19 Aralık 1992'deki 10. Büyük Kongre'ye davet etmişti. Demirel ise zararına gördüğü Bilgiç'in etkinliği kırmak ve AP'nin yeniden canlandırılmasının önüne geçmek için kongrede ağırlığını koyarak AP'nin mal varlığı ile birlikte DYP'ye katılmasını büyük çoğunlukla kabul ettirmişti. Bkz., Turhan, **a.g.e.**, s. 110-114; Sadettin Bilgiç, **Hatıralarım**, Akasya Kitap, Ankara, 2007, s. 327-337.

³⁸ Arsev Bektaş, **Demokratikleşme Sürecinde Liderler Oligarşisi CHP ve AP (1961-1980)**, Bağlam Yayınları, İstanbul, 1993, s. 215, 218-222; AP'nin 4. Büyük Kongresi'nde Demirel üçüncü defa Genel Başkanlığa seçilirken "Yeminliler Grubu (Demirel taraftarları)" da Genel İdare Kurulu üyeliğine seçilmiş, Bilgiç taraftarları başarısız olmuştu. Genel İdare Kuruluna seçilenlerden biri de Birincioğlu olduğu için o da Yeminliler Grubu içindeydi. Bkz., **Cumhuriyet gazetesi**, 2 Aralık 1968, s. 1, 7.; **Milliyet gazetesi**, 3 Aralık 1968, s. 1,7; **Cumhuriyet gazetesi**, 3 Aralık 1968, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 22 Ekim 1976, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 20 Kasım 1976, s. 1; 21 Ekim'de başlayan AP'nin 5. Büyük Kongresi'nde Birincioğlu'nun Genel Kurul Üyeliğine 1100 oy ile seçildiği söyleniyordu. Bkz., **Cumhuriyet gazetesi**, 24 Ekim 1970, s. 1; **Milliyet gazetesi**, 24 Ekim 1970, s. 1, 9.

³⁹ **Yenigün gazetesi**, 9 Ağustos 1969, s. 1; **Sonhaber gazetesi**, 19 Ağustos 1969, s. 1; **Cumhuriyet gazetesi**, 18 Nisan 1973, s. 1, 7.

⁴⁰ **T.C. Resmî Gazete**, 6 Ekim 1980, Sayı: 17127, s. 1; **DABCA**, 30-18-1-2/406-167-1, s. 2, 4-5 (02.10.1980); **Milliyet gazetesi**, 14 Şubat 1981, s. 6.

⁴¹ **T.C. Resmî Gazete**, 10 Kasım 1983, Sayı: 18217, s. 4; **DABCA**, 30-11-1-0/584-48-12, s. 1-4 (03.10.1983); **DABCA**, 30-11-1-0/585-52-23, s. 1-2 (05.11.1983); **Cumhuriyet gazetesi**, 11 Kasım 1983, s. 12.

⁴² **T.C. Resmî Gazete**, 28 Ekim 1984, Sayı: 18559, s. 2; **DABCA**, 31-11-1-0/596-53-18, s. 1-3 (25.10.1984); **Cumhuriyet gazetesi**, 29 Ekim 1984, s. 7; **Milliyet gazetesi**, 29 Ekim 1984, s. 4.

⁴³ **T.C. Resmî Gazete**, 31 Ocak 1988, Sayı: 19711, s. 14; **Milliyet gazetesi**, 1 Şubat 1988, s. 7.

⁴⁴ <https://www.msb.gov.tr/Bakanlar/Detay/929b0fb1-c732-4ca3-b6d5-11d78a960593>, (et: 11.04.2024).

⁴⁵ **TBMM ALBÜMÜ 1920-2010 (1950-1980)**, "II. (XIII) Yasama Dönemi Milletvekillerinin Özgeçmişleri (10.10.1965 – 12.10.1969)", C. 2, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, 2010, s. 888.

yetmezliği sebebiyle vefat etti⁴⁶. Cenazesi Akçaabat ilçe merkezindeki Ak Camii'nde öğle vakti kılınan namazın ardından Osmanbaba Mahallesi (Köyü Osmanbaba), İhsan Bey Caddesi üzerinde bulunan aile mezarlığına defnedildi. Kabri ilk eşi Fatma Sebahat Hanımla yan yanadır⁴⁷.

1.2. Siyasi Kişiliği, Şahsiyeti ve Politik Görüşleri

Ahmet İhsan Birincioğlu, henüz 20-21 yaşlarındayken memleketi Akçaabat'ta yayımlanan "Akçaabat" isimli gazetede, siyasi ve toplumsal meselelere olan ilgisini yazdığı makalelerle ortaya koymaya başladı⁴⁸. Halkın problemlerine kayıtsız kalamayan Birincioğlu, vazife ve sorumluluk bilinciyle, 1953 yılında Akçaabat halkının en büyük derdi olan sun'i gübre davasını halletmek için "Tütün Ekiciler Mahdut Mesuliyetli İstihlâk ve Satış Kooperatifi"ni kurarak bu kooperatife 7000 üye kaydettirdi⁴⁹. Siyasi parti düzeyindeki ilk teması ise 1954 ve 1957 Milletvekili Genel Seçimlerinde sağ, milliyetçi ve muhafazakâr görüşteki CMP'den Trabzon Milletvekili Adayı olmasıyla başladı fakat seçilemedi⁵⁰. CMP deneyiminden sonra 11 Şubat 1961'de kurulan milliyetçi, muhafazakâr ve liberal görüşteki, merkez sağda yer alan Adalet Partisi'nde Akçaabat İlçe Başkanlığı yapmasının yanı sıra 1965 ve 1969 milletvekili genel seçimlerinde Adalet Partisi Trabzon milletvekili adayı olarak Meclis'e, 1975'teki Cumhuriyet Senatosu kısmi seçimlerinde de Adalet Partisi Trabzon Senatörü seçilerek Cumhuriyet Senatosuna girdi⁵¹.

Birincioğlu, hakikatli bir insan olarak tanındı. Hırslı bir siyasi kişiliğe sahipti. Hep görevde olmak bir yerde siyaseti bırakmayacak tarzda, siyasette hep var olmayı isteyen bir kişiliğe sahipti. Gümrük ve Tekel Bakanı iken gümrük noktalarına gece-gündüz demeden, tanınmayacak şekilde kılık değiştirerek, kimi zaman köylü kimi zamansa işçi kılığına girerek, sıradan bir insan gibi gidip, orada gerekirse bir gece yatıp şüphe uyandırmadan işlerin nasıl yürüdüğünü kontrol ederdi. Bakan olduğu halde denetimleri birebir kendisi yapardı ve bunları da sık bir şekilde yapardı. Bundan dolayı Meclis'teki senatör ve milletvekilleri kendisine "Jet 2" lakabını takmışlardı. Ankara'da, Süleyman Demirel ile ofisleri yan yana olup içten kapılarla birbirine bağlıydı. Demirel ile gayet yakındı ve birbirlerine güvenirdi. Birbirlerine evlerini açacak ve beraber yemek yiyecek kadar yakındı.

---

⁴⁶ Recep Boztemur, **Türk Parlamento Tarihi**, "Millet Meclisi 3. Dönem (1969-1973) Biyografi", TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, 2015, s. 469; **1984 Doğumlu Sebahat Eda Sakız ile Mülakat (Yer: İzmir/Konak, M.T.: 17 Eylül 2023)**.

⁴⁷ <https://yenisafak.com/gundem/ih-san-birincioğlu-topr-aga-verildi-25943?ysclid=lxcg3fv6k0987263952> , (et: 13.02.2024).

⁴⁸ **Akçaabat gazetesi**, 14 Temmuz 1944, s. 2-3.

⁴⁹ **Yenigün gazetesi**, 17 Ağustos 1965, s. 3.

⁵⁰ **Milliyet gazetesi**, 30 Eylül 1957, s. 5; **Milliyet gazetesi**, 8 Ekim 1957, s. 5.

⁵¹ **Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü (23 Nisan 1920-20 Ekim 1991)**, TBMM Genel Sekreterliği Yayınları, Ankara, 1994, s. 343; Mete Kaan Kaynar, **Cumhuriyet Dönemi Siyasi Partileri**, s. 114; **Yenigün gazetesi**, 17 Ağustos 1965, s. 3.

Önemli açılışlara beraber giderlerdi. Birincioğlu, Demirel'in sağ kolu gibiydi. Adalet Partisi'nde yetkili ve etkili bir kişiydi⁵².

Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında Ankara'da bulunan çocuklarını ve bazı aile yakınlarını, itibarını zedelemekten ve onun ismini kullanarak herhangi olumsuz bir davranışta bulunmaktan alıkoymak için sürekli olarak bir polis görevlendirerek uzaktan takip ettirirdi. Birincioğlu, yakınlarının belirttiğine göre kesinlikle ailesine ve çocuklarına iltimas göstermezdi. “Ben bakan akrabasıyım, ben bakan çocuğuyum” denilmesine şiddetle karşı çıkar, yakınlarına daima sıradan insanlar gibi davranmalarını telkin ederdi. İhtiyaç sahibi ve hasta olan kişilere her zaman yardım ederdi. Birincioğlu ölmeden önce, “Devlet töreni istemiyorum, masraf yapılmasın, beni bakanlık mezarlığına da defnetmeyin” demiştir⁵³.

Birincioğlu'nun Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında adından övgüyle bahsedilirdi. Çok ciddi, halim selim, hâl hatır sayan, şuurlu, efendi, ağır bir karaktere sahip olduğunu söylenirdi. Adı hiçbir gayrimeşru olayla anılmadı. Devletine ve milletine bağlı, halkın seviyesine inebilen dürüst bir kişiydi. Birincioğlu'nu yakından tanıyanlar onu; örnek, halkla halk olan, dürüst, temiz, babacan, şefkatli, zor durumdaki insanlara yardımcı olan, onları dinleyen, kibirli olmayan biri olarak tanımlardı. Birincioğlu sağ görüşlüydü ve hep sağ partilerle ilişkisi oldu, mensup olduğu aile; namazında niyazında, mutaassıp bir aileydi. Kendisi de inançlı bir insandı⁵⁴. Birincioğlu'nu yakından tanıyan gazeteci Yavuz Donat'a göre o; zarif, dürüst, çalışkan, inançlı bir insandı⁵⁵. Yerel basında belirtildiğine göre ise Birincioğlu'nun gerek kişilere ve gerekse de toplum yararına olarak yaptığı hizmetlerin inkâr edilemeyeceği söylenirdi⁵⁶.

Ahmet İhsan Birincioğlu, siyasetteki kariyeri boyunca çalışma azmi ve dürüstlüğüyle tanınmış bir isimdi. Muhalifleri bile Birincioğlu'nun dürüstlüğü, dinamik yapısını ve çalışma azmini takdir etmiştir. CHP Milletvekili İlyas Kılıç, Birincioğlu'nun milletvekili seçilmesini riske atarak bütün ekicisini, bütün tüccarlarına ve tefecilere karşı koruduğu ve bu zümrenin karşında dik durduğu için takdir etmiştir⁵⁷. GP'li İbrahim Etem Karakapıcı, Birincioğlu'nun bakanlık görevini dürüstçe ve art niyet barındırmadan yürüttüğünü belirtmiştir. Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında her türlü tenkite müsamahakâr olduğunu, bütün tenkitlerin kendisi için daima yapıcı nitelikte olduğunu ve her zaman denetime açık bir kişi olduğunu beyan etmiştir⁵⁸. Milli Birlik Grubu Üyesi Selahattin Özgür ise Birincioğlu'nun, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında parlamentodan ve şikâyet

⁵² 1984 Doğumlu Sebahat Eda Sakız ile Mülakat (Yer: İzmir/Konak, M.T.: 17 Eylül 2023); Sonhaber gazetesi, 4 Aralık 1979, s. 1; Milliyet gazetesi, 24 Kasım 1969, s. 4.

⁵³ 1977 Doğumlu Hürdoğan Birinci ile Mülakat (Yer: Trabzon/Akçaabat, M. T.: 3 Haziran 2023).

⁵⁴ 1938 Doğumlu Ömer Kaya Türkmen ile Mülakat (Yer: Trabzon/Akçaabat, M. T.: 30 Mayıs 2023).

⁵⁵ https://sabah.com.tr/yazarlar/donat/2007/01/23/bir_tanik_daha_oldu, (et: 03.01.2024).

⁵⁶ Sonhaber gazetesi, 2 Ağustos 1969, s. 1.

⁵⁷ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 749, 753.

⁵⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 62, Toplantı: 10, Birleşim: 19 (24.12.1970), s. 369.

sahiplerinden gelen dilek ve tenkitleri kendi şahsi inisiyatifi ile her türlü sorumluluğu göze alarak çözmeye çalıştığını ifade etmiştir⁵⁹. Yine muhalifi GP’li Mehmet Hazer ise, kendisiyle hiçbir teması olmamasına rağmen Birincioğlu’nu vazifesinde, daima dürüst olarak çalışan bir kimse olarak nitelemiştir. Bir başka GP’li Ferit Melen ise Birincioğlu’nun; her zaman itimat edilen ve yaptığı işlere gereğinden fazla önem veren bir kişi olduğunu belirtmiştir⁶⁰. Birincioğlu, görevini yaparken asla bir kuruluş dahi istismar edilmemesi gerektiğine inanmış ve her türlü yanlışın peşine düşeceğini samimiyetle ifade etmiştir⁶¹. CHP Senatörü Doğan Barutçuoğlu; Birincioğlu’nun iyi niyetli, çalışkan ve şahsi denetimlerde bulunan biri olduğunu ifade ederken Senatör Ragıp Üner ise onu; tütün işlerini ve diğer gümrük mevzuatını Türkiye’de en iyi bilen insanlardan biri olarak mert ve dürüst karakterli, cesur biri olarak tanımlamıştır⁶². Başka bir muhalifi olan CHP’li Sırrı Atalay ise Birincioğlu’nu, kendisi sevdiren ve sevimli biri olarak nitelemiştir⁶³.

Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı öncesinde içinde yetiştiği coğrafya dolayısıyla tütün ekicinin sorunlarının ve isteklerinin farkında olmuş ve bunlar için geliştirilebilecek çözümleri de çevresiyle sıkça istişare etmiştir. Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında tütün ekicisinin yanında olduğunu belirtmiş ve ayrıca kendisine ekicinin isteklerine dair yöneltilen sorulara cevaben çoğu kez, “tütün ekicilerinin içinden geldiğini ve dolayısıyla sorunlarını çok iyi bildiğini ve tütün ekicinin emeğinin karşılığını alabilmesi için elinden geleni yapacağını” açıklıkla dile getirmiştir⁶⁴. Böylece Bakanlığı döneminde yaptığı işlerde iyi niyetini açıkça dile getirmiş olması muhaliflerinin eleştirisinin yanı sıra desteklerini de almasını sağlamıştır. Muhalifleri, Birincioğlu’na desteklerini bildirmek adına onun; mert, dürüst ve cesur karakterde biri olarak eleştirildiği konulara bir an önce çözüm getireceğine inandıklarını da ifade etmiştir⁶⁵.

Birincioğlu’nun Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında özellikle çay meselesine büyük önem verdiği bilinir. Rize ve Trabzon’dan alınan çay yapraklarının 10’un üzerinde olması ve dallar halinde fabrikaya sevk edilmesi nedeniyle “çay yerine ot çıktığını” belirterek, daha kaliteli çay üretimi için mücadele etmiştir. Kendi seçim bölgesi olmasına rağmen bu meseleyi politika üstü görerek muhalif ve muvafık bütün arkadaşlarından destek istemiştir. Türkiye’nin daha kaliteli çay üretebilmesi, çay ürününün katma değerinin, döviz girdisinin artırılması ve yurt içinde halkın daha kaliteli çay tüketiminin sağlanabilmesi için talimatname hazırlatıp çay yaprağında 2,5 yaprağı standart hale getirmeye çalışmıştır. Birincioğlu; 2,5 yaprağın üzerindeki çayı ne olursa olsun hatta Bakanlıktan atılma pahasına bile olsa kabul etmeyeceğini söylemiştir. Bu çabalarından dolayı belli çıkar

⁵⁹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63/1, Toplantı: 10, Birleşim: 36 (03.02.1971), s. 463, 465.

⁶⁰ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim: 48 (04.03.1971), s. 269, 271.

⁶¹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 59, Toplantı: 9, Birleşim: 75 (28.05.1970), s. 132.

⁶² Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 10, Birleşim: 48 (04.03.1971), s. 277.

⁶³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 9, Birleşim: 39 (05.02.1970), s. 531, 544.

⁶⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 24 (12.01.1971), s. 557.

⁶⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 544.

odaklarının baskısına uğradığını ve ölüm tehditleri aldığını dile getirmiştir. Bakanlığı sırasında kaçak sigaralarla da mücadele eden Birincioğlu yerli üretim sigaranın kalitesini arttırmak için de girişimlerde bulunmuştur⁶⁶. Ayrıca Birincioğlu tütünde kaliteyi arttırmak için sulak ve taban araziye tütün dikenlerin tütünlerini almayacağını ısrarla ifade etmiştir⁶⁷. Birincioğlu kendi deyimiyle, Gümrük ve Tekel Bakanlığına çıkarak: “Ot içiyorsunuz, çay içmiyorsunuz.” dediği için 1973’te seçimi kaybettiğini, 15-20 yaprak alınan çayı 2,5 yaprak yapmak için çok uğraştığını bundan dolayı da politikada doğru söylemenin bazı cezaları olduğu, doğruyu söylediği için kovulduğu yerler olduğunu belirterek “Kovulur, gene de geliriz” demiştir⁶⁸.

Ahmet İhsan Birincioğlu, 12 Ekim 1969’da yapılacak olan milletvekili seçimlerini kazanmak ve şansını arttırmak amacıyla AP Trabzon Teşkilatı içinde faaliyetlerde bulunarak kendine yakın isimleri etkili konumlara getirmeye çalışmıştır. Bu süreçte, AP’nin diğer Trabzon Milletvekili olan İdealist (Yeminlilerin yakıştırmasıyla Hışımlılar Sadettin Bilgiç taraftarları)⁶⁹ Ekrem Dikmen ile mücadele etmiştir⁷⁰. Milletvekilliği döneminde Birincioğlu, halkla daima diyalog ve samimiyet içinde olmuştur. Trabzon Kız Sanat Enstitüsü Müdürü İnce Ergüney’i geçirdiği trafik kazası sebebiyle hastanede ziyaret etmiş ve bu ziyaret dolayısıyla müdire tarafından takdirle karşılanmıştır⁷¹. Çalışkanlığı basında sıkça dile getirilen Birincioğlu, Trabzon’daki belediye seçimlerinde de etkin rol oynamıştır. Kendisine yakın bir ismin belediye başkanı seçilmesi için çaba göstermiştir. Bundan dolayı AP Trabzon Teşkilatı içinde bazı kimselerce kendisine tepki gösterilmiştir⁷². Demirel’le çok samimi ve yakın olduğu bilinen Birincioğlu, özellikle Demirel’in Trabzon’a yaptığı ziyaretlerde onu bizzat kendi karşılamıştır. Ayrıca Demirel’e yakın olan “Yeminliler” grubunda da yer alan Birincioğlu, Adalet Partisi’nde Genel İdare Kurulu üyesi olmasının yanı sıra partinin üst yönetimlerinde de görev almıştır⁷³.

AP’nin Trabzon il ve ilçe kongrelerine de müdahil olan Birincioğlu, Yeminlilerden (Demirel taraftarları) yana tavır alarak İdealist (Sadettin Bilgiç taraftarı) Ekrem Dikmen’e karşı mücadele etmiştir. Diğer AP Trabzon Milletvekili ve Yeminlilerden olan Selahattin Güven ile birlikte hareket ederek İdealistleri (Saadettin Bilgiç Taraftarları) ve Ekrem Dikmen’i partiden ihraç etmeye

---

⁶⁶ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970), s. 316; **Milliyet gazetesi**, 14 Mayıs 1970, s. 1,11; **Milliyet gazetesi**, 25 Nisan 1970, s. 4,9; **Milliyet gazetesi**, 26 Nisan 1970, s. 1,11.

⁶⁷ **Milliyet gazetesi**, 2 Eylül 1970, s. 7.

⁶⁸ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim: 32 (07.02.1980), s. 409.

⁶⁹ 1969 genel seçimleri sonrası AP içinde parti içi muhalefet ortaya çıktı. Bu muhalefet büyük ölçüde AP lideri Süleyman Demirel’in siyasal tasarruflarına karşı ülkede ve partide tek adamlık anlayışı oluşturulduğu eleştirisi üzerine inşa edilmişti. AP içindeki “Yeminliler” ve “Hışımlılar” çatışması, bir ayrışma süreci ile sonuçlanmış ve AP’den “41’ler Hareketi” olarak nitelenen Demokratik Parti’nin doğmasıyla sonuçlanmıştı. Bkz., Murat Karataş, “27 Mayıs 1960 Sonrası Merkez Sağda Bir Siyasal Aktör Olarak Ferruh Bozbeyle ve Demokratik Sağ Düşüncesi”, **Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi**, 126 (248), 2020, s. 213.

⁷⁰ **Yenigün gazetesi**, 25 Eylül 1967, s. 1, 4.

⁷¹ **Yenigün gazetesi**, 23 Mart 1967, s. 1.

⁷² **Sonhaber gazetesi**, 11 Nisan 1968, s. 1.

⁷³ **Cumhuriyet gazetesi**, 2 Aralık 1968, s. 1, 7; **Yenigün gazetesi**, 20 Eylül 1973, s. 1.

çabalamışlardır. Bu çekişme sonrası, Yeminliler ve İdealistler olarak iki büyük kampa ayrılan AP'nin, Trabzon'daki kongreleri, Yeminlilerin yönetimi ele geçirmesiyle sonuçlanmıştır Birincioğlu, Trabzon AP İl Kongresi'nde de İl Başkanlığı için mücadele eden Avukat Mahmut Kurtuldu ve Dr. Ahmet Kara ikilisinden Kara'yı desteklemiştir. Ekrem Dikmen'in adayı olan Kurtuldu'yu saf dışı bırakmaya çalışmıştır⁷⁴. Trabzon Barosu'nda ağırbaşlılığıyla sevilen Birincioğlu, Meclis'te de aynı sempatiyi kazanarak Gümrük ve Tekel Bakanlığı görevine layık görülmüştür. Böylelikle Birincioğlu'nun tütün ve çay ziraatının çok ileri bulunduğu memleketi Trabzon'a, önemli katkıları olmuştur. Meclis'e girmeden önce de tütün ve çay meselelerini yakından bilen Birincioğlu, bu meseleler üzerine ciddi çalışmalar yapmıştır⁷⁵. Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında, komisyoncuya ve tefeciye karşı tütün ekicisinin yanında yer alarak "Yılın Bakanı" seçilmiş ve Ege Tütün Ekicileri Federasyonu tarafından tütün yaprağı şeklinde platinle ödüllendirilmiştir⁷⁶.

Birincioğlu, kendisine "gümrüklerde yaşanan kaçakçılıklara müdahalenin yetersizliği" konusunda yapılan eleştirilere karşılık üzerine düşen sorumlulukları açıkça ifade ederek bunları üstlenmekten çekinmemiş ancak yeri geldiğinde de herkesin kendi payına düşen sorumlulukları alması gerektiğini söylemekten geri durmamıştır⁷⁷. Böylelikle Birincioğlu, sorumluluklarının bilincinde olarak hareket etmiş ve çevresindeki herkesin de kendi sorumluluklarını yerine getirmesiyle ilerleme yaşanacağı düşünmüştür.

AP'deki Yeminliler (Demirel taraftarları) ve İdealistler (Sadettin Bilgiç taraftarları) ayrışmasında Demirel'in tarafını tutan ve Yeminlilerin Trabzon kanadının liderliğini yapan Birincioğlu, bu sayede Demirel'in 1969 seçimlerinden sonra kurduğu II. ve III. Demirel Hükümetlerinde Gümrük ve Tekel Bakanı olarak görev almıştır. Birincioğlu, katıldığı Trabzon AP İlçe Kongrelerinde; DP'yi AP'ye ihanet etmekle, CHP'yi ise anarşik olaylardan sorumlu tutarak şiddetle eleştirmiştir. Birincioğlu; Demokratik Parti'nin sözde dosyalı muhalefet yaparak asılsız iddialarla halkı aldattığını, AP'li iken Meclis Başkanlığı yapan sonradan Demokratik Partili olan Ferruh Bozbeyli gibi kişilerin Çankaya Köşkü'nü sık sık ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Sunay'ı, Ordu Yüksek Kademesindeki subayları ve generalleri yanlış bilgilerle yanılttıklarını ifade etmiştir. Bu yalan ve iftiralarla, silahlı kuvvetlerin yanıltıldığını, bunun sonucunda da 12 Mart Muhtırası ile AP iktidarının istifa etmek zorunda kaldığını belirtmişti. Ara ara CHP'ye şiddetle yeren Birincioğlu; İnönü'nün sosyalist maske altında aşırı solu hatta komünistleri kanatları altına aldığını, onları müdafaa ettiğini ve gençlik hareketleri sırasında AP iktidarını kasten aciz gibi gösterdiğini söylemişti⁷⁸.

⁷⁴ **Yenigün gazetesi**, 14 Eylül 1968, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 1 Ekim 1968, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 4 Kasım 1968, s. 1

⁷⁵ **Yenigün gazetesi**, 21 Kasım 1968, s. 1; **Sonhaber gazetesi**, 4 Kasım 1969, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 4 Kasım 1969, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 4 Şubat 1970, s. 1.

⁷⁶ **Milliyet gazetesi**, 26 Şubat 1971, s. 7.

⁷⁷ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 759.

⁷⁸ **Bayraktar gazetesi**, 25 Temmuz 1973, s. 1.

12 Mart Muhtırasından sonra Demirel Hükümetinin istifa etmesi ve Gümrük ve Tekel Bakanlığı görevinin son bulmasının ardından askeri eleştirerek askerin bu davranışının demokratik rejimi ve parlamentoyu zedelediğini belirtmiştir. 1977 yılında sokak kavgasının artması ve anarşinin sürmesi sebebiyle milliyetçi güçlerin bir arada olmasını isteyen Birincioğlu, CHP ile AP koalisyonunu isteyen çevrelere karşı çıkarak AP'nin CHP ile koalisyon yapmasının kendi fikirlerine ihanet olduğunu ve bütün komünist blokların CHP'nin iktidara gelmesini istediğini söylemiştir⁷⁹. AP'den Trabzon Senatörlüğüne adaylığını koyduğu sıralarda, Trabzon'a seçmenleriyle görüşmeye giden Birincioğlu, partilileri ve Trabzon halkı tarafından sevinçle karşılanmıştır. Birincioğlu, seçim bölgesinde yaptığı sohbet toplantılarında CHP Genel Başkanı Ecevit'in görüşlerini eleştirerek: "Sola karşı bilinçli bir sağ vardır. AP olarak sola karşıyız. 12 Ekim'de AP'nin oyları artacaktır," demişti. 5 Haziran 1977'de yapılacak genel seçimler için rejim aleyhtarlarına karşı 1946 ruhu ve heyecanıyla mücadele edeceklerini de ifade eden Birincioğlu, Türk milletinin, sol militanların ve onların koruyucularının ülkeyi nereye götürmek istediğini bildiğini ve halkın bu bilinçle taraflı ve tarafsız olarak AP saflarında mücadele edeceğini vurgulamıştı⁸⁰. Okullarda okutulan ders kitaplarında milli hislere yer verilmemesinden yakınan Birincioğlu, Türkiye'de komünizm akımının tehlikeli bir hale geldiğini ifade etmişti⁸¹.

Tok sesi ve özgün şivesiyle ilgi dolu bakışlar arasında konuşmalarını yapan Birincioğlu, açık hava toplantılarında, Adalet Partisi'nin 1969 seçimlerinden önce ve 1971 yılına kadar yaptığı icraatları savunarak fabrikalar, üniversiteler, petrol rafinerileri, okullar, yollar ve köprüler inşa ettiklerini belirtmiş ve "Refah dolu bir memleket AP'den geçer." diyerek partisine olan inancını dile getirmiştir. Bunların yanı sıra konuşmalarında; "İmam hatip okullarının sayılarını kim arttırmıştır, imamların kadrolarını kim tahsis etmiştir, kime karşı hücumla geçilmiştir, Kuran okunmasına mı mâni olunmuştur?" diye sorular sorarak "Adalet Partisi olarak yaptıklarından ve yapacaklarından iftihar edeceklerini" vurgulamıştır⁸².

Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı görevinden sonra AP adına yaptığı açık hava sohbet toplantılarındaki konuşmalarında sıkça "Kellemiz her an iptedir." ifadesini kullanarak partisinin görüşlerini açıklamıştır. AP'nin altı yıllık iktidarı süresince yeni bir Türkiye yarattığını, iktisadi, kültürel, sosyal her dalda kalkınmayı sağladığını ve müreffeh bir Türkiye yaratma amacıyla olduklarını belirtmiştir. Birincioğlu, AP'nin lideri Süleyman Demirel'in 12 Mart'ta Hükümeti Koalisyona bırakarak çekildiğini, bunun da halkı ve TSK'yı karşı karşıya getirmemek ve gerginlik yaratmamak amacıyla yaptıklarını söylemiştir. Birincioğlu, konuşmalarında CHP lideri Bülent Ecevit'i eleştirerek Ecevit'in gizli faaliyetlerle ülkeye zarar verdiğini ve anarşiye sebep olduğunu

⁷⁹ **Milliyet gazetesi**, 14 Mart 1971, s. 1, 9; **Milliyet gazetesi**, 12 Haziran 1977, s. 7; **Milliyet gazetesi**, 26 Ekim 1977, s. 9.

⁸⁰ **Yenigün gazetesi**, 20 Eylül 1975, s. 1; **Sonhaber gazetesi**, 17 Mayıs 1977, s. 1.

⁸¹ **Cumhuriyet gazetesi**, 3 Ocak 1967, s. 7.

⁸² **Yenigün gazetesi**, 26 Eylül 1973, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 9 Ekim 1973, s. 1. **Cumhuriyet gazetesi**, 12 Aralık 1979, s. 7.

iddia etmiştir. Bu bağlamda Ecevit'i, Şili Devlet Başkanı Salvador Allende'ye benzetmiş ve Allende'nin Marksçı bir düzen kurma amacıyla iktidara geldiğini, ancak trajik bir şekilde öldürüldüğünü ve Şili'de kan döküldüğünü hatırlatarak Ecevit'in de gizli taktikleriyle benzer bir sonuca yol açabileceğini söylemiş ve millet olarak buna izin verilmemesi gerektiğini vurgulamıştır⁸³.

Birincioğlu'nun, yaşam koşulları zorlu olan Karadeniz coğrafyasında büyümesi, onun insanlara karşı her daim şefkatle ve merhametle yaklaşmasında etkili olmuştur. Bilhassa çevresinde yardıma ve desteğe ihtiyaç duyan herkesin yanında yer almış ve desteğini esirgememiştir. Onu yakından tanıyanların anlattığına göre bu yardımlarının karşılığı olarak hiçbir beklenti içine girmemiş ve kibirli davranmamıştır⁸⁴. Birincioğlu, her daim topluma fayda sağlamayı ilke edinmiş ve bunun getirdiği sorumluluk bilinciyle hareket etmiştir⁸⁵. Küçük büyük demeden elinden geldiğince daima bir şeyler yaparak memleketine ve ülkesine katkı sağlamaya çabalamıştır.

Birincioğlu, siyasi yaşamında ve özel hayatında insanlara karşı hep dürüst davranmıştır. Hiçbir zaman doğru olduğuna inandığı ilkeleri savunmaktan vazgeçmemiştir⁸⁶. Üstlendiği görevleri bir vatandaşlık ve sorumluluk bilinciyle yerine getirmiştir. Doğruluğuna inandığı işleri bu denli savunması ve onlar için bu kadar çabalaması da bu görev bilincinden ileri gelmiştir. Gerek bakanlık yaptığı yıllarda gerekse siyasetin içinde bulunduğu dönemde; kendisinin de belirttiği üzere eleştirilere daima açık olmuştur. Hatta yanlış yolda olduğunda, uyarılmasına da asla gücenmemiş bilhassa eleştiriler doğrultusunda daha iyi işler ortaya koyabilmek adına bütün tenkitleri dikkate alan bir siyasetçi profili çizmiştir⁸⁷.

Birincioğlu, Millî Savunma Bakanlığı döneminde de milletine olan saygısını ve sevgisini her defasında dile getirmiştir. Türk ordusuna duyduğu saygıyı ve onların ne denli fedakarlıklar içerisinde çalıştıklarını açıkça ifade etmiştir. Bununla beraber vatandaşlara, birlik ve beraberliğin korunması adına, Türkiye üzerine oynanan oyunların farkında olması ve bunlardan uzak durması için uyarılarda bulunmuştur⁸⁸.

12 Eylül 1980 Darbesinden sonra Birincioğlu, Demirel ile ilişkisini keserek siyasetten uzak durma kararı almıştır. Darbeye karşı Demirel'in umursamaz tavrı nedeniyle onunla tekrar siyaset yapmak istememiştir. Sadece Adalet Partisi'nin mirasına sahip çıkmak isteyen Mehmet Yazar'ın yeni parti kurma çabalarına destek vermiştir. Birincioğlu, özgürlüğe her zaman değer veren bir insan olarak tanınmıştır. Yakınlarının aktardığına göre, Birincioğlu'nun çocukluk yıllarının zorluklar içinde

---

⁸³ Yenigün gazetesi, 26 Eylül 1973, s. 1.

⁸⁴ 1938 Doğumlu Ömer Kaya Türkmen ile Mülakat (Yer: Trabzon/Akçaabat, M. T.: 30 Mayıs 2023).

⁸⁵ 1977 Doğumlu Hürdoğan Birinci ile Mülakat (Yer: Trabzon/Akçaabat, M. T.: 3 Haziran 2023).

⁸⁶ 1984 Doğumlu Sebahat Eda Sakız ile Mülakat (Yer: İzmir/Konak, M.T.: 17 Eylül 2023).

⁸⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 564-565.

⁸⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim 32 (07.02.1980), s. 410.

geçtiği, açlıktan domuz lahanası denilen bitkiden yedikleri söylenirdi. Liseye gittiği sırada herkes ekmek arası bir şeyler yiyebilirken, o bir kuru ekmeği zor bulup yedi. Bu sebeple, hayatta bazı şeylerden asla taviz vermemiştir⁸⁹.

1.3. Seçim Bölgesi Olan Trabzon’a Faydaları ve İlgisi

Ahmet İhsan Birincioğlu, Trabzon milletvekili olarak görev yaptığı dönemde seçim bölgesine önemli katkılarda bulunmuştur. XIII. Dönemdeki milletvekilliği sırasında, TRT Genel Müdürü Adnan Öztrak ile görüşerek Trabzon’un bir kültür radyosuna kavuşturulması konusunda girişimde bulunmuştur⁹⁰. Ayrıca bunun için Cumhurbaşkanıyla da görüşmüştür. Birincioğlu, Trabzon milletvekillerinden Mehmet Aslantürk ile bir araya gelerek bugünkü Akçaabat Mevlüt Selamı Yardım Ortaokulunun yerinde bulunan Akçaabat Ortaokulu’nun 1968-1969 öğretim yılında Akçaabat Lisesine dönüştürülmesini sağlamıştır⁹¹.

Fatih Eğitim Enstitüsü öğrencileri, çökmek üzere olan okul binalarının enkazı altında kalmamak için 23.02.1971 tarihinden itibaren, Orman Tekniker Okulu binasının kendilerine verilinceye dek boykot uygulama kararı almış ve bu öğrencilerden bir grup Ankara’ya giderek Birincioğlu ile görüşmüşlerdir. Birincioğlu’nun olumlu tutum ve çabası sonucunda Orman Bakanı Hüseyin Özalp ile görüştürülen öğrenciler Bakandan, Orman Tekniker Okulunun kendilerine verilebileceğine dair söz almışlardır. Daha sonra tekrar Birincioğlu ile görüşen öğrenciler, Birincioğlu’ndan “bu meseleyi Başbakan’a götüreceği ve elinden geleni yapacağı” sözünü almıştır⁹². Trabzon’un eğitim ve kültür alanındaki ihtiyaçlarına yönelik sürekli olarak fayda sağlamaya çalışan Birincioğlu, Aralık 1965’te, KTÜ’nün ihtiyaç ve eksikliklerini mahallinde tespit etmeye gelen Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz’e bizzat refakat ederek, kendisi de bu konudaki istekleri ve arzuları dile getirmiştir⁹³. Yine XIII. Dönem Milletvekilliği sırasında “Karma Bütçe Komisyon Üyesi” olarak Trabzon’da 1,5 milyon liraya mal olacak bir gıda laboratuvarının kurulmasının kararlaştırılmasını ve bu yeni tesisin 1966 yılının planına alınarak tahkikatının bütçeye koyulmasını sağlamıştır⁹⁴.

1967 yılında, “İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı” tasarısının Karma Bütçe Komisyonu’nda görüşüldüğü sırada, Trabzon CHP Milletvekili Ali Rıza Uzun ile Birincioğlu ortak bir önerge vererek, Doğu Karadeniz Bölgesinin başlıca ürünlerinden biri olan çay konusuna gerekli önemin verilmediği eleştirilerinde bulunarak, plana bazı paragrafların eklenmesini sağlamaların yanında

---

⁸⁹ Cumhuriyet gazetesi, 3 Mart 1986, s. 7; 1964 Doğumlu Hacı Osman Birincioğlu ile Mülakat (Yer: İstanbul/Tuzla, M. T.: 2 Şubat 2023).

⁹⁰ Yenigün gazetesi, 15 Aralık 1966, s. 1; Hizmet gazetesi, 20 Aralık 1966, s. 1.

⁹¹ https://msyo.meb.k12.tr/icerikler/tarihcemiz_2111541.html, (et: 17.02.2024).

⁹² Yenigün gazetesi, 2 Mart 1971, s. 1; Sonhaber gazetesi, 2 Mart 1971, s. 1.

⁹³ Yenigün gazetesi, 14 Aralık 1965, s. 1.

⁹⁴ Yenigün gazetesi, 12 Ocak 1966, s. 1.

ayrıca “gelişen yaş çay üretimini iç ve dış pazarların isteklerine uygun kalitede işleyecek, çay işleme kapasiteleri yaratılacaktır” maddesinin de eklenmesi için önerge vermiş ve bu önerge kabul edilmiştir⁹⁵.

Birincioğlu, 25 Haziran 1967 gecesi Akçaabat'ta yaşanan büyük yangın ile ilgilenmek üzere Ankara'dan Akçaabat'a giderek, yangın sahasını gezmiş ve ilgililerden bilgi almıştır. Şehirde bir gün kaldıktan sonra Ankara'ya dönen Birincioğlu havaalanında gazetecilere beyanatta; yangından büyük üzüntü duyduğunu, zarara uğrayan dar gelirli vatandaşlara yardım yapılacağını, ilk hamlede 10 bin liralık bir yardım sağlandığını, bu yardımın yetersiz olduğunu, Ankara'ya gider gitmez bu yardımın arttırılması için çalışacağını ifade etmiştir⁹⁶.

Birincioğlu, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde kurulacak petrol rafinerisinin Trabzon'da kurulması için diğer milletvekili arkadaşlarıyla birlikte bir heyet oluşturarak Başbakan Demirel ve Cumhurbaşkanı Sunay'ı ziyaretle dileklerini iletmıştır⁹⁷.

Trabzon'a bir bölge radyosu kurulması için en çok çalışan milletvekillerinden biri Birincioğlu'ydu⁹⁸. Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Trabzon Bölge Radyosu için Ankara'da sık sık temaslarda bulunan Birincioğlu, TRT Genel Müdürünün yanı sıra Hacettepe Tıp Fakültesi Rektörü Profesör İhsan Doğramacı ile bizzat görüştü. Birincioğlu bölge radyosunun yanında, Trabzon'a televizyon istasyonu kurulması yönünde de girişimlerde bulundu⁹⁹. Birincioğlu, Akçaabat'a bir iskele yapılmasını sağladı. Ayrıca yakınıyla gerçekleştirilen mülakattan elde edilen bilgilere göre bugünkü Akçaabat Meslek Lisesinin arazisinin Birincioğlu'nun babasına ait olduğu ve Birincioğlu'nun o araziye Meslek Lisesinin yapılması konusunda aracılık ettiği söyleniyordu¹⁰⁰. Birincioğlu'nun bu çabaları; Trabzon'un kültürel, sosyal ve ekonomik yaşamına büyük faydalar sağlamanın yanı sıra eğitim ve sağlık olanaklarının güçlenmesine de önemli katkılarda bulunmuştur. Ahmet İhsan Birincioğlu'nun bu çalışmaları, Trabzon ve çevresindeki seçmenlerine olan bağlılığını ve bölgenin kalkınmasına olan katkılarını açıkça göstermektedir.

Millî Savunma Bakanlığı sırasında da Trabzon'a ve Trabzonspor'a olan ilgisini ve sevgisini, Temmuz 1980 yılında Trabzonlular Dayanışma Derneği tarafından Bursa'da düzenlenen Trabzonspor Şampiyonluk gecesine katılımıyla göstermiştir¹⁰¹.

---

⁹⁵ **Hizmet gazetesi**, 22 Haziran 1967, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 22 Haziran 1967, s. 1.

⁹⁶ **Yenigün gazetesi**, 29 Haziran 1967, s. 1.

⁹⁷ **Yenigün gazetesi**, 13 Mart 1969, s. 1, 4.

⁹⁸ **Yenigün gazetesi**, 17 Eylül 1971, s. 1.

⁹⁹ **Yenigün gazetesi**, 6 Ekim 1971, s. 1; **Yenigün gazetesi**, 27 Ekim 1971, s. 1.

¹⁰⁰ **1977 Doğumlu Hürdoğan Birinci ile Mülakat (Yer: Trabzon/Akçaabat, M. T.: 3 Haziran 2023).**

¹⁰¹ **Milliyet gazetesi**, 13 Temmuz 1980, s. 12.

1.4. Yerel ve Ulusal Basında Ahmet İhsan Birincioğlu

Birincioğlu hakkında yerel basında yapılan incelemelerde, Akçaabat gazetesi¹⁰², Yenigün gazetesi¹⁰³, Sonhaber gazetesi¹⁰⁴, Bayraktar gazetesi¹⁰⁵ ve Hizmet gazetesi¹⁰⁶ gibi kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu yerel gazetelerde Birincioğlu'na dair 160'ı aşkın haber tespit edilmiştir. Bu haberlerin büyük bir kısmı Yenigün ve Sonhaber gazeteleri tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Yerel gazetelerde Birincioğlu'na ilişkin yayımlanan haberlerde genel olarak şu konular ele alınmıştır:

- AP Trabzon Teşkilatının il ve ilçe başkanlığı seçimlerine müdahaleleri ve kongrelere katılımı
- Milletvekilliğe adaylığı sırasındaki çalışmaları
- Seçim bölgesi olan Trabzon'daki diğer AP'li milletvekilleri ve senatörleriyle yaşadığı münakaşalar ve mücadeleler
- Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasındaki faaliyetleri, hem ülke genelinde hem de Karadeniz Bölgesi'nde yaptığı açıklamalar ve tütün ile çay piyasalarını açışı
- Sosyal yaşamına dair bilgiler
- Trabzon halkı ile olan iletişimi ve halkın faaliyetlerine yönelik tepkileri
- Seçim bölgesi için yarar sağladığı faaliyetler
- Seçim bölgesine sık sık gerçekleştirdiği geziler

Birincioğlu hakkında ulusal basında yapılan incelemelerde ise Milliyet gazetesi ve Cumhuriyet gazetesinden yararlanılmıştır. Bu ulusal gazetelerde 145'i aşkın habere rastlanmıştır, bunların büyük bir kısmı Milliyet gazetesinde yer almaktadır. Ulusal basında Birincioğlu'na dair yayımlanan haberlerde genel olarak şu konular ele alınmıştır:

---

¹⁰² Akçaabat'ta çıkan gazete, başlangıçta haftada bir çıkarken daha sonra 2 haftada bir yayımlanmıştır. Milli Kütüphanede 5. yılına kadar 93 sayısı bulunmaktadır. Gazete başlangıçta Akçaabat Halkevi tarafından Avukat Vesim Eyüpoğlu'nun mesul müdürlüğünde yayımlanmıştır. Daha sonra Eyüpoğlu gazetesinin sahipliğini üzerine almıştır. Bir süre yazı işlerini de kendi idare etmiştir. Daha sonra yazı işleriyle Cemal Azmi Tellioglu ilgilenmiştir. İlk sayısı 1 Haziran 1944'te yayımlanmıştır. 93. Sayısı ise 30 Ağustos 1944 tarihli'dir. Bkz., Hüseyin Albayrak, **Dünden Bugüne Trabzon Basını (1869 – 2009)**, C. 2. Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayını, Ankara, 2010, s. 80; Hüseyin Albayrak, "Dünden Bugüne Akçaabat Gazeteleri", **Dünden Bugüne Akçaabat Sempozyumu (26 – 28 Nisan 2013)**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, 2014, s. 269-270.

¹⁰³ Trabzon'da çıkan gazete günlük olarak yayımlanmıştır. Sahibi Orhan Tuğtekin'ken, genel yayın müdürü ise Ziyad Nemli idi. Sorumlu yazı işleri müdürlüğünü ise başlangıçta Ahmet Kenan Tuğtekin yaparken sonradan Burhan Bilici Yapmaya başlamıştır. 19 Mayıs 1965'te çıkmaya başlayan gazete 30 Nisan 1979'da kapanmıştır. 14 yıl boyunca 4107 sayı yayımlanmıştır. Bkz., Hüseyin Albayrak, **a.g.e.**, s. 201.

¹⁰⁴ Trabzon'da çıkan gazete günlük olarak yayımlanmıştır. Sahibi önce Hasan Tahsin Yılmaz iken daha sonra Emin Şefik Yılmaz olmuştur. Yayımlanmasına 15 Ağustos 1963'te başlayan gazete, 30 Nisan 1979'da kapanmıştır. Bkz., Hüseyin Albayrak, **a.g.e.**, s. 183.

¹⁰⁵ Trabzon'da günlük olarak çıkarılan gazete, 8 Mayıs 1968 tarihinde yayımlanmaya başlanmıştır. Sahipliğini Hasan Fehmi Yılmaz'ın yerine vekaleten Ali Kemal Yılmaz yapıyordu. Genel Yayın Müdürü ise Atilla Aşut'tu. Gazete, Eylül 1977'de yayımlanmasına son vermiştir. Bkz., Hüseyin Albayrak, **a.g.e.**, s. 224.

¹⁰⁶ Trabzon'da günlük olarak çıkan gazete, 12 Eylül 1957'de yayımlanmaya başlamıştır. Sahipleri; Hasan Tahsin Yılmaz ile Emin Şefik Yılmaz'dı, Yazı İşleri Müdürü ise Hasan N. Sağlam'dı. Gazete, 30 Nisan 1979 tarihinde yayımlanmasına son vermiştir. Bkz., Hüseyin Albayrak, **a.g.e.**, s. 155.

- Milletvekilliği seçim çalışmaları ve Senato faaliyetleri
- AP'de parti içindeki gelişmelerdeki rolü
- Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı sırada çay ve tütün ziraatına dair çalışmaları
- Gümrüklere bizzat yaptığı baskınlar ve kaçakçılıkla mücadelesi
- Tekel ürünlerinin değerinin korunması için yaptığı çalışmalar
- Partisinin üyeleriyle ve muhalefetle olan ilişkileri
- Millî Savunma Bakanlığı yaptığı sırada katıldığı NATO toplantıları ve yaptığı açıklamalar
- 12 Eylül 1980 Darbesi sürecinde yaşanan gelişmelerdeki rolü
- Sosyal yaşamına dair haberler

1.4.1. Akçaabat Gazetesinde Yayımlanan Yazıları

Yerel basında, Birincioğlu'na dair ilk rastlanan iz, Akçaabat Halkevinin yayını olan Akçaabat gazetesinin okuyucularına açtığı köşede, 14 Temmuz 1944'te yayımlanan yazıları olmuştur. Birincioğlu, “Vazifemizi Benimsemeliyiz” başlığı ile ilk yayımlanan yazısında, o sırada dünyada yaşanmakta olan genel savaşın yarattığı endişenin psikolojik etkileri yansıtmıştır. Birincioğlu yazısında; medeni insanların tarihinin, en doğrunun ve en iyinin elde edilmesi için verilen bir mücadele tarihi olduğunu, bunun da ancak görev ve sorumluluk hissini taşımakla mümkün olacağını belirtmiştir. Benzersiz olarak sıfatlandığı Türk inkılâbının çocukları olarak, inkılâbı daha da ileriye taşımak ve güçlü bir şekilde gelecek nesle teslim etmek sorumluluğunda olduklarının unutulmaması gerektiğini vurgulamıştır. Birincioğlu, “dünyanın buhran geçirdiği bu devirlerde” ifadesiyle, II. Dünya Savaşı'nın yaşandığı sıraları kastederek, tarihin bu zamanında vazife bilincinin daha da büyük önem arz ettiğini çünkü büyük fedakarlıklarla elde edilen milli hürriyetin ve bağımsızlığın varlığını devam ettirebilmesi için milli birlik farkındalığı içinde görev ve sorumluluk hissini her zamankinden daha çok kuvvetle taşınmasına bağlı olduğunu ifade etmiştir. Yazının tamamı ise şöyledir:

Medeni insanların tarihi hiç mübalağa etmeden diyebiliriz ki cemiyetin ve insanlığın en doğruya ve en iyiye yaklaşmak için yaptığı uzun bir mücadelenin tarihidir. Bu bilgiyi ve bu terbiyeyi hakkıyla alabilmek için her şeyden evvel çok kıymetli bir vazife ve mesuliyet hissini de taşımamız da lazımdır. Bizler tarihin benzerini kaydetmediği bir inkılâbın çocuklarıyız. O mukaddes emaneti yarın; bir sancak gibi, büyüklerimizin elinden alıp daha fazla yükseltmek ve gelecek nesle daha kuvvetli olarak teslim etmek mecburiyetinde olduğumuzu unutmamalıyız. Biz her şeyden evvel mensup olduğumuz büyük Türk milletine ve onun büyük inkılâbına hizmet için hazırlanmalıyız. Bundan maadâ bizi yetiştiren ve bunun için birçok fedakarlıklara katlanan ailelerimize karşı da bir takım evlatlık borçlarımız da vardır. Yine şerefle yaşamak hakkına lâyık bir insan olmak sıfatı ile kendi nefsimize karşı da vazifelerimiz vardır. Bu vazifeler dünyanın buhran geçirdiği bu devirlerde daha büyük bir ehemmiyet arz ederler. Çünkü bin bir fedakarlıklara mal olan milli hürriyet ve istiklalimiz, şeref ve refahımız vazifelerimizi her zamankinden daha dikkatle ve itina ile yapmamıza ve milli birlik şuuru içinde vazife ve mesuliyet hissini her zamankinden daha kuvvetle taşımamıza bağlıdır. Şunu iyi bilmeliyiz ki: vazife ve mesuliyet hissi medeni vasıfların en başta gelenidir. Ve hatta tereddüt etmeden diyebiliriz ki: insanlığımızın mümeyyiz vasfıdır. Zira vazife ve mesuliyet hissi namus ve fazilet hissini içtimai ifadesinden başka bir şey değildir. Bu içtimai namus ve faziletten mahrum olan fertler er geç sefaletle, milletlerde esarete mahkumdur. Hak kuvvetin değil, ancak kuvvet hakkın ve faziletin hizmetinde oldukça hakiki ve devamlı bir

istikbâl mümkündür. Bu ezeli ve ebedi hakikatin en yeni ve en parlak misali Türk'ün on hürriyet ve istiklâl zaferi değil midir?¹⁰⁷

Birincioğlu, “Akçaabat’a Bir Bakış” başlıklı ikinci yazısında ise memleketi olan Akçaabat’ın; coğrafî, beşerî, ekonomik, sosyal özelliklerinden ve geleceğe dair ümitlerinden bahsetmiştir. Yazısında özellikle Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk hidroelektrik santrallerinden olan “Visera (Işıklar) Hidroelektrik Santrali”nin¹⁰⁸ de önemini vurgulamıştır. Önceki yazısında olduğu gibi bu yazısında da; Türklüğün asil ve genç evlatları olarak Atatürk inkılabının yılmaz çocukları olduklarını ve amaçlarının daima doğru yoldan ilerleyerek, vatana hayırlı işler görmek olduğunu belirtmiştir. Yazının tamamı ise şöyledir:

Şimali şarkı Anadolu’da denize paralel uzayan dağlar sahili çok yakından takip ederler. Karadeniz’in azgın dalgalarına karşı birer set vazifesini görürler. Tabiat Akçaabat’ı bundan müstesna tutarak ona bütün güzelliğini vermekten çekinmemiştir. Etrafta yükselen tepeler sahile varmadan alçalmış; tabiat burada en güzel numunesini vermiştir. Şehrin etrafını kaplayan tütün tarlaları senenin on iki ayında da on iki çeşit güzellik arz eder. Memleketimizin çalışkan ahalisi gece gündüz daima onlarla uğraşır, elinden gelen en büyük ihtimamı sarf ederler. Bahçelerin ve yolların etrafına sıralanan zeytin ağaçları yazın meyveleriyle, kışın yeşillikleriyle memleketimize başka bir güzellik verirler. Bunlar yerli halkın büyük bir ihtiyacını giderirler. Çalışmaktan yemek hazırlamaya vakti olmayan halkımızın çocuğunu arkasındaki sepete, zeytin ve ekmeğini mendiline bağlayarak tarlaya gider. Bu suretle hem zamandan hem de paradan tasarruf etmiş olur. Memleketimiz sair memleketlere nazaran geçim hususunda büyük bir faaliyet gösterir. Küçük, fakat mazbut limanımız bu hususta büyük bir rol oynar. Memleketimizin coğrafi vaziyeti ve bunun neticesi olan arazi darlığı halkımızın ihtiyacını kâfi derecede karşılayamaz. Arazilerimizin tütün yetiştirmeye müsait olması hemen hemen her yerde tütün ekilmesini icap ettirir. Memleketimiz diğer kazalara nispeten çok zengindir. Ona bu zenginliği veren tabiî, mevkiî ve çalışkan ahalisidir. Memleketimizin bu zenginliği halkının modern bir tarzda yaşamasını icap ettirmiştir. Memleketin tütünle iştigali gıda bakımından bazan zorluklar arz etmektedir. Ahali mebzul miktarda yiyeceğini kendi toprağından temin edemediğinden dışarıdan yiyecek (mısır ve buğday) getirtmek zorunda kalır. Bu vaziyet dünyanın kan ve ateşe boyandığı, millî varlıkların büyük bir imtihan ve tehlike geçirdiği bu devirde daha çok ehemmiyet arz etmektedir. Fakat memleketimizin bazı zenginleri memleketini sevdiği gibi halkını da düşündüğünden mümkün olduğu kadar bu iktisadi zorluğun önüne geçmektedirler. Bu vaziyet memleketimiz halkının birbirine olan bağlılığının bir ifadesidir. Akçaabat Türkiye’nin en büyük elektrik fabrikalarından birine maliktir.

Ondan ettiğimiz istifade tenvirattan başka bir şey değildir. Bu da bizim için çok büyük bir kıymete haizdir. Fakat biz bununla iktifa etmemeliyiz.

Biz Türklüğün asil ve genç evlatları Atatürk inkılâbının yılmaz çocuklarıyız. Bizim amacımız doğru yoldan ilerlemek ve daima Vatanı hayırlı işler görmektir.

Ancak bu takdirdedir ki; kükremiş milletlerin azgın pençesinden kurtulabiliriz. Bu kadar muazzam elektrik kudretine sahip olan Akçaabat’ın istikbâlde bundan daha çok istifade ederek inkişaf edeceğini umuyoruz. Onun faal ve dinç ahalisi bugünü sabırsızlıkla beklemektedir. O güne kavuştuğumuz andan itibaren memleketin iktisadî ve sosyal bünyesinde büyük değişiklikler olacaktır. Birçok düşmüşler kalkınacak, uyuyan gözler uyanacaktır. Tahminimize göre emelimizin

¹⁰⁷ Akçaabat gazetesi, 14 Temmuz 1944, s. 2.

¹⁰⁸ Öztürk Onur, **Trabzon Visera (Işıklar) Hidroelektrik Santrali Restorasyonu Önerisi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2018, s. 35.

tahakkuku zor olmayacaktır. Zira memleketimizin kıymetli idarecilerine bu hususta sarsılmaz derecede itimadımız vardır.¹⁰⁹

1.4.2. Hakkındaki Suçlayıcı İddialar ve Tekzipler

Bu konuda Yenigün gazetesi ve Milliyet gazetesine sekiz haber yansımıştır. 10 Haziran 1965 tarihinde Yenigün gazetesine yansıyan ilk haberde; önceki gece, AP Akçaabat İlçe Başkanı olan Birincioğlu'nun kavgalı bir olaya karıştığı iddia ediliyordu¹¹⁰. Aynı gazetenin sonraki günlü "Akçaabat Savcısı Açıklama Yaptı" başlığıyla verilen haberde ise gazeteye Akçaabat Cumhuriyet Savcısının telefon ederek; olayın kese kâğıdı patlatmak yüzünden çıkmadığı, tabanca atmak yüzünden cereyan ettiği ve tabancanın ele geçirilmeden olayın tartışma aşamasındayken önlendiği bilgisini aktardığı belirtiliyordu. Haberin devamında; üçü öğretmen biri gazete bayii olan Aydın Seyhan, Yalçın Karabey, Hasan Güney, Yılmaz Boğuşlu ve Hasan Öztan adındaki gençlerin silah atmaları ve aralarında AP İlçe Başkanı Birincioğlu'nun da bulunduğu müdahalecilere küfretmeleri üzerine başladığı ve olayın yumruklaşma safhasına dökülmeden önlendiği belirtilirken ayrıca Akçaabat AP İlçe Başkanı Birincioğlu'nun önceki gün gazeteye telefon ederek kavgaya karışmadığını duyurduğu söyleniyordu¹¹¹.

Yenigün gazetesinin, 14 Aralık 1968 tarihli haberinde, genel seçimler öncesi AP Trabzon bünyesindeki kapışmanın bir yansıması olarak Selahattin Güven ve Birincioğlu taraftarlarının önce Trabzon'da sonra da AP'nin 4. Büyük Kongresi'nde zafer kazanmalarının "Zafer Sarhoşluğu"na neden olduğu söyleniyordu. Haberin başlığında "Varan İki, Sürmene'de Siyasi Baskı Başladı" başlığı kullanılarak gazetenin öğrendiği bilgilere göre; Sürmene'de "çalışkan" olduğu söylenen çay fabrikası müdürü ile muhasebecisini, Güven ve Birincioğlu'nun Sürmene'deki adamlarının kazadan sürdürmek amacıyla hummalı bir faaliyet gösterdikleri iddia ediliyordu¹¹².

Birincioğlu'nun kavgalı bir olaya karıştığına yönelik Yenigün gazetesinin 18 Ağustos 1969 tarihli "Birincioğlu Kavga Etti" başlığıyla verilen haberinde; AP Milletvekili ve Milletvekili Aday Adayı olan Birincioğlu'nun geçen hafta Karadeniz Kulübü Lokantasında kavgaya karıştığı ve olayın kısa zamanda şehrin siyasi çevrelerinde duyularak üzüntü yarattığı belirtiliyordu. Haberin devamında gazetenin öğrendiğine göre; Akçaabat'a bağlı bir köy belediyesinin ihtiyaçlarının karşılanmamasının sebep olduğu tartışma sonucu söz konusu olayın patlak verdiği ve kavganın yemekte bulunanların araya girmesiyle zor önlenebildiği aktarılıyordu. Son olarak ise; Birincioğlu'nun AP İl Başkanı Dr. Ahmet Kara ile de sert bir tartışmaya girdiği iddia ediliyordu¹¹³.

¹⁰⁹ Akçaabat gazetesi, 14 Temmuz 1944, s. 3.

¹¹⁰ Yenigün gazetesi, 10 Haziran 1965, s. 1.

¹¹¹ Yenigün gazetesi, 11 Haziran 1965, s. 1.

¹¹² Yenigün gazetesi, 14 Aralık 1968, s. 1.

¹¹³ Yenigün gazetesi, 18 Ağustos 1969, s. 1.

Birincioğlu'nun oğluna yönelik Milliyet gazetesinin 8 Aralık 1969 tarihli “Tekel Bakanının oğluna fuzuli ücret verildi” başlığıyla verilen haberde; Gübre Fabrikaları murakıplarının hazırladıkları raporda, Birincioğlu'nun oğlunun maaşını almak için dahi büroya uğramadığı ve maaşının PTT ile gönderildiği iddia ediliyordu. Gübre Fabrikaları TAŞ murakıplarının, Tekel Bakanı Birincioğlu'nun oğlu Reşat Birincioğlu'nun babasının bakan olmasından önce görevini yapmadan şirketten fuzuli ücret aldığını bildiren bir raporu İdare Meclisi Başkanlığına gönderdikleri belirtiliyordu. Haberin devamında, murakıp raporuna göre; Reşat Birincioğlu'nun 1968 yılı başından itibaren 1200 lira brüt ücretle şirketin Ankara İrtibat Bürosuna memur olarak atandığı belirtilirken raporun devamı ise şöyle aktarılıyordu:

Halen maaşı brüt 1656 lira olan Reşat Birincioğlu'nun Ankara Bürosuna hiç uğramadığı ve bir iş görmediği maaş, ikramiye gibi tahakkuk ettirilen paraların muhasebe müdürlüğünden Ankara'daki ev adresine havale suretiyle gönderildiği, bir buçuk yıla yakın bir zamandan beri çalışmadığı halde açıktan fuzuli olarak para verildiği anlaşılmıştır.

Haberde son olarak ise; Gübre Fabrikaları Genel Müdürü Abdullah İpşiroğlu'nun bu konuda şunları söylediği bildiriliyordu:

Murakıpların 6 ay önce hazırladıkları rapor şirket İdare Meclisinde görülmüştür. Şirketimizin yakın zamana kadar Ankara'da bir bürosu yoktu. Ankara'daki memurlarımıza emirler yazılı olarak veya telefonla bildirilmekte ve işler böyle yürütülmekteydi. Esasen işlerin mahiyeti bir büroda oturmayı gerektirmemekteydi. Bu bakımdan Reşat Birincioğlu'nun görevini yapmadığı yolundaki iddialar doğru değildir. Bu konuda elimizde yazılı belgeler vardır.¹¹⁴

Milliyet gazetesinin, 4 Ocak 1971 tarihli “Sadri Alışık, Tekel Bakanının tabanca çektiğini öne sürdü” başlığı ile verilen haberinde; Aktör Sadri Alışık'ın, “Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun, Maksim'deki programı sırasında kendisini öldürmek amacıyla tabanca çektiğini” öne sürdüğü ve Alışık'ın bu durumu protesto etmek amacıyla önceki geceki programına çıkmadığı söyleniyordu. Haberin devamında; Alışık'ın gazinodaki programı sırasında, Gümrük ve Tekel Bakanının, “Erkeksen Demirel'i kaldır yerinden” sözüne içerleyerek kendisini öldürme girişiminde bulunduğu iddiasının yanında olayla ilgili olarak savcılığa başvuracağı da iddia ediliyordu¹¹⁵. Bu iddialara yönelik Birincioğlu'nun tektip niteliğindeki bilgilendirmesi ise Yenigün gazetesinin 6 Ocak 1971 tarihli, “Tekel Bakanı Silah Çekme İddiasını Reddetti” başlığıyla verilen haberinde paylaşılmıştı. Haberde; “önceki gece Maksim Gazinosunda şov yapan Sadri Alışık'a, hükümeti hicveden sözlerinden ötürü Birincioğlu'nun tabanca çektiği” iddiasını, Birincioğlu'nun yalanlandığı söyleniyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, önceki gece eşi, kızı ve aile dostları ile Maksim Gazinosunda bulunduğunu da doğruladığı bildiriliyordu¹¹⁶. Aynı meseleye dair Milliyet gazetesinin 8 Ocak 1971 tarihli “Maksim Gazinosu'nun zaruri bir açıklaması” başlığı ile verilen haberinde; daha

¹¹⁴ Milliyet gazetesi, 8 Aralık 1969, s. 1, 11.

¹¹⁵ Milliyet gazetesi, 4 Ocak 1971, s. 1.

¹¹⁶ Yenigün gazetesi, 6 Ocak 1971, s. 1.

önce Sadri Alışık ile Birincioğlu arasında yaşandığı iddia edilen olaya ilişkin gazinonun sahibi Fahrettin Aslan tarafından gazeteye gönderilen tekzipte şöyle deniliyordu:

Sayın Tekel Bakanı Ahmet İhsan Birincioğlu'nun 02.01.1971 Cumartesi gecesi gazinomuzda aile efradı ile yemek yediği esnada sahnede çalışan bir artistimize, tabanca çekmesi, tartışma yapması, salondan dışarıya davet edilmesi gibi haberler, tümüyle siyasi, kasıtlı bir hayal mahsulü ve çok çirkindir. Ne sahnede bulunan artistimiz ne salonda ne masaları çevresinde oturan hiç kimse ne de salonu kontrol altında bulunduran idarecilerimiz asla ve katiyen görmemiştir... Sözü edilen artist de sahneden indirilmemiş, herhangi bir protesto da yapılmamıştır. Artistin bir aylık mukavele süresi bittiğinden müesseseden ayrılmıştır. Sayın Bakanın siyasal itibarını zedelemek kastıyla ortaya atılan bu haberler, olay yeri olarak gösterilen gazinomuzun da ticari değerini düşürmektedir. Gerçeğin bundan ibaret olduğunu bildirmeyi bir vazife sayarım...¹¹⁷

1.4.3. Demirel'e Trabzon Gezilerinde Refakati

Süleyman Demirel'in, 1965 Genel Seçimleriyle henüz Başbakan seçilmeden önce Trabzon'a gerçekleştirdiği ziyarette, Birincioğlu'nun AP Akçaabat İlçe Başkanı olarak Demirel'e olan refakati, Yenigün gazetesinin 15 Haziran 1965 tarihli haberinde; AP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı olan Demirel'in karayoluyla Trabzon'a yaptığı ziyarette Akçaabat'a uğradığı ve Akçaabat İlçe Başkanı olan Birincioğlu tarafından karşılandığı ayrıca Demirel'in Akçaabat Kaymakamlık binası balkonundan Akçaabatlılara konuşma yaptığı şeklinde duyuruluyordu¹¹⁸.

Demirel'in 1965 Genel Seçimlerinde Başbakan seçilmesinden sonra Trabzon'a birtakım açılışlar yapmak için ziyaretinde bu kez AP Trabzon Milletvekili olarak Birincioğlu'nun refakati, Yenigün gazetesinin 14 Ağustos 1967 tarihli haberinde duyuruluyordu. Haberde; Başbakan ve AP Genel Başkanı Demirel'in önceki gün Trabzon'a ziyaret ettiği, yanında Birincioğlu'nun da olduğu, Trabzon'da çimento fabrikasını açtıktan sonra KTÜ'ye giderek inşaatı tamamlanan İnşaat Mimarlık Fakültesinin açılış töreninde bulundukları, ardından spor salonunu hizmete açtıkları ve 14 Ağustos sabahı şehirden ayrılarak Rize'ye hareket ettikleri söyleniyordu¹¹⁹. Haberin devamı niteliğinde 15 Ağustos'ta verilen habere göre ise; önceki gün Demirel ile Rize'de bulunan Birincioğlu'nun şehre dönerek seçmenlerle görüşmeye başladığı, ilçelere de giderek seçmenlerin dert ve dileklerini dinleyeceği belirtiliyordu¹²⁰.

Demirel'in 1973 Genel Seçimleri öncesi Trabzon'a yapacağı ziyaretin karşılama hazırlıklarını ise yine Birincioğlu'nun yapacağı, Yenigün gazetesinin 20 Eylül 1973 tarihli "Demirel 8 gün sonra Trabzon'da olacak" manşetiyle verdiği haberde; AP Genel Başkanı Demirel'in yurt gezileri

¹¹⁷ Milliyet gazetesi, 8 Ocak 1971, s. 1.

¹¹⁸ Yenigün gazetesi, 15 Haziran 1965, s. 1.

¹¹⁹ Yenigün gazetesi, 14 Ağustos 1967, s. 1, 4.

¹²⁰ Yenigün gazetesi, 15 Ağustos 1967, s. 4.

dolayısıyla 28 Eylül’de Trabzon’a geleceği ve Demirel’in gelişi dolayısıyla karşılama hazırlıklarına Demirel’e “yakınlığıyla tanınan” Birincioğlu’nun öncülük edeceği bildiriliyordu¹²¹.

1.4.4. 1965 Milletvekili Genel Seçimleri Öncesi ve Sonrası Faaliyetleri

1965 Genel Seçimleri öncesi AP Trabzon aday yoklamalarına yönelik Yenigün gazetesinin, 10 Ağustos 1965 tarihli “AP’deki huzursuzluk genişliyor” başlığı ile verilen haberinde; 10 Ekim 1965’te yapılacak milletvekili seçimleri için 29 Ağustos’ta yapılacak aday yoklamalarının yaklaştıkça, AP’de aday sayılarının kabarmakta olduğu, milletvekilliğine adaylığını koyacak olan Akçaabat AP İlçe Başkanı Avukat İhsan Birincioğlu’nun aynı kazanın adayları olan Veteriner Hekim Hasan Kazancıoğlu ile eski Mıntıka Ticaret Müdürü Sait Bilal Çakıroğlu’nun kazanma şanslarını önlemek için bazı tertiplere başvurduğu ve bunda da başarılı olamadığı söyleniyordu¹²². İki gün sonra bu konuda basına yansıyan bir başka habere göre ise Birincioğlu’nun aynı kasabadan olan adaylara karşı takındığı tutum dolayısıyla kendisine AP çevrelerinden tepki gösterildiği ifade ediliyordu¹²³. 14 ve 17 Ağustos 1965’te verilen haberlere göre ise; Birincioğlu’nun AP Trabzon Milletvekilliği aday yoklamasına kesin olarak katılacak 14 üyeden biri olduğu belirtiyordu¹²⁴.

Birincioğlu’nun seçim çalışmalarına ilişkin 21 Ağustos 1965’teki verilen haberde; Birincioğlu’nun seçim dolayısıyla çalışmalara başladığı, Akçaabat Belediye Başkanı Emin Serdar ile görüştüğü, Akçaabat merkezinde ve Derecik nahiyesinde seçim gezilerine devam etmesinin yanı sıra Ragıp Hacı Salihoğlu ile köylere de gittiği, gazetede aktarılan bilgiler arasındaydı¹²⁵. 26 Ağustos 1965 tarihli haberde ise; Birincioğlu’nun, Çaykara’da Milletvekili aday adaylığı konusunda temaslarda bulunurken trafik kazası geçirdiği söyleniyordu¹²⁶.

Aday sıralamalarına ilişkin Yenigün gazetesinin, 30 Ağustos 1965 tarihli “Milletvekilleri Adayları Belli Oldu” manşetiyle verilen haberinde; Ekrem Dikmen’in 1158 oyla birinci sıradan, Prof. Osman Turan’ın 1051 oyla ikinci sıradan, Ömer Usta’nın 755 oyla üçüncü sıradan, Selahattin Güven’in 738 oyla dördüncü sıradan, Ahmet İhsan Birincioğlu’nun 555 oyla beşinci sıradan, Yaşar Akın’ın 475 oyla altıncı sıradan, Mahmut Goloğlu’nun 457 oyla yedinci sıradan, Şükrü Dedeoğlu’nun 434 oyla sekizinci sıradan ve Mehmet Özgür’ün 372 oyla dokuzuncu sıradan AP Trabzon Milletvekili adayları olarak listeye girdikleri aktarılıyordu¹²⁷. Sonraki gün verilen haberde ise aday adaylarının ilçelerden aldıkları oylar belirtilirken, Birincioğlu’nun; Merkezden 63,

¹²¹ Yenigün gazetesi, 20 Eylül 1973, s. 1.

¹²² Yenigün gazetesi, 10 Ağustos 1965, s. 1.

¹²³ Yenigün gazetesi, 12 Ağustos 1965, s. 1.

¹²⁴ Yenigün gazetesi, 14 Ağustos 1965, s. 1; Yenigün gazetesi, 17 Ağustos 1965, s. 1.

¹²⁵ Yenigün gazetesi, 21 Ağustos 1965, s. 1.

¹²⁶ Yenigün gazetesi, 26 Ağustos 1965, s. 1.

¹²⁷ Yenigün gazetesi, 30 Ağustos 1965, s. 1.

Arsin'den 16, Yomra'dan 4, Maçka'dan 24, Of'tan 2, Sürmene'den 63, Çaykara'dan 1, Akçaabat'tan 186, Vakfikebir'den 97, Tonya'dan 26, Araklı'dan 73 oy aldığı aktarılıyordu¹²⁸.

Seçim çalışmalarını hızlandırdığı anlaşılan Birincioğlu'nun, Yenigün gazetesinin 28 Eylül 1965 tarihli haberinde; seçim çalışmaları dolayısıyla Şevket Bulatoğlu, Ekrem Dikmen ile Hayrat'ta bulundukları söyleniyordu¹²⁹. Bir sonraki gün verilen haberde ise; Birincioğlu'nun, 21 Eylül'de Akçaabat'ta yapılan AP mitinginde, öğretmenlere çatdığı bunun üzerine Akçaabat Öğretmenler Birliği Başkanı olan Cemal Durgun'un bir bildiri yayınlayarak sert bir cevap verdiği aktarılıyordu¹³⁰. Bu haberin devamı niteliğinde 1 Ekim 1965'te verilen habere göre; AP Basın Bürosu Başkanı Kutgün'ün, Birincioğlu'nun öğretmenlere dil uzatmadığı yönündeki açıklaması paylaşılıyordu. Aynı gün verilen bir başka habere göre ise; Birincioğlu'nun 30 Eylül günü Fethi Gemuhluoğlu, Şevket Pulatoğlu, Necati Şakıroğlu ile Araklı'da CHP'ye çatıkları belirtiliyordu¹³¹. 6 Ekim 1965 tarihli haberde; 10 Ekim günü yapılacak olan milletvekili seçimleri ile ilgili propagandaların Trabzon'da bütün hızıyla devam ettiği, önceki gün Adalet Partililerin Ortahisar'da kapalı salon toplantıları yaptıkları ve CHP'yi eleştirdikleri belirtiliyordu. Ayrıca haberin devamında Adalet Partililerin dün Akçaabat, Sürmene ve Çaykara'da seçim propagandalarına devam ettikleri, Prof. Osman Turan ile Mahmut Goloğlu Çaykara'da, Selahattin Güven ile Yaşar Akın Sürmene'de, Ekrem Dikmen ile İhsan Birincioğlu'nun da Akçaabat'ta miting yaptıkları söyleniyordu¹³².

Seçim sonuçlarına ilişkin 11-12 Ekim 1965 tarihinde verilen haberlerde; 10 Ekim 1965 Milletvekili seçim sonuçlarına göre Trabzon'da AP'nin 4, CHP'nin 3 milletvekili çıkaracağı, "Milli Bakiye"den ise AP ve MP birer milletvekili çıkaracakları belirtiliyordu¹³³. Henüz "Milli Bakiye" sonuçları açıklanmamış olmasına rağmen güçlü bir ihtimal olması dolayısıyla Cumhuriyet gazetesinin 11 Ekim 1965 tarihli "İlk Neticeler" başlığı ile verilen haberinde; AP'nin Trabzon'da, Ekrem Dikmen, Osman Ferit Turan, Ömer Usta, Selahattin Güven, Ahmet İhsan Birincioğlu, Fethi Gemuhluoğlu'nun milletvekili seçildiği bildiriliyordu¹³⁴. Yenigün gazetesi yazarlarından Ziyad Nemli ise 13 Ekim tarihli yazısında, "Milli Bakiye"den Adalet Partili Birincioğlu'nun seçileceği tahmininde bulunuyordu¹³⁵. 14 Ekim 1965 tarihli haberde ise Birincioğlu'nun "Milli Bakiye"ye kalarak beşinci sıradan kesin olarak AP Trabzon Milletvekili seçildiği bilgisi paylaşılıyordu¹³⁶. Aynı şekilde Milliyet gazetesinin 15 Ekim 1965 tarihli "Milli Bakiye Dün Belli Oldu" manşetiyle verilen haberinde; Birincioğlu'nun Milli Bakiye Sisteminden seçilerek AP'nin Trabzon'daki beşinci milletvekili olduğu

¹²⁸ Yenigün gazetesi, 31 Ağustos 1965, s. 3.

¹²⁹ Yenigün gazetesi, 28 Eylül 1965, s. 1.

¹³⁰ Yenigün gazetesi, 29 Eylül 1965, s. 1.

¹³¹ Yenigün gazetesi, 1 Ekim 1965, s. 1

¹³² Yenigün gazetesi, 6 Ekim 1965, s. 1.

¹³³ Yenigün gazetesi, 11 Ekim 1965, s. 1; Yenigün gazetesi, 12 Ekim 1965, s.1.

¹³⁴ Cumhuriyet gazetesi, 11 Ekim 1965, s. 7.

¹³⁵ Yenigün gazetesi, 13 Ekim 1965, s. 1.

¹³⁶ Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1965, s. 1.

belirtiliyordu¹³⁷. Milliyet gazetesinin 18 Ekim 1965 tarihli “AP Milletvekilleri Başkanı ile verilen haberinde ise; Trabzon için AP’nin milletvekilleri sırasıyla, Ekrem Dikmen, Osman Ferit Turan, Ömer Usta, Selahattin Güven, Ahmet İhsan Birincioğlu (M. B) olduğu söyleniyordu¹³⁸.

1.4.5. XIII. Dönem Milletvekilliği Sırasındaki Faaliyetleri İlişkin Haberler

XII. Dönem Milletvekilliği sırasındaki faaliyetlerine ve beyanatlarına yönelik Cumhuriyet gazetesinin 20 Aralık 1966 tarihli “Meclis’te sinirli hava” başlığı ile verilen haberinde; Birincioğlu’nun, Senatoda bir Spor-Toto bayiliği olup olmadığı yönünde sorduğu soruya, Meclis İdari Amiri Celal Sungur (CHP)un, “Senatoda Spor-Toto bayiliği olduğu iddiasının” araştırılacağı yönünde cevap verdiği bildiriliyordu¹³⁹. Milliyet gazetesinin 3 Ocak 1967 tarihli “AP’li Köy Enstitülerini Övdü” başlığı ile verilen haberinde ise; Birincioğlu’nun, Milli Eğitim Teşkilatının kurulduğu günden bu yana olumlu bir çalışma yapmadığını ifade ettiği ve “1940 yılında kurulan Köy Enstitüleri ile o zamana kadar yapılanları da heba ettik” dediği aktarılıyordu¹⁴⁰. Aynı tarihli Cumhuriyet gazetesinin haberinde ise; Meclis’te “Milli Eğitim” üzerine yapılan görüşmelerde Birincioğlu’nun söz alarak, okutulan ders kitaplarında milli hislere yer verilmediğinden yakındığı ve Türkiye’de komünizm akımlarının tehlikeli bir hale geldiğini ifade ettiği söyleniyordu¹⁴¹. 8 Ocak 1967 tarihli haberde; Meclis’te Sağlık Bakanlığı bütçe görüşmeleri sırasında Birincioğlu’nun söz alarak, sosyalizasyon uygulamasından herkesin şikayetçi olduğunu söylediği ve “Sosyalizasyon bölgesindeki doktorların nasıl olsa maaş alıyoruz diyerek halka iyi muamele yapmadıklarını ve vazifelerini ihmal ettiklerini” dediği aktarılıyordu. Son olarak ise; Birincioğlu’nun pislikten hastanelere girilemediği öne sürdüğü bildiriliyordu¹⁴².

Meclisteki çalışmalarına ilişkin Milliyet gazetesinin 10 Ocak 1968 tarihli haberinde; önceki gün Meclis’te Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçe görüşmelerinde, AP’li Birincioğlu tarafından hazırlanan bütçe raporunda, Meclis’te bulunan “Gümrük Kanunu Tasarısı” hakkında bilgi verildiği söyleniyordu¹⁴³. Yine meclis çalışmasına yönelik Cumhuriyet gazetesinin 2 Ekim 1968 tarihli “Avans Tasarısı Cuma Günü Getirilecek” başlığı ile verilen haberinde; Avans tasarısıyla birlikte Meclis’e sunulan raporlardan anlaşıldığına göre konuyla ilgili ayrıca 10 kanun teklifi verildiği, bunlardan birisinin İhsan Birincioğlu ile Nihal Özel (AP), “İktisadi Devlet Teşekkülleri Personeline” avans verilmesi şeklindeki kanun teklifi olduğu söyleniyordu¹⁴⁴. Milliyet gazetesinin 8 Kasım 1968 tarihli

---

¹³⁷ Milliyet gazetesi, 15 Ekim 1965, s. 1.

¹³⁸ Milliyet gazetesi, 18 Ekim 1965, s. 5.

¹³⁹ Cumhuriyet gazetesi, 20 Aralık 1966, s. 7.

¹⁴⁰ Milliyet gazetesi, 3 Ocak 1967, s. 2.

¹⁴¹ Cumhuriyet gazetesi, 3 Ocak 1967, s. 7.

¹⁴² Cumhuriyet gazetesi, 8 Ocak 1967, s. 1.

¹⁴³ Milliyet gazetesi, 13 Ocak 1968, s. 1.

¹⁴⁴ Cumhuriyet gazetesi, 2 Ekim 1968, s. 1.

“Toprak Reformu Kanun Tasarısı Meclise Verildi” başlığıyla verilen haberinde ise; AP Milletvekillerinden Sabahattin Savacı ve Birincioğlu’nun, “tarım ve toprak reformunu öngören kanun teklifini” Meclis’e verdikleri bildiriliyordu¹⁴⁵.

1.4.6. Trabzon AP İl ve İlçe Teşkilatlarına ve Kongrelerine Yönelik Faaliyetleri

Bu konuda basına ilk olarak 25 Kasım 1965 tarihinde yansıyan haberde; üçüncü defa tekrarlanacak olan AP İl Kongresinin bu haberin yayınlandığı gün yapılacağı belirtilirken, kongrede Ekrem Dikmen ve İhsan Birincioğlu hizbinin çarpışacağı bildiriliyordu. Haberin devamında; Dikmen’in İl Başkanlığı için Avukat Mehmet Kurtuldu’yu, Birincioğlu’nun ise Dr. Ahmet Kara’yı destekleyeceği belirtiliyordu¹⁴⁶. Kongrenin yapılmasından bir gün önce duyurulan, 15 Ekim 1966’da haberde; sonraki gün yapılacak olan AP İl Kongresinde bulunacak Senatör ve Milletvekillerinin şehre gelmeye başladığı, Birincioğlu’nun da kongreye katılmak üzere Trabzon’a geldiği, Demirel’in de bu kongrede bulunacağı, kongrede Nedim Beyazıt ve Avukat Muhsin Kutgün’ün mücadele edeceği, kongrede Kutgün kanadının sözcülüğünü Ragıp Hacı Salihoğlu’nun yapacağı belirtilirken Ömer Lütfü Hocaoglu, Prof. Osman Turan ve Birincioğlu’nun Kutgün’ün kazanması için çalıştıkları söyleniyordu¹⁴⁷. 17 Ekim 1966’da basına benzer konuda yansıyan habere göre; AP İl Kongresinin önceki Sümer Sineması’nda yapıldığı, Birincioğlu’nun da bu kongrede bulunduğu ve Nedim Beyazıt’ın yeniden AP Trabzon İl Başkanı seçildiği bildiriliyordu¹⁴⁸.

25 Eylül 1967 tarihli haberde; AP Trabzon Teşkilatının bir müddettir kaynamakta olduğu belirtilirken 1965 Milletvekili seçimlerinden bu yana birbirlerinin aleyhinde çalışan bazı milletvekillerinin, Trabzon’da yeniden kazanma şanslarını arttırmak için kendi adamlarını iş başına getirmeye çalıştıkları, Birincioğlu’nun Selahattin Güven’e karşı mücadele bayrağı açan Ekrem Dikmen, Nedim Beyazıt’ı İl Başkanlığı’ndan uzaklaştırmak için Şükrü Dedeoğlu’na yaklaşmak ve desteğini kazanmak için kulis faaliyetine giriştiği söyleniyordu. Haberin devamında; AP Genel Başkanı Demirel’in güvendiği Birincioğlu ve Selahattin Güven’in de Ekrem Dikmen ile dargın olduğu, bir müddet önce de Sürmene ve Araklı’da partililerle görüşen Birincioğlu’nun, Ekrem Dikmen’in açıkça aleyhine konuştuğu söyleniyordu¹⁴⁹.

11 Eylül 1968 tarihli “Derecik Köyündeki Adalet Partililer Akçaabat İlçe Kongresinde İtiraz Etti” başlığı ile verilen haberde ise; 9 Eylül’de yapılan AP Akçaabat İlçe Kongresindeki seçimleri Birincioğlu’nun adamı olarak tanınan Sabri Çilingiroğlu’nun kazandığı belirtilmesine ek olarak, diğer ilçelerde baş gösteren hizipleşmelerin Akçaabat’ta da ortaya çıktığı ve buna Derecik köyünden

¹⁴⁵ Milliyet gazetesi, 8 Kasım 1968, s. 7.

¹⁴⁶ Yenigün gazetesi, 25 Kasım 1968, s. 1.

¹⁴⁷ Yenigün gazetesi, 15 Ekim 1966, s. 1.

¹⁴⁸ Yenigün gazetesi, 17 Ekim 1966, s. 1.

¹⁴⁹ Yenigün gazetesi, 25 Eylül 1967, s. 1, 4.

AP'ye mensup olan 119 vatandaşın, delege seçimlerinde usulsüzlük yapıldığı gerekçesiyle itiraz ettiği bildiriliyordu. Haberin devamında; hiç kimseyi tanımayan, okuma yazma bilmeyen Ali Ulvisoy'u, Sabri Çilingiroğlu ve Ahmet Salih Birincioğlu'nun (İhsan Birincioğlu'nun kardeşi) delege tayin etmesinin Derecik köylüleri tarafından hoş karşılanmadığına değinilirken, Derecikliilerin bunun baş sorumlusu olarak İhsan Birincioğlu'nu gördükleri söyleniyordu¹⁵⁰. 14 Eylül 1968 tarihli "Dikmen ve Birincioğlu Kozlarını Paylaşmak için Dün Ankara'ya Uçtular" başlığı ile verilen haberde; İlçe Kongrelerinin başlaması ile Trabzon AP teşkilatının yeniden karıştığı, Trabzon parti teşkilatındaki çekişmelerin arka planında Ekrem Dikmen tarafı ile Güven ve Birincioğlu tarafının mücadelesinin yattığı, Dikmen'in etrafında birleşen "idealistlerin" Güven ve Birincioğlu tarafından partiden ihraç edilmek istendiği söyleniyordu. Haberin devamında, bu açık mücadeleden dolayı AP'nin iki büyük kampa bölündüğü belirtilirken Parti Müfettişi Afyon Senatörü Karayığit'in, yapılan Merkez İlçe Kongresini usulsüz bulması ve Vakfıkebir delege listesinin değiştirilmiş olduğu tespit etmesinin Birincioğlu'nu telaşlandırdığı aktarılıyordu. Son olarak ise gazetenin öğrendiğine göre; Birincioğlu'nun uçakla Ankara'ya gittiği, Ekrem Dikmen'in de Birincioğlu'nun Ankara'daki çalışmalarını önlemek için aynı uçakla Ankara gittiği söyleniyordu¹⁵¹.

1 Ekim 1968 tarihli haberde; İdealist Adalet Partililerin, Parti Müfettişi Turhan Bilgin'den, Merkez İlçede tarafsız davranmadığından şikâyet ettikleri aktarılırken ikinci defa AP Genel Merkezi Müfettişi olarak Trabzon'a gelen Bilgin'den sonra Birincioğlu ve Güven'in de şehre gelerek kulis çalışmalarına başladıkları söyleniyordu. Haberin devamında; Güven ve Birincioğlu'nun Parti Müfettişi Bilgin ile yemek yedikten sonra onu seçim bölgesi olan Erzurum'a uğurladıkları bildiriliyordu. Son olarak ise; AP'ye yakın çevrelerden sızan söylentilere göre, Birincioğlu ve Güven tarafından Merkez İlçe Kongresinin oldu bittiye getirilmek istendiği belirtiliyordu. Aynı tarihli ve aynı sayfadaki başka bir habere göre ise; AP'nin Of ve Çaykara İlçe Kongrelerini 29 Eylül günü yaptığı ve sızan söylentilere göre kongrenin en dikkat çekici yönünün Milletvekili Birincioğlu'nun kongre başkanlığına seçilememesi olduğu söyleniyordu¹⁵². Aynı meselenin devamı niteliğinde, 2 Ekim 1968'deki habere göre; Trabzon'da İl Kongresi hazırlıklarının başlamasıyla birlikte hiziplerin faaliyetlerinin hızlandığı belirtilirken diğer tüm ilçelerdeki kongrelerin yapıldığı halde iki kere ötelenen Vakfıkebir İlçe Kongresinin de ikmal edildikten sonra İl Kongresine gidileceğini söyleniyordu. Ardından ise Trabzon AP bünyesindeki mücadelenin Ekrem Dikmen taraftarları ile Birincioğlu ve Güven taraftarları arasında sürmekte olduğu bildiriliyordu. Haberin devamında; söylentilere göre Dikmen taraftarlarının Of, Tonya, Maçka, Arsin İlçe seçimlerini kazandıkları, Güven ve Birincioğlu'nun ise Sürmene, Araklı, Akçaabat ve Merkez İlçe seçimlerini kazanarak kuvvetlerini daha attırabilmek için Vakfıkebir İlçe Kongresine de büyük önem verdikleri belirtiliyordu. Son olarak, gazetenin bir Adalet Partiliden öğrendiğine göre; Birincioğlu ve

¹⁵⁰ Yenigün gazetesi, 11 Eylül 1968, s. 1.

¹⁵¹ Yenigün gazetesi, 14 Eylül 1968, s. 1.

¹⁵² Yenigün gazetesi, 1 Ekim 1968, s. 1.

ettiği, Birincioğlu ile Hüsnü Başoğlu'nun sert bir tartışmaya girdiği ve birbirlerinden davacı oldukları bildiriliyordu. Son olarak ise Dikmen'le Birincioğlu'nun tartışmaya girdiği, Dikmen'in "sahtekarlıklara partide paydos" diye bağırmasının duyulduğu bunun üzerine Birincioğlu ve taraftarlarının salonu terk ettiği ve Mahmut Kurtuldu'nun İl Başkanı olarak seçildiği aktarılıyordu.

13 Kasım 1968 tarihli "Trabzonlu AP'liler İki Kongre Yaptı, 2 İl Başkanı Seçti" başlığıyla verilen haberde; Trabzon AP İl Kongresine katılan delegelerin ikiye ayrıldığı ve iki ayrı İl Başkanı seçtikleri belirtiliyordu. Haberin devamında; Trabzon AP Milletvekili Birincioğlu'nun önceki gün AP İl Kongresinde, AP Milletvekillerinden Ekrem Dikmen ile kavga ettikten sonra "usulsüzlük yapıldığı" gerekçesiyle salonu terk ettiği ve önceki gün taraftarlarının toplanarak ayrı bir kongre yaparak İl Başkanlığına Ahmet Kara'yı seçtikleri söyleniyordu. Son olarak ise; ilk günkü kongrede Ekrem Dikmen taraftarlarının İl Başkanlığına Mahmut Kurtuldu'yu seçtikleri ve parti İl Merkezine giderek göreve başladığı, Hükümet komiserinin de Mahmut Kurtuldu'nun başkanlığını onayladığı bildiriliyordu¹⁵⁹. 13 Kasım 1968'deki habere göre; daha önce kongreyi terk eden Güven ve Birincioğlu taraftarlarının önceki gün pek az delege topluluğu ile ikinci bir AP İl Kongresi yaptıkları bildiriliyordu. Haberin devamında; kongrede, Birincioğlu'nun Ankara'ya Haysiyet Divanı toplantısına katılmak için çağrıldığını açıklayarak taraftarlarına veda ettiği ve böylece Trabzon'da iki başlı iki gövdeli bir AP teşkilatı doğduğu belirtiliyordu¹⁶⁰. 14 Kasım 1968 tarihli haberde; önceki gün bir Adalet Partlinin gazeteye birinci kongreyi muteber saydıklarını paylaştığı, Güven ve Birincioğlu'nu partiyi bölmekle suçladıkları aktarılıyordu. Ayrıca aynı şahsın gazeteye; Sadık Perinçek'in "Yeminliler" grubundan olduğunu ve Perinçek'in partiden milliyetçileri ihraç etmek istediğini söylediği de aktarılıyordu. Haberin devamında; AP'nin büyük kitlesinin bu durum karşısında AP Genel Merkezi'nin tutumunu merak ettiği, önceki gün AP Genel Başkan Yardımcısı Perinçek'in, Genel Sekreter Nizamettin Erkmen'in ve Birincioğlu'nun uçakla Ankara'ya gittiği, onların karşılarında mücadele veren Senatör Hocoğlu ile Milletvekili Dikmen'in de karayolundan Ankara'ya hareket ettiği söyleniyordu. Son olarak ise gazetenin edindiği söylentilere göre; mücadelenin şimdi Ankara'da devam ettiği ve bu mücadeleyi "Yeminlilerin" kazandığı takdirde Dikmen ve Arkadaşlarının AP'den uzaklaştırılacakları belirtiliyordu¹⁶¹. 21 Kasım 1968 tarihli habere göre; AP Genel Merkezi'nin kısa süre önce yapılan iki AP İl Kongresini muteber saymadığı ve bir üçüncüsünün yapılmasını kararlaştırdığı söylenirken 11 Kasım'da yapılan ve Avukat Mahmut Kurtuldu'nun Başkanlığa seçildiği kongrenin komiseri olan Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Osman Zeki Kurt'un üç kişi tarafından darp edildiği aktarılıyordu. Gazeteye göre, bunun yanında Birincioğlu'nun da Kurt'u Trabzon'daki görevinden aldırarak için Millî Eğitim Bakanlığı'na şikâyetinde bulunduğu bildiriliyordu. Haberin devamında; 25 Kasım'da İl Başkanlığı için tekrar Avukat Mahmut Kurtuldu ile Dr. Ahmet Kara'nın çekişeceği belirtilirken Dr. Kara'yı, "Yeminlilerin" adamı

¹⁵⁹ **Milliyet gazetesi**, 13 Kasım 1968, s. 7.

¹⁶⁰ **Yenigün gazetesi**, 13 Kasım 1968, s. 1.

¹⁶¹ **Yenigün gazetesi**, 14 Kasım 1968, s. 1.

olarak Birincioğlu'nun desteklediği, Avukat Kurtuldu ve listesini de “İdealistlerin” adamı olarak bilinen Dikmen'in destekleyeceği ifade ediliyordu¹⁶². 26 Kasım 1968 tarihli haberde; önceki gün yapılan AP'nin üçüncü İl Kongresinin olaylı geçtiği, hizipleri yöneten Hoccoğlu ve Milletvekillerinden Dikmen ile Güven ve Birincioğlu'nun kongreyi sonuna kadar izlediği belirtiliyordu. Haberin devamında; seçimleri 13 oyla kaybeden Dikmen taraftarlarının Merkez İlçe Kongresi seçimlerinin mahkeme tarafından bozulduğu takdirde seçimleri tereddütsüz kazanacakları iddia ediliyordu. Son olarak ise üçüncü il kongresindeki seçim sonuçlarına göre, AP İl Başkanlığı mücadelesini Dr. Ahmet Kara'nın 122 oyla kazandığı, Avukat Mahmut Kurtuldu'nun ise 109 oyla mücadeleyi kaybettiği bildiriliyordu¹⁶³.

13 Ocak 1969 tarihli haberde; AP bünyesindeki “Yeminliler (Demirel taraftarları)”, Bilgiç taraftarlarının mücadelesini her geçen gün Ankara'nın sınırlarını aşarak teşkilatın tümüne yayıldığı söyleniyordu. Haberin devamında; Dikmen'in AP'den kesin ihraç kararıyla Yüksek Haysiyet Divanına verilmesi üzerine Trabzon teşkilatında da tartışmaların yaşandığı bildiriliyordu¹⁶⁴. Aynı meseleye dair 15 Ocak 1970 tarihli “AP İl Başkanı Dr. Ahmet Kara, Tekel Bakanına Yaranmakla Suçlandı” manşetiyle verilen haberde; AP İl Başkanı Kara'nın yaptığı açıklamalarda, “AP'nin bir şahıs partisi olmadığını aksine bir kitle partisi olduğu söylemesi ve Dikmen taraftarlarını üstü kapalı eleştirmesinin” teşkilattaki bir kısım Adalet Partililerin kırılmasına sebep olduğu aktarılıyordu. Haberin devamında; önceki gün bu konuda Dikmen taraftarlarının gazeteye yaptığı açıklamada; “Dr. Kara'yı Demirel'e olduğu kadar Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu yaranmakla suçladığı” söyleniyordu. Son olarak ise Ankara'dan gelen haberlere göre; Demirel'in kendisine ve ekibine karşı çıkanları, AP'den ihraç etmek konusunda kararlı olduğu ve bu sebeple Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen'in ihracına da olmuş gözüyle bakıldığı bildiriliyordu¹⁶⁵.

İhraçlardan sonra 26 Mart 1969 tarihinde “İdealist Kıyımı” başlıklı G. Kaptan'ın kaleme aldığı makalede; AP'nin Trabzon İl ve İlçe teşkilatlarında yapılan ihraçlar eleştirilerek, “AP iktidarı kadar kendi kendini çelmeleyen bir başka siyasi iktidara rastlanmaz; daha doğrusu bugüne kadar rastlanmamıştır. Sayın Demirel, İhsan Birincioğlu gibi Milletvekillerini elinin tersiyle bir kenara itip de kendine oy veren binlerce, on binlerce Trabzonluyu dinlese acaba yine idealist kıyımını mı gerçekleştirir? Bunu merak ediyoruz!” denilmişti¹⁶⁶. Yenigün gazetesinin, 4 Şubat 1970 tarihli haberine göre ise; “Yeminlilerin” Trabzon kanadının liderinin Birincioğlu olduğu söyleniyordu¹⁶⁷. 27 Şubat 1970 tarihli Yenigün gazetesinde “Trabzon'u Kim Temsil Edecek” başlığı ile yayınlanan makalede; AP'den Dikmen'in ihraç edilmesinden sonra Senatör Ömer Lütfü Hoccoğlu'nun ve

---

¹⁶² Yenigün gazetesi, 21 Kasım 1968, s. 1.

¹⁶³ Yenigün gazetesi, 26 Kasım 1968, s. 1.

¹⁶⁴ Yenigün gazetesi, 13 Ocak 1970, s. 1.

¹⁶⁵ Yenigün gazetesi, 15 Ocak 1970, s. 1.

¹⁶⁶ Yenigün gazetesi, 26 Mart 1969, s. 1.

¹⁶⁷ Yenigün gazetesi, 4 Şubat 1970, s. 1.

ardından da Necati Çakıroğlu'nun istifa ettiği, onlardan geriye ise Trabzonlu olmayan Dr. Zaloğlu ve M. Ali Oksal'ın kaldığı söyleniyordu. Makalenin devamında; "hadi hatırları kalmasın diye diğerlerini de sıralamaktan geçmeyelim, eski CKMP'den transfer İhsan Birincioğlu ve kala kala bizim Selahattin Güven kaldı" deniliyordu¹⁶⁸.

1970 yılında yapılan AP İl ve İlçe Kongrelerine dair 16 Temmuz 1970 tarihli ilk haberde; AP İl ve İlçe Merkez Kongrelerinin hazırlıklarının başladığı, halen Merkez İlçe Başkanı olan Hasan Emral'ın aynı görev için en kuvvetli aday olduğu ve Birincioğlu tarafından da desteklendiği belirtiliyordu¹⁶⁹. 5 Eylül 1970 tarihli, "Birincioğlu Dr. Kara'nın İl Başkanı olmasına çalışıyor, Tekel Bakanının Kamburoğlu'nu destekleyen İlçe Başkanlarını tehdit ettiği söyleniyor" manşetiyle verilen haberde ise; AP İl Kongresinin hazırlıklarının sürdüğü ve Başkanlık için mücadele edecek olan Dr. Ahmet Kara ile Ahmet Kamburoğlu'nun arasındaki çekişmenin büyüdüğü belirtiliyordu. Haberin devamında; AP İl Kongresi ile yakından ilgilenen Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun, İl Başkanlığına tekrar Dr. Kara'nın getirilmesi için İlçe Başkanlarını tehdit ettiğinin iddia edildiği söyleniyordu¹⁷⁰. 2 Ekim 1970 tarihli, "AP İl Kongresine iki gün kaldı, hizipler arasında söz düellosu şiddetlendi, Birincioğlu'nun bugün gelmesi bekleniyor" manşetiyle verilen haberde; 4 Ekim'de yapılacak olan AP İl Kongresinde hazır bulunmak üzere Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun haberin yapıldığı gün Trabzon'a geleceği ve Dr. Ahmet Kara'yı destekleyeceği söyleniyordu¹⁷¹. 9 Ekim 1970 tarihli haberde; AP'nin 14 Ekim'e ertelenen İl Kongresi öncesi Merkez İlçe Kongresi sonuçlarının feshedildiği belirtilirken 9 kişinin tedbirli olarak Haysiyet Divanına verilmesinden dolayı Birincioğlu'nun suçlandığı söyleniyordu. Haberin devamında gazetenin öğrendiğine göre; kimi Adalet Partililerin, Birincioğlu'nun kendi milletvekilliğini tekrar garanti etmek için partiyi parçalamaktan ve dağıtmaktan çekinmediğini dile getirdikleri ve gelecek günlerde toplu olarak Bilgiç ve arkadaşlarının yeni kuracakları partinin saflarına da katılacaklarını söylemekten kaçınmadıkları bildiriliyordu¹⁷². 13 Ekim 1970 tarihli haberde; Birincioğlu'nun, 14 Ekim'de yapılacak olan AP Trabzon İl Kongresi için haberin verildiği gün, parti müfettişi olan Esat Aybar ile Trabzon'a geleceği belirtiliyordu¹⁷³. Bu konuda basına yansıyan 14 Ekim 1970 tarihli son habere göre; 14 Ekim'de yapılması gereken AP Trabzon İl Kongresinin parti müfettişi Esat Cemal Aybar tarafından tehir edilerek 14 Ekim'de yapılmasının kararlaştırıldığı belirtilmesinin yanında kongrede konuşma yapacağı söylenen Birincioğlu'nun İl Başkanı Dr. Kara'nın il başkanı seçilmesini destekleyeceği bildiriliyordu¹⁷⁴. Kongreyle ilgili olarak bir sonraki gün verilen haberde; Birincioğlu'nun desteklediği Dr. Kara'nın rakipsiz olarak İl Başkanı seçildiği aktarılıyordu¹⁷⁵.

¹⁶⁸ Yenigün gazetesi, 27 Şubat 1970, s. 1.

¹⁶⁹ Yenigün gazetesi, 16 Temmuz 1970, s. 1.

¹⁷⁰ Yenigün gazetesi, 7 Eylül 1970, s. 1.

¹⁷¹ Yenigün gazetesi, 2 Ekim 1970, s. 1.

¹⁷² Yenigün gazetesi, 9 Ekim 1970, s. 1.

¹⁷³ Yenigün gazetesi, 13 Ekim 1970, s. 1.

¹⁷⁴ Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1970, s. 1.

¹⁷⁵ Yenigün gazetesi, 15 Ekim 1970, s. 1.

1971 yılı Trabzon'un AP Merkez İlçe Kongresinin gerçekleşmesinden önce Birincioğlu'nun Demokratik Parti'ye yönelik yaptığı eleştiriler, 21 Temmuz 1971 tarihli "Birincioğlu Demokratik Parti'yi Güven Partisi'ne Benzetti" başlığıyla verilen haberde duyurulmuştu. Habere göre; 25 Temmuz'da AP'nin Trabzon Merkez İlçe Kongresinin İl binasında yapıldığı ve bu seçimler dolayısıyla Birincioğlu'nun Trabzon'a geldiği belirtiliyordu. Haberin devamında; seçimlerden önce Birincioğlu'nun bir konuşma yaparak son siyasi durum üzerinde durduğu ve konuşmasında, "Demokratik Parti'yi Güven Partisi'ne benzettiği, anayasada yapılacak değişikliklerle anarşik olayların önleneyeğini" söylediği bildiriliyordu¹⁷⁶.

1972'de yapılacak olan AP Trabzon Merkez İlçe Kongresine ilişkin 19 Temmuz ve 22 Temmuz 1972'de, Yenigün gazetesi ve Sonhaber gazetesinde verilen haberlere göre; AP'nin, Trabzon Merkez İlçe Kongresi'nin 23 Temmuz'da yapılacağı ve Birincioğlu'nun da kongreye katılmak üzere Trabzon'a geleceği söyleniyordu¹⁷⁷. Sonhaber gazetesinin 25 Temmuz 1972 tarihli "Pazar günü sakin bir hava içinde yapılan AP Merkez İlçe Kongresinde, Rasim Karanis tekrar başkanlığı getirildi" manşetiyle verilen haberde; Birincioğlu'nun kongrede iki saate yakın uzun bir konuşma yaptığı belirtiliyordu. Haberin devamında, Birincioğlu'nun yaptığı konuşmada; Türkiye'de cereyan eden anarşik olaylara, komünist hareketlerine, sosyal ve ekonomik konulara ve 12 Mart'taki Muhtıra olayına değindikten sonra Demokratik Partililere şiddetle eleştirdiği bildiriliyordu¹⁷⁸. Demokratik Partilileri şiddetle eleştirmeye devam ettiği anlaşılan Birincioğlu'nun tavrına dair Bayraktar gazetesinin 25 Temmuz 1972 tarihli "AP İlçe Kongresinde konuşan İhsan Birincioğlu DP'ye ve CHP'ye çok şiddetle çattı" manşetiyle verdiği haberde ise; Birincioğlu'nun Demokratik Parti ile CHP'ye şiddetle çatarak, DP'yi AP'ye ihanet etmekle suçladığı, CHP'yi de birçok anarşik olayların yaratılmasında sorumlu gördüğü aktarılıyordu. Birincioğlu'nun kongredeki bir saat süren konuşmasında; 1969 seçimlerinin hemen ardından yapılan AP Genel İdare Kurulu toplantısından sonra, Hükümet kurmakla görevlendirilen AP Genel Başkanı Demirel'in kabineyi ilan etmesiyle AP'de muhalefet hareketinin başladığını, bu muhalefetin Demirel'in çok yakın arkadaşları tarafından başlatıldığını açıkladığı ve Demokratik Parti'nin doğuşunu yeniden hikâye ettiği belirtiliyordu. Birincioğlu'nun; Demokratik Parti'nin sözde dosyalı muhalefet yaparak birtakım asılsız iddialarla basında ve radyolarda halkı aldattığını ayrıca Faruk Sükan ve Ferruh Bozbeyli gibi kişilerin, Çankaya Köşkünü sık sık ziyaret ederek Cumhurbaşkanı Sunay'ı, Ordu yüksek kademesindeki subayları ve generalleri yanlış bilgilerle yanılttıklarını iddia ettiği de bildiriliyordu. Konuşmasının devamında Birincioğlu'nun; Ferruh Bozbeyli gibi kişilerin "Demirel gider bu iş biter" şeklinde sloganda tutturduklarını, bu yalan ve iftiralarla silahlı kuvvetleri yanılttıklarını ve bundan dolayı da 12 Mart Muhtırası ile AP iktidarının istifa ettiğini açıkladığı söyleniyordu. Haberin devamında, Birincioğlu'nun CHP'ye de çattığı belirtilerek; İnönü'nün Sosyalist maske altında aşırı solu hatta

¹⁷⁶ Yenigün gazetesi, 21 Temmuz 1971, s. 1.

¹⁷⁷ Yenigün gazetesi, 19 Temmuz 1972, s. 1; Sonhaber gazetesi, 22 Temmuz 1972, s. 1.

¹⁷⁸ Sonhaber gazetesi, 25 Temmuz 1972, s. 1.

komünistleri kanatları altına aldığını, onları müdafaa ettiğini ve gençlik hareketleri sırasında AP iktidarını kasten aciz gösterdiğini söylediği aktarılıyordu. Son olarak ise Birincioğlu'nun, yeni emlak vergisi hakkında bazı açıklamalarda bulunarak; AP'nin daima mülkiyetten yana olduğunu, köylerde arazilerin 60 bin lirasının vergiden muaf olduğunu ve az toprağı olan hiçbir köylünün arazi vergisi ödemeyeceğini dile getirdiği bildiriliyordu¹⁷⁹.

1972 yılında yapılacak olan AP Trabzon İl Kongresine ilişkin ise Bayraktar gazetesinin, 2 Eylül 1972 tarihli "AP İl Kongresi yapıldı Süleyman Demirel, İhsan Birinci, S. Güven ve genel idare kurulu üyeleriyle bazı mebuslar kongreye katıldılar" manşetiyle verdiği haberde; önce gün yapılan AP Trabzon İl Kongresine Demirel'le birlikte Birincioğlu ve Güven'in de katıldığı söyleniyordu¹⁸⁰. 1974'de yapılacak olan AP İl Kongresi de, Sonhaber gazetesinin 5 Ekim 1974 tarihli "8 Ekim'de yapılacak olan AP İl Kongresine Genel Başkan S. Demirel'in de gelmesi bekleniyor" manşetiyle duyurulmuştu. Haberde; kongrede Birincioğlu ve Ahmet Kara ekipleri arasında mevcut olduğu söylenen bir başkanlık çekişmesinin yaşanacağı söyleniyordu¹⁸¹. Aynı konuya dair Sonhaber gazetesinin 9 Ekim 1974 tarihinde verilen bir başka haberinde; AP İl Kongresinin Birincioğlu başkanlığında açıldığı bildiriliyordu¹⁸². Son olarak ise 1976 yılında yapılacak olan AP Merkez İlçe Kongresine dair 16 Temmuz 1976 tarihli "AP'li Parlamenterler Kongrelere Katılmak Üzere Şehrimize Geliyor" başlığıyla verilen haberde; Trabzon Senatörleri Birincioğlu ve Ahmet Kara'nın kongrelere katıldıktan ve seçmenlerle çeşitli toplantılar yaptıktan sonra şehirden ayrılacakları bildiriliyordu¹⁸³. Aynı konuya dair, Sonhaber gazetesinin 17 Temmuz 1976 tarihli "AP Merkez İlçe Kongresi Bugün Yapılıyor" başlığıyla verilen haberinde; Ahmet İhsan Birincioğlu'nun kongreye katılacağı, kongreden sonra seçmenlerle toplantılar yaptıktan sonra şehirden ayrılacağı söyleniyordu¹⁸⁴. Sonhaber gazetesinin 6 Ekim 1976 tarihli haberinde; 8 Ekim günü Trabzon'da AP'nin yapacağı kongreye, AP Genel Başkanı Demirel'in katılacağı ve bir konuşma yapacağı belirtilirken AP Trabzon Senatörü Birincioğlu'nun önceki gün şehre gelerek Demirel'in seyahati dolayısıyla yapılan hazırlıklara katıldığı bildiriliyordu¹⁸⁵.

1.4.7. Seçildikten sonra Trabzon'a Gerçekleştirdiği Ziyaretler

Seçildikten sonra Ankara'da yaşamına devam eden Birincioğlu sık sık memleketi Trabzon'u ziyaret etmiştir. Bu ziyaretlerinde hem akrabalarının hal ve hatırlarını sorarken hem de halkın dertleriyle hemhal olmuştur. Bu konuda basına yansıyan Yenigün gazetesinin 21 Nisan 1966 tarihli

---

¹⁷⁹ Bayraktar gazetesi, 25 Temmuz 1972, s. 1.

¹⁸⁰ Bayraktar gazetesi, 2 Eylül 1972, s. 1.

¹⁸¹ Sonhaber gazetesi, 5 Ekim 1974, s. 1.

¹⁸² Sonhaber gazetesi, 9 Ekim 1974, s. 1.

¹⁸³ Yenigün gazetesi, 16 Temmuz 1976, s. 1.

¹⁸⁴ Sonhaber gazetesi, 17 Temmuz 1976, s. 1.

¹⁸⁵ Sonhaber gazetesi, 6 Ekim 1976, s. 1.

haberinde; Birincioğlu'nun Ankara'dan Trabzon'a geldiği, Akçaabat'a giderek dost ve akrabalarıyla görüştüğü aktarılıyordu¹⁸⁶. Yenigün gazetesinin 18 Mayıs 1966 tarihli bir başka haberine göre; AP Senato adaylarından Doç Dr. Hocaoglu'nun önceki gün milletvekillerinden Birincioğlu ile Vakfikebir'e gittiği, 1-2 seçim bölgesi olan Vakfikebir'de kaldıkları ve propaganda yaptıkları ifade ediliyordu. 16 Ağustos 1966 tarihli haberinde ise; Birincioğlu'nun Meclis'in tatile girmesinden istifadeyle bir süre Trabzon'da kalacağı, şehirde kaldığı süre içerisinde de memleket meseleleriyle ilgileneceği belirtiliyordu¹⁸⁷. 7 Eylül 1966 tarihinde verilen benzer bir habere göre ise Birincioğlu'nun Meclis'in tatil olmasından istifade ederek seçmenleriyle temas etmek üzere seçim bölgesi olan Akçaabat'a gittiği ve Akçaabat halkının kendisinden toplumu inciten ve huzursuzluğa sevk eden hallerin bertaraf edilmesi hususunda, gereken teşebbüslerin yapılması için ricada bulunduğu aktarılıyordu¹⁸⁸.

Yenigün gazetesinin 29 Mart 1967'de verdiği habere göre; Bayram öncesi Trabzon'da bulunan Birincioğlu'nun bir uçakla Ankara'ya gittiği, 3 Nisan günü tekrar şehre geleceği belirtilirken Bayram içerisinde şehirde çeşitli ilçeleri ziyaret ederek, partili ve partisiz vatandaşlarla görüşmeler yaptığı, Avrupa'ya gidecek Parlamento Heyetinin seçimlerine katılmak için Ankara'ya hareket ettiği bildiriliyordu¹⁸⁹. 3 Nisan 1967 tarihli haberde ise; Birincioğlu'nun, Trabzon ve Akçaabat Tütün Piyasasını açmak üzere Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin ile beraber önceki gün uçakla şehre geldiği aktarılıyordu¹⁹⁰. Bu konuya dair sonraki gün verilen bir başka haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin'in önceki gün Trabzon ve Akçaabat Tütün Piyasasını açtığı, Trabzon piyasası için 16 lira, Akçaabat için ise 16,5 lira baş fiyat açıkladığı, Bakanın yanında Birincioğlu'nun da bulunduğu söyleniyordu.¹⁹¹ Seçmenleriyle daima iletişim halinde olan Birincioğlu'nun, Yenigün gazetesinin 18 Eylül 1967 tarihli haberinde; Meclis'in tatil olmasından istifade ederek seçim bölgesi olan Trabzon'a geldiği, ilçeleri gezerek seçmenleriyle sohbet toplantıları düzenlediği söyleniyordu¹⁹².

Tütün piyasa açılışları için de Trabzon'a sık sık giden Birincioğlu'nun, Yenigün gazetesinin 10 Nisan 1969 tarihli haberinde; Selahattin Güven'den sonra tütün piyasasının açılışı için Trabzon'a geldiği ve Sonhaber gazetesine özel bir demeç vererek, "Başbakan Demirel'in gönlünün rafineri konusunda Trabzon'la birlikte olduğunu" duyurduğu bildiriliyordu¹⁹³. Sonhaber gazetesinin 1 Mayıs 1969 tarihli haberinde ise; gerek Of'taki çay fabrikasını hizmete açmak ve gerekse Tütün piyasasını gözden geçirmek için Trabzon'a 1 Mayıs'ta gelecek olan Gümrük ve Tekel Bakanı Haldun

---

¹⁸⁶ Yenigün gazetesi, 18 Mayıs 1966, s. 1.

¹⁸⁷ Yenigün gazetesi, 16 Ağustos 1966, s. 1.

¹⁸⁸ Yenigün gazetesi, 7 Eylül 1966, s. 1.

¹⁸⁹ Yenigün gazetesi, 29 Mart 1967, s. 1.

¹⁹⁰ Yenigün gazetesi, 3 Nisan 1967, s. 1.

¹⁹¹ Yenigün gazetesi, 4 Nisan 1967, s. 1.

¹⁹² Yenigün gazetesi, 18 Eylül 1967, s. 1.

¹⁹³ Yenigün gazetesi, 10 Nisan 1969, s. 1.

Menteşeoğlu ile birlikte AP Trabzon Milletvekili Birincioğlu'nun da şehre geleceği bildiriliyordu¹⁹⁴. Gümrük ve Tekel Bakanlığından sonra Trabzon'a yaptığı bir ziyaret ise Bayraktar gazetesinin, 10 Mayıs 1973 tarihli "Ahmet İhsan Birinci de geldi, Eski Tekel Bakanı için karşılama rekoru kırıldı" başlığıyla verilen haberinde; Birincioğlu'nun önceki gün Trabzon'a geldiği ve şehrin girişinde coşkulu bir hava içinde karşılandığı ve otomobil konvoyu yapıldığı söyleniyordu. Haberin devamında ise; "herhalde bunu hak etmiş olacak çünkü şimdiye kadar Trabzonlu bir mebusun Trabzon'a gelişı kendi partisi tarafından bile böyle karşılanmaya layık görülmemiştir" yorumu yapılıyordu¹⁹⁵.

1.4.8. AP'nin Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Sekizinci Büyük Kongrelerinde Birincioğlu

AP'nin Dördüncü Büyük Kongresine dair Cumhuriyet gazetesinin 2 Aralık 1968 tarihli "Süleyman Demirel yine AP Genel Başkanı seçildi, "Yeminliler" listesi seçimi kazandı" manşetiyle verilen haberinde; AP'nin Dördüncü Büyük Kongresinde Demirel'in üçüncü defa Genel Başkanlığına seçildiğı belirtilirken "Yeminliler Grubu"nun da Genel İdare Kurulu seçimlerini kazandığı ve Bilgiççilerin başarısız olduğı söyleniyordu. Haberin devamında; "Yeminliler" listesinde Birincioğlu'nun da yer aldığı ve Genel İdare Kurulu üyesi seçildiğı bildiriliyordu¹⁹⁶. Benzer konuya dair Milliyet gazetesinin ve Cumhuriyet gazetesinin 3 Aralık 1968 tarihli "Seçim, Yeminlilerin Zaferi ile Bitti" başlığıyla verilen haberlerinde ise; AP Genel İdare Kuruluna seçilenler, aldıkları oy sırasına göre verilirken, Birincioğlu'nun da 770 oyla Genel İdare Kurulu üyeliğine ilk kez seçildiğı belirtiliyordu¹⁹⁷. Beşinci Büyük Kongreye ilişkin Milliyet gazetesinin ve Cumhuriyet gazetesinin 24 Ekim 1970 tarihli haberlerinde; AP'nin Beşinci Büyük Kongresinde Demirel'in tekrar Genel Başkan seçildiğı belirtilirken Birincioğlu'nun da 1100 oyla Genel Kurul Üyeliğine seçildiğı bildiriliyordu¹⁹⁸.

23 Ekim 1972 tarihli "Demirel yine AP Genel Başkanı seçildi" başlığıyla verilen haberde; AP'nin 6. Büyük Kongresinin önceki gün sona erdiği ve Demirel'in beşinci kez Genel Başkan seçildiğı belirtilirken Birincioğlu'nun da tekrar Genel İdare Kurulu üyeliğine seçildiğı söyleniyordu¹⁹⁹. AP Sekizinci Büyük Kongresinde de ismi geçen Birincioğlu'nun, Milliyet gazetesinin 22 Ekim ve 25 Ekim 1976 tarihli haberlerinde; AP'nin 21 Ekim'de yapılan Sekizinci Büyük Kongresinde, 903 oyla Genel İdare Kurulu üyeliğine seçildiğı söyleniyordu²⁰⁰.

---

¹⁹⁴ Sonhaber gazetesi, 1 Mayıs 1969, s. 1.

¹⁹⁵ Bayraktar gazetesi, 10 Mayıs 1973, s. 1.

¹⁹⁶ Cumhuriyet gazetesi, 2 Aralık 1968, s. 1, 7.

¹⁹⁷ Milliyet gazetesi, 3 Aralık 1968, s. 1, 7; Cumhuriyet gazetesi, 3 Aralık 1968, s. 1.

¹⁹⁸ Cumhuriyet gazetesi, 24 Ekim 1970, s. 1; Milliyet gazetesi, 24 Ekim 1970 s. 1, 9.

¹⁹⁹ Cumhuriyet gazetesi, 23 Ekim 1972, s. 1, 7.

²⁰⁰ Milliyet gazetesi, 22 Ekim 1976, s. 1; Milliyet gazetesi, 25 Ekim 1976, s. 1.

1.4.9. 1969 Milletvekili Genel Seçimleri Sürecinde Hakkında Çıkan Haberler

1969'da gerçekleştirilecek olan Milletvekili Genel Seçimlerine yönelik Birincioğlu'nun yaptığı çalışmalara ilişkin ilk olarak basına yansıyan 29 Ocak 1968 tarihli haberde; MP'den Trabzon Milletvekili olan Ahmet Çebi'nin daha sonra MP'den ayrılarak AP'ye geçmesinin Selahattin Güven'in durumunu zayıflatacağından, Güven'i destekleyenler tarafından hoş karşılanmadığı, Araklı'da 3 binin üzerinde oyu olan Çebi'nin, Güven'in yüksek destek gördüğü Araklı'daki durumunu zayıflatacağını bildikleri için rahatsız oldukları söyleniyordu. Haberin devamında; bunun Birincioğlu'nun en kuvvetli aday olmak için başvurduğu bir oyun olduğunu, gelecek milletvekili seçimleri için Birincioğlu ile Güven arasında gizli bir çekişmenin başladığı belirtiliyordu²⁰¹. Akçaabat'ta seçim propagandalarına başladığı ve seçmeni etkilemeye çalıştığı anlaşılan Birincioğlu'nun, 20 Mayıs 1968 tarihli "AP'nin Getirdiği 300 Bin Lira" başlığı ile verilen haberde; Akçaabat'ın Dürbinar mahallesinde konuştuğu, "Şayet AP'ye oy verirsiniz her istediğiniz yerine getirilecektir. Çünkü iktidar AP'nindir. Ben 300 bin lira getirdim, bu parayı Akçaabat Belediyesine tahsis edeceğim. Eğer CHP'ye oy verirsiniz bu imkândan mahrum kalırsınız" dediği aktarılıyordu²⁰². Seçilmesini garanti altına almak isteyen Birincioğlu'nun AP İl Teşkilatında da etkisini arttırmaya yönelik girişimlerde bulunduğu basına yansımıştır. Bu konuda 23 Ocak 1969'da verilen haberde; mahalli seçimler sırasında Bağımsız Belediye Başkanı Muzaffer Korlu'ya çalıştıkları iddiasıyla İl Haysiyet Divanına verilen Adalet Partililerin, 30 Ekim 1968'de partiden ihraç edilmelerine değinilerek özellikle bu girişimlerin, Dikmen'i milletvekilliğinden 1969 seçimlerinde düşürmek amacıyla Birincioğlu tarafından yapıldığı ve "İdealistler" olarak adlandırılan bu kişilerin ihracıyla partinin daha da karışacağı söyleniyordu. Haberin devamında; ihraç edilenlerin hepsinin AP'de "sevilen" milletvekili Dikmen'in yakın dostları olmasının, oynanan oyunun Dikmen'in milletvekilliği üzerine oynandığı söylentilerini güçlendirdiği bildiriliyordu. Son olarak ise; Birincioğlu ve Güven'in desteğiyle AP İl Başkanlığına seçilen Dr. Ahmet Kara'nın da Milletvekili olma isteğini taşımasının, Dikmen ve taraftarlarına karşı bu "komplonun" kurulmasına sebep olduğu yorumu yapılıyordu²⁰³.

Seçimlerin yaklaşmasıyla aday çekişmelerinin kızıştığını belirtilen 16 Haziran 1969 tarihli haberde; AP'den kazanma şansı olan adayların Ekrem Dikmen, İhsan Birincioğlu, Selahattin Güven olacağı bildiriliyordu²⁰⁴. 19 Temmuz 1969 tarihli haberde ise; Birincioğlu'nun 31 Ağustos'ta yapılacak Milletvekili adaylığı deneme seçimlerinde ön sıraları işgal etmek için ilçelerde vatandaşlarla temaslarını hızlandırdığı ifade ediliyordu²⁰⁵. Birincioğlu'nun Milletvekili adayları listesinde hak ettiği yere değinilen 2 Ağustos 1969 tarihli haberde; 12 Ekim 1969 Genel Seçimlerinde

²⁰¹ Yenigün gazetesi, 29 Ocak 1968, s. 1, 4.

²⁰² Milliyet gazetesi, 12 Mayıs 1968, s. 1.

²⁰³ Yenigün gazetesi, 23 Ocak 1969, s. 1, 4.

²⁰⁴ Yenigün gazetesi, 16 Haziran 1969, s. 1.

²⁰⁵ Sonhaber gazetesi, 19 Temmuz 1969, s. 1.

AP'nin Trabzon Milletvekilleri listesinde Birincioğlu'nun liste başında olmaması için hiçbir sebep olmadığının belirtilmesinin yanında liste başı için gerek kişi olarak gerekse de toplum yararına yaptığı hizmetler dolayısıyla en uygun kişi olduğu söyleniyordu²⁰⁶. Birincioğlu'nun Aday listesinde işgal edeceği yer konusunda 8 Ağustos 1969 tarihli verilen haberde; 31 Ağustos'ta Trabzon AP milletvekili aday adaylarını belirlemek için yapılacak denemeye şu an için AP'den 16 kişinin müracaat ettiği belirtilirken, Birincioğlu'nun ise yerini sağlamlaştırdığı bildiriliyordu²⁰⁷. 23 Ağustos 1969 tarihli haberde; Ön seçim yapacak siyasi partilerin aday adaylarının kulis çalışmalarının yoğunlaştığı belirtilirken AP'ye yakın çevrelerde dolaşan söylentilere göre, bir süre önce Trabzon'a gelen Senatör Ömer Lütfü Hocaoglu'nun, Ekrem Dikmen lehine çalıştığı bildiriliyordu. Haberin devamında; birkaç gün önce de diğer Senatör Dr. Zaloğlu'nun Trabzon'a gelerek Birincioğlu grubunun çalışmalarına katıldığı ve Birincioğlu için seferberlik ilan ettiği aktarılıyordu²⁰⁸. Aday adaylarının belli olduğunu 28 Ağustos 1969'da duyuran Milliyet gazetesi; Birincioğlu'nun, AP Trabzon Milletvekili aday adayı olduğu bildiriliyordu²⁰⁹. Milletvekili ön seçimlerini, 1, 2 ve 8 Eylül tarihli haberlerinde duyuran Yenigün gazetesi; 31 Ağustos'ta yapılan Trabzon AP Milletvekili ön seçimlerinde Ekrem Dikmen'in 1131 oyla birinci sıraya, İhsan Birincioğlu'nun da 872 oyla üçüncü sıraya yerleştiği bildiriliyordu²¹⁰. Yine ön seçim sonuçlarını 2 Eylül 1969 tarihli "Ön Seçim Yapıldı, Adaylar Sıraya Gidiler..." başlığı ile haberleştiren Milliyet gazetesi ise; Trabzon'da AP'den milletvekili sıralamasında Ekrem Dikmen, Necati Çakıroğlu ardından Birincioğlu'nun listeye üçüncü sıradan aday olarak girdiği duyuruyordu²¹¹. Seçimlere bir aylık bir süre kalmışken Sonhaber gazetesinin 15 Eylül 1969 tarihinde verilen haberinde; AP'deki gruplar arasındaki gerginliğin hat safhaya vardığı belirtilirken, AP'ye yakın çevrelerden sızan söylentilere göre, Dikmen ve Birincioğlu grubunun seçim propagandalarını ayrı ayrı yapacağına artık kaçınılmaz bir hal aldığı bildiriliyordu. Yenigün gazetesinin 29 Eylül 1969 tarihli haberinde; Birincioğlu'nun seçim çalışmalarına Giresun'da devam ettiği belirtilirken, bir kısım Adalet Partilinin ise Dikmen'e seçim öncesinde Birincioğlu'nun kendi aleyhinde çalıştığını hatırlattığı, Dikmen'in Birincioğlu'ndan uzak durmasını istediklerini söyledikleri aktarılıyordu²¹².

Milliyet gazetesinin 13 Ekim 1969 tarihli "Meclisin Yeni Üyeleri" başlığıyla verilen haberde; Birincioğlu'nun milletvekili seçildiği duyurulurken, AP'nin Trabzon'da çıkardığı dört milletvekilinin isimleri veriliyordu ve bu kişilerin sırasıyla; Ekrem Dikmen, Necati Çakıroğlu, Birincioğlu, Selahattin Güven olduğu söyleniyordu²¹³. Aynı şekilde Sonhaber gazetesinin ve Yenigün gazetesinin 14 Ekim 1969 tarihli haberlerinde de; 12 Ekim 1969'da yapılan Milletvekili Genel

---

²⁰⁶ Sonhaber gazetesi, 2 Ağustos 1969, s. 1.

²⁰⁷ Yenigün gazetesi, 8 Ağustos 1969, s. 1.

²⁰⁸ Yenigün gazetesi, 23 Ağustos 1969, s. 1.

²⁰⁹ Milliyet gazetesi, 28 Ağustos 1968, s. 4.

²¹⁰ Yenigün gazetesi, 1 Eylül 1969, s. 1; Yenigün gazetesi, 2 Eylül 1969, s. 1; Yenigün gazetesi, 8 Eylül 1969, s. 1.

²¹¹ Milliyet gazetesi, 2 Eylül 1969, s. 4.

²¹² Yenigün gazetesi, 29 Eylül 1969, s. 1.

²¹³ Milliyet gazetesi, 13 Ekim 1969, s. 7.

Seçimlerinde Trabzon'dan AP'nin 5, CHP'nin 4 Milletvekili çıkardığı belirtilirken AP Trabzon Milletvekillerinin sırasıyla Ekrem Dikmen, Necati akıroğlu, Ahmet İhsan Birincioğlu, Selahattin Güven ve M. Ali Öksal olduğu bildiriliyordu²¹⁴.

1.4.10. Mahalli Seçimlerdeki Rolüne İlişkin Haberler

Basına, Birincioğlu'nun mahalli seçimlere müdahil olduğuna dair birçok haber yansımıştır. Bu konuda basına yansıyan 20 Mart 1968 tarihli ilk habere göre; Güven ve Birincioğlu'nun Trabzon'a gelerek, 2 Haziran'da yapılacak mahalli seçimlerle ilgilendikleri, bu konuda AP Trabzon bünyesindeki hizipleşmelere bir are aramak için gayret sarf ettikleri belirtiliyordu. Bir Adalet Partilinin gazeteye verdiği bilgiye göre, Trabzon AP bünyesindeki huzursuzluğın ve hizipleşmenin başlıca sorumluları olarak Güven ve Birincioğlu'nun görüldüğu söyleniyordu²¹⁵. Aynı mesele üzerine 22 Mart 1968'de verilen habere göre ise; 2 Haziran'da yapılacak olan mahalli seçimler dolayısıyla bir kısım Adalet Partilinin şehirde kazanma şansı en fazla olan Belediye Başkan Adaylarından Muzaffer Korlu'nun AP'ye alınmasını teklif ettikleri, bu teklife başta milletvekillerinden Birincioğlu ve Merkez İlçe Başkan'ı Hasan Emral'ın karşı çıktıkları ve Birincioğlu'nun "Korlu'nun bugüne kadar partiye niçin girmediği" tezini savunduğu aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun bu tezine sert karşılık veren bir Adalet Partilinin, "İhsan Bey, Muzaffer Korlu bizim eski bir arkadaşımızdır, siz MP saflarından bize küfrettiğiniz günlerde o bizimle aynı çatı altında bulunuyordu. Siz Adalet Partili oluyorsunuz da o neden olmayacak" dediği belirtilirken Birincioğlu'nun buna, "Korlu bizim de sevdiğimiz bir arkadaş fakat bugüne kadar neden AP'ye girmedi" diyerek karşılık verdiği ve tartışmayı savunduğu aktarılıyordu. Habere göre son olarak ise; Korlu'nun AP'ye girme isteğinin reddedildiği, bunu teklif edenlerin de parti binasını toplu halde bırakıp çıktıkları, bu olayın AP Trabzon bünyesini daha da karıştıracak ve AP'nin Belediye seçimlerini kaybetmesine sebep olacağı söyleniyordu²¹⁶. Bir sonraki günkü haberde; AP içerisinde Korlu'yu tutanların ve onu AP'den Belediye Başkan aday yapmak isteyenlerin, Birincioğlu ve Emral tarafından engellenmesinin, Korlu'nun bağımsız olarak Belediye Başkan aday olmasına sebep olacağı ve Adalet Partililerin büyük bir çoğunluğu tarafından da destekleneceği bildiriliyordu. Gazetenin aynı gün ve aynı sayfasında "Muzaffer Korlu ve AP İdarecileri" başlıklı bir makalede de Birincioğlu'nun bu durum karşısındaki tutumu eleştiriliyordu²¹⁷.

11 Nisan 1968 tarihinde Sonhaber gazetesine yansıyan bir habere göre ise; AP Milletvekillerinden Birincioğlu'nun önceki gün uçakla Ankara'ya gittiği belirtilirken "alışkan milletvekilinin" Trabzon'da bulunduğu süre içerisinde Belediye seçimleri ile ilgili temaslarda

²¹⁴ Sonhaber gazetesi, 14 Ekim 1969, s. 1; Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1969, s. 1.

²¹⁵ Yenigün gazetesi, 20 Mart 1968, s. 1.

²¹⁶ Yenigün gazetesi, 22 Mart 1968, s. 1.

²¹⁷ Yenigün gazetesi, 23 Mart 1968, s. 1.

bulunduğu aktarılıyordu²¹⁸. Yenigün gazetesinin, 12 Nisan 1968 tarihli haberine göre; daha önce Muzaffer Korlu'nun AP'ye girmesini engelleyen Birincioğlu ve Birincioğlu'nun AP teşkilatındaki adamlarının “şimdi yeni bir taktik” peşinde oldukları, Korlu'nun bağımsız adaylığının önüne set çekmek için onu AP'den Belediye Başkanlığı denemesine sokmaya çalıştıkları ve bu şekilde onun şahsiyetini yıpratmayı amaçladıkları bildiriliyordu²¹⁹. 15 Nisan 1968 tarihli haberde; Birincioğlu ile arası açık olduğu söylenen AP Milletvekili Ekrem Dikmen'in, Belediye Seçim kulisine karışmayacağı, sadece seçim propagandalarını yöneteceğinin tahmin edildiği söyleniyordu²²⁰. Belediye seçimleri dolayısıyla 25 Nisan 1968'de verilen bir başka haberde; AP bünyesindeki Belediye Başkan Adaylığı çekişmesinde Muzaffer Korlu, Ahmet Rasim Karanis ve Dr. Ahmet Kara'nın adaylıklarının AP Genel Başkanı Demirel tarafından veto edilmesinin Trabzon teşkilatında büyük tepkilere yol açtığı belirtiliyordu. Haberin devamında; başta Trabzon teşkilatı olmak üzere ve teşkilatın en çok tuttuğu AP Milletvekili Dikmen'in bu kararı tasvip etmediği, Dikmen'in Ankara'da, Demirel ve Birincioğlu ile sert tartışmaya girdiği ayrıca Dikmen'in, Demirel'e “Güven ve Birincioğlu'nu beraberinde al da git, Belediye Seçimini kazan” dediği aktarılıyordu²²¹. 26 Nisan 1968 tarihli haberde; Korlu'nun, 2 Haziran'da yapılacak seçimler için AP tarafından veto edilmesinden sonra bir kısım Adalet Partilinin, AP'nin Trabzon'da Belediye seçimlerini kazanması şansını riske attığı için Birincioğlu ve Güven'i suçladıkları söyleniyordu. Haberin devamında bu durum karşısında bir Adalet Partilinin gazeteye şu açıklamayı yaptığı aktarılmıştı:

Güven ve Birincioğlu 1969 seçimlerinde kendi milletvekilliklerini garanti etmek için Trabzon Belediye seçimlerini göz göre göre tehlikeye atmışlardır. Bundan da anlaşıldığına göre bu iki milletvekilinin Trabzon'u ve Adalet Partisi'ni düşündükleri yoktur. Bu gözü kapalı, yıkıcı tutum partili arkadaşlarımızın gözünden kaçmamaktadır. Demirel, bu olanları görmezden gelerek AP'nin temellerini bizzat dinamitlemektedir.²²²

Seçim çekişmelerinin giderek arttığını, 6 Mayıs 1968 tarihli haberinde duyuran Yenigün; bir kısım AP'linin gazete geldiğini ve “Muzaffer Korlu arkadaşımızı, biz AP'nin hakiki reis adayı olarak görüyoruz” dediğini aktarıyordu. Haberin devamında; Belediye seçimlerinin kaybedileceğini anlayan Birincioğlu ve onun desteğiyle iş başında duran Nedim Beyazıt ve adamlarının, Korlu'yu adaylıktan vazgeçiremeyeceklerini anlayınca, Korlu'yu yıpratma politikasına başladıkları belirtiliyordu. Son olarak ise; bunun, Birincioğlu ve taraftarlarının partide düzenledikleri sohbet toplantılarında ortaya çıktığı ve bir kısım Adalet Partilinin, Birincioğlu'nu Dikmen'in aleyhinde çalışmakla suçladığı, Trabzon'daki AP kitlesinin Hasan Emral'ı sevmediği, Nedim Beyazıt'ı tasvip etmediği ve Birincioğlu'nun da 1969 seçimindeki seçilme şansını garanti altına almak için çırpındığı konusunda eleştirdikleri ifade ediliyordu²²³. 15 Mayıs 1968 tarihli haberde; önceki gün Adalet

²¹⁸ Sonhaber gazetesi, 11 Nisan 1968 s. 1.

²¹⁹ Yenigün gazetesi, 12 Nisan 1968, s. 1.

²²⁰ Yenigün gazetesi, 15 Nisan 1968, s. 1.

²²¹ Yenigün gazetesi, 25 Nisan 1968, s. 1.

²²² Yenigün gazetesi, 26 Nisan 1968, s. 1.

²²³ Yenigün gazetesi, 6 Mayıs 1968, s. 1.

Partilerin Çömlekçi’de yaptıkları sohbet toplantısına vatandaşların ilgi göstermediği, 30-40 kişinin bulunduğu toplantıda Birincioğlu’nun konuşması sırasında bazı vatandaşların toplantıyı terk ettiği belirtiliyordu²²⁴. 18 Mayıs 1968 tarihli haberde ise; İlçelerde de Belediye Başkanlığı mücadelesinin kızıştığına değinilirken Birincioğlu’nun yüzünden Emin Serdar’ın şansının azaldığı söyleniyordu. Devamında; son günlerde CHP Başkan Adayı Muhlis Kazancıoğlu’nun kazanma şansının yükseldiğini ileri sürenler arasında Adalet Partililerin de bulunduğu ve bu kişilerin Emin Serdar’dan çok Birincioğlu’nu suçlandıkları belirtiliyordu. Son olarak ise; gazeteye konuşan bir Adalet Partilinin, Birincioğlu’nun Kooperatif cipine AP forsunu takarak propagandaya çıktığını ve bunun eleştirilere konu olduğunu aktardığı söyleniyordu²²⁵. Birincioğlu’nun Yalı Mahallesi’nde düzenlenen toplantıda konuştuğunu 23 Mayıs 1968 tarihli haberinde duyuran Yenigün; Birincioğlu’nun “AP’de olanların başkalarına çalışması, başkaları ile yatmaya benzer” dediğini ve bu sözünden dolayı Korlu’yu destekleyen Adalet Partililerin tepkisini çektiğini dile getiriyordu. Haberin devamında; gazeteye gelen dört Adalet Partilinin bir protesto yayınlayacaklarını açıkladığı bildirilirken gazeteye gelen Adalet Partililerin, “daha dün denecek günlerde Birincioğlu’nun Millet Partili olduğunu, geldi mebus oldu ve bizim partimizde hizipler yaratarak parçalanmamıza sebebiyet verdi” dedikleri ve Birincioğlu’nu itham ettikleri söyleniyordu²²⁶.

Yenigün gazetesinin 29 Mayıs 1968 tarihli haberimde; Bağımsız Belediye Başkan Adayı Muzaffer Korlu’nun dün Ayasofya’da konuştuğu ve Birincioğlu ile Güven’i eleştirdiği belirtiliyordu. Korlu’nun konuşmasında, “Bu beyler iktidarın milletvekilleri oldukları halde Trabzon’un dert ve davalarına eğilmekten uzak kalmışlar şimdi ise 1969 seçimlerinde yeniden seçilmenin hesapları peşinde koşmaktadırlar.” dediği bildiriliyordu. Son olarak ise Korlu’nun kendisiyle uğraşan Birincioğlu ve Güven’e karşı “İhsan Bey gitsin Akçaabat seçimini kurtarsın, Selahattin Bey gitsin Araklı’da seçimi kazansın da görelim” dediği aktarılıyordu²²⁷. 4 Haziran 1968 tarihli habere göre ise; 2 Haziran’da yapılan mahalli seçimler sonucunda CHP’nin adayı Suat Oyman tekrar ezici bir çoğunlukla seçildiği belirtilirken Trabzon’da alınan bu sonucun ortaya çıkmasında, AP Genel Merkezinin kararı ve tepeden inme adayının protestosunun etkili olduğu söyleniyordu. Haberin devamında ise ilçelerde AP’nin; Tonya, Vakfıkebir, Akçaabat, Arsin, Araklı ve Çaykara’nın Belediye Başkanlık seçimlerini kazandığı bildiriliyordu²²⁸. Bunun yanında başka bir haberde ise; AP’ye yakın bir şahsın gazeteye yaptığı açıklamaya göre, “2 Haziran seçimlerinde Bağımsız Belediye Başkanı Adayı Muzaffer Korlu’yu destekledikleri iddiasıyla bazı Adalet Partililerin ihraç edilmek amacıyla Trabzon AP İl Haysiyet Divanına verildiklerini, Kutgün’ü destekleyen İl İdare Heyeti ile Dikmen

²²⁴ Yenigün gazetesi, 15 Mayıs 1968, s. 1.

²²⁵ Yenigün gazetesi, 18 Mayıs 1968, s. 1.

²²⁶ Yenigün gazetesi, 23 Mayıs 1968, s. 1.

²²⁷ Yenigün gazetesi, 29 Mayıs 1968, s. 1, 4.

²²⁸ Yenigün gazetesi, 4 Haziran 1968, s. 1.

tarafatlarının AP'den ekarte edilmek istendiğini ve bu iş için eyleme geçen kişilerin, Selahattin Güven ile Birincioğlu'ndan aldıkları direktifleri sadakatle uyguladıklarını” aktardığı belirtiliyordu²²⁹.

1.4.11. Hastalıklarına İlişkin Verilen Haberler

Hastalığına ilişkin Milliyet gazetesinde, 29 Ocak 1970 tarihli “Birincioğlu hastalandı” başlığıyla verilen ilk haberde; Birincioğlu'nun önce sabah Muğla'da ani bir safra kesesi spazmı geçirdiği ve tedavi altına alındığı bu nedenle de Ege'deki gezisini iptal ettiği söyleniyordu²³⁰. Cumhuriyet gazetesinin 27 Ekim 1970 tarihli “Tekel Bakanı kalp krizi geçirdi” başlığı ile verilen haberinde ise; Birincioğlu'nun önceki sabah evinde bir kalp krizi geçirerek Ankara Hastanesine kaldırıldığı, yapılan muayenesinde “safra kesesinde taş ve iltihaplanmanın yanı sıra apandisit şüphesi görüldüğü” ve tedavi altına alındığı bildiriliyordu²³¹. Yine bu hastalığına ilişkin Yenigün gazetesinin, 28 Ekim 1970 tarihli haberinde; Birincioğlu'nun önceki gün Ankara'daki evinde bir kalp krizi geçirdiği belirtilirken sabaha karşı geçirdiği ağır kalp krizinden sonra Ankara Hastanesine kaldırılarak tedavi altına aldığı bildiriliyordu. Haberin devamında; hastane yetkililerin yaptığı açıklamaya göre, “Birincioğlu'nun müzmin bir safra iltihabından muzdarip bulunduğu” aktarılıyordu. Haberde son olarak ise; Birincioğlu'nun hastanede kaldığını duyan Başbakan ve Sağlık Bakanının derhal hastaneyi arayarak Birincioğlu'nun sağlık durumu ile ilgilendiği ve ilgililerden gerekli bilgiyi aldığı söyleniyordu²³².

Son kez hastalıklarına ilişkin Yenigün gazetesinin 20 Kasım 1976 tarihli “Senatör Birincioğlu Hastalandı” başlığıyla verdiği haberde; AP Trabzon Senatörü “hemşerimiz” Ahmet İhsan Birincioğlu'nun ciddi bir hastalık teşhisiyle tedavi altına alındığı ve İngiltere'ye giderek tedavi göreceği haberi veriliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun rahatsızlanmasının partililer arasında olduğu kadar halk arasında da üzüntüyle karşılandığı belirtiliyor ve Birincioğlu için şifa dileniyordu²³³.

1.4.12. Gümrük ve Tekel Bakanı Olması ve Faaliyetleri Üzerine

Birincioğlu'na dair basına en çok haber, söz konusu bakanlığı döneminde yansımıştır. Gümrük ve Tekel Bakanı olması, 3 Kasım 1969 tarihinde “Kabine dün gece belli oldu, Bakanlar Kurulunda on iki yeni isim var” manşetiyle ilk olarak Cumhuriyet gazetesinde duyurulmuştur; ²³⁴. Milliyet gazetesi ise 4 Kasım 1969 tarihli “Bakanlar Açıklandı” manşetiyle verdiği haberde; Birincioğlu'nun

²²⁹ Yenigün gazetesi, 3 Eylül 1968, s. 1.

²³⁰ Milliyet gazetesi, 29 Ocak 1970, s. 1.

²³¹ Cumhuriyet gazetesi, 27 Ekim 1970, s. 7.

²³² Yenigün gazetesi, 28 Ekim 1970, s. 1.

²³³ Yenigün gazetesi, 20 Kasım 1976, s. 1.

²³⁴ Cumhuriyet gazetesi, 3 Kasım 1969, s. 1.

Gümrük ve Tekel Bakanı olarak kabineye ilk kez girdiğini açıklanmıştır²³⁵. Yenigün gazetesinin, 4 Kasım 1969 tarihli haberinde; Birincioğlu'nun Tekel ve Gümrük Bakanı olduğu duyurulurken Bakan olmasının şehir ve çevresinde kısa zamanda büyük sevinç ve memnuniyet yarattığı belirtiliyordu. Haberin devamında; “Akçaabat İlçesinde ve Trabzon Barosu’nda yıllar boyu ağırbaşlılığı sayesinde sevilen, sayılan Birincioğlu’nun Meclis’te de aynı sevgi ve sempatiyi kazanmasının” Bakanlık koltuğuna oturmasında etkili olduğu bildiriliyordu. Son olarak ise; AP İl Başkanı Dr. Ahmet Kara’nın gazeteye verdiği özel beyanatta, “İhsan Birincioğlu’nun Gümrük ve Tekel Bakanlığına getirilmesinden memnuniyet duyduğunu. Tütün ve çay ziraatının çok ileri olduğu bölgemizde Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu’ndan çok yararlanılacağını ümit ettiğini, Birincioğlu’nun Meclis’e girmeden önce de tütün mevzuunu gayet iyi inceleyen ve bilen, çay mevzuunun ise birçok sorunlarını milletvekilliği sırasında tespit etmiş bir arkadaşı olduğunu, bu nedenle de Birincioğlu’nun Gümrük ve Tekel Bakanı olarak kabinede yer almasının isabetli olduğunu” söylediği aktarılıyordu²³⁶.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasındaki faaliyetlerine ilişkin 19 Kasım 1969’da “‘‘Büyük Yangın’’ manşetiyle basına yansıyan ilk haberde; İstanbul’un Cankurtaran semtindeki Tekel Tütün Deposunun yandığı ve zararın 7 milyon olduğu belirtilirken olay yerine “yeni Gümrük ve Tekel Bakanı” Birincioğlu’nun giderek yangın hakkında bilgi aldığı söyleniyordu²³⁷. Ardından, 20 Kasım 1969 tarihli “Bakan gümrükten şikâyet eden halka hak verdi” başlığıyla verilen haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, halk tipi ucuz ve kaliteli olan bir sigarayı piyasaya süreceklerini açıkladığı belirtilirken önceki gün Birincioğlu’nun Tekel Genel Müdürlüğünde yaptığı sohbet toplantısında “Neye mal olursa olsun Gümrükteki aksaklıkları gidermeye çalışacaklarını, Gümrük komisyoncularının da artık seviyeli iş görmeye mecbur olduklarını, halkın gümrüklerden yana şikâyetlerinin çok haklı olduğunu ve yeni teşkilat kanunu yasasının kanunlaşması ile bunların giderilmesine çalışılacağını” söylediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun kaçak sigara meselesine de değindiği belirtilerek “Piyasadaki fazla miktarda kaçak sigaradan da şikâyetçi olunduğunu, bunun kökünü kurutacağını, sigaraların tütün olarak kaliteli olduğunu, kaliteli yerli sigara kâğıdı yapılmazsa, gelecek yıllarda ithalini düşüneceklerini, Birinci ile Bafra arası halk tipi bir sigara yapılacağını ve bunun iyi kalitede ve ucuz olmasına dikkat edeceklerini” öne sürdüğü söyleniyordu. Üzüm meselesine de değindiği ifade edilen Birincioğlu’nun “üzüm yetiştiricisinin malını satamamaktan yakındığını, bu sorunu halletmek için gelecek yıllarda geniş yatırım yoluna gideceklerini, politikalarının yatırım ve üretim olacağını” dile getirdiği belirtiliyordu. Ardından ise; Tütün konusuna da temas ettiği söylenen Birincioğlu’nun “elde büyük stoklar olduğunu yalnız tüccarla münasebetlerin yeterli olmadığını, alıcı devletlerle direkt temaslara geçilmesi gerektiğine” dikkat çektiği söyleniyordu. Son olarak ise Birincioğlu’nun “Bayramda yurda dönecek işçilere

²³⁵ **Milliyet gazetesi**, 4 Kasım 1969, s. 1, 11.

²³⁶ **Yenigün gazetesi**, 8 Kasım 1969, s. 1.

²³⁷ **Milliyet gazetesi**, 19 Kasım 1969, s. 1.

kolaylık yapılacağını, yılbaşına kadar Efes adlı bir sigarayı piyasaya çıkaracaklarını ve Tekel maddelerine zammın bahis konusu olmadığını” sözlerine eklediği vurgulanıyordu²³⁸.

Faaliyetlerini gittikçe arttırdığı gözlenen Birincioğlu’nun hakkında 24 Kasım 1969 tarihinde “Kıyafet Değiştirdi Gümrüğe Baskın Yaptı” başlığı ile verilen haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu’nun, köylü kılığına Yeşilköy girerek hava alanına gittiği ve gümrüklere baskın yaptığını söyleniyordu. Haberin devamında; başında köylü şapkası ve siyah bir gözlük taktığı söylenen Bakanın önceki gece işçi kıyafetiyle Yeşilköy hava alanının transit yolcu salonuna girdiği, buradaki Tekel Satış Bürosundan alışveriş yaptığı, daha sonra salona geçerek dört saat uçak beklediği ve gümrük memurlarının şüpheli bakışları altında sabaha karşı alanı terk ettiği belirtilirken Kapıkule Gümrüğüne baskın için yola çıktığı bildiriliyordu. Son olarak ise Birincioğlu’nun açıklama yaparak “yurt dışındaki işçilerin dönüşlerinde neler getirebileceklerini kapsayan bir broşür hazırladıklarını, gerekirse bunu işçilere bizzat dağıtacağını” söylediği aktarılıyordu²³⁹.

Tütün ve tütün piyasalarına yönelik yaptığı çalışmalara ilişkin 27 Kasım 1969 tarihli “Ege’de Büyük Bir Tütün Mitingi Yapılacak” başlığı ile verilen haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun önceki gün “Ege ekici tütün piyasasının bu yıl, öteki yıllarda olduğu gibi aynı zamanda açılacağını ve ekicinin arzularına uygun olarak piyasayı erken açacaklarını” söylediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun “Depo sıkıntısının mevcut bulunduğunu, 350 depoya ihtiyaç olduğunu, depo güçlüğü meselesini de halledeceklerini” açıkladığı bildiriliyordu. Haberde son olarak ise; Birincioğlu’nun ayrıca önceki gün Türkiye Tütüncüler Federasyonu, Türkiye Tütün İhraççılar Birliği, Ege, Marmara ve Karadeniz Tütüncüler Derneği yöneticilerini kabul ederek piyasa hakkında görüştüğü söyleniyordu²⁴⁰.

Gümrük teşkilatının işleyişini bizzat tetkik ettiği birçok haberde gözlenen Birincioğlu’nun, bu konuda 3 Aralık 1969 tarihli “Gümrük Bakanı Rüşvet Alanları Suçüstü Yakaladı” başlığı ile verilen haberde; Esenboğa’daki rüşvet alışverişini seyrettikten sonra kendisini tanıttığı, yaptığı kontrollerin birinde yolculardan rüşvet alan üç memuru yakaladığı söyleniyordu. Birincioğlu’nun, Esenboğa Havaalanındaki Gümrük salonuna girerek kendisini tanıtmadan, gelecek yolcusu varmış gibi kontrol servisinin önünde beklemeye başladığı, kimsenin dikkatini çekmeden iki saate yakın gözetlemesine bir köşeden devam ederek rüşvet pazarlığını seyrettiği, bagajlarını açtırmak istemeyen veya valizinde mevzuata aykırı eşya getiren yolcularla üç memur arasındaki alışverişi tespit ettiği bildiriliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, gecenin geç saatinde yolcuların da uzaklaşmasını bekleyerek aldıkları parayı paylaşmak fırsatını vermeden “Ben Gümrük Bakanım” diyerek orta çıktığı ve memurların şaşkın bakışları arasında kendilerini suçüstü yakaladığı belirtiliyordu. Son olarak ise

²³⁸ Milliyet gazetesi, 20 Kasım 1969, s. 11.

²³⁹ Milliyet gazetesi, 24 Kasım 1969, s. 4.

²⁴⁰ Milliyet gazetesi, 27 Kasım 1969, s. 9.

konu hakkında gazeteye açıklama yaptığı söylenen Birincioğlu'nun, "biri komiser, biri polis ve diğeri de memur olan üç kişi hakkında soruşturma açtıklarını, maalesef zaman zaman cereyan eden bu yolsuzlukları kökünden kazıyacağını" söylediği aktarılıyordu²⁴¹. Bu denetimleri sonucu ise 4 Aralık 1969 tarihli "Gümrük Bakanı Baskınlarını Sıklaştırdı" başlığı ile verilen haberde; Birincioğlu'nun göreve başlar başlamaz, gümrüklere gece-gündüz demeden baskınlarda bulunduğundan dolayı Meclis'te bilhassa da AP Milletvekilleri ve Senatörleri tarafından kendisine "Jet 2" lakabı takıldığı bildiriliyordu. Haberin devamında; Yurt dışından gelenlerin, gümrüklerden rüşvetle istediğini geçirdiği yolundaki şikayetler üzerine Birincioğlu'nun Esenboğa'ya gece yarısı baskın yaptığı söyleniyordu²⁴².

Tekel ürünlerine ilişkin zamlar konusundaki değerlendirmeleri de basında paylaşılan Birincioğlu'nun, Cumhuriyet gazetesinin 5 Aralık 1969 tarihli "Zam; Rakı, Şarap, Votka, Konyak, Likör ve İspirto fiyatları %14-30 arttırıldı" manşetiyle verilen haberinde; %14 ile %30 arasında değişen zamların Birincioğlu tarafından düzenlenen bir basın toplantıyla açıklandığı ve bu zamlarla 1970 yılı bütçesine 183 milyon 553 bin 183 liralık yeni gelir elde edileceğini söylediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun yaptığı basın toplantısında "yeni zamların, 1970 bütçesinin finansmanı ve maliyetteki artışların hazineye intikal eden istihsal vergisine yapacağı etkilerin önlenmesi gerekçesiyle yapıldığını" belirttiği ifade ediliyordu. Bakan Birincioğlu'nun yeni zamlara bir başka gerekçe olarak; üreticiden alınan mahsullerin fiyatlarının artmasını ve işçi ücretlerinin yapılan toplu sözleşmelerle yükselmiş olmasını gösterdiği söyleniyordu²⁴³. Gümrük işleyişine dair 10 Aralık 1969 tarihli "Şellefyanın tenekeleri gümrükten çıkarılıyor" başlıklı bir başka haberde ise; Mıgırdıç Şellefyan tarafından getirtilen tenekelerin yurda sokulması ile ilgili olarak Danıştayın 12'nci Dairesinin müsbet yolda aldığı karar üzerine kendisiyle görüşüldüğü söylenen Birincioğlu'nun, "Hükümet olarak Danıştayın kararını uygulamak zorundayız. Danıştay bu malların yurda sokulabileceği yönünde kesin kararı vermiş ve bize tebliğ etmiştir. Buna göre 3 Aralık 1969'da gümrüklere talimat vererek Danıştay kararına göre işlem yapılmasını bildirdik." dediği aktarılıyordu. Ayrıca haberde, Bakan Birincioğlu'nun, ithal edilen tenekenin miktarında fazlalık olduğu iddialarını da incelediklerini belirttiği ve "Eğer bu fazlalık toptan ithal edilen malın %10'unu geçmiyorsa cezalı olarak ithaline müsaade edilir." dediği bildiriliyordu²⁴⁴.

Birincioğlu'nun gümrüklere yönelik denetimlerine devam ettiği, 16 Aralık 1969 tarihli "Bakan Gümrüğe Baskın Yaptı Ve..." başlığı ile verilen haberde duyurulurken; Birincioğlu'nun, işçilerin gümrük muayenesi ile bizzat ilgilendiği ve kaçak getirilen tabancalara verilen paraya "yazık olduğunu" söylediği belirtilerek Birincioğlu'nun önceki gece Sirkeci Salon Gümrüğüne baskın

---

²⁴¹ **Milliyet gazetesi**, 3 Aralık 1969, s. 1, 11.

²⁴² **Sonhaber gazetesi**, 4 Aralık 1969, s. 1.

²⁴³ **Cumhuriyet gazetesi**, 5 Aralık 1969, s. 1, 7.

²⁴⁴ **Milliyet gazetesi**, 10 Aralık 1969, s. 1.

yaptığı ve Almanya'dan gelen 259 işçinin gümrük muayenesi bizzat yaptığı bildiriliyordu. Haberde; gümrük muayenesinde Hasan Çınar ve Dursun İbrahim Baş adlı iki işçinin eşyaları arasında bulunan tabanca ve mermileri incelediği söylenen Birincioğlu'nun, işçilere “Bunlara kaç para verdiniz, yazık değil mi harcadığınız dövizlere” diye sorduğu ve işçilerden aldığı cevabı beğenmeyerek “Yalan söylüyorlar, 100 liraya Barabellum tabanca verilir mi?” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında Bakanın, Kapıkule'yi esaslı kontrol altına almak istediğini, buradaki gümrüğe motorlu araçların tartılması için kantar kurdurtacağını, giriş kapısını elektrikli olarak inşa ettireceğini vurguladığı söyleniyordu. Gazeteye göre Birincioğlu'nun son olarak ise “Esas baskınlar mart ayından sonra başlayacak. Siz beni o tarihten itibaren seyredin. Bakın bir gün duracak mıyım? Her gün gümrüklere baskın yapacağım. Bu iş için bütçe müzakerelerinin bitmesini bekliyorum.” dediği paylaşılıyordu²⁴⁵.

Ege'de gerçekleştirilecek olan tütün piyasası açılışına yönelik, 26 Aralık 1969 tarihli “Ege Tütün Piyasası Ocak'ta Açılıyor” başlığıyla verilen haberde; Birincioğlu'nun, “Ege Ekici Tütün Piyasasının 1970 Ocak ayı içinde açılacağını” söylediği bildiriliyordu. Haberin devamında; CHP'li İzmir Milletvekili Hulusi Çakır'ın yazılı soru önergesini cevaplandığı söylenen Birincioğlu'nun, “konuyla ilgili hazırlıkların tamamlanmak üzere olduğunu, bakanlığının destekleme görevini sonuna kadar yapacağını ve ekicinin hiçbir surette mağdur olmasına meydan vermeyeceğini” beyan ettiği aktarılıyordu²⁴⁶. Aynı tarihli Sonhaber gazetesindeki haberde ise; Gümrük ve Tekel Bakanı AP Trabzon Milletvekili Birincioğlu'nun İzmir'de düzenlediği bir basın toplantısında, tüccarın elinde kalan geçen yıllara ait stok tütünlerin Tekel tarafından satın alınacağını açıkladığı belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, daha sonra Türk sigaralarının Dünya çapındaki şöhretinden bahsederek, “15 Ekim-30 Ekim tarihlerinde Brüksel'de yapılan 3. Uluslararası Tütün ve Tütün Mamulleri Yarışmasında yeni tip Yenice ve Samsun sigaralarının altın madalya, Maltepe'nin gümüş madalya, filtreli Hisar ve Yeniharman'ın ise bronz madalya aldığını” söylediği bildiriliyordu²⁴⁷.

Kaçakçılık konusundaki denetimlerini Gaziantep'in Kilis ilçesinde devam ettirdiği anlaşılan Birincioğlu'na dair, Cumhuriyet gazetesinin 21 Ocak 1970 tarihli “Bakan, Kaçakçılarla Görüştü...” başlığı ile verilen haberinde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun maiyetindekileri ilçe dışında bıraktıktan sonra, tek başına gittiği Kilis'te, kimseye kendini tanıtmadan kaçak eşya satan şahıslarla ayrı ayrı temas ettiği ve yaptığı konuşmada “Kaçakçılık, maalesef oluyor. Burayı açık Pazar yapmakta zaruret vardır.” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; kaçak eşyalarla dolu pasajları dolaştığı söylenen Birincioğlu'nun, bunların kaç satıldığını, ne kadar kar sağladığını ve nerelerden temin edildiğini hafife gibi öğrendiği söyleniyordu. Haberde son olarak ise Birincioğlu'nun izlenimlerini özetle şöyle aktardığı belirtiliyordu: “Birbirimizi aldatmamak gerekir. Eğer kaçakçılık

²⁴⁵ **Milliyet gazetesi**, 16 Aralık 1969, s. 4.

²⁴⁶ **Milliyet gazetesi**, 26 Aralık 1969, s. 9.

²⁴⁷ **Sonhaber gazetesi**, 4 Şubat 1970, s. 1.

önlenmek isteniyorsa bu ancak sınırlarda mücadele ile olur. Kilis'te apaçık satılan bir malı aldı diye, vatandaşı süründürmek, bu meselenin çözüm yolu değildir.”²⁴⁸

Ege gerçekleştirileceği daha önce duyurulan tütün piyasası açılışına dair Milliyet gazetesinin 26 Ocak 1970 tarihli “Ege Tütün Piyasası Açılıyor, 79 Alım Yerinde 300 bin Ekici Heyecan İçinde, Tekel İcap Ederse Bütün Tütünü Alacak” manşetiyle verilen haberinde; Ege Ekici Tütün Piyasasının sabah 8’de, 79 alım yerinde birden açılacağı bildirilirken piyasayı izlemek üzere önceki gün Birincioğlu’nun İzmir’e gittiği ve “Bu yılki ortalama fiyatların geçen yılın üzerinde olacağını, Tekelin bütün gücüyle ve bütün hızıyla piyasaya girerek son yaprak tütüne kadar desteğini sürdüreceğini” söylediği aktarılıyordu²⁴⁹. Cumhuriyet gazetesinin 28 Ocak 1970 tarihli “Ege Tütün Piyasasında Fiyat, Ortalama 5 Liraya Düştü” başlığıyla verilen haberinde; Ege ekici tütün piyasasının ikinci gününde Birincioğlu’nun önceki sabah Seydiköy’e uğradığı ve ondan sonra Torbalı’ya gittiği ve aleyhte tezahüratlar ile karşılaştığı söyleniyordu. Haberin devamında; 300 yakın tütün üreticisinin “ölüyoruz” diye bağırıldığı, Birincioğlu’nun üreticilerin bu şekildeki bağırışlarına karşılık “Tütün üreticisi zengin olmaz, ama açlıktan da ölmez” diye cevap verdiği ve ilçede bir süre daha kaldıktan sonra Aydın’a gittiği söyleniyordu²⁵⁰. Aynı meseleye dair aynı günlü Milliyet gazetesinin haberinde; Tütün bölgesini gezen Birincioğlu’nun Gavurköy bölgesinde sadece Seydiköy’e uğradığı, burada bir konuşma yaptığı ve sonucunda çok soğuk karşılandığı söyleniyordu. Haberin devamında; Seydiköylülerin piyasanın seyrinden şikayetçi olmalarına karşılık Birincioğlu’nun, “Elinize geçen parayı iyi harcayın” dediği ve bu sözlerinin ekiciler arasında gülüşmelere neden olduğu, ekicilerin de buna karşılık olarak “Elimize para geçerse” dediği aktarılıyordu²⁵¹. Tütün, tütün piyasaları ve sigara imalatı üzerine değerlendirmeleri devam eden Birincioğlu’nun, 31 Ocak 1970 tarihli “Tekel, tüccardan stok tütünleri almayacak” başlığı ile verilen haberde; önceki gün düzenlediği bir basın toplantısında, “Tüccarın piyasaya istekli olarak girmediğini, tüccarın aldığı krediyle satın aldığı tütünü mukayese edeceğini, özel sektörün elinde stok tütünlerin Tekel tarafından alınmasının katiyetle karşısında olduğunu” söylediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, “Piyasanın dördüncü gününde Tekel’in 48.250 ton tütün alımında bulundu. Bu rakam rekoltenin %47’sidir. Ufak tefek sızlanmalar elbette olacaktır fakat karşılıklı iyi niyetle hallolmayacak bir problem yoktur.” dediği belirtiliyordu. Birincioğlu’nun; 1970 tütün üretiminde taban yerlerin tütünlerini desteklemeyeceği ve “dik tabana, sat babana” sloganına kesinlikle karşı olduğu ifade ediliyordu. Son olarak ise Bakan Birincioğlu’nun, 15 Ekim-30 Kasım 1969 tarihleri arasında Brüksel’de yapılan Üçüncü Uluslararası Tütün ve Tütün Mamulleri yarışmasında, Türkiye’nin yeni tip “Yenice” ile “Samsun” sigaralarının altın, “Maltepe” sigarasının gümüş, filtreli “Hisar” ve “Yeni Harman” sigarasının da bronz madalya kazandığını açıkladığı bildiriliyordu²⁵². 22 Şubat 1970 tarihli

²⁴⁸ Cumhuriyet gazetesi, 21 Ocak 1970, s. 5.

²⁴⁹ Milliyet gazetesi, 26 Ocak 1970, s. 1.

²⁵⁰ Cumhuriyet gazetesi, 28 Ocak 1970, s. 5.

²⁵¹ Milliyet gazetesi, 28 Ocak 1970, s. 4.

²⁵² Milliyet gazetesi, 31 Ocak 1970, s. 1, 11.

“Tütünçülük tarihinde rekor... Ekicinin bütün tütününü satıldı” başlığı ile verilen haberde ise; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, 1969 yılı Ege Ekici Tütün Piyasasında üretici elinde bulunan 103 bin ton tütünün hepsinin satıldığını açıkladığı belirtiliyordu. Haberin devamında, Bakanın bu konuda şunları söylediği aktarılıyordu:

Bu yıl Ege Ekici Tütün Piyasasında şimdiye kadar görülmedik bir olay oldu. Rekoltenin tamamı alıcılar tarafından satın alındı. Bu olay tütünçülük tarihinde bir rekor teşkil etmiştir. Rekoltenin 63 bin tonu Tekel tarafından, geri kalan 40 bin tonu da özel sektör ve Amerikalılar tarafından satın alınmış ve elde 1969 Ekici Tütün rekoltesinden mal kalmamıştır.

Haberde son olarak ise Karadeniz Ekici Tütün Piyasasının da 15 Mart’ta Bakan Birincioğlu tarafından açılacağı bildiriliyordu²⁵³. Bu haberin devamı niteliğinde ise 4 Mart 1970 tarihli haberde; Birincioğlu tarafından Karadeniz Tütün Piyasasının 16 Mart’ta Samsun’da açılacağı bildiriliyordu Karadeniz Tütün Piyasasını 16 Mart’ta Samsun’da açacağı bildiriliyordu²⁵⁴.

AP’de, Ferruh Bozbeyli ve Saadettin Bilgiç tarafından Demirel’e karşı süregelen muhalefetin bir yansıması olarak parti içinde 41 kişinin başını çektiği Milletvekili ve Senatörlerin II. Demirel Hükümeti’nin bütçesine ret oyu vermesi ve bunun sonucunda hükümetin düşmesiyle sonuçlanan olaylardan sonra yaşananlara ilişkin basına yansıyan, 7 Mart 1970 tarihli haberde ise; AP’de, Demirel’e karşı verilen muhtıradan sonra bütçeye de ret oyu verilerek hükümetin düşürüldüğü, ardından Demirel’in, Kabinayı tekrar aynı şekilde oluşturarak Hükümete geçtiği söyleniyordu. Gazetede, “Dün sabah Cumhurbaşkanı Sunay’la görüşen Demirel Kabinayı nihayet açıkladı, yeni hükümette hiçbir değişiklik yok” manşetiyle verilen haberde; yeni hükümette eski kabinedeki Bakanların yeniden görev aldıkları, Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu’nun yerini koruduğu bildiriliyordu²⁵⁵. Aynı meseleye dair, 7 Mart 1970 tarihli “Demirel eski Bakanlarının hiçbirini değiştirmede, kabine açıklandı...” manşetiyle verilen haberde ise; Demirel’in 22 gün sonra yeni kabinayı açıkladı, yeni kabinenin 1969 seçimlerinden sonra kurulan ve kimi AP’lilerin de bütçeye ret oyu vermesinden sonra istifa eden İkinci Demirel hükümetinin aynısı olduğunu söyleniyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun kurulan Üçüncü Demirel Hükümetinde de Gümrük ve Tekel Bakanı olarak görevine devam ettiği bildiriliyordu. Haberde son olarak; Demirel’in 1970 bütçesinin Meclis’te reddinden sonra 14 Şubat 1970’te istifa ederek, aynı gün Cumhurbaşkanı Sunay’dan yeni hükümeti kurma görevini aldığı ve 20 gün süren çalışmasından sonra 6 Mart 1970’te yeni hükümetin listesini Sunay’a sunduğu belirtiliyordu²⁵⁶.

Trabzon’daki tütün piyasasının açılışıyla da ilgilenen Birincioğlu’nun, 11 Mart 1970 tarihli haberde; 19 Mart’ta açılacak olan Trabzon Bölgesi Ekici Tütün Piyasası programına bizzat katılacağı

²⁵³ Milliyet gazetesi, 22 Şubat 1970, s. 4.

²⁵⁴ Yenigün gazetesi, 4 Mart 1970, s. 1.

²⁵⁵ Yenigün gazetesi, 7 Mart 1970, s. 1-2.

²⁵⁶ Milliyet gazetesi, 7 Mart 1970, s. 1.

söyleniyordu²⁵⁷. Yine bu meselenin devamı olarak, 24 Mart 1970 tarihli verilen haberde; tütün piyasasının açılışı için 19 Mart'ta Trabzon'da bulunan Birincioğlu'nun AP İl Merkez Teşkilatını ziyaret ettiği ve buradan bir konuşma yaparak, "41'lerin hem partiye hem de memlekete ihanet ettiğini" söylediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun AP'den ihraç edilen Dikmen ile istifa ederek AP'den ayrılan Senatör Hocaoglu ve Necati Çakıroğlu'nu kast ederek yaptığı sert konuşmanın tepkilerinin hala sürdüğü belirtiliyordu. Son olarak ise; Dikmen taraftarı olarak bir kısım Adalet Partilinin, Birincioğlu'nu tafra satmakla suçladıkları ve tütün piyasasının açılışı için Trabzon'da bulunduklarında Milletvekili Selahattin Güven ile Atatürk Köşkünde kalmalarını tenkit ettikleri söyleniyordu²⁵⁸. Aynı tarihli gazetede başka bir habere göre; Birincioğlu'nun Akçaabat ve Trabzon ekici tütün piyasasını açtıktan sonra Rize'ye geçtiği ve orada çay fabrikalarını denetlemesinin yanında bazı partililerle temasa kurduğu aktarılıyordu²⁵⁹.

Rize'ye gitmesi ve orada yaptığı açıklamalar ise 18 Nisan 1970 tarihli "Çay alımında uygulama değişti..." başlığıyla verilen haberde duyuruluyordu. Haberde; çay alımında uygulamaya başlanan yaprak sayısının Rizeli üreticiler arasında yarattığı rahatsızlığın sonucu Güneysu, Çayeli, Pazar ilçelerindeki çay fabrikalarında başlayan işgalin önceki gün valiliğin üreticilerin istekleriyle ilgili açıklama yapmasıyla son bulduğu belirtiliyordu. Haberin devamında; valiliğin yaptığı açıklamada "çay alımında meydana gelen yanlış anlaşılma ve uygulamanın Tekel Bakanı Birincioğlu ile yapılan görüşme sonunda giderildiği, Bakanlığın çay olabilecek yaprakların alınmasını kararlaştırdığı ve durumun fabrikalara bildirildiğini" söylediği aktarılıyordu. Haberde son olarak ise işgaller ve gösteriler sırasında üreticilerin Bakan Birincioğlu'nun istifasını istediği paylaşılıyordu²⁶⁰. Yine Rize'deki faaliyetlerine yönelik Aynı meseleye dair 25 Nisan 1970 tarihli "Bakan: Artık Yeter! Deyince..." başlığıyla verilen haberde; Rize'de patlak veren olayların ortaya çıkmasının, Tekel Bakanı Birincioğlu'nun, politikayı ve politikacılığı bir yana bırakarak kangrenleşen yaraya parmak basmak istemesinden ve "Artık yeter, çay ürününü kurtarmak gerek, talimatname uygulanacak!" demesinden ve dediğini de yapmasından kaynaklandığı belirtiliyordu. Haberin devamında; çay kampanyası ile başlayan bu uygulamanın, kazancını ve borçlanmasını geçen yıla göre ayarlayan üretici için bir yıkıma neden olarak, olayların başlamasında etkili olduğu söyleniyordu. Haberde son olarak; Vali'nin, Birincioğlu ile görüştüğü ve üreticilere "2,5 yaprak diye bir şey yok, Bakanla konuştum, çay olabilecek tüm yapraklar alınacaktır!" demesinden sonra olayların yatıştığı bildiriliyordu. Aynı tarihli "Tekel Bakanı Tekrarladı: 30 milyon kişi çay yerine ot içiyor" başlığıyla verilen haberde; Bakan Birincioğlu'nun verdiği demeçte, "30 milyonun çay yerine ot içtiğini, buna bir son vermenin zamanı geldiğini" söylediği aktarılıyordu. Ayrıca Birincioğlu'nun, Doğu Bölgesindeki vatandaş için ucuz bir çay cinsinin hazırlanacağı açıkladığı söyleniyordu²⁶¹. Rize'deki

²⁵⁷ Yenigün gazetesi, 11 Mart 1970, s. 1.

²⁵⁸ Yenigün gazetesi, 24 Mart 1970, s. 1.

²⁵⁹ Yenigün gazetesi, 24 Mart 1970, s. 1.

²⁶⁰ Milliyet gazetesi, 18 Nisan 1970, s. 1, 11.

²⁶¹ Milliyet gazetesi, 25 Nisan 1970, s. 9.

açıklamaları devam ettiği anlaşılan Birincioğlu'nun, 26 Nisan 1970 tarihli "Bakanlıktan atılsam dahi kötü çay almam" başlığıyla verilen haberde; Doğu Bölgesinde kaçak çay içilmesini önlemek amacıyla "Doğu markalı ucuz çay imal edildiğini" açıkladığı bildiriliyordu. Bütçe Karma Komisyonunda konuştuğu söylenen Birincioğlu'nun, çay konusunda asla taviz vermeyeceğini söylediği ve "Bakanlıktan atılsam dahil kararlıyım, dönmeyeceğim" dediği belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, bu arada bütün politik baskılardan kurtulmak için çay konusundaki yetkileri fabrika yetkililerine devredeceği söyleniyordu. Haberde son olarak; tütün konusunda da açıklama yaptığı söylenen Birincioğlu'nun, 540 milyon lira kredi alan tüccarın az alım yaptığını tespit ettiklerini belirterek, "Bunun hesabını soracağım. Krediyi ne yaptılar? Arkasını arayacağım." dediği aktarılıyordu²⁶².

Gümrüklerdeki mallar, gümrük teşkilatı, tütün ve sigara kaçakçılığı üzerine yaptığı açıklamalara ve değerlendirmelere devam eden Birincioğlu'nun, 12 Mayıs 1970 tarihli "Gümrüklerdeki mallar 1 Temmuz'da satılacak" başlığı ile verilen haberde; Gümrük depolarında, gümrükten çekilme süresi geçmiş bulunan bütün malların Temmuz 1970 tarihinden itibaren satışa çıkarılacağını açıkladığı belirtiliyordu. Önceki gün bir basın toplantısı düzenlediği söylenen Birincioğlu'nun; kanuna göre üç ay içinde gümrük depolarından çekilmemesi halinde de tasfiyeye tabi tutulması öngörülen malların milli servetin heba olmaması bakımından ve çeşitli nedenlerle bugüne kadar tasfiye yoluna gidilmediği belirttiği ve "Depolardaki malların değiştirildiğine dair ihbarlar gelmektedir. Soruşturma sonunda bu malların değiştirildiği görülmüştür. Bir vizon kürkün yerine adi bir kürk koyulmuştur. Depolardaki mallar çürümeye yüz tutmuştur. 1943 yılından bu yana bekleyen mal vardır. Memurlarımızı da bu yola gitmekte töhmet altından kurtaracağız. Gümrüklerdeki silah ve mermiler de ordu ile emniyet kuvvetlerine verilecektir." dediği aktarılıyordu. Bu meselede açıklamasını sürdüren Birincioğlu'nun; ithal, ihraç kaydı ile satılamayan ve hayır derneklerince de alınmayan eşya ile Türkiye'ye sokulması yasak eşyanın yok edilmesi suretiyle sundurma, antrepo vesair mahallerde bulunan ve kanuni bekleme süresini doldurmuş bulunan her cins ve nevideki eşyanın tasfiyelerinin yapılması için gümrük teşkilatına talimat verdiğini ve "Ben şahsen eşyaların imhası yoluna gidilmesini tasvip etmiyorum. İmha edildiklerine de inanmıyorum. Bir tutanakla iş hallediliyor." dediği de bildiriliyordu. Haberde, yeni teşkilat kanunu hakkında da açıklamalar yaptığı söylenen Birincioğlu'nun; yeni kanuna göre gümrüklerdeki memurların üniversite mezunu olacaklarını belirttiği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, Amerikan sigarasının içilmesinin karşısında olduğunu, yabancı sigaralara bandrol konularak Türkiye'de satılmasını da doğru bulmadığını söylediği ve "Tütünümüz çok iyidir, bu tütünü değerlendireceğiz, 2-3 yıla kadar Türkiye'de filtresiz sigara içmeyen kalmayacaktır." dediği bildiriliyordu. Haberde son olarak Birincioğlu'nun, sigara ambalajları meselesine de değindiği; Adana, Malatya, Samsun, İzmir fabrikalarının kapasitesinin arttırılacağını da açıkladığı ve

---

²⁶² Milliyet gazetesi, 26 Nisan 1970, s. 1, 11.

“Sigaralarımızdaki bozukluklar makine noksanlığı ile harman ve sarmalarda ve bir de işçimizin yeni makinalara alışamamasından ileri gelmektedir. Yeniden makine getirmeceğiz. Bu makinaları elimizdeki tütünleri değerlendirerek, takas yolu ile yurda sokacağız” dediği aktarılıyordu²⁶³.

Sigara kaçakçılığı ve çay tarımına dair değerlendirmeleri de basına yansıyan Birincioğlu’nun, 14 Mayıs 1970 tarihli “Tekel Bakanı, Amerikan Sigaraları sahtedir, dedi” başlığı ile verilen haberde; Senato’da Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçe görüşmeleri sırasında, çay meselesi yüzünden çeşitli baskılara uğradığını ve öldürülmekle tehdit edildiğini açıkladığı, “Çay yüzünden tehdit edildim. Öldürüleceksin, dediler. Eğer bu yüzden başıma bir şey gelirse benim için büyük şereftir” dediği aktarılıyordu. Haberde ayrıca Birincioğlu’nun; 2,5 yapraktan çay alacağını, önceki uygulamaların büyük zararlara yol açtığını, olayı çıkaranların asıl üretici olmadıklarını belirttiği ve “Şimdi içine tabanca konan çay torbalarını alan eksperlerin yerine fabrika müdürleri bu işin kontrolünü yapacaklardır. Fabrika müdürlerine yazılı emirle geniş yetkiler verdim. İşçi alımını da bunlar yapacaklardır. Böylece çaya politika sokmuyorum. Bana, şimdi küfredenler sonra dua edeceklerdir.” dediği bildiriliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, yaş çay yaprağı alımı yüzünden binlerce ton çayın imha edildiğini, bu yüzden iyi çay yapılamadığını, herkesin kaçak çaya rağbet gösterdiğini belirterek “Bu eylül ayından itibaren en iyi çayı içeceksiniz. Tecrübesi bedava.” dediği ve senatörlere kendini alkışlattığı söyleniyordu. Haberde son olarak; Birincioğlu’nun, kaçak Amerikan sigarasının satılmasının sadece moda yüzünden ve gösteriş yüzünden meydana geldiğini söylediği ve “Türkiye’de satılan Amerikan sigaraları Amerikan malı değildir. Bunlar Bulgaristan ve Yugoslavya’dan getirilmektedir. Kâfi derecede hücumbotumuz olursa, bunları da önleyeceğiz. Kaçak eşyaları %80’i de Türk malıdır.” dediği aktarılıyordu²⁶⁴.

Sigara kaçakçılığı konusundaki değerlendirmelerine dair basına yansıyan 16 Mayıs 1970 tarihli haberde; Birincioğlu’nun, “Bazı vatandaşlar Amerikan sigarası zannederek Türkiye’de yapılmış ve Türk tütününü olan sahte sigaralar içmektedir” dediği ve Birincioğlu’nun vatandaşları yabancı sigara almaması için uyardığı aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, “Almanya’dan dönen Türk işçilerinin beraberlerinde üzerinde Amerikan sigaralarından bazılarının isimlerinin yazılı olduğu kâğıt ve kutu getirdiklerini ve yine gizlice yurda soktuklarını, küçük bir makine ile de Türk tütününden sahte Amerikan sigarası yaptıklarını, bu sigaraların imal edildikleri yerleri araştırdıklarını ve çok yakında tespit edeceklerini” söylediği bildiriliyordu²⁶⁵. Cumhuriyet gazetesinin ise 20 Mayıs 1970 tarihli “Kaliteli çay, Ekim’den sonraya kaldı” başlığı ile verilen haberinde; Rize’de konuşma yaptığı söylenen Birincioğlu’nun, çay kalitesinin yükseltilerek kaçakçılığın önüne geçileceğini ve çay fabrikalarının yetersiz olduğunu söylediği belirtiliyordu. Haberin devamında; bir ekicinin “Bu kadar kaçak çay nereden geliyor? İran çayı diye satılan çaylar, Tekel depolarından çıkarılıp, sahte

²⁶³ **Milliyet gazetesi**, 12 Mayıs 1970, s. 1, 11.

²⁶⁴ **Milliyet gazetesi**, 14 Mayıs 1970, s. 1, 11.

²⁶⁵ **Yenigün gazetesi**, 16 Mayıs 1970, s. 3.

etiketlerle satılıyor” demesi üzerine Birincioğlu’nun “Piyasaya daha iyi çay çıkarılırsa, kaçakçılık önlenir. Bu yıl çay kalitesini yükseltmek için yaptığımız çalışmalar tam manasıyla başarılı olmamıştır. Alınan tedbirler sayesinde bu yıl oldukça kaliteli çay imal edilmektedir. Halkımız bunu, Ekim ayından sonra bizzat içerek tecrübe edecektir.” dediği aktarılıyordu²⁶⁶. Aynı konu üzerine aynı tarihli Milliyet gazetesinin “Birincioğlu: İyi çayı Ekim’den sonra içeceğiz” başlığı ile verilen haberinde; Bakan Birincioğlu’nun, “Alınan tedbirler sayesinde bu yıl oldukça kaliteli çay imal edildiğini, kamuoyunun bunu Ekim ayından sonra bizzat içerek tecrübe edecektir” dediği aktarılıyordu. Açıklamalarına devam ettiği belirtilen Birincioğlu’nun “Bu yıl piyasada ayrı fiyatlarda üç gruptan çay sürüleceğini, kaçak çayla mücadele etmenin en iyi yolunun piyasaya kaliteli çay sürmek olduğunu, işgal ve tahrip olaylarına katılan ekicilerin kışkırtıldıklarını” öne sürdüğü bildiriliyordu. Haberde son olarak ise Birincioğlu’nun “Fabrikaların yetersiz olduğunu, daha çok fabrikaya ihtiyaç bulunduğu, bozulan yaş çay yapraklarının imalata sokulmayarak müfettişlerin murakabesi altında imha edildiğini, bunun da fabrikaların işleme kapasitesini arttıracak ve çay kalitesinin yükseltilmesinde yardımcı olacağını” söylediği belirtiliyordu²⁶⁷. Bu konuda 25 Mayıs 1970 tarihli “4 milyon 636 bin liralık çay imha edildi” başlığı ile verilen bir başka haberde; Rize Çay Fabrikaları Merkez Müdürü İzzettin Sallı, “Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun emri ile bu yıl fabrika ve atölyelerde evsafa uymayan 1 milyon 224 bin 827 kilo çayın imha edildiğini” açıkladı bildiriliyordu²⁶⁸.

Tütün ve sigara konusundaki açıklamaları ve değerlendirmeleri devam eden Birincioğlu’nun 27 Mayıs 1970 tarihli habere göre Tekel Bakanlığı bütçesi görüşülürken söz aldığı söylenen Mustafa Ok (CHP)’un, tütün konusuna değindiği ve tütüne yabancı sermaye sokulmasının doğru olmayacağını ileri sürdüğü bildiriliyordu. Haberin devamında, tenkitlere cevap verdiği söylenen Birincioğlu’nun; yabancı sigaraların kökünü kazımak istediklerini, yakında Amerikan sigarası bulunmayacağını belirttiği ve “İnşallah Amerikan sigaralarını boykot ederler” dediği aktarılıyordu²⁶⁹. Yine aynı meseleye dair 10 Haziran 1970 tarihli bir başka haberde; Birincioğlu’nun, “Toplumumuzun her kademesinde Amerikan sigaralarına karşı aşırı bir hayranlık var, bunu önlemek için çalışıyoruz.” dediği aktarılıyordu. Haberinde devamında; Birincioğlu’nun, Amerikan tipi Samsun ve Maltepe sigaralarının 15 Haziran’da piyasaya sürüleceğini bildirdiği belirtiliyordu²⁷⁰. 13 Haziran 1970 tarihli “Tekel, tüccarın tütünü almayacak, Egelilerle konuşan Tekel Bakanı açıklama yaptı” başlığı ile verilen haberde; Bakan Birincioğlu’nun, tütün tüccarı ve ihracatçılarıyla yaptığı ortak toplantıdan sonra “Tüccarın elindeki tütünlerin Tekel tarafından alınması söz konusu değildir.” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; tütün tüccarlarının isteği ile ve eldeki stok tütünlerin tasfiyesi için gerekli görüşleri almak amacıyla düzenlendiği söylenen toplantıda Birincioğlu’nun

²⁶⁶ Cumhuriyet gazetesi, 20 Mayıs 1970, s. 5.

²⁶⁷ Milliyet gazetesi, 20 Mayıs 1970, s. 1.

²⁶⁸ Milliyet gazetesi, 25 Mayıs 1970, s. 1, 11.

²⁶⁹ Milliyet gazetesi, 27 Mayıs 1970, s. 11.

²⁷⁰ Milliyet gazetesi, 10 Haziran 1970, s. 1.

“Gerek İhracatçılar Birliği ve gerek Bakanlığımızın hedefi, stok tütünlerinin tasfiyesi üzerine birleşmektedir. Şayet tütün ihracatçıları stok tütünlerinin memleketin milli menfaatlerine uygun bir şekilde tasfiyesi için yol gösterici bir manada bize yardım ederlerse, elbette ki bu hal tarzı takip etmiş olduğumuz ekonomik sisteme daha uygun olacaktır.” Deddiği bildiriliyordu. Son olarak ise Bakanın “taban araziye tütün eken ekicinin tütününün bu sezon da değerlendirilmeyeceğini, bu konudaki uyardıyı 1969 ekici piyasasının açılışında da yaptığını” dile getirdiği söyleniyordu²⁷¹.

Çay konusundaki değerlendirmelerine dair Cumhuriyet gazetesinin 27 Haziran 1970 tarihli “Piyasaya dört ayrı tip çay çıkarılıyor” başlığı ile verilen bir başka haberinde; Birincioğlu’nun önceki gün Ankara’ya hareketinden önce Yeşilköy Havaalanında verdiği demeçte: “Piyasa dört ayrı tip çay çıkarılacaktır. Yeni çay tiplerinin piyasaya çıkarılması için incelemelerde bulundum. Yaptığımız araştırmalar sonucu dört yeni tip çayın en geç Ekim ayında piyasaya çıkarılması kararlaştırıldı. Yeni çaylar Doğu ismiyle ucuz çay, Lüks çayı yeni şekil ile ambalajlarında değişiklik yapılan Filiz çayı ve dört köşe kutu içinde ağzı naylon ile kaplı boşaltılması ve dökülmesi mümkün olmayan Altınbaş çayı, böylece dört ayrı tip çay piyasaya sürülecektir.” dediği aktarılıyordu²⁷².

Gümrükteki malların akıbetine ilişkin yaptığı açıklamalar, Cumhuriyet gazetesinin, 3 Temmuz 1970 tarihli “Gümrükten çekilmeyen mallar derhal satılacak” başlığı altında paylaşılan Birincioğlu’nun; bundan böyle gümrüklere gelip de kanuni bekleme sürelerini dolduran malların “derhal açık arttırma” ile satışa çıkarılacağını söylediği belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, 1943’ten bu yana rejim dışı olarak gümrüklerde biriken milyonlarca liralık ticari ve gayri ticari ithal malların önceki günden itibaren gümrük idarelerince satışa çıkarıldığını ve bundan hazineye büyük ölçüde gelir sağlanacağını bildirdiği aktarılıyordu²⁷³.

Birincioğlu’nun çay meselesine dair tutumunu değerlendiren, 27 Temmuz 1970 tarihli “Bu yıl da iyi çay içmek mümkün olmayacak” başlığı verilen bir haberde; çay kampanyasının başladığı günlerde, kaliteli çay yapmak için girişilen ve bölgede olaylara, fabrika işgallerine yol açan sıkı kontrollerde, son haftalarda büyük bir gevşeme görüldüğü bunun sonucu olarak da bu yıl da kaliteli çay içilemeyeceği ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun bu konuda verdiği vaadin gerçekleşmeyeceği yorumu yapılıyordu. Haberin devamında; 3,5 yapraktan yukarı çay alınmayacağını Tekel Bakanı Birincioğlu tarafından bildirilmesine rağmen, bu rakamın 5,5 yaprağa kadar çıkarıldığı söyleniyordu²⁷⁴.

---

²⁷¹ **Milliyet gazetesi**, 13 Haziran 1970, s. 1.

²⁷² **Cumhuriyet gazetesi**, 27 Haziran 1970, s. 7.

²⁷³ **Cumhuriyet gazetesi**, 3 Temmuz 1970, s. 5.

²⁷⁴ **Milliyet gazetesi**, 27 Temmuz 1970, s. 3.

“Kapıkule’de Türk işçilerine gümrük muayenesi yapılmıyor” başlığı ile verilen 28 Temmuz 1970 tarihli haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun şifahi emri üzerine, Avrupa’dan akın akın gelen işçi vatandaşların araçlarının, gümrükte muayeneye tabi tutulduğu bildiriliyordu²⁷⁵.

Cumhuriyet gazetesinin ve Milliyet gazetesinin 3 Ağustos 1970 tarihli “Amerikalılar, Tekele, tütün karşılığı uçak teklif ettiler” başlığı ile verilen haberlerinde; Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, Ulaştırma Bakanlığı ile Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğüne, tütün karşılığında beş adet jet uçağı alabileceğini bildirdiği ve konu hakkında karar vermelerini istediği söyleniyordu. Haberin devamında, Birincioğlu’nun verdiği bilgiye göre; Amerikan şirketinin, Tekel Genel Müdürlüğünün elinde bulunan tütünlerin bir kısmı ile beş jet uçağının değiştirilebileceğini söylediği belirtiliyordu. Son olarak ise Bakanlığın teklifi incelediği ve olumlu bulduğu belirtilirken Birincioğlu’nun, “Tütünler depolarda bekleyeceğine, bir ihtiyacı karşılamalıdır.” dediği aktarılıyordu²⁷⁶.

2 Eylül 1970 tarihli “Tütün ekiminde anlaşmazlık var” başlığı ile verilen haberde; yeni “Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu”ndaki en önemli değişikliğin “tütün dikim alanlarının sınırlandırılması” konusu olduğu ve bu konunun tütün piyasasının açılışında üretici ile hükümeti ciddi şekilde karşı karşıya getireceği ileri sürülüyordu. Haberin devamında; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, 1969 mevsimi tütün piyasası açış konuşmasında “önümüzdeki yıl sulak ve taban araziye tütün dikenlerin bir gram dahi tütünü alınmayacaktır” diyerek uyarmasına rağmen ekicinin yıllardır alıştığı usulü uygulamaya devam ettiği belirtiliyordu²⁷⁷.

5 Eylül 1970 tarihli “Doğu bölgesi için özel çay çıkacak” başlığı ile verilen haberde; Tekel Bakanı Birincioğlu’nun “1 Ekim’den itibaren piyasaya dört tip çay çıkarılacağını” açıkladığı bildiriliyordu. Birincioğlu’nun Trabzon’daki incelemeleri sırasında yaptığı açıklamaya göre “özellikle doğu bölgesi için çıkarılacak Doğu isimli çayın 250 kuruştan satılacağını, lüks ambalajlar içinde piyasaya çıkarılacak olan ekstra Filiz ve Altınbaş çaylarının ise fiyatlarının daha sonra açıklanacağını” belirttiği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun “toplanmasına devam edilen üçüncü dönem çay ürünü ile bu çayların alım işlerini denetleyeceğini ve çay ihracatının arttırılması için çalışmaların devam ettiğini” bildirdiği söyleniyordu. Haberde son olarak, Birincioğlu’nun sözlerine şöyle devam ettiği belirtiliyordu:

Çayların uzun süre kalitesinin bozmadan saklanabilmesi için havadan arınmış poli-etilen veya alüminyum torbalar getirmek üzere teşebbüse geçmiş bulunuyoruz. Bu konuda Amerikan şirketi ile anlaştık. Getirteceğimiz bu torbaların bedeli sözü geçen Amerikan firmasına tütün gönderilmek suretiyle ödenecektir. Deneme ekimi yapılan mavi küfe karşı dayanaklı tütün ürününden alınan sonuçlar hakkında ilgililerden bilgi aldım. Bu yılki tütün rekoltesi havaların kurak gitmesi nedeni

²⁷⁵ Milliyet gazetesi, 28 Temmuz 1970, s. 1.

²⁷⁶ Milliyet gazetesi, 3 Ağustos 1970, s. 1; Cumhuriyet gazetesi, 3 Ağustos 1970, s. 7.

²⁷⁷ Milliyet gazetesi, 2 Eylül 1970, s. 7.

ile geçen yıla oranla az, fakat kalite iyidir. Bakanlık olarak iyi kaliteli tütün yetiştiricisini teşvik edeceğiz.²⁷⁸

Bir başka haberde ise; Birincioğlu'nun bakanlığıyla ilgili incelemelerde bulunmak üzere Trabzon'da olduğu belirtilirken önceki gün Trabzon Tekel Başmüdürlüğünde tütün eksperleriyle yaptığı toplantıda, "5 yıldır Tarım Bakanlığı, Tekel Enstitüleri Müdürlüğü ve Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinin mavi küfe dayanıklı tütün yetiştirilmesi için yürüttükleri ortak çalışmalarda olumlu sonuçlar alındığını" söylediği aktarılıyordu. Birincioğlu'nun verdiği bilgilere göre; "Akçaabat İlçesinin Darıca köyünde 5 yıldır deneme ekimi yapılan söz konusu tütün türünün mavi küfe karşı %100 dayanıklı olduğu ve gelecek yıllarda bütün Karadeniz Bölgesinde üreticiye bu tohumluktan verileceğini" söylediği belirtiliyordu. Son olarak ise toplantıda tütün ihraç konusuna da değindiği ifade edilen Bakan Birincioğlu'nun, "birçok ülkenin tütününü kendi ürettiğini bu nedenle de Tekel'in elinde çok miktarda stok tütün bulunduğunu, Türk tütünün dış piyasalardaki değerini korumak için gerekirse eldeki stok tütünlerin yakılabileceğini" söylediği bildiriliyordu²⁷⁹.

22 Eylül 1970 tarihli "Gümrükteki kuyruğa ihbar mektupları sebep oluyor" başlığı ile verilen haberde; Birincioğlu'nun, gümrükte yaşanan kuyruklara ilişkin yaptığı açıklamalar paylaşılmıştı. Haberde; gümrük yetkililerince kaçakçılıkla ilgili olarak en fazla ihbar mektubunun yurt dışındaki işçilerden geldiği, işçilerin genellikle mektuplarında yurda dönmekte olan iş arkadaşlarını ihbar ettikleri, yetkililerin yurt dışından her ay 200 kadar ihbar mektubunun geldiğini söyledikleri belirtiliyordu. Haberin devamında ise; dosyalar halinde birikmiş yüzlerce ihbar mektubunu gözden geçirdiği söylenen Birincioğlu'nun "Adam ihbar mektubunu yalnız bize göndermiyor. Aynı yazıyı birkaç nüsha yapıp, Başbakan dahil, Dışişleri Bakanlığına, Emniyet Genel Müdürlüğüne, İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğüne postalıyor" dediği aktarılıyordu²⁸⁰.

Birincioğlu'nun, Tekel bayilerinin gerçekleştirdiği boykotlara yönelik yaptığı değerlendirmelere ilişkin, 11 Ekim 1970 tarihli "Bayi boykotunda Tekel perakende satış yapacak" başlığı ile verilen ilk haberde; Tekel bayilerinin 13-16 Ekim tarihleri arasında boykota gitme ve Tekel maddelerinin bayilerden satışını durdurma kararı almaları üzerine Birincioğlu bir açıklama yaptığı ve Tekel maddelerinin depolardan halka perakende satılacağını açıkladığı bildiriliyordu. Haberin devamında; bayilerin aldıkları karın yirmi yıldır değişmediği şeklindeki iddialara karşılık Birincioğlu'nun "Bayilerin boykotu halinde depolardan halka perakende satış yapılabileceği gibi, elimizdeki araçlarla da kalabalık semtlerde Tekel maddelerinin satılmasını sağlayacağız. Ancak bayilerin aldıkları kar oranının değişmediği şeklindeki iddialar asılsızdır. Tekel maddelerine yapılan zamlarla beraber bayilerin kar oranları bazı Tekel maddelerinde %8'den, %9'a diğer Tekel maddelerinde ise %7,5'dan,

²⁷⁸ **Milliyet gazetesi**, 5 Eylül 1970, s. 7.

²⁷⁹ **Yeni gün gazetesi**, 5 Eylül 1970, s. 1.

²⁸⁰ **Milliyet gazetesi**, 22 Eylül 1970, s. 1.

%10'a kadar çıkarılmıştır.” dediği aktarılıyordu²⁸¹. Cumhuriyet gazetesinin aynı meseleye dair 13 Ekim 1970 tarihli “Bakkal ve bayiler direnişe başlıyor” başlığı ile verilen haberinde ise; son ekonomik kararlardan sonra gaz, margarin ve Tekel maddelerinin perakendeci karını az bulan bakkal ve bayilerin, bugünden itibaren, özellikle Ankara ve Trabzon başta olmak üzere, Anadolu’nun bazı il ve ilçelerinde dükkanlarını 3 gün süreyle kapatacakları söyleniyordu. Haberin devamında, Bakan Birincioğlu’nun, Bakkal ve Bayiler Derneği yöneticileriyle önceki gün Ankara’da yaptığı görüşmede; isteklerin kendisine 26 Eylül’de geldiğini ve bunun hemen arkasından boykota gideceklerini kararlaştırdıkları için yapacak bir şeyin olmadığını söylediği belirtiliyordu. Ayrıca Birincioğlu’nun “Tekel maddeleri depolarının öğleden sonra kapalı olması” gibi haklı gördüğü şikayetleri inceleyeceğini ve yöneticilere neticeyi bildireceğini, onlara “haklarını demokratik nizam içinde akıllıca aramalarını” tavsiye ettiği de bildiriliyordu. Son olarak ise Birincioğlu’nun “Halkın Tekel maddesi sıkıntısı çekmemesi için gerekli tedbirler alınmıştır.” dediği aktarılıyordu²⁸². Yine aynı meseleye dair 17 Ekim 1970 tarihli “Birincioğlu, bayilere verilen kâr hadlerini açıkladı” başlığıyla verilen haberde; Birincioğlu’nun önceki gün Anadolu Ajansı muhabirine verdiği demeçte, Tekel maddeleri satan bayilere verilen kâr hadlerini açıkladığı ve yeni bir çeşit olarak piyasaya çıkarılacak “Altınbaş” çayının hazırlıklarının tamamlandığını, bir aya kadar da satışa arz edileceğini bildirdiği söyleniyordu²⁸³.

7 Kasım 1970 tarihli “Bakan Birincioğlu, Kaliteli Sigara Yapılacak Dedi” başlığı ile verilen haberde; Birincioğlu’nun verdiği demeçlerle, Türkiye’nin artık daha kaliteli tütün ve çay yetiştiren bir ülke haline geleceğini, ayrıca iyi kalitede tütün yetiştirilmesi için yapılan çalışmaların semere vereceğini ve kaliteli tütünün yetiştirilmesinden sonra sigaraların üstün bir kaliteye sahip olacağını belirttiği aktarılıyordu. Demecinin devamında Birincioğlu’nun, “Bu yıl çay ürünün fazlasıyla çürüdüğünü ve kalite düşüklüğü yüzünden satılamadığına” değindiği ve çay bölgesi Rize’nin kaliteli çay üretmesi için büyük bir çaba sarf edeceklerini söylediği bildiriliyordu. Haberin devamında; kaliteli sigara meselesine de değindiği söylenen Birincioğlu’nun, “Türkiye kaliteli sigara yapmaktadır. Fakat, tütün harmanlarının karışıklığı yüzünden bazı sigaralar yeteri kadar kaliteli olamamaktadır. Bundan böyle Türkiye’nin yapılacak üstün çalışma ile kaliteli tütün ve kaliteli sigara yapabileceğini” açıkladığı aktarılıyordu. Ayrıca Birincioğlu’nun, gümrük kaçakçılığının önleneyeceğini ve kontrollerinin sıklaştırılacağını da sözlerine eklediği ifade ediliyordu²⁸⁴.

Milliyet gazetesinin 18 Kasım 1970 tarihli “Gümrük vergisi ve cezaları indirilecek” başlığıyla verilen haberinde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, Yeni Gümrük Kanunu tasarısının bu dönem kanunlaşacağını ve piyasaya çıkmış bulunan yeni ambalajlı Filiz çayının piyasaya arz

---

²⁸¹ Milliyet gazetesi, 11 Ekim 1970, s. 9.

²⁸² Cumhuriyet gazetesi, 13 Ekim 1970, s. 17.

²⁸³ Cumhuriyet gazetesi, 19 Ekim 1970, s. 5.

²⁸⁴ Yenigün gazetesi, 7 Kasım 1970, s. 1.

edileceğini açıkladığı belirtiliyordu. Haberin devamında, Birincioğlu'nun şunları söylediği aktarılıyordu:

Yeni Gümrük Kanunu tasarısının, bu dönem içinde kanunlaşacağı tahmin olunmaktadır. Zira bu tasarının kanunlaşmasıyla tahakkuk işlemleri basitleştirilecek, gümrük vergisi, para cezaları keza makul bir hadde indirilecek. İdari teknik bilgiden mükellefler de faydalanacaktır. Vergi tahsilinde kolaylaştırıcı bir sisteme gidilecek, gayri ticari mahiyetteki veya hediyeelik vasfına haiz eşyalara son derece esnek, ferahlatıcı ve şimdiye kadar yapılan sızlanmaları giderici bir usul uygulanacak, büyük yatırımlarda bugün için mevcut ağırlaştırıcı formalite ve yasaklılar bertaraf edilecektir. Sanayileşmede akıcı bir sürat temin edilecektir.

Haberde son olarak Birincioğlu'nun, özel bira satışlarının Tekel bira satışlarını etkileyip etkilemediği yönündeki bir soruya da şu cevabı verdiği paylaşıyordu:

Özel sektör tarafından imal edilen biranın Tekel birası satışlarına hiçbir etkisi olmamıştır. Kaldı ki, halk Tekel birasını daha çok aramaktadır. Nitekim Tekel 1965 yılında 36.437.148 ve 1969 yılında da 39.041.513 litre satış yapmıştır. 1970 yılında bira satışının 40 milyon litreyi bulacağı tahmin edilmiştir. 1969 yılında yapılan satıştan bir miktar yüksek olacaktır.²⁸⁵

Cumhuriyet gazetesinin 5 Ocak 1971 tarihli haberinde; Zeytinburnu'nda 3 Ocak'ta gümrük depolarında yaşanan yangın üzerine, Birincioğlu'nun gümrük deposu yangını ile ilgili olarak sorulan sorulara verdiği cevapta: “Yangında adı geçen ambarlar, Denizcilik Bankasına ait olup, gümrüğü henüz ödenmemiş eşyaların konmasına mahsus bir yerdir.” dediği aktarılıyordu²⁸⁶.

12 Ocak 1971 tarihli “Bazı çay fabrikaları müdürleri çay kaçakçılığı yapıyor, Tekel Bakanı: Gümrük depoları kasten yakıldı” başlığıyla verilen haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun, Karma Bütçe Komisyonunda yaptığı konuşmada “Gümrük depolarının kasten yakıldığını, bazı çay fabrikası müdürlerinin kaçakçılık yaptığını” ileri sürdüğü belirtiliyordu. Haberin devamında, kaçakçılık ve sigara meselesine de değindiği söylenen Birincioğlu'nun, şunları söylediği aktarılıyordu:

Maalesef bazı gümrük depolarımız içinden mal alınıp sonra yakılıyor. Bu bir gerçektir. Ama bunu ispat edemiyoruz. Mesela Kapıkule'deki binanın dışardan yanmasına imkân yoktur. Çay fabrikalarının bazılarının müdürleri, kötü çayları geceleri iyi çaylarla değiştirip bozuk yaprakları ambara koyuyor ve iyileri kamyonlarla güneye sevk ediliyorlar. Biz de kaçak çay diye kendi çayımızı almış oluyoruz. Çay fabrikaları müdürlerinin de gümrük memurlarının da tahsilli kimseler olması lazımdır. Ama 450 lira maaşla gümrükte tahsilli kimseler çalışmaz.

Yerli Filtreli sigara imalatı arttığı halde yılda 200 ton kaçak sigara satılmaktadır. Yabancı sigara satışının bandrol ile serbest bırakılması isteniyor. Ama dış piyasayı kaybettik, bu yola gidersek iç piyasayı kaybedeceğimizden korkarım. Kilis'te Amerika sigaraları vitrinlerde görülüyor. İşin acı tarafı buralardan mal alan vatandaşın yollarda yakalanıp kaçakçı muamelesi görmesidir. Mayın tarlalarının da kaçakçılığı önlemede faydası kalmamıştır. Bugün öyle şahıslar var ki, mayın döşeyen kişiyi gidip buluyor, nerelere döşendiğini öğreniyor, bu mayınları çıkartarak yolu açıyor.²⁸⁷

²⁸⁵ Milliyet gazetesi, 18 Kasım 1970, s. 3.

²⁸⁶ Cumhuriyet gazetesi, 5 Ocak 1971, s. 1, 7.

²⁸⁷ Milliyet gazetesi, 12 Ocak 1971, s. 1.

14 Ocak 1971 tarihli “Tütün için 18 liralık baş fiyat isteniyor” başlığı ile verilen haberde; Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, “Şark tütününden yapacağımız sigaraların paketi, rahat bir şekilde 10 liradan alıcı bulur.” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Bakanlık bütçesinin Bütçe Karma Komisyonunda görüşülmesi sırasında konuştuğu söylenen Birincioğlu’nun, Güneydoğu illerinde Şark tütünü ekimine hız verileceğini açıkladığı söyleniyordu. Birincioğlu’nun konuşmasının devamı ise şöyle veriliyordu: “Batı bölgelerinde tütün ekimine tahdit konulduğu halde, Güneydoğu Bölgelerimizde Şark tütünü ekiminin teşvik edilmesi, bazı çevrelerde tuhaf karşılanabilir. Ancak, şunu ifade edeyim ki, bu tütünümüzden imal edilecek sigaraların paketi rahat bir şekilde 10 liradan alıcı bulacak, kapışılacaktır.”²⁸⁸ 25 Ocak 1971 tarihli haberde; 25 Ocak’ta açılacak olan Ege Ekici Tütün Piyasasının açılışında hazır bulunmak ve piyasa gidişini yerinde izlemek üzere Birincioğlu’nun haberin verildiği günde İzmir’e gideceği belirtiliyordu²⁸⁹. 26 Ocak 1971 tarihli “Ege tütün piyasası açıldı” başlığıyla verilen haberde; Ege Ekici Tütün Piyasasının önceki gün Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu tarafından açıldığı söyleniyordu. Haberin devamında, Tekel baş fiyatını 15,25 lira olarak ilan eden Birincioğlu’nun şu açıklamaları yaptığı bildiriliyor:

Tütünün ortalama fiyatı 10 liradan aşağı düşmeyecektir. 1970 ürünü tütün rekoltesi bütün Türkiye’de 137 milyon 752 bin 67 kilodur. Bu rekolte içinde Ege Bölgesinin payının %70 oranına yaklaşarak 101 milyon 514 bin kiloyu bulacaktır. Destekleme alımlarının hakiki tütün üreticisinin aile ziraatı çerçevesinde ve tütün üretimine müsait alanlarda yetiştirdiği tütünlere uygulanacaktır. Bütün hesaplar meydandadır. Ticaret odasındaki kayıtları gözden geçirince, bizim güzel fiyat verdiğimiz ortaya çıkar. Tütüne 50 lira da verseniz ekicinin hakkını, emeğini yine de karşılayamazsınız. Yalnız şunu unutmamak gerekir ki eldeki tütün stokları 120 milyon kilodur. Bu stoklar 180 milyon kiloyu bulacaktır. Hazine de bu milletindir.²⁹⁰

Aynı konuya dair aynı tarihli, Cumhuriyet gazetesinin “Bakana göre üreticinin tüm tütünü alınacak, tütün ekicileri: Tekel bizi sattı” başlığıyla verilen haberinde; 1970-71 Ege Ekici Yaprak Tütün Piyasasının önceki gün Tekel Bakanı Birincioğlu tarafından açıldığı, baş fiyatın 15,25 kuruş olarak ilan edildiği, baş fiyatın bilhassa Akhisar’da bulunan binlerce tütün üreticisini hayal kırıklığına uğrattığı ve üreticinin “Tekel bizi sattın” diye bağırarak belirleniyordu. Buna karşılık olarak Bakan Birincioğlu’nun ise üretici elindeki tütünü son yaprağına kadar alacağını açıkladığı söyleniyordu. Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, Tekel Baş Müdürlüğünde yaptığı açış konuşmasında her zaman söylediği gibi “iyi tütüne iyi, kötü tütüne kötü para verileceğini” tekrar ettiği ve “Üretici endişeye kapılmasın. Ürünü değer fiyatla alacağız.” dediği aktarılıyordu. Çok sayıda CHP, AP, DP Parlamenterlerinin de katıldığı belirtilen açılışta Birincioğlu’nun soru yağmuruna tutulduğu ifade ediliyordu. Bu arada CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok’un, “Ortalama ihraç fiyatı 1 dolar 45 cent olduğuna göre, en düşük fiyatın 12, baş fiyatın ise 17-18 lira olması gerekirdi.” dediği, Birincioğlu’nun da buna sinirlenerek “Üretici tütünü tüccara satmasın, hepsini alacağım.” diye

²⁸⁸ Milliyet gazetesi, 14 Ocak 1971, s. 7

²⁸⁹ Milliyet gazetesi, 23 Ocak 1971, s. 7.

²⁹⁰ Milliyet gazetesi, 26 Ocak 1971, s. 3.

karşılık verdiği belirtiliyordu. Haberin devamında, Tekel Bakanı Birincioğlu'nun konuşmasına şöyle devam ettiği bildiriliyordu:

Piyanın devamı müddetince ekici vatandaşların geçmiş yılların tecrübelerini göz önünde bulundurarak, maksatlı tahriklerin tesirinden uzak kalmaya dikkat etmelerini rica ederim. Taban araziye sulama yaparak bu işin ticaretini yapan büyük ekicilerin tütünlerine itibar etmeyeceğim. Her sapsız ve sorumsuz kimselerin muhtelif yerlerde tütüncülüğümüzün aleyhine davranışlarda bulunmaya çalıştıkları bir olaydır.

Birincioğlu'nun Akhisar'da yaptığı konuşmada; ekiciye bayramdan önce balya başına 50 lira avans verileceğini, bunun da 28 Ocak'ta dağıtılacağını, tütün ekicisine acele etmemesini tavsiye ederek ekicinin son yaprağı elinden çıkarıncaya kadar Tekelin destek alımlarına devam edeceğini tekrarladığı belirtiliyordu. Haberde son olarak ise CHP Manisa Milletvekili Veli Bakırlı'nın, Bakanın yolunu keserek "Orta solda rüşvet yoktur. Biliyorsunuz ben bir tütün üreticisiyim. Benim tütünümlü siz kontrol edin." dediği ve Bakanın da bu söz üzerine Milletvekilini yanaklarından öptüğü söyleniyordu²⁹¹.

Cumhuriyet gazetesinin 11 Şubat 1971 tarihli "Gümrükler Başmüdüğü 45 muhafaza memuru ile pasaj bastı" başlığıyla verilen haberinde; Şişli'deki pilavcı pasajına önceki gün bir baskın yapıldığı, pasajda bulunan 30'dan fazla Amerikan malı satan dükkânın gümrük memurları tarafından arandığı ve faturasız olduğu tespit edilen yüzlerce eşyaya el konulduğu söyleniyordu. Haberin devamında, aramalara İstanbul'da bulunan Tekel Bakanı Birincioğlu'nun da katıldığı bildiriliyordu²⁹². Gazetenin 22 Şubat 1971 tarihli "Parlamentonun İçi Dışı" başlıklı köşesinde verilen habere göre; Birincioğlu'nun şu günlerde küplere bindiği, ortalıkta zaten olmayan Samsun sigaralarının şimdi de paketten 3'er 5'er eksik çıkması üzerine Birincioğlu'nun "Bu, işçilerin bana sabotajıdır." dediği aktarılıyordu²⁹³.

18 Şubat 1971 tarihli, "Bakan Birincioğlu piyanın açılışı için Trabzon'a gelecek" başlığı ile verilen haberde; 15 Mart'ta açılacak olan Karadeniz Tütün Piyasasını açmak üzere Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun Trabzon'a geleceği bildiriliyordu. Haberin devamında; Akçaabat Ziraat Odasında yapılan toplantıda alınan kararların ve baş fiyatın Birincioğlu'na iletileceği belirtiliyordu. Son olarak ise Birincioğlu'nun yaptığı açıklamalarda, "Ekicinin türlü zahmetlerle vücuda getirdiği tütünün hakkının verileceğini ve değişen hayat şartları karşısında baş fiyatın tespitinin düşünülerek belirleneceğini" söylediği aktarılıyordu²⁹⁴. 1 Mart 1971 tarihli haberde; Birincioğlu'nun 27 Şubat'ta yaptığı bir toplantıda, gazetecilerin yönelttiği sorulara verdiği cevapta, "filtreli sigara ihtiyacının

²⁹¹ Cumhuriyet gazetesi 26 Ocak 1971, s. 5.

²⁹² Cumhuriyet gazetesi, 11 Şubat 1971, s. 5.

²⁹³ Cumhuriyet gazetesi, 22 Şubat 1971, s. 5.

²⁹⁴ Yenigün gazetesi, 18 Şubat 1971, s. 1.

1971 yılı içerisinde giderileceğini” açıklamasının yanında “1972 yılında açılacak olan Malatya ve Adana Sigara Fabrikalarının yılda on bin ton sigara üreteceğini” söylediği aktarılıyordu²⁹⁵.

24 Şubat 1971 tarihli “Bakan, Amerikan sigarası diye Yugoslav sigarası içiyorsunuz, dedi” başlığıyla verilen haberde; Birincioğlu’nun Meclis’te Bakanlığıyla ilgili bütçenin görüşülmesi sırasında kaçak Amerikan sigaralarından şikâyet edenlere içmemeyi salık verdikten sonra, “Kendi nefis sigaralarımızı için zaten Amerikan sigarası diye içtikleriniz Yugoslavya’da imal edilen sigaralardır, Amerikan sigaraları değildir.” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun Tekel yatırım bütçesinin yarısından fazlasının çay sanayiine aktarıldığını bildirdikten sonra Amerikan pazarlarında satılan eşyanın %60-%70 oranında yerli malı, bir kısmının da işçilerin yurt dışından getirdiği eşyalar olduğunu, işçilerin eşyaları faturalı olarak dükkanlara aktardıklarını ve onların da sattıklarını belirttiği söyleniyordu²⁹⁶. Milliyet gazetesinin 26 Şubat 1971 tarihli “Tekel Bakanı Ege’de yılın Bakanı seçildi” başlığıyla verilen haberinde; Ege Tütün Ekicileri Federasyonunun son yaptığı toplantıda, Gümrük ve Tekel Bakanı Ahmet İhsan Birincioğlu’nu “Yılın Bakanı” seçtiği ve toplantıda Bakana tütün yaprağı şeklinde bir platin verilmesini kararlaştırdığı söyleniyordu²⁹⁷.

Sonhaber gazetesinin 10 Mart 1971 tarihli haberinde; uzunca bir süre önce Gümrük ve Tekel Bakanı olan Birincioğlu’nun, Ege Ekici Tütün Piyasasını, “iyi tütüne iyi para” sloganıyla açtığı belirtilirken Birincioğlu’nun Karadeniz Ekici Tütün Piyasasını açmak için önce Samsun’a sonra da Trabzon’a geleceği söyleniyordu. Öte yandan Birincioğlu’nun, en iyi tütün yetiştiren bölgelere teşvik mahiyetinde birer sigara fabrikası kurulmasını da düşünüldüğünü açıkladığı bildiriliyordu²⁹⁸. Yenigün gazetesinin aynı günlü gazetesinde bir başka habere göre, genellikle Sonhaber gazetesinde verilen haberle aynı konuya değinilirken farklı olarak; Birincioğlu’nun ekiciler ile temaslar kuracağı ve bu arada Akçaabat Ziraat Odasında, Akçaabat tütün ekicileriyle de bir toplantı yapacağı aktarılıyordu²⁹⁹.

11 Mart 1971 tarihli “Tütünün ekim yerinde işlenmesi üstünde duruluyor” başlığıyla verilen haberde; Güney ve Güney-Doğu Bölgelerinde ekici tütün piyasasını açmakta olan Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu’nun, Gaziantep’te “Yüksek kaliteli ürüne iyi fiyat verileceğini” söylediği ve sözlerine şunları eklediği aktarılıyordu: “Tütün bir aile ziraatıdır. Bu ziraatın kır ve kır taban arazilere intikali için teknik elemanlarla çalışmalar yapılmaktadır. Vatandaşa iş temini için tütünlerin ekim alanlarında işlenmesini incelemekteyiz. Bu yıl tütün alımı geçen yıllara göre kilo başına 200-250 kuruş zam görmüştür.”³⁰⁰

²⁹⁵ Sonhaber gazetesi, 1 Mart 1971, s. 1.

²⁹⁶ Cumhuriyet gazetesi, 24 Şubat 1971, s. 7.

²⁹⁷ Milliyet gazetesi, 26 Şubat 1971, s. 7.

²⁹⁸ Sonhaber gazetesi, 10 Mart 1971, s. 1.

²⁹⁹ Yenigün gazetesi, 10 Mart 1971, s. 1.

³⁰⁰ Milliyet gazetesi, 11 Şubat 1971, s. 7.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasındaki faaliyetlerine ilişkin basına yansıyan son olarak, 20 Mart 1971 tarihli “Karadeniz tütün piyasası 22 Mart’ta” başlıklı haber yansımıştır. Haberde; Birincioğlu’nun, “15 Mart’a ertelenen Karadeniz Ekici Tütün Piyasasının, 22 Mart’ta açılacağını” bildirdiği belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun yaptığı açıklamalarda “üreticilerin zarar görmemesi için, geçmiş yıllarda uygulanan fiyat farkının bu bölgede de uygulanacağını” söylediği aktarılıyordu. Ayrıca Birincioğlu’nun şu bilgileri de verdiği paylaşıyordu:

15 Mart’ta yapılamayan Karadeniz Ekici Tütün Piyasası, 22 Mart Pazartesi günü Samsun’da açılacaktır. Aynı şekilde 25 Mart Pazartesi günü ise Trabzon tütün piyasası açılacaktır. Bunun yanında, bugüne kadar Türkiye’nin bütün tütün alımı yerlerinde uygulanan geçmiş yıllardaki fiyat farkı bu bölgelerde de uygulanacaktır. Üreticiyi memnun edeceğini tahmin ettiğim bu fiyatlar, emeğin değerini tam olarak karşılayacaktır.³⁰¹

1.4.13. 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesine ve Sonrasında Kurulan Hükümete Bakışı

Bu konuda basına yansıyan, 14 Mart 1971 tarihli haberde; 12 Mart Muhtırasından sonra Demirel Hükümetinin istifa etmesi üzerine yapılan AP Genel İdare Kurulu toplantısında söz alan üyelerden Birincioğlu’nun, komutanları eleştirdiği ve muhtıra girişiminin demokratik rejimi ve parlamentoyu zedelediğini öne sürdüğü belirtiliyordu. Haberin devamında; toplantıda bir ara yeni kurulacak hükümette AP’nin yer almamasına dair bir eğilimin belirdiği, Birincioğlu’nun da bu fikri ortaya attığı ve diğer bazı üyelerin de bu görüşe katıldıkları bildiriliyordu³⁰².

6 Ekim 1971 tarihli “AP Hükümetten çekilme kararı aldı” başlığıyla verilen haberde ise; AP Genel İdare Kurulunun, Erim’in partiler üstü bir hükümet olma niteliğini kaybettiğini açıkladığı söyleniyordu. Genel İdare Kurulunda söz aldığı söylenen Birincioğlu’nun ise Başbakan Erim’in konuşmasına ve Hükümetin AP’ye karşı tutumuna şiddetle çatarak “AP’li Bakanların ve AP desteğinin derhal çekilmesi” görüşünü dile getirdiği bildiriliyordu³⁰³.

1.4.14. AP’nin Yönetim Kademesindeki Faaliyetleri

Milliyet gazetesinin, 15 Eylül 1972 tarihli “Cemal Gürsel anıldı” başlığıyla verilen haberinde; eski Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel’in ölümünün altıncı yıl dönümü dolayısıyla önceki gün Hürriyet Şehitliğinde düzenlenen bir törenle anıldığı ve törene AP adına, Senato Grup Başkan vekili Osman Salihoğlu ve Genel İdare Kurulu üyesi Birincioğlu’nun katıldığı bildiriliyordu³⁰⁴. Cumhuriyet gazetesinin 14 Ekim 1972 tarihli “Demirelciler kongrede yenildi” başlığıyla verilen haberinde; AP

³⁰¹ Milliyet gazetesi, 20 Mart 1971, s. 7.

³⁰² Milliyet gazetesi, 14 Mart 1971, s. 1, 9.

³⁰³ Milliyet gazetesi, 6 Ekim 1971, s. 1, 9.

³⁰⁴ Milliyet gazetesi, 15 Eylül 1972, s. 1, 11.

Ankara İl Kongresinin önce günkü toplantısında Birincioğlu'nun da yer aldığı ve Demirelcilerin listesinin Kongre Başkanlık Divanına seçilemediği söyleniyordu³⁰⁵.

Cumhuriyet gazetesinin, 18 Nisan 1973 tarihli “Başkent Notları” isimli köşesinde “Kabul Günü” başlığıyla verilen haberde ise; Başbakan Naim Talu'nun kabul günü dolayısıyla AP Genel Başkanı Demirel'in yanında Genel Sekreter Yardımcısı Ahmet İhsan Birincioğlu ile birlikte Başbakanlığa gittiği ifade ediliyordu³⁰⁶.

1.4.15. 1973 Milletvekili Seçimlerine Yönelik Adaylığı ve Çalışmaları

1973'teki Milletvekili Genel Seçimlerine adaylığına ve çalışmalarına ilişkin Yenigün gazetesine, 10 Mayıs 1973 tarihinde yansıyan haberde; seçim günlerinin yaklaşması nedeniyle partilerin seçim bölgelerinde faaliyetlerine hız verdiği ve Trabzon'da siyasilerin sıra sıra boy göstermeye başladığı belirtilirken, 1973 Milletvekili seçimleri için de Milletvekilliğine adaylığını koyacak olan Trabzon AP Milletvekili ve eski Gümrük Tekel Bakanı Birincioğlu'nun Trabzon'a geldiği söyleniyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun Akçaabat ve köylerinde seçmenleriyle temaslarda bulunmasının ardından eş dost ziyareti gerçekleştirdiği bildiriliyordu. Son olarak haberde; Parti İl Merkezini ve Akçaabat İlçe Merkezini de ziyaret ettiği ve yöneticilerle görüştüğü söylenen Birincioğlu'nun, bir süre daha temaslarda bulunmak üzere Trabzon'da olacağı aktarılıyordu³⁰⁷. Sonhaber gazetesinin “AP Merkez Teşkilatı Faaliyetini Arttırdı, AP Milletvekili İhsan Birinci'nin Katılmasıyla Başlayan Siyasi Faaliyet Önümüzdeki Günlerde Daha da Yoğunlaşacak, DP'den İstifa Edenler AP'ye Katıldılar” manşetiyle verilen haberinde ise; Trabzon AP Merkez İlçe Teşkilatının propaganda çalışmalarının AP Milletvekili İhsan Birincioğlu'nun katılımıyla hızlandığı belirtilirken, hafta içerisinde büyük bir karşılama töreni ile şehre geldiği söylenen Birincioğlu'nun, AP Merkez İlçe Başkanı Ahmet Rasim Karanis, yönetim kurulu üyeleri ile bazı partililerin de katılımıyla Vakfikebir, Akçaabat, Yomra, Arsin, Sürmene ve Of ilçelerinde partililer ve vatandaş topluluklarıyla görüşmeler yaptığı ve vatandaşların dileklerini tespit ettiği aktarılıyordu. Son olarak ise haberde; AP Merkez İlçe Teşkilatının, Birincioğlu'nun da katılımıyla başlattığı sohbet toplantılarının, gelecek hafta içerisinde de devam edeceği bildiriliyordu³⁰⁸. 1 Ağustos 1973 tarihinde “Ön seçime 1 gün kaldı, adaylar yarın belli olacak” başlığıyla duyurulan haberde; ön seçimlerin bütün yurttan olduğu gibi Trabzon'da da yarın İl Seçim Kurulunun denetiminde gerçekleştirileceği belirtilirken seçimlere bir gün kala aday adaylarının kulis faaliyetlerinin iyice hızlandığı vurgulanıyordu. Haberin devamında; AP'nde ilk sıralar için büyük bir çekişmenin sürdüğü ve AP'deki çekişmeye eski Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun tutumunun sebep olduğu

³⁰⁵ Cumhuriyet gazetesi, 14 Ekim 1972, s. 1, 7.

³⁰⁶ Cumhuriyet gazetesi, 18 Nisan 1973, s. 1, 7.

³⁰⁷ Yenigün gazetesi, 10 Mayıs 1973, s. 1.

³⁰⁸ Yenigün gazetesi, 12 Mayıs 1973, s. 1.

bildiriliyordu. Son olarak ise haberde; AP'nin Trabzon için en şanslı adaylarının Birincioğlu, Özgür, Güven ve Çakıroğlu olduğu söyleniyordu³⁰⁹. Milliyet gazetesinin 14 Ağustos 1973 tarihli "AP Milletvekili Aday Adayları" başlığı ile verilen haberinde; Birincioğlu'nun, AP Trabzon Milletvekilliği Aday Adayı olduğu bildiriliyordu³¹⁰. Bayraktar gazetesinin, 21 Ağustos 1973 tarihli "AP, CHP, DP, GP'den ön seçime katılacak aday adayları belli oldu" manşetiyle verilen haberinde; AP'den belli olan aday adaylarının sayısının 11 olduğu ve aday adaylarının arasında İhsan Birincioğlu'nun da yer aldığı bildiriliyordu³¹¹.

Yenigün gazetesinin, 27 Ağustos 1973 tarihli "Siyasi partilerde sohbet toplantılarının yanı sıra adaylık için kulis faaliyetleri sürdürülüyor, Ön seçimlere bir hafta kala aday adaylarının çalışmaları arttı" manşetiyle verilen haberinde; 2 Eylül'de yapılacak ön seçimlere bir hafta kala siyasi partilerin aday adaylarının ilçelerdeki sohbet toplantılarını hızlandığı, AP aday adaylarından Birincioğlu'nun, Mehmet Özgür'ün ve Selahattin Güven'in en faal çalışanlarda arasına girdiği söyleniyordu. Haberin devamında; AP aday adaylarının, 2 Eylül'de yapılacak ön seçimde ilk sıralara girme çabası içinde oldukları belirtilerek kuvvetli bir ihtimalle 4 milletvekili çıkarmak azminde olan AP'de, tahminlere göre Birincioğlu ile Mehmet Özgür'ün ilk sıralarda yer alacağı belirtiliyordu³¹². Bayraktar gazetesinin, 29 Ağustos ve 31 Ağustos 1973 tarihli haberlerinde; 14 Ekim 1973'te yapılacak olan Milletvekili seçimleri için aday adaylarının ön seçiminin 2 Eylül'de Trabzon Merkez İlçe Kanuni Ortaokulunda yapılacağı belirtilirken tahminlere göre AP Trabzon Milletvekili Adayları listesinde Birincioğlu'nun, ilk sırayı ya da ilk üç sıradan birini alacağı söyleniyordu³¹³.

Söz konusu seçimlerde Birincioğlu'nun şansının düşük olduğuna dair görüş bildiren Sonhaber gazetesi, 3 Eylül 1973 tarihli "Büyük bir yarışma hava içinde yapılan aday seçimi çok heyecanlı oldu" manşetiyle verdiği haberde; AP'den Birincioğlu'nun adının eski seçimlerde olduğu kadar öne çıkmadığı belirtiliyordu³¹⁴. Aday yoklamaların sonuçlanması üzerine, 4 Eylül 1973 tarihli "Aday Yoklamalarını Kazananlar" başlığı ile verilen haberde; Birincioğlu'nun AP Trabzon Milletvekilleri Adayları listesine üçüncü sıradan girdiği belirtiliyordu³¹⁵. Yenigün gazetesinin aynı günlü "Ön seçim dün yapıldı" manşetiyle verilen haberinde; gazetenin AP çevrelerinden edinilen bilgiye göre ilk sıralarda yer almak çabası içinde bulunan Birincioğlu'nun, üzerine esen havanın kötü olduğunu ileri sürerek AP Genel Başkanı Demirel ile telefon görüşmesi yaptığı ve Demirel'den kontenjan adaylığı için destek istediği iddia ediliyordu³¹⁶. Bayraktar gazetesinin, Sonhaber gazetesinin ve Yenigün gazetesinin 4 Eylül 1973 tarihli haberlerinde; Trabzon'da 2 Eylül'de yapılan ön seçimin sonuçlandığı

---

³⁰⁹ Yenigün gazetesi, 1 Ağustos 1973, s. 1.

³¹⁰ Milliyet gazetesi, 14 Ağustos 1973, s. 5.

³¹¹ Bayraktar gazetesi, 21 Ağustos 1973, s. 1.

³¹² Yenigün gazetesi, 27 Ağustos 1973, s. 1.

³¹³ Bayraktar gazetesi, 29 Ağustos 1973, s. 1; Bayraktar gazetesi, 31 Ağustos 1973, s. 1.

³¹⁴ Sonhaber gazetesi, 3 Eylül 1973, s. 1.

³¹⁵ Milliyet gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 5.

³¹⁶ Yenigün gazetesi, 3 Eylül 1973, s. 1.

belirtilerek AP'den birinci sıraya Mehmet Özgür'ün, ikinci sıraya Ömer Çakıroğlu'nun, üçüncü sıraya da Birincioğlu'nun yerleştiği bildiriliyordu³¹⁷.

Propaganda faaliyetlerine devam ettiği anlaşılan Birincioğlu'na dair 26 Eylül 1973 tarihli "AP Açık hava toplantılarında konuşan İhsan Birincioğlu: Ecevit'i Allende'ye benzetti" manşetiyle verilen haberde ise; AP açık hava sohbet toplantılarında konuşan Birincioğlu'nun, "kellemiz her an iptedir" diyerek partisinin görüşlerini açıkladığı belirtiliyordu. Birincioğlu'nun; AP'nin, iktidarda kaldığı 6 yıl içerisinde yeni bir Türkiye yarattığını ve iktisadi, kültürel, sosyal her dalda kalkınmayı sağladığını vurguladığına değiniliyordu. Haberde Birincioğlu'nun konuşmasının devamı ise şöyle verilmişti:

Adalet Partisi müreffeh Türkiye yaratmak amacında ve azmindedir. Adalet Partisi'nin arkasından gizli faaliyetlerle CHP ve onun lideri Ecevit her türlü anarşiye meydan bırakmıştır. Adalet Partisi, 12 Mart'ta hükümeti koalisyonla bırakmış ve çekilmiştir. Bunu da halkı Türk Silahlı Kuvvetleri karşısında sevimsiz ve Türk Silahlı Kuvvetlerini de halk karşısında sevimsiz bırakmamak gayesi ile yapmıştır. Halkın asker sevimsizliğinin ne demek olduğunu biliyorduk ve kararımızı halk yönünden iyi kullandık. Türkiye'nin kaderi 12 Mart Muhürasına kadar çok iyi gidiyor ve kalkınmayı amaçlayan programlar içindeydi. Sonra halk, hükümet koalisyonla dönüşünce elbette zam gelecek diye şekeri, basmayı, pamuğu, gazı, tuzu, vs. emtiaları piyasada bulamayız ama Adalet Partisi hiçbir zaman bu durum karşısında seyirci kalmayacaktır.

Son olarak haberde, CHP lideri Ecevit'i Şili Devlet Başkanı Allende'ye benzettiği söylenen Birincioğlu'nun bu konuda da şunları söylediği aktarılıyordu:

15 yıl çalışma ve gizli faaliyet göstererek Marksçı düzen kurmayı amaçlayan görüşle iş başına getirilen Allende son günlerde basına intikal eden şekliyle ne halde öldürüldüğü ve hala Şili topraklarında kan aktığı görülmektedir. Ecevit yaptığı çalışma ve kurduğu gizli taktiklerle Allendeye benzemektedir. Ona bu şanslı millet olarak tanırsak aynı sonuçlarla karşılaşabiliriz. Biz her zaman refahlı bir Türkiye yaratıcısı olacağız. Buna müsaade edemeyiz.³¹⁸

9 Ekim 1973 tarihli "Çömlekçi'deki açık hava toplantısında konuşan Birincioğlu DP adayı Dikmen'e sert dille çattı" manşetiyle verilen haberde; AP'nin 7 Ekim'de düzenlediği açık hava toplantısında en önemli ve ateşli konuşmayı Birincioğlu'nun yaptığı belirtilerek Birincioğlu'nun yaptığı konuşmada partisinin görüşlerine, şimdiye kadar yaptıklarına ve yapacaklarına değindiği söyleniyordu. Ayrıca DP Milletvekili adayı Ekrem Dikmen'i asılsız evrak düzenlemekle suçladığı ve bütün mahkemeleri, cumhuriyet savcılarını uyararak hakkında zabıt tutulmasını istediği bildiriliyordu. Haberin devamında ise Birincioğlu'nun konuşması şu şekilde verilmişti:

Adalet Partisi 1969 seçimlerinden önce ve 1971 yılına kadar yaptıklarıyla iftihar etmektedir. Türkiye'nin birçok yerlerinde fabrikalar, üniversiteler, petrol rafinerileri, köylere okullar, yollar ve köprüler yapılmamış mıdır, bunları kim yapmıştır, imam hatip okullarının sayılarını kim arttırmıştır, imamların kadrolarını kim tahsis etmiştir, kime karşı hücumla geçmiştir, Kuran okunmasına mı mâni olduk? Adalet Partisi olarak yaptıklarımızdan ve yapacaklarımızdan iftihar edeceğiz. Refah dolu bir memleket AP'den geçer. Ekrem Dikmen Bey'e gelince bu arkadaşımız 1968'de Brüksel NATO Parlamento toplantısına Meclis Heyeti ile gitmesi için kendisine 10.826

³¹⁷ Bayraktar gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 1; Sonhaber gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 1; Yenigün gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 1.

³¹⁸ Yenigün gazetesi, 26 Eylül 1973, s. 1.

lira harcırah tahsis edilmiştir. Bu arkadaşımız o tarihlerde Trabzon'da il başkanlığı toplantısında bulunmak üzere toplantıyı bir tarafa bırakarak Trabzon'a gelmiş ve kongreye başkanlık etmiştir. Vaktini de geçirerek uçakla gittiği Brüksel'den toplantıyı kaçırarak yurda döndü ve hiçbir masraf yapmamakla beraber devlet kasasından şimdi Genel Başkanları zamanın meclis başkanının da tasvibi ile evrak düzenlemek suretiyle harcırahını almaya çalıştı. A. Rıza Uzuner ve bazı milletvekilli bu hareketi sonuna kadar takip ettiler. Bu mu memleket severlik, aslında bu yüz kızartıcı bir suç olduğundan TCK'nin 146. Maddesi gereğince Ekrem Dikmen mebus olamaz. Bunu belgelerle ispat ettim. Hakkımda zabıt tutulabilir.³¹⁹

Seçim sonuçlarına ilişkin Bayraktar gazetesinin ve Sonhaber gazetesinin 16 Ekim 1973 tarihli "Türkiye'de iktidar suya düştü, Adalet Partisi 12 Mart'tan daha büyük yarayı seçimden aldı, yeni CHP ile M. Selamet sürpriz yaptı" manşetiyle verilen haberlerinde; Trabzon'dan CHP'nin 4, AP'nin 2, CGP'nin 1, DP'nin 1, MSP'nin 1 mebus çıkardığı, AP'nin Milletvekili listesinde üçüncü sırasında yer alan Birincioğlu'nun ise milletvekili seçilemediği bildiriliyordu³²⁰. Yenigün gazetesinin 16 Ekim 1973 tarihli "Sürpriz oldu, Birincioğlu elendi" manşetiyle verilen haberinde ise; 14 Ekim 1973 Milletvekili Genel Seçimleri sonucu AP'nin 2, CHP'nin 4, DP'nin 1, MSP'nin 1 milletvekili çıkartmasının, 1969 seçimlerini yanılttığı belirtiliyordu. Haberin devamında; Trabzon'da AP 12 Ekim 1969 seçiminde elde ettiği 5 milletvekili sandalyesini koruyabilmek için büyük ölçüde çalışmasına rağmen seçmenin küskün olması ve verilen vaatlerin yerine getirilmemesi sonucu oyların istikametinin değiştiği ve AP'nin ancak 2 milletvekili çıkarıldığı yorumu yapılıyordu. Ayrıca Birincioğlu'nun parlamentoya giremediği belirtilirken seçim öncesi ve sonrası olduğu gibi sandık başında da bir kısım seçmenlerin Birincioğlu'na cephe almasının hiç de iç açıcı bir durum ortaya çıkarmadığı, seçmenin istediğini yaptığı ve böylece Birincioğlu'nun elenmiş olduğu söyleniyordu. Son olarak ise; büyük moral çöküntüsü içinde olan AP'ni, soğuk bir havanın kapladığı, soğuk hava dalgası içinde Birincioğlu'nun da elenmesinin İl teşkilatını büyük üzüntüye sevk ettiği ve AP'nin oylarında 1969 seçimlerine oranlar %49 oranında bir azalma olduğu bildiriliyordu³²¹. Birincioğlu'nun seçimleri kaybetmesi üzerine basına yansıyan 28 Ekim 1973 tarihli haberde ise; Demirel tarafından Maliye Bakanlığı Müşavirliğine atamasının kararlaştırıldığı iddia ediliyordu³²².

1.4.16. 1975 Cumhuriyet Senatosu Seçimlerine Katılımı, Seçilmesi ve Faaliyetleri

Bu konuda da basına birçok haber yansıdığı tespit edilmiştir. Basına ilk yansıyan, Yenigün gazetesinin 9 Ağustos 1975 tarihli "CGP ve MHP'nin Adalet Partisi'ni destekleyeceği söyleniyor, Trabzon'da CHP-AP ve MSP 3 Senatörlük için çekişecek" manşetli haberinde; 12 Ekim 1975'te 3 Senatörlük için Trabzon'da yapılacak olan seçime 3 partinin katılacağı, bunların AP, CHP, MSP olacağı söyleniyordu. Haberin devamında; Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimleri dolayısıyla AP'de Dr. Ahmet Kara ve eski Gümrük ve Tekel Bakanlarından Birincioğlu arasında, ilk

³¹⁹ Yenigün gazetesi, 9 Ekim 1973, s. 1.

³²⁰ Bayraktar gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1; Sonhaber gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1.

³²¹ Yenigün gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1.

³²² Milliyet gazetesi, 28 Ekim 1973, s. 11.

sıra için büyük bir çekişme yaşanacağı ve Akçaabat adayı olan Birincioğlu'nun ilk sırayı almasının kuvvetle muhtemel olduğu söyleniyordu³²³. Milliyet gazetesinin 12 Ağustos 1975 tarihli "Partiler Aday Adayları Listelerini Açıkladılar" başlığıyla verilen haberinde ise; 12 Ekim 1975'te 27 ilde yapılacak Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimleri için Birincioğlu'nun AP Trabzon Senatörü aday adayı olduğu bildiriliyordu³²⁴. Sonhaber gazetesinin ve Yenigün gazetesinin, 2 Eylül 1975 tarihli "CHP ve AP Senatör adaylarını seçti, CHP'den Hasan Güven-Kemal Kayacan, AP'den İhsan Birinci-Ahmet Kara ilk sıraları aldılar" manşetiyle verilen haberlerinde; 12 Ekim'de yapılacak kısmi Senato seçimlerinin ön yoklamalarının önceki gün yapıldığı ve siyasi partilerin adaylarını seçtikleri bildiriliyordu. Haberin devamında; AP'de eski Bakanlardan Ahmet İhsan Birincioğlu'nun 1104 oyla birinci sıraya, Dr. Ahmet Kara'nın 960 oyla ikinci sıraya ve eski Senatör Ömer Lütfü Hocaoğlu'nun da 892 oyla üçüncü sıraya yerleştiği aktarılıyordu³²⁵. Aynı meseleye dair Sonhaber gazetesinin 5 Eylül 1975 tarihli haberinde; ilk sırayı alan Birincioğlu'na Senatör gözüyle bakılabilir yorumu yapıyordu³²⁶. Milliyet gazetesinin, 6 Eylül 1975 tarihli "Kesin listeler açıklandı" başlığı ile verilen haberinde ise; 12 Ekim'de yapılacak Senato üçte bir yenileme seçimleri için AP Trabzon Senatörleri kesin listesinde Birincioğlu'nun birinci sıradan seçime katılacağı söyleniyordu³²⁷.

Birincioğlu'nun, yaptığı propaganda çalışmalarına yönelik de basına haberler yansıdığı tespit edilmiştir. Bu konuda, Yenigün gazetesine, 20 Eylül 1975 tarihinde "Birincioğlu, 'AP 2 Senatör çıkaracaktır'" manşetiyle yansıyan haberde; Ankara'dan dönen AP'nin birinci sıradaki Senatör adayı eski Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu'nun havaalanında kalabalık partililer ve teşkilat yöneticileri tarafından karşıladığı belirtiliyordu. Haberin devamında ise; şehir içinde konvoy halinde seyreden AP'nin Senatör adayı Birincioğlu'nun, İl teşkilatı binasında akşamları sohbet toplantılarına katıldığı ve sohbet toplantılarında CHP Genel Başkanı Ecevit'in konuşmalarını eleştirerek, "Sola karşı bilinçli sağ vardır. AP olarak sola karşıyız. 12 Ekim'de AP'nin oyları artacaktır, Trabzon'dan da 2 Senatör çıkaracağız" şeklinde konuştuğu aktarılıyordu³²⁸. Seçmenin Birincioğlu'na karşı ilgisinin ne yönde olduğuna dair Cumhuriyet gazetesinin 30 Eylül 1975 tarihinde yaptığı haberde; 12 Ekim'de yapılacak Cumhuriyet Senatosu üçte bir seçimleri için AP Trabzon listesinin halk tarafından pek benimsenmediği, eski Gümrük ve Tekel Bakanlarından Birincioğlu'nun ise beklenmedik bir şekilde liste başı olmasını seçmenin beklenmediği belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun bakanken özellikle kendi ilçesi tütün yetiştiricisi Akçaabat'a, yeterli ilgili göstermediği için 1973'te yapılan Milletvekili seçimlerinde AP Trabzon Milletvekili listesinde kazanacak bir sıradan seçime giremediği yorumu yapıyordu³²⁹. Seçim sonuçlarına ilişkin Milliyet

³²³ Yenigün gazetesi, 9 Ağustos 1975, s. 1.

³²⁴ Milliyet gazetesi, 12 Ağustos 1975, s. 6-7.

³²⁵ Sonhaber gazetesi, 2 Eylül 1975, s. 1; Yenigün gazetesi, 2 Eylül 1975, s. 1.

³²⁶ Sonhaber gazetesi, 5 Eylül 1975, s. 1.

³²⁷ Milliyet gazetesi, 6 Eylül 1975, s. 6-7.

³²⁸ Yenigün gazetesi, 20 Eylül 1975, s. 1.

³²⁹ Cumhuriyet gazetesi, 30 Eylül 1975, s. 5.

gazetesinin 14 Ekim 1975 tarihinde duyurduğu haberde ise; 12 Ekim’de yapılan Cumhuriyet Senatosu kısmi seçimlerinde, Birincioğlu’nun AP Trabzon Senatörü olarak birinci sıradan seçilerek Senato’ya girdiği bildiriliyordu³³⁰. Yenigün gazetesi ise seçim sonuçlarını, aynı tarihte 12 Ekim 1975’te yapılan Cumhuriyet Senatosu kısmi seçimlerinde Trabzon’dan AP’nin 2, CHP 1 Senatör çıkardığı, AP’den Birincioğlu ve Dr. Ahmet Kara Senatör çıktığı şeklinde duyurmuştu³³¹.

1.4.17. 1977 Milletvekili Seçimlerine İlişkin Çalışmaları

1977 Milletvekili Genel Seçimlerinde de kendi desteklediği kişilerin seçilmesi için faal olduğu anlaşılan Birincioğlu’na dair, Yenigün gazetesinin, 12 Nisan 1977 tarihli “Akçaabat AP İlçe Başkanı Kemal Cevher’i Destekleyecek” başlığıyla verdiği haber; AP Akçaabat İlçe Teşkilatının Milletvekili ön seçimlerinde eski Başkan Kemal Cevher’i destekleme kararı aldığı öğrenildiği belirtiliyordu. Haberin devamında, AP Senatörü İhsan Birincioğlu’nun da Kemal Cevher’i destekleyeceği söyleniyordu³³². Sonhaber gazetesinin 29 Nisan 1977 tarihli “AP’de Listeyi ve Sırayı Birincioğlu Tayin Ediyor” başlığıyla verilen haberinde ise; AP’de aday adaylarının listede ilk sıralarda yer alabilmek için Trabzon Senatörü Ahmet İhsan Birincioğlu’nun desteğini sağlamaya çalıştığı söyleniyordu. Haberin devamında; aday adaylarının hem delegeleri hem de delegelere hâkim olduğu kabul edilen Birincioğlu’nun desteğini sağlamaya çalıştığı bildiriliyordu³³³. Yine Sonhaber gazetesine, bu konuda, 2 Mayıs 1977 tarihinde “Ön Seçimler Yapıldı ve Listeler Belirlendi” başlığıyla yansıyan haberde; AP’de liste başını Birincioğlu’nun desteklediği aday olan Kemal Cevher’in kazandığı söyleniyordu³³⁴. Aynı günlü Yenigün gazetesinin haberinde ise; 5 Haziran 1977 Milletvekili Genel Seçimleri için aday yoklamasını yapan AP Trabzon’da, Birincioğlu’nun desteklediği Cevher’in liste başı olduğu tekrarlanıyordu³³⁵. Seçimlere iliş yaptığı genel propagandaya yönelik, Sonhaber gazetesinin 17 Mayıs 1977 tarihli “Birincioğlu: Rejim Aleyhtarları Tarihi Dersi 5 Haziran’da Milletimizden Alacaktır” başlığıyla verdiği haberde; AP Genel İdare Kurulu üyesi ve Trabzon Senatörü İhsan Birincioğlu’nun, basına yaptığı yazılı açıklamalarda, “rejim aleyhtarlarına karşı 1946 ruhu ve heyecanı ile tekrar mücadeleye atılan milletin, tarihi dersi 5 Haziran’da vereceğini” söylediği aktarılıyordu. Birincioğlu’nun yazılı açıklamasının devamında ise şu görüşlere yer verdiği bildiriliyordu:

Vatandaşlarımızın 5 Haziran seçimlerinde büyük davasına ne derece sahip çıkacağını Erzurum ve Samsun’daki mitinglerde göstermiştir. Türk milleti artık sol militanların ve onların koruyucularının ülkemizi nereye götürmek istediklerini biliyorlar. Bu bilinçaltında taraflı tarafsız vatandaşlarımız mücadelelerini AP saflarında verecekler. Zafer her zamanki gibi sağduyu sahibi milletimizin olacaktır. İşte bunu sezinleyen solcular, seçimi sabote etmek için her türlü taktiğe

³³⁰ Milliyet gazetesi, 14 Ekim 1975, s. 6.

³³¹ Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1975, s. 1.

³³² Yenigün gazetesi, 12 Nisan 1977, s. 1.

³³³ Sonhaber gazetesi, 29 Nisan 1977, s. 1.

³³⁴ Sonhaber gazetesi, 2 Mayıs 1977, s. 1.

³³⁵ Yenigün gazetesi, 2 Mayıs 1977, s. 1.

başvurmaktadırlar. Vatandaşlarımızın tahrike kapılmaması bu gibilerin basit taktiklerine alet olacak her türlü davranıştan kaçınmaları gerekir.

Haberde son olarak; Birincioğlu'nun, Trabzon'da 1975 Senato seçimlerinde aldıkları oy miktarını daha da arttıracaklarını ve hedeflerinin 5 milletvekili kazanmak olduğunu söylediği belirtiliyordu³³⁶.

1.4.17. II. Milliyetçi Cephe Hükümetine Dair Parti İçi Değerlendirmeleri

Birincioğlu'nun, II. Milliyetçi Cephe Hükümetine yönelik yaptığı değerlendirmelere de basında yer verildiği tespit edilmiştir. Bu konuda ilk olarak Milliyet gazetesi, 21 Ocak 1977 tarihinde "AP Genel Kurulu'nda bazı üyeler erken seçim önerdiler" başlığıyla verdiği haberde; Birincioğlu'nun yaptığı konuşmada erken seçimi gerekli gördüğü belirtiliyordu³³⁷. Ardından, 12 Haziran 1977 tarihli "Milliyetçi güçler bir araya gelmeli" başlığı ile verilen haberde ise; AP'nin önceki gece yapıldığı söylenen Genel İdare Kurulu'nda diğer üyeler gibi Birincioğlu'nun da sokak kavgası ve anarşinin sürmesini sebep göstererek Milliyetçi güçlerin bir arada olmasını istediği bildiriliyordu³³⁸. 12 Temmuz 1977 tarihli "AP Genel İdare Kurulu, CHP-AP Koalisyonu konusunu tartışmaya gerek görmedi" başlığı ile verilen haberde; önceki gün toplandığı belirtilen AP Genel İdare Kurulu'nda, Ecevit'in CHP-AP koalisyonu önerisinin tartışıldığı, Birincioğlu'nun ise bu öneriye karşılık "AP Genel Başkanı Demirel'in Başbakan olmasını önlemekten başka amaç gütmeyen, AP'yi başsız ve savunmasız bırakmayı hedef tutan samimiyetsiz bir tertip bir tuzak" diye cevap verdiği paylaşılıyordu³³⁹. 6 Ekim 1977 tarihli "AP'li Birincioğlu: Biz hata yapsak da, Ecevit imdada yetişir" başlığıyla verilen haberde; AP'nin Genel İdare Kurulu'nda, II. Milliyetçi Cephe Koalisyonu için yapılan eleştirilere, Birincioğlu'nun "Hükümetin ya da AP'nin hatalarının, Ecevit tarafından yapılan konuşmalardaki hata ve taktik yanlışları ile etkisiz hale geldi. Merak etmeyin biz hata yapsak da Ecevit imdada yetişiyor, gene yetişir." diyerek cevap verdiği aktarılıyordu³⁴⁰. 26 Ekim 1977 tarihli "AP Senato Grubu'nda dün hükümet eleştirilere uğramıştır" başlığıyla verilen haberde; Birincioğlu'nun Senato Grubu'nda yaptığı konuşmada, CHP ile diyalog kurmanın zor olduğunu belirttiği ve "Hükümet niye kurulmuştur? Demirel kendini Yüce Divandan kurtarmak için mi hükümeti kurdu? Eğer bu söylenmek isteniyorsa bu açıkça söylemelidir. CHP ile AP koalisyonu bizim fikriyatımıza ihanettir. Bütün Komünist bloklar CHP'nin iktidara gelmesini istiyorlar." dediği bildiriliyordu³⁴¹.

³³⁶ Sonhaber gazetesi, 17 Mayıs 1977, s. 1.

³³⁷ Milliyet gazetesi, 21 Ocak 1977, s. 4, 10.

³³⁸ Milliyet gazetesi, 12 Haziran 1977, s. 7.

³³⁹ Milliyet gazetesi, 12 Temmuz 1977, s. 7.

³⁴⁰ Milliyet gazetesi, 6 Ekim 1977, s. 9.

³⁴¹ Milliyet gazetesi, 26 Ekim 1977, s. 9.

15 Aralık 1977 tarihli “AP Genel İdare Kurulu, yerel seçimlerin sonucunu değerlendiriyor” başlığı ile duyurulan haberde; önceki gün toplanan AP Genel İdare Kurulu’nda, Demirel’in, hükümetten çekilmeye gerek olmadığını, koalisyon içi çekişmeler konusunda ise her koalisyon hükümetinin bünyesinde mevcut güçlüklerinin yaşandığını, bu durumun da garklı olmadığını, bunların üstesinden gelinmeyecek bir duruma evrildiği takdirde AP’nin yetkili kurullarının hükümette kalıp kalmama kararını özgürce tartışmaya ve almaya yetkili olduğunu söylediği belirtiliyordu. Demirel’in konuşmasının devamında, yerel seçim sonuçlarına vurgu yaptığı belirtilerek; oy oranlarının AP’nin tabanında hala güçlü bir karşılığı olduğunu gösterdiğini, “bunun da halkın hükümetten memnun olmadığı” şeklinde değerlendirilemeyeceğini ve bu sonuçlar karşısında hükümetten çekilmeye gerek olmadığını işaret ettiği söyleniyordu. Haberin devamında, Demirel’in konuşmasından sonra söz aldığı söylenen Birincioğlu’nun; Genel Başkan Demirel ile uyumlu bir konuşma yaptığı ve AP parlamento grubundaki disiplinsizliklerden yakındığı, kulislerde “Genel Başkan değiştiriliyor, yeni başkan seçiliyor” tarzında yapılan konuşmalarla parti tesanütünün bozulduğunu ve bunların zaptı rapta alınması gerektiğini vurguladığı bildiriliyordu³⁴².

1.4.18. Milli Savunma Bakanı Olması ve Faaliyetleri

Cumhuriyet gazetesinin 13 Kasım 1979 tarihli “Türkiye’nin ilk azınlık hükümeti göreve başladı” başlığı ile verilen haberinde; AP Genel Başkanı Demirel tarafından kurulan Türkiye’nin ilk azınlık hükümetinin önceki gün Bakanlar Kurulunun Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından onaylanmasından sonra göreve başladığı ve bu Hükümetin Bakanlar Kurulunda Birincioğlu’nun Milli Savunma Bakanı olduğu duyuruluyordu³⁴³. Milliyet gazetesinin aynı tarihli “VI. Demirel Dönemi Başladı” manşetiyle verilen haberinde de Birincioğlu’nun Milli Savunma Bakanı olduğu belirtiliyordu³⁴⁴.

Birincioğlu’nun, Milli Savunma Bakanı olarak yaptığı çalışmalara ilişkin de basına haberler yansıdığı tespit edilmiştir. Bu konuda ilk olarak 19 Kasım 1979 tarihli “Yüksek Askerî Şûra 12 ay askerlik ve kısa dönem yedek subaylık konusunu 26 Kasım’da görüşecek” başlığıyla verilen haberde; 26 Kasım’da toplanacak Yüksek Askerî Şûra’da, askerlik süresinin kısaltılması konusunun görüşüleceği, bu konuya paralel olarak Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun Şûra toplantısına sözlü bir öneri götüreceği söyleniyordu³⁴⁵. 11 Aralık 1979 tarihli “NATO’nun en krizli toplantısı başladı” başlığıyla verilen haberde; NATO’nun kış dönemi toplantıları için Brüksel’de bulunan Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun ilk ikili görüşmesini İngiltere Savunma Bakanı Francis Pym ile yaptığı, Birincioğlu’nun 40 dakika süren bu görüşme hakkında açıklama yapmadığı, Pym ile yaptığı

³⁴² Milliyet gazetesi, 15 Aralık 1977, s. 9.

³⁴³ Cumhuriyet gazetesi, 13 Kasım 1979, s. 1.

³⁴⁴ Milliyet gazetesi, 13 Kasım 1979, s. 1.

³⁴⁵ Milliyet gazetesi, 19 Kasım 1979, s. 12.

ikili görüşmeden sonra Savunma Bakanları Avrupa Grubu alt grup başkanları görüşmesine katıldığı belirtiliyordu³⁴⁶.

Birincioğlu'nun, Milli Savunma Bakanı olarak NATO'nun kış dönemi toplantılarına katılımını ve toplantıdaki tavrını değerlendiren 12 Aralık 1979 tarihli Cumhuriyet gazetesi yazarı Sedat Ergin, "NATO toplantısının en renkli olayı Birincioğlu'nun basın toplantısıydı" başlığı ile yayınlanan yazısında yaptığı değerlendirmede; önceki gün Belçika'nın başkenti Brüksel'de başlayan NATO kış dönemi toplantılarının ilk gününün en renkli olayının Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun Avrupa grubunun başkanı olarak yabancı gazetelerle düzenlediği basın toplantısı olduğu belirtiliyordu. Türk gazeteciler arasında da Birincioğlu'nun dil bilmediği için nasıl bir performans göstereceğinin başlıca merak konusu olduğu söyleniyordu. Birincioğlu'nun Eurogrup toplantısı ile ilgili olarak yapacağı açıklamaları 200'e yakın gazetecinin dinlemek için beklediği, Birincioğlu'nun basın açıklamasına yanında Türkiye'nin NATO Daimi Temsilcisi Büyükelçi Osman Olcay'la birlikte geldiği söylenirken masada duran simultane çevirinin iletilmediği kulaklığı eline alıp inceleyerek kulaklığı yerleştirmeyi denediği fakat başarılı olamadığı, bunun üzerine de yanında genç Türk diplomatına dönerek "nasıl takacağız dediği ve genç diplomatın da kulaklığı Birincioğlu'nun kulağına yerleştirdiği ifade ediliyordu. Devamında yazarın söylediğine göre; Osman Olcay'ın "başlayabilirsiniz" yolundaki işaretinden sonra Birincioğlu'nun daha önceden hazırlanarak önüne konulan Türkçe metni okumaya başladığı ve yanındaki Türk diplomatın da metnin İngilizce çevirisini okuduğu, bu arada yer yer sıranın karıştığı ve duraklamaların olduğu belirtiliyordu. Birincioğlu'nun metni okurken Avrupa grubunun olağan bir şekilde toplantısını yaptığını bildirdiği, hazırlanan planın tecessüm etmesine değin Avrupa'da güvenliğin belireceğini, tok sesiyle ve özgün şivesiyle karşısındaki kalabalık gazeteci topluluğuna anlatırken gazetecilerin onu ilgi dolu bakışlarla dinlediği dile getiriliyordu. Yazıda; bu bölümün sona erdiği ve gazetecilerin sorularına geçildiği ancak burada uzun süren bir sessizlik olduğu, ilk soru yöneltildiğinde de Osman Olcay'ın devreye girerek soruyu kendisi yanıtladığı söyleniyordu. Sonradan yabancı gazetecilerin İngilizce yönelttikleri soruları öğrenmesi için Türkçeye çevrilerek Bakana iletilmesine dahi gerek duyulmadığı, Birincioğlu'nun Osman Olcay ile yabancı gazeteciler arasındaki diyalogun ne olup bittiğini anlamaya çalışan bir hava içinde olduğu belirtiliyordu. Yazarın devamında söylediğine göre; basın toplantısının bu şekilde sürmesi üzerine ön sırada oturan bir Türk gazetecinin duruma müdahale etme gereği duyduğu ve "tamam kesin" diye uyarıda bulunduğu, bunun üzerine toplantıyı bitirmenin yine Birincioğlu'na kaldığı ve "başka soru var mı?" diye sorduğu yanıt gelmeyince de toplantının kendiliğinden son bulduğu paylaşılıyordu. Yazıda son olarak; Birincioğlu'nun kuliste Türk gazetecileri ile söyleşiye geçtiği, Birincioğlu'nun o sabah Hollanda Savunma Bakanı Scholten ile bir görüşme yaptığı belirtilirken bir gazetecinin kendisine "Scholten ile ne görüştünüz?" diye sorduğu, bu soruya Birincioğlu'nun yanında duran Osman Olcay'ın cevap verdiği bildiriliyordu³⁴⁷.

³⁴⁶ Milliyet gazetesi, 11 Aralık 1979, s. 3.

³⁴⁷ Cumhuriyet gazetesi, 12 Aralık 1979, s. 7.

Milliyet gazetesinin 13 Aralık 1979 tarihli “Birincioğlu: Türkiye üzerinden İran’a müdahale olamaz” başlığı ile verilen haberinde; NATO Savunma ve Dışışleri Bakanlarının önceki gün yaptığı olağanüstü kongreden sonra Türk Savunma Bakanı Birincioğlu’nun gazetecilerin sorularını cevaplandığı ve İran’a bir Amerikan müdahalesinde Türkiye’nin kullanılmasının söz konusu olmayacağını açıkladığı ve “Türkiye’nin komşusu olan İran’a karşı böyle bir tutuma girmeyeceklerini” söylediği belirtiliyordu. Haberin devamında, Birincioğlu’nun Türkiye’nin, İran’daki gelişmeler karşısında öneminin nasıl değerlendirildiği yolundaki soruya yanıtı şöyle aktarılıyordu:

NATO olsun, Varşova Paktı olsun insan gücüne büyük değer verilmektedir. Şimdiye kadar İran ordusuna büyük yardımlar yapılmıştır ancak son gelişmeler İran’da bir durum ortaya çıkarmıştır. Yani silahların insan tarafından, bir hükümet tarafından kullanılmadığı anlaşıldı. Bu durumda tüm gözler Türkiye’ye döndü. Türkiye’nin kendine özgü sorunları olmasına karşın yaptığı çabalar görülüyor. Müttefiklerin, Türkiye’nin güçlüklerini çok anladıklarına inanıyorum.³⁴⁸

15 Aralık 1979 tarihli haberde; NATO Dışışleri ve Savunma Bakanlarının geleneksel kış toplantısının sona erdiği, Türk Dışışleri ve Savunma Bakanlarının haberin verildiği gün Türkiye’ye hareket edecekleri belirtiliyordu. Haberin devamında; Savunma Bakanı Birincioğlu’nun NATO toplantıları bittikten sonra Brüksel’de bulunan Türk büyükelçilerinin kendisine yaptıkları ziyaretleri kabul ettiği ve niteliği açıklanmayan bazı temaslar kurduğu ve Birincioğlu’nun temasların özel olduğunu bildirdiği aktarılıyordu³⁴⁹. 28 Aralık 1979 tarihli “Birincioğlu: Yedek subaylığın 12 aya indirilmesi şimdilik düşünülüyor” başlığı ile verilen haberde; Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun “Yedek subaylığın 12 aya indirilmesinin şimdilik düşünülmediğini” söylediği belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, “Şura’nın önerileri yasaya dönüştürülecek mi, yoksa yedek subaylığın 12 aya indirilmesi konusunda bir çalışma var mı?” yolundaki bir soru üzerine şu cevabı verdiği paylaşılıyordu: “Askeri Şura’nın mütalaasının ışığı altında, ilgili arkadaşlarımız çalışmalar yapıyor. Askerlik şu süreye indirilecek yahut bu süreye indirilecek diye bir şey yok. Yedek subaylık süresinin 12 aya indirilmesi konusunda şimdilik herhangi bir şey düşünülüyor.”. Haberde son olarak ise Birincioğlu’nun, “kısa dönem söz konusu mu” şeklindeki bir soru üzerine de “O çok mühim ve enteresan bir durum. Şu anda sırada 86 bin kişi var. Bakalım ne yapacağız. Çalışmalar devam ediyor, şu anda kesin hiçbir şey yok” cevabını verdiği bildiriliyordu³⁵⁰.

Milliyet gazetesinin 16 Ocak 1980 tarihli “Birincioğlu: Milli harp sanayii için önlem alındı” başlığıyla verilen haberinde; Meclis Bütçe Plan Komisyonu’nda önceki gün Millî Savunma Bakanlığı 1980 mali yılı bütçe tasarısının görüşülürken Milli Savunma Bakanı olarak konuşan Birincioğlu’nun askerlik süresinin indirilmeyeceğini bildirdiği söyleniyordu. Bakanlığın bütçesi üzerinde yapılan eleştirileri de yanıtladığı söylenen Birincioğlu’nun, bölgedeki durum nedeniyle

³⁴⁸ Milliyet gazetesi, 13 Aralık 1979, s. 3.

³⁴⁹ Milliyet gazetesi, 15 Aralık 1979, s. 12.

³⁵⁰ Milliyet gazetesi, 28 Aralık 1979, s. 1, 12.

TSK'nın modern silahlarla donatılması için büyük gayret sarf edildiğini, milli harp sanayii için gerekli önlemlerin alındığını dile getirdiği belirtiliyordu. ABD ile parafe edilen anlaşmanın Meclis'ten geçirileceğini bildirdiği söylenen Birincioğlu'nun, Türkiye'nin bu konuda hiçbir kaybı olmadığını ve kazancı bulunduğuna dikkati çektiği, Türk-ABD ortak savunma tesislerini Türk subaylarının komuta edeceğini vurguladığı ifade ediliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, İran olayları sırasında ABD'nin İncirlik Üssü'nü kullanmak istediğini ancak Türkiye'nin buna izin vermediğini “Ülkemizin yararları NATO içinde kalmayı gerektirdiği sürece bu ittifakın üyesi olarak kalacağız” dediği aktarılıyordu. Haberde son olarak; Ordunun asli görevine dönmek istediğini sözlerine eklediği söylenen Birincioğlu'nun, Ağca'nın kendisine Genelkurmay'dan verilen bilgiye göre kaçmadığını, çıkar karşılığı kaçırıldığını belirttiği paylaşıyordu³⁵¹. Cumhuriyet gazetesinin aynı tarihli aynı meseleye dair haberinde; Birincioğlu'nun, NATO'nun artık Türkiye'nin askeri gücünü kabul etmeye başladığını belirttiği, Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın kaçırılışı hakkında da bilgi verdiği ve Genelkurmay'dan kendisine iletilen bilgiye göre, Ağca'nın kaçmadığını, çıkar karşılığı kaçırıldığını söylediği bildiriliyordu. Birincioğlu'nun, ABD ile imzalanacak “Savunma ve Ekonomik İş birliği Anlaşmasına” da değindiği belirtilerek yapılacak savunma iş birliğinin NATO'nun getirdiği yükümlülüklerle sınırlandırıldığını, ortak savunma tesislerinin “Türk tesisleri” olarak faaliyet göstereceklerini ifade ettiği paylaşıyordu. Habere göre; Birincioğlu'nun, anlaşmalar ile NATO stratejisinin öngördüğü savunmaya dönük caydırıcı ortak önlemlerin alınacağını, bunun eşitlik ve hükümler haklarına karşılıklı saygı çerçevesinde yapılacağını bildirdiği aktarılıyordu. Haberin devamında, Birincioğlu'nun dile getirdiğine göre; ABD ile yapılan temel anlaşma ile ABD'nin ortak savunma tedbirlerine katılmasına yetki verildiğini bunun da NATO'nun getirdiği yükümlülüklerle kısıtlandığını, ayrıca taraflardan biri karşı tarafın söz konusu anlaşma ile yüklendiği yükümlülükleri yerine getirmedikçe kanaat getirdiği takdirde anlaşmayı iptal edebileceğini belirttiği bildiriliyordu. “Savunma destek Anlaşması” ile “Savunma Endüstriyel İşbirliği Anlaşması”na da değindiği söylenen Birincioğlu'nun; bu anlaşmalarla ABD'nin askeri yardım bakımından sorunluluk ve iyi niyet gösterilerinin neler olacağının genel olarak açıklandığını, Türk savaş endüstrisine teknoloji transferi ve imalat yeteneklerinin artırılması hususlarında ABD'nin nasıl katılacağını, Türkiye'nin bu yöndeki isteklerini nasıl yapacağını, halihazırda hangi projelerin incelenmekte olduğunu kapsadığını ifade ettiği belirtiliyordu. Haberde son olarak; Birincioğlu'nun konuşmasını tamamlamasından sonra Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin kabul edildiği, kabul edilen bütçeyle Bakanlığın 1980 mali yılı için 113 milyar 543 milyon lira ödenek ayrıldığı söyleniyordu³⁵².

Milliyet gazetesinin 30 Ocak 1980 tarihli “Komisyondan geçti” başlığıyla verilen haberinde; Millet Meclisi Milli Savunma Komisyonu'nda “1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası”nda yapılan değişikliğin tartışıldığı sırada CHP'li İrfan Özaydınlı'nın silah kaçakçılığı davalarının, suçun

³⁵¹ Milliyet gazetesi, 16 Ocak 1980, s. 7.

³⁵² Cumhuriyet gazetesi, 16 Ocak 1980, s. 11.

sıkıyönetim bölgeleri dışında işlense dahi sıkıyönetim mahkemelerinde görülmesi için bulunduğu sözlü öneriyi, Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun da desteklediği ve önerinin kabul edildiği belirtiliyordu³⁵³. 8 Şubat 1980 tarihli “Milli Savunma Bakanı yineledi: Erlik süresini kısaltmayı düşünmüyoruz” başlığı ile verilen haberde; Cumhuriyet Senatosu'nda önceki gün yapılan Milli Savunma Bakanlığı bütçe görüşmeleri sırasında Birincioğlu'nun askerlik süresini şimdilik kısaltmayı düşünmediklerini, bu arada Meclis'e gönderilen yedek subaylık tasarısının kabul edilmesi durumunda Bakanlar Kurulu'nun yedek subaylığı 12 aya indirme yetkisine sahip olacağını da belirten Birincioğlu'nun, “Birikim göz önünde tutularak alınacak tedbirlerle yedek subay olmayanlar 6 aylık hizmetle askerlik yapmış sayılacaklardır.” Dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; NATO'nun Avrupa grubu Bakanlar Kurulu toplantısında, İran'daki ABD'li rehinelere kurtarılması amacıyla İncirlik Üssü'nün kullanılması yolunda bazı istekler geldiğine de değindiği söylenen Birincioğlu'nun, bu istekleri reddettiğini bildirdiği ifade ediliyordu. Haberde son olarak Birincioğlu'nun; TSK'nın eski görevine dönmelerinden yana olduklarını, bunun anarşinin kalkmasına bağlı olduğunu, bazı bölgelerde “Türk askerini arkadan vur, Rus askerine selam dur” şeklinde pankartlar asıldığını da iddia ettiği söyleniyordu³⁵⁴.

19 Şubat 1980 tarihli “F. Almanya, 1980'de 1 milyar mark verecek” başlığı ile verilen haberde; önceki gün Federal Almanya Maliye Bakanı Matthöfer'in, Milli Savunma Bakanı Birincioğlu ile görüştüğü, Birincioğlu'nun Matthöfer'e TSK'nın ihtiyaçları konusunda brifing verdiği söyleniyordu³⁵⁵. 21 Şubat 1980 tarihli “Ecevit: İzmir'de atılan bir sloganla ilgili olarak Evren'in sözleri ilginçtir” başlığı ile verilen haberde; sıkıyönetimin uzatılması konusunu görüşmek için daha önce toplanan CHP grubunda Genel Başkan Ecevit'in, bir açık hava toplantısında “Türk askerini arkadan vur, Rus askerine selam dur” şeklinde atıldığı iddia edilen sloganın ciddi olduğunu, bunu hükümetin kanıtlaması gerektiğini ve kovuşturma konusu yapması gerektiğini söylediği belirtiliyordu. Devamında Ecevit, aradan bir süre geçtiği halde bir şey yapılmadığını ve Genelkurmay Başkanı Evren'in verdiği demeçte “Bütün İzmir'i arattığı halde o sloganla ilgili bir kanıt rastlanmadığını” söylediğini hatırlattığı bildiriliyordu. Ecevit'in bu şekilde konuşması üzerine Birincioğlu'nun Milliyet gazetesine verdiği demeçte: “Türk askerini arkadan vur, Rus askerine selam dur” sloganının İzmir'deki TARİŞ olaylarında söylenmediğini ve yazılmadığı, bu sloganın hatırlayamadığı kadar eski bir tarihte DİSK'in İzmir'de düzenlediği bir mitingde bez üzerine yazılarak Sümerbank binasına asıldığını söylediği aktarılıyordu. Haberde son olarak; Birincioğlu'na, Genelkurmay Başkanının sözleri hatırlatıldığında da “Elbette. Çünkü bu slogan İzmir'deki son olaylarda söylenmedi ve yazılmadı” diye cevap verdiği paylaşılıyordu³⁵⁶.

³⁵³ Milliyet gazetesi, 30 Ocak 1980, s. 1, 10.

³⁵⁴ Milliyet gazetesi, 8 Şubat 1980, s. 6.

³⁵⁵ Milliyet gazetesi, 19 Şubat 1980, s. 1, 6.

³⁵⁶ Milliyet gazetesi, 21 Şubat 1980, s. 6.

Cumhuriyet gazetesinin 22 Şubat 1980 tarihli “Birincioğlu, Türklerin Almanya’da askerlik yapmaları mümkün değil” başlığı ile verilen haberinde; Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, Federal Almanya Savunma Bakanının, Türklerin Almanya’da askerlik yapabilecekleri yolundaki sözlerine karşılık “Buna razı olamayız, mümkün değildir.” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun, Almanya’daki Türklerin polis olması yolunda daha önce Türk uyruğundan çıkma koşulunun konduğunu ancak Türk hükümetinin bunu da kabul etmediğini anımsattığı belirtiliyordu³⁵⁷. Milliyet gazetesinin 25 Şubat 1980 tarihli “NATO Askeri Komitesi Başkanı Ankara’ya geldi” başlığı ile verilen haberinde; NATO Askeri Komite Başkanı Org. Zayhner Gunderssen’in önceki gün Ankara’ya geldiği ve Milli Savunma Bakanı Birincioğlu ile görüşeceği bildiriliyordu³⁵⁸.

Cumhuriyet gazetesini 27 Şubat 1980 tarihli “Birincioğlu: Sıkıyönetimin bir an önce sona ermesini biz de istiyoruz” başlığı ile verilen haberinde; Birincioğlu’nun Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında eleştirileri yanıtlarken, “Sıkıyönetimin bir an önce sona ermesini biz de istiyoruz. Mehmetçik’in üniversite kapısında, banka önünde, okul koridorlarında beklemesini uygun bulmuyoruz.” dediği aktarılıyordu³⁵⁹. Aynı tarihli aynı meseleye dair Milliyet gazetesinin “Milli Savunma Bakanı Birincioğlu: Sıkıyönetim bir an önce sona erdirilmeli” başlığıyla verilen haberinde; önceki haberdeki gibi bütçe görüşmelerinde Birincioğlu’nun farklı olarak, sıkıyönetimin bir an önce sona erdirilmesi gerektiğini belirttikten sonra “Meseleyi parti çıkarları üstünde hiçbir art niyet taşımadan bir an önce sonuçlandırmamız gerekli. Bu, yasaları bir an önce çıkarmamıza bağlıdır.” dediği söyleniyordu³⁶⁰.

20 Mart 1980 tarihli “Avukatların suçlarının kovuşturulması için yasa değişikliği isteniyor” başlığı ile verilen haberde; önceki gün görüşülmeye başlanan Sıkıyönetim Yasası değişikliğini öngören hükümet tasarısı sırasında komisyonda konuşan Birincioğlu’nun, “Sıkıyönetim mahkemelerinde görevli hakim sayısının 387 olduğunu ve bu sayının davaların hızlı biçimde ele alınmasına yetmediğini, mahkemelerdeki hakim ve savcılarının bunadıklarını, huzursuz olduklarını ayrı çeşitli grupların tehdidine maruz kaldıklarını” belirttikten sonra “Devletin yürüyebilmesi için sizlerden yardım istiyorum.” dediği aktarılıyordu³⁶¹. 22 Mart 1980 tarihli “Bir kurtarma gemisiyle bir denizaltı ve 4 tank çıkarma gemisi donanmaya katıldı” başlığı ile verilen haberde; söz konusu başlıktaki denizaltı ve gemilerin Gölçük’te donanmaya katılması için düzenlenen törene Birincioğlu’nun, Genelkurmay Başkanı Evren’le katıldığı bildiriliyordu³⁶². Cumhuriyet gazetesinin ve Milliyet gazetesinin 4 Nisan 1980 tarihli “Plan Komisyonu’nda sıkı yönetim tasarısı görüşülürken

---

³⁵⁷ Cumhuriyet gazetesi, 22 Şubat 1980, s. 9.

³⁵⁸ Milliyet gazetesi, 25 Şubat 1980, s. 6.

³⁵⁹ Cumhuriyet gazetesi, 27 Şubat 1980, s. 1, 4.

³⁶⁰ Milliyet gazetesi, 27 Şubat 1980, s. 1, 7.

³⁶¹ Milliyet gazetesi, 20 Mart 1980, s. 6.

³⁶² Milliyet gazetesi, 22 Mart 1980, s. 1, 10.

tartışma çıktı” başlığıyla verilen haberlerinde; 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu’nda değişiklik yapılmasını öngören tasarının görüşmesine, önceki gün Meclis Plan Komisyonu’nda görüşülürken Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, “Tasarı Ecevit Hükümeti zamanında hazırlanmıştır. Tasarının siyasi bir yönü yoktur. Komutanlar uygulamada görülen aksaklıkları gidermek amacıyla böyle bir teklifte bulunmuşlardır.” dediği söyleniyordu. Haberin devamında; tasarısının birinci maddesi görüşülürken, hükümet ile komisyon üyeleri arasında tartışma çıktığı belirtilerek birinci maddede yer alan “dağıtım maksadıyla bulundurulması veya taşınması” cümlesinin büyük yanlışlıklara yol açacağını öne sürdüğü söylenen CHP’lilere karşılık Birincioğlu’nun, tasarının komutanlarca teklif edildiğini açıkladığı ve tasarıdaki cümlenin aynen kalmasını istediği paylaşılıyordu³⁶³.

Milliyet gazetesinin 3 Mayıs 1980 tarihli “Askeri personele zam tasarısına bazı AP ve CHP’liler karşı çıktı” başlığıyla verilen haberinde; Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin brüt maaşlarının %20’si ile %55’i arasında değişen oranlarda net zam görmesine ilişkin hükümet tasarısının Millet Meclis’i Plan Komisyonunda, AP ve CHP’li Milletvekilleriince ortaklaşa eleştirildiği söyleniyordu. Tasarının tümü üzerindeki eleştirileri yanıtladığı söylenen Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, “Gelir Vergisi Yasası’na göre teşvik amacıyla verilen ikramiyelerin vergiden muaf olduğu, bu nedenle tasarıda getirilen tazminatın vergi dışı tutulabileceğini savunduğu, gerekçenin eksik ve yanlış olmadığını, teknik personelin halen muharip personele göre fazla para aldığını” örneklerle belirten Birincioğlu’nun şöyle söylediği aktarılıyordu:

Sıkı yönetimde çalışan hakimler ağır bir yük altındadır. Bu doğrudur. Fakat biz Askeri Personel Yasasını tümüyle ele almak istiyorduk. Buna imkân bulamadık. Ben tasarının hemen görüşülmesini ve kabul edilmesini istiyorum. Ayrıca biz tasarımı tüm rütbeler için %20 zam şeklinde hazırlamıştık. %55’e kadar zam oranını çıkaran Milli Savunma Komisyonu’dur. Bunu kaldırmak istiyorsanız ben karşı değilim.

Aynı tarihli gazetenin “Tanzanya Genelkurmay Başkanı Ankara’ya geldi” başlığıyla verilen bir başka haberine göre; Tanzanya Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Kubeyru’nun, resmi ziyaretlerde ve askeri kuruluşlarda incelemelerde bulunmak amacıyla Ankara’ya geldiği, Milli Savunma Bakanı Birincioğlu tarafından kabul edildiği ve bir süre görüştükleri bildiriliyordu³⁶⁴. 4 Mayıs 1980 tarihli “Demirel, Evren’le 2 saat görüştü” başlığı ile verilen haberde; Başbakan Demirel’in Genelkurmay Başkanı Org. Evren ile önceki gün 2 saat görüştüğü, görüşmede Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, Dışişleri Bakanı Erkmen’in ve Genelkurmay İkinci Başkanı Org. Haydar Saltuk’un da bulunduğu belirtiliyordu³⁶⁵. 6 Mayıs 1980 tarihli “NATO Savunma Planlama Komitesi toplantısında İran’daki gelişme ele alınacak” başlığı ile verilen haberde; Brüksel’de 12 Mayıs tarihinde başlayacak ve 16 Mayıs’a kadar sürecek olan NATO Savunma Planlama Komitesi

³⁶³ Cumhuriyet gazetesi, 4 Nisan 1980, s. 1, 9; Milliyet gazetesi, 4 Nisan 1980, s. 10.

³⁶⁴ Milliyet gazetesi, 3 Mayıs 1980, s. 10.

³⁶⁵ Milliyet gazetesi, 4 Mayıs 1980, s. 7.

toplantısına Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun ve Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren'in de katılacağı bildiriliyordu³⁶⁶. Cumhuriyet gazetesinin 11 Mayıs 1980 tarihli "Savunma Bakanı Birincioğlu: Türkiye her meselede NATO'nun yanında yer almaya devam edecek" başlığı ile verilen haberinde; NATO Avrupa Grubu ve Savunma Bakanları toplantısına katılması üzere, önceki gece Brüksel'e gittiği söylenen Türk Savunma Bakanı Birincioğlu'nun havaalanında verdiği demeçte: "NATO'yu ilgilendirecek her meselede Türkiye, NATO'nun yanında yer almaya devam edecektir. Hiçbir zaman taviz vermeyecektir. Ancak bugün payına düşen yükümlülüklerden daha fazlasını da üstlenmeyecektir." dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, Türkiye'nin bölgesindeki değişiklikler karşısında dikkatli hareket etmek zorunda bulunduğu ve "İran'la olan ilişkilerimizin önemi ortadır. Ayrıca Türkiye Müslüman bir ülke olması nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Fakat bunların dışında NATO'nun yanında yer almaya devam edecektir. Türkiye NATO'ya inanmış bir ülkedir." dediği de paylaşılıyordu. Haberde son olarak; Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun, Brüksel'de Federal Almanya Savunma Bakanı Hans Appel ile de ikili bir görüşme yapacağı ve askeri yardım konusunda var olan gecikmelerin giderilmesi için Alman meslektaşından istekte bulunacağı bildiriliyordu³⁶⁷. Aynı konuya dair aynı tarihli Milliyet gazetesinde verilen haberde; Birincioğlu'nun, Atina'nın NATO askeri kanadına geri dönüş çalışmalarına ilişkin bir soruya ise şöyle cevap verdiği belirtiliyordu: "Bu konuda görüşülebilir. Ancak Türkiye'nin bu konuda söyleyeceği yeni bir şey yoktur."³⁶⁸.

Milliyet gazetesinin 13 Mayıs 1980 tarihli "NATO toplantıları başladı" başlığı ile verilen haberinde; NATO'nun ilkbahar toplantılarının savunma bakanları düzeyindeki ilk toplantısının önceki Brüksel'de yapıldığı söyleniyordu. Haberde devamında; Birincioğlu'nun toplantıda yaptığı konuşmada, özellikle boğazların önemine dikkat çektiği ve Türkiye'nin güçlendirilmesinin NATO'nun lehine olacağını savunduğu belirtiliyordu³⁶⁹. 14 Mayıs 1980 tarihli "NATO Savunma Bakanları toplandı" başlığı ile verilen haberde; önceki gün başlayan NATO Savunma Bakanları geleneksel ilkbahar toplantılarında, Türk Savunma Bakanı Birincioğlu'nun, Konsey'de Türkiye'nin hem ekonomik hem de savunması için gereken kaynakların yetersizliğine dikkat çektiği ve "Biz kendimizi %3'lük savunma gideri artırmasıyla bağlayamayız. Batılı müttefiklerimizin yardımları yeterli oranda olmamaktadır." dediği paylaşılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu'nun, Türkiye'nin elinden geleni yapmakla yetineceğini belirtmekle yetindiği ve yardımın somut şekilde gerçekleşmesi için Ankara'nın defalarca yaptığı çağrıyla yinelediği bildiriliyordu. Haberde son olarak ise Birincioğlu'nun, Alman Savunma Bakanı Appel ile de ikili bir görüşme yapacağı söyleniyordu³⁷⁰.

---

³⁶⁶ Milliyet gazetesi, 6 Mayıs 1980, s. 7.

³⁶⁷ Cumhuriyet gazetesi, 11 Mayıs 1980, s. 3.

³⁶⁸ Milliyet gazetesi, 11 Mayıs 1980, s. 1, 7.

³⁶⁹ Milliyet gazetesi, 13 Mayıs 1980, s. 6.

³⁷⁰ Milliyet gazetesi, 14 Mayıs 1980, s. 6.

15 Mayıs 1980 tarihli “Birincioğlu: Zengin zümrenin suiistimalini önlemek için yurt dışındaki iş sahiplerini bedelli askerlik dışında bıraktık” başlığı ile verilen haberde; Birincioğlu’nun, suiistimallerden çekinerek yurt dışındaki çalışan Türk doktor, mühendis ve serbest meslek sahiplerinin bedelli askerlik yasasından yararlanmalarının söz konusu olmadığını belirttiği ve “Böyle bir madde koysaydık Türkiye’deki zengin zümrenin çeşitli yollarla yurt dışında işyeri açıp veya o yolla oturma belgesi elde edip kısa süreli askerlikten yararlanmaya kalkışacaklarını düşündük.” dediği aktarılıyordu. Haberin devamında; NATO Savunma Planlama Komitesi toplantısına katılmak üzere Brüksel’de bulunduğu ifade edilen Birincioğlu’nun “Türk Silahlı Kuvvetleri’nde doktor ve uzman mühendis eksikliği olduğunu, bu neden bu meslek grubundaki yurt dışında çalışan Türklerin askerliklerini normal süreleriyle yapacaklarını” söylediği bildiriliyordu³⁷¹. Milliyet gazetesinin aynı tarihli “Tasarlanan ek yardım yarı indiriliyor” başlığıyla verilen bir başka haberinde; Almanya’nın, Türkiye’ye yapmayı planladığı 1 milyar 200 milyon marklık “ivedi ek askeri yardım”ın, yaklaşık yarı yarıya indirilmiş olması üzerine Brüksel’de NATO toplantılarına katılan Türk Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, bu konuda Alman Savunma ve Dışişleri Bakanlarıyla görüşerek bir çözüm yolu aradığı ve “yardımın kısılmaması” için çağrıda bulunduğu belirtiliyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun bu yardımın yarıya indirilmesi haberini doğruladığı ve Alman meslektaşlarıyla yaptığı görüşmeyi şöyle anlattığı bildiriliyordu: “Yardıma beklediğimiz düzeyden aşağı tutulması durumunda NATO’ya katkılarımızın yerine getirilmesinde çok güçlük çekeceğimizi belirttim ve ek yardımın arttırılması için yardımlarını istedim. Apel de bunu yapmayı kabul etti.”³⁷².

21 Mayıs 1980 tarihli “Tümgeneral Demirbağ, silahlı saldırıda hafif yaralandı” başlığı ile verilen haberde; Tuzla Piyade Okulu Komutanı Tümgeneral Sabri Demirbağ’ın önceki gün silahlı saldırıda yaralandığı, aynı saldırıda olay yerinden geçmekte olan emekli Yarbay İzzet Özveren’in de rastlantı sonucu yaralandığı bunun üzerine Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, Hardarpaşa Askeri Hastanesi’ne giderek, Demirbağ ile Özveren’i ziyaret ettiği ve “geçmiş olsun” dileklerinde bulunduğu paylaşıyordu. Haberin devamında, Birincioğlu’nun basına verdiği demeçte: “Bu saldırı, Türk Silahlı Kuvvetleri’ne yönelik görülüyorsa da Türk Silahlı Kuvvetleri vatani korumak ve kollamakla görevlidir. Asıl güç bu olduğu için hedef devleti yıkmaktır. Ana amaç budur. Bu tür hareketlerin şimdiye kadar masum hareketler, ekonomik, sosyal nedenlere dayandığı şeklindeki tezlerin bir kez daha çürüdüğünü açıklıkla ortaya koyuyor. Umarım ki bu gibi olaylardan birçokları ders almalıdır ve de bu son olmalıdır.”³⁷³ dediği belirtiliyordu. 12 Temmuz 1980 tarihli “Birincioğlu: Fatsa’da 2 astsubayın kaçırıldığı yolundaki iddialar tahkik ediliyor” başlığı ile verilen haberde; Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, Fatsa’da 2 astsubayın kaçırıldığı iddiaları için “Hala tahkik ediliyor, bu konuda kesin bir şey söylemeyeceğim.” dediği aktarılıyordu. Çorum’un sıkıyönetim kapsamına alınması konusunda bir çalışma yapılmayacağını belirten Birincioğlu’nun “Sıkıyönetimin

³⁷¹ Milliyet gazetesi, 15 Mayıs 1980, s. 6.

³⁷² Milliyet gazetesi, 15 Mayıs 1980, s. 7.

³⁷³ Milliyet gazetesi, 21 Mayıs 1980, s. 10.

aleyhinde bulunan bir ana muhalefet partisi liderinin böyle bir hadise karşısında sıkıyönetimi hükümete tavsiye etmesi hayretimize mucip olmuştur. Biz de beyana şaşıktık.” şeklinde açıklamalarda bulunduğu ifade ediliyordu³⁷⁴.

Cumhuriyet gazetesinin 17 Ağustos 1980 tarihli “Birincioğlu: Sıkıyönetim yasasındaki değişiklikte ısrarlıyız” başlığı ile verilen haberinde; Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, “1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununda getirdiğimiz değişikliklerin aynen benimsenmesi günün şartları bakımından gereklidir.” dediği paylaşılıyordu. Haberin devamında; Birincioğlu’nun yaptığı açıklamalarda, 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasasındaki değişiklik tasarısının sıkıyönetim koordinasyon toplantılarında belirlenen ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak hazırlandığını belirttiği ve şunları söylediği aktarılıyordu: “Partiler arası Komisyonda, CHP’nin müzakeresiz reddettiği değişiklik tasarısının dört maddesinin aynen benimsenmesi konusunda hükümet ısrarlıdır. Askeri savcılar ve askeri yargıçlar ile bunların yardımcılarını atayacak kurulun sayısının artırılması ve Genelkurmayın bu konudaki görüşünün alınması bugüne kadar uygulamada görülen aksaklıkları giderilecektir.”³⁷⁵.

1.4.19. 12 Eylül 1980 Darbesi Öncesi, Birincioğlu’nun Yaşadıklarına İlişkin Yazı Dizileri

Milliyet gazetesinin 28 Mart 1984 tarihli yayınında, Emin Çölaşan’ın yazdığı, “12 Eylül Özal Ekonomisinin Perde Arkası” adlı kitabın bir özeti yayınlanmıştı. Bu özette; 11 Eylül saat 16:00 sularında Başbakan Demirel’in çağrısı üzerine Çankaya’daki Başbakanlık konutuna Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun gittiği ve Demirel’in, Birincioğlu’na “Askerlerde ne gibi belirtiler olduğunu” sorduğu ancak Birincioğlu’nun bu sorulara açık bir cevap vermediği belirtiliyordu³⁷⁶. Yine aynı gazetenin 29 Mart 1984 tarihli yayınında, Emin Çölaşan’ın aynı kitabına dair verilen özetinde; 11 Eylül’ün gecesi 00:00’da Milli Savunma Bakanı Birincioğlu’nun, Demirel’in evine gittiği ve durum muhakemesi yaptıkları, Birincioğlu’nun Demirel’in yanındaiken Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarı Org. Celal Bulutlar ile bir telefon görüşmesi yapmak istediği, müsteşarın makamında olduğu halde Bakanın telefonunu açmadığı, Bulutlar paşanın telefona çıkmamasını üzerine Demirel, Birincioğlu ve yanındakilerin “Bu iş bitmiş... Hayırlı olsun bakalım...” dediği aktarılıyordu³⁷⁷.

Milliyet gazetesinin 15 Eylül 1988 tarihli yayınında, “12 Eylül 1980” başlığı ile yazar Ahmet Karaman’ın, dizi şeklindeki, Demirel ile yapılan röportajı yayınlanmıştı. Bu röportaja göre: Demirel’in; darbeden haberdar olduklarını fakat gün ve saat olarak bilmediklerini, Bakanların hepsinin bir müdahaleyi beklediğini, içlerinde kimilerinin de bunu tasvip ettiğini söylediği belirtiliyordu. Demirel’in, Karaman’ın yönelttiği “Bu Bakanlardan biri Milli Savunma Bakanı Birincioğlu mu?” soruna “Evet, zannederim. Zaten beklenen bir olaydı. Günde 20 kişi ölüyordu. Ama

³⁷⁴ Milliyet gazetesi, 12 Temmuz 1980, s. 6.

³⁷⁵ Cumhuriyet gazetesi, 17 Ağustos 1980, s. 6.

³⁷⁶ Milliyet gazetesi, 28 Mart 1984, s. 9.

³⁷⁷ Milliyet gazetesi, 29 Mart 1984, s. 9.

zamanını bilmiyorlardı.” diye cevap verdiği paylaşıyordu³⁷⁸. Milliyet gazetesinin 8 Ağustos 1988 tarihli yayınında “Demirel 12 Eylül’ü anlatıyor” başlığıyla, Fikret Bila’nın Demirel’le yaptığı röportaj verilmişti. Bu röportajda Demirel’in Birinciöğlü’na ilişkin şunları söylediği aktarılıyordu:

(...) 11 Eylül Sabahı Milli Savunma Bakanı Birinciöğlü’nu çağırđım ve ona sağdan soldan bana telefonlar geldi. Birtakım kıpırdanmalar var. Git bak bakalım o tarafta ne var? Saat 11’e doğru, meselenin rengi ortaya çıktı. Milli Savunma Bakanı Birinciöğlü Bey geldi. İhsan Bey bana demişti ki: Milli Savunmada bir şey yok, her şey normal. Sonra buradan Milli Savunmaya telefon etti. Bir generalle konuştu. O general dedi ki: Efendim, buradaki durum değişik, yani, burada birtakım işler var.³⁷⁹ (...)

30 Ekim 1990 tarihli Milliyet gazetesinde “Kenan Evren’in Anıları” adlı başlıkla yayınlanan yazı dizisinde Kenan Evren’in anıları paylaşılıyordu. Bu anılarda Birinciöğlü’nun da adı geçiyordu. Yazı dizisinin bu kısmında Birinciöğlü’nun adı şu şekilde geçiyordu:

(...) 2 Ocak 1980’de Cumhurbaşkanı, Başbakan Demirel ve Ecevit’i beraber çağırılmış ve mektubu kendilerine vermiş. (...)

(...) Demirel mektubun muhatabı olarak kendisi kabul etmiş ve bundan dolayı da hemen Milli Savunma Bakanı Birinciöğlü’nu çağırarak mektuptan duyduğu üzüntüyü, hatta istifayı düşündüğünü söylemiş. Birinciöğlü, saat 15.00’te bana gelerek Başbakan Demirel’in, kendisine söylediklerini aktardı. Birinciöğlü da çok üzüntülü idi. Kendisine “mektubun hükümete verilmediğini, bunu okuyan herkesin böyle olduğunu rahatlıkla anlayacağını, binaenaleyh hükümetten çekilmeyi gerektirecek bir durum olmadığını, eğer bizim istediğimiz gerçekleşirse daha rahat iş yapabileceğini, üzüntü yerine sevinilmesi gerektiğini” söyleyince, o halde bunu Başbakan’a da söylememin uygun olacağını ifade etti.³⁸⁰ (...)

Aynı yazı dizisinin 3 Kasım 1990 yayınlanan kısmında ise Birinciöğlü’nun adı şöyle geçiyordu: 6 Nisan 1980’de Cumhurbaşkanı Korutürk’ün görev süresinin sona erecek olmasından dolayı yaşanan yeni Cumhurbaşkanı belirleme krizi sürecinde Genelkurmay Başkanı olan Evren’in, 31 Mart 1980’de Milli Savunma Bakanı Birinciöğlü ile görüştüğu ve ona “Bu işin hafife alınmaması gerekir. Bir an evvel Cumhurbaşkanlığı meselesinin halinde büyük yarar vardır. Biz Meclis Başkanı Cahit Karakaş’ı Cumhurbaşkanlığı makamı için uygun görüyoruz. Partizan bir kişi değildir. Mesela onun üzerinde anlaşma sağlanabilir mi, bilmem?” dediğı, Birinciöğlü’nun da bu sözlerle karşılık olarak “Cahit Karakaş için Adalet Partisi’nden de bir hayli parlamenterin oy verebileceğı inancındayım fakat Demirel bugüne kadar bir görüş ortaya koymadı.” cevabını verdiğı aktarılıyordu³⁸¹. Son olarak yazı dizisinin 4 Kasım 1990’da verilen kısmında Birinciöğlü’ndan şöyle bahsediliyordu:

(...) 12 Eylül 1980 sürecine giderken, yurt dışında her gün 15-20 vatandaşın hayatını kaybederken, gece gündüz çalışması gereken parlamento bir aydır görev yapmıyor yalnızca Cumhurbaşkanı seçim turları ile gününü gün ediyordu. Bu durumdan birçok milletvekili de

³⁷⁸ Milliyet Gazetesi, 15 Eylül 1988, s. 9.

³⁷⁹ Milliyet gazetesi, 8 Ağustos 1988, s. 8.

³⁸⁰ Milliyet gazetesi, 30 Ekim 1990, s. 9; Anılarında Birinciöğlü’ndan bahsettiğı yerler için bkz., Kenan Evren, **Kenan Evren’in Anıları**, C. 1, Milliyet Yayınları, 1990, s. 297, 341, 343, 355-356, 411, 427-428, 431,

³⁸¹ Milliyet gazetesi, 3 Kasım 1990, s. 1, 9.

şikayetçi ve tedirgindi. Bunlardan bir tanesi de Milli Savunma Bakanı Birincioğlu idi. Zaman zaman bana geliyor, Cumhurbaşkanı seçimi konusunda Demirel'in takındığı tavırdan şikâyet ediyordu. Böyle bir konuşmamız 24 Nisan 1980'de cereyan etti. Kendisine aynen şunları söyledim: “Herkesin ve tabii bu arada Silahlı Kuvvetlerin de bir sabır noktası vardır. Bu işin bu şekilde ilanihaye beklemeye tahammülü yoktur. Eğer böyle devam ederse ya alttan gelen tazyiklere dayanamayarak bu sele katılmak zorunda kalırız veya bizi bir kenara iterler. Binaenaleyh bir an evvel Cumhurbaşkanlığı meselesi halledilmelidir. Bunu Başbakan'a anlatınız.” A. İhsan Birincioğlu, Başbakan'la bugün gidip konuşacağını söyledi. (...)

(...) 5 Mayıs 1980 günü Milli Savunma Bakanı A. İhsan Birincioğlu ile bir araya geldik. Kendisine yine Cumhurbaşkanlığı seçimi konusunu açtım: “Bu iş halledilmedikçe Meclis'in hiçbir işe el atacağı yok. Cumhurbaşkanlığı makamı bu kadar hafife alınmaz. Hem millete ve hem de dünyaya rezil oluyoruz. Başbakan'a söylemeniz de bu mesele artık halledilse zira Silahlı Kuvvetler olarak biz de endişe duyuyoruz.” dedim. Birincioğlu, bu hususu müteaddit defalar Başbakan'a söylediğini, bu akşam Başbakan'ın benimle bu konuyu konuşacağını söyledi. (...) ³⁸²

8 Şubat 2000 tarihli, gazeteci Cüneyt Arcayürek'in Evren'le yaptığı röportajda ise Evren Birincioğlu'na dair şunları söylüyordu: “Aramızda kalsın... Demirel Hükümetinin Milli Savunma Bakanı Birincioğlu ile de Süleyman Bey'e haber gönderdim, ‘Güvenoyu istesin, düşürecekler, istifaya etsin’ diye. Birincioğlu Süleyman Bey'e gitti ve konuşup geldi. ‘Yanaşmıyor’ dedi.” ³⁸³

---

³⁸² **Milliyet gazetesi**, 4 Kasım 1990, s. 1, 9.

³⁸³ **Milliyet gazetesi**, 8 Şubat 2000. s. 15.

İKİNCİ BÖLÜM

2. AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU'NUN, TBMM FAALİYETLERİ

Birincioğlu'nun, milletvekili olarak görev yaptığı Meclis'in XIII. Döneminde (1965-1969), yalnızca iki kanun teklifinde bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar; memur ve hizmetlilere avans vermek suretiyle ödeme yapılmasını öngören kanun teklifiyle, Çiftçiyi Topraklandırma Kanununda yapılacak düzenlemeyle ilgili kanun teklifi olmuştur. Birincioğlu'nun yine milletvekili olarak faaliyet gösterdiği Meclis'in XIV. Döneminde (1969-1973), adına verilen iki izin tezkeresinden başka bir ize rastlanmamıştır.

Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı sırada kendisine yöneltilmiş toplam on altı yazılı soruya cevap vermiştir. Birincioğlu'na yöneltilen sorular ve verilen cevaplarda bahsi geçen konular genellikle; Gümrük ve Tekel Bakanlığı tarafından istihdam edilen personele görev yolluğu verilmesi, tütün piyasasının açılma tarihi ve piyasa fiyatının belirlenmesi, tütün mahsulünün değerlendirilmesi ve geliştirilmesi yönünde yapılacak çalışmalar, tütün üretici ve işçilerinin hangi kurumlarca nasıl desteklendiği, tütün ihracatı ve ithalatında atılan adımlar, şaraplık ve kuru üzüm üretiminin desteklenmesi için yapılan çalışmalar, bira ve şarap üretim fabrikalarının çalıştırılması ve tadilatları için yapılan destekleme faaliyetleri, gümrükte yolcuların getirdiği eşya ve malların yurt içine alımı ve kaçakçılıkla mücadele konusunda yapılan çalışmalar şeklinde olmuştur. Birincioğlu ayrıca bu dönemde, on üç demeç vermiştir. Demeçlerinde ana hatlarıyla şu konulara değinmiştir: Gümrük ve Teşkilat Kanununun çıkarılması ve bu kanunun kamuya ve bakanlığa sağlayacağı faydalara, bakanlığın yüklenmiş olduğu sorumluluklar ve bu sorumlukları yerine getirmek için yapılan çalışmalara, gümrüklerde eşya ve malların yurt içine alınması için yapılan uygulamalara, Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu ile Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri Kanununun çıkarılması için yapılan girişimlere, çay ve tütün mahsulünün üretiminden iç ve dış pazarda satışına değin bakanlığın gösterdiği faaliyetlere ve iç sanayinde yapılan çalışmalara değinmiştir.

Bununla birlikte Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı dönemde iki önerge vermiştir. Bunlardan biri "Gümrük Kanunu" ile ilgiliyken diğeri ise "1528 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı" hakkında olmuştur. Bu dönemde Birincioğlu adına, yurt dışına göreve gidecek olmasından dolayı ve yerine vekillik edecek kişiyi tayin etmek için bir tezkere verilmiştir. Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı sırada, Bakanlar Kurulu üyesi olarak 522 kararnamenin altına imza atmıştır. Birincioğlu'nun Meclis'te, Senatör olarak bulunduğu dönemde, adına verilen beş "izin tezkeresinden" başka bir ize rastlanmıştır.

Birincioğlu, Millî Savunma Bakanı olduğu dönemde ise iki yazılı soruya cevap vermiştir. Bu sorulardan biri, Millî Savunma Bakanlığı'nın, 1975-1979 yıllarında satın aldığı ve ihalesini gerçekleştirdiği işlerin detaylarının açıklanmasıyla ilgiliydi diğeri ise 1978 Kahramanmaraş olayları hakkındaydı. Birincioğlu yine bu dönemde iki demeç vermiştir. Cumhuriyet Senatosu ve Meclis'te verdiği bu demeçler, Millî Savunma Bakanlığı 1980 Yılı Bütçe görüşmeleri dolayısıyla olmuştur. Ayrıca bu demeçlerde, 1980 yılı iç ve dış siyasetinde yaşanan gelişmeler nedeniyle bakanlığın üzerine düşen görevleri ve yapılan çalışmaları da ifade etmiştir. Birincioğlu'nun Millî Savunma Bakanlığı sırasında, yurt dışında NATO ile yapılacak toplantılara katılmak amacıyla yerine vekillik edecek kişileri tayin etmek için üç tezkere verilmiştir. Millî Savunma Bakanlığı yaptığı sırada, Bakanlar Kurulu üyesi olarak 543 kararnamesin altına imza atmıştır.

2.1. Yasama Faaliyetleri

Birincioğlu'nun, XIII. Dönem (1965-1969) Milletvekilliği sırasında sadece iki kanun teklifinde bulunduğu tespit edilmiştir. Bunların ilki; partidaşı olan Denizli Milletvekili Zafer Nihat Özel ile birlikte verdiği, “özel idare ve belediyelere kamu iktisadi teşebbüsleri memur ve hizmetlilerine avans suretiyle ödeme yapılması”na dair kanun teklifiydi³⁸⁴. Diğeri ise; yine bir başka partidaşı ve Tarım Komisyonu Başkanlığının da üyesi olan Gümüşhane Milletvekili Sabahattin Savacı ile birlikte verdiği, “4758 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanunun kamulaştırmaya ilişkin maddelerinin değiştirilmesi ve zirai gelişmeye yararlı bazı madde ve fıkraların ilavesine” dair kanun teklifi olmuştu³⁸⁵. Birincioğlu, Meclis'in XIV. Döneminde (1969-1973), II. ve III. Demirel Hükümetlerinde, Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı sırada Hükümetin 12 Mart 1971 Muhtırasıyla istifa etmesinden sonra 1973 seçimlerine dek milletvekili olarak Meclis'te bulunduğu süre içinde, adına verilen iki izin tezkeresinden başka bir ize rastlanmamıştır. Verilen izin tezkereleri ise; hastalığına binaen, 25.04.1972 tarihinden itibaren 58 gün izinli sayılması³⁸⁶ ve yine hastalığına binaen, 08.12.1972 tarihinden itibaren izinli sayılması şeklindeydi³⁸⁷.

Birincioğlu'nun, Milli Savunma Bakanı olana kadar Meclis'te Senatör olarak bulunduğu süre içinde, adına verilen beş tezkereden başka bir ize rastlanmamıştır. Bunlar sırasıyla;

- 1) Mazeretine binaen 08.03.1976 tarihinden itibaren 20 gün izinli sayılmasına dair tezkere³⁸⁸,
- 2) Mazeretine binaen 29.03.1976 tarihinden itibaren 20 gün izinli sayılmasına dair tezkere³⁸⁹,
- 3) Hastalığına binaen 04.05.1976 tarihinden itibaren 25 gün izinli sayılmasına dair tezkere,

³⁸⁴ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 2, Cilt: 17, Toplantı: 2, Birleşim 107 (25.05.1967), s. 361.

³⁸⁵ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 2, Cilt: 31, Toplantı: 4, Birleşim 36 (24.01.1969), s. 475.

³⁸⁶ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 25, Toplantı: 3, Birleşim 97 (02.06.1972), s. 5-6.

³⁸⁷ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 31, Toplantı: 4, Birleşim 32 (03.01.1973), s. 351.

³⁸⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 27, Toplantı: 15, Birleşim 43 (04.03.1976), s. 145.

³⁸⁹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 27, Toplantı: 15, Birleşim 50 (30.03.1976), s. 286.

- 4) Hastalığına binaen iki aydan fazla izinli olmasından dolayı tahsisatının verilmesine dair tezkere³⁹⁰,
- 5) Hastalığına binaen 16.11.1976 tarihinden itibaren 45 gün izinli sayılmasına dair tezkere³⁹¹ şeklindeydi.

2.2. Yürütme Faaliyetleri

2.2.1. Gümrük ve Tekel Bakanlığı Sırasındaki Faaliyetleri

2.2.1.1. Muhatap Olduğu Sorulara Verdiği Cevaplar

Birincioğlu'nun, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında tutanaklara bu yönde yansıyan ilk faaliyeti, CHP Ankara Milletvekili Osman Soğukpınar'ın, 10.11.1969 tarihinde Meclis Başkanlığına sunmuş olduğu soruya verdiği cevap olmuştur. Soğukpınar, sorduğu soruda öncelikle 4"/10195 sayılı Kararname" uyarınca istihdam edilenlerin "6245 sayılı Harcırah Kanunu" hükümleri uyarınca, tayin ve nakillerinde kendilerine "sürekli görev yolluğu verilmesi" gerektiğini hatırlatarak Birincioğlu'nun bakanlığında söz konusu Kararnameye göre istihdam edilen teknik personele özellikle de "inşaat kontrol yardımcılarını" yine söz konusu kanunun ön gördüğü, "sürekli görev yolluğu" verilmeyen personel olup olmadığını, eğer varsa kanun hükümleriyle çelişen bu uygulamanın nedenlerinin neler olduğunu ve bu uygulama ile mağdur duruma düşürülen personelin mağduriyetlerini gidermek için Bakanlıkça düşünülen bir tedbirin olup olmadığını³⁹² sormuştu. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 24.12.1969 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Birincioğlu verdiği cevapta özetle; söz konusu olan Kararnamede istihdam edilen teknik personelin tayinlerinde ve bir iş yerinden diğer bir iş yerine nakillerinde yatırım bölümünde daimî görev yolluğu ödeneği bulunmadığından daimî görev yolluğunun ödenmemekte olduğunu, 1964 ve daha sonraki Bütçe Kanunlarının yatırım harcamaları maddelerine konulan teknik personel geçici görev yolluğu maddesinden dolayı sadece "geçici görev yolluğu" ödendiğini belirtmişti. 1963 yılı ve daha önceki yıllara ait bütçenin yatırımla ilgili bölümüne konulan tahsisatta ayrıma gidilmediğinden sözü edilen personele 1963 mali yıl sonuna kadar daimi görev yolluğunun ödendiğini, 1964'ten beri ise Bütçe Kanunlarına konulan madde ile sadece teknik personelin tayin ve nakillerinde geçici görev yolluğunun ödenmeye başlandığını, kanun hükümleriyle çelişen bir durum olmadığını, personelin bu yönden mağduriyetinin giderilmesi için genel olarak yönetmelikten "muvakkat süre kaydı"nın kaldırılması ve "Bütçe Kanunu"na da daimi görev yolluğu maddesinin eklenmesinin lüzumlu görüldüğünü³⁹³ belirterek cevabını tamamlamıştı.

---

³⁹⁰ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 27, Toplantı: 15, Birleşim 59 (27.04.1976), s. 610.

³⁹¹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 29, Toplantı: 15, Birleşim 7 (18.11.1976), s. 126.

³⁹² Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969), s. 652.

³⁹³ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969), s. 653.

Birincioğlu'nun, bu yöndeki ikinci faaliyeti, CHP İzmir Milletvekili Hulusi Çakır'ın, 24.11.1969 tarihinde Meclis Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Çakır sorusunda; Ege tütün piyasasının ne zaman açılacağı, Anayasanın Devlete yüklemiş olduğu “ekicinin mahsullerinin değer pahasına satılabilesini sağlamak” için tütün mahsulünün değerlendirilmesi yönünden ne gibi tedbirlerin alınmasının düşünüldüğü³⁹⁴, sorularını yöneltmişti. Birincioğlu bu sorulara cevabını, 24.12.1969 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Birincioğlu verdiği cevapta; Ege tütün piyasasının her yıl genellikle Ocak ayı içerisinde açılmakta olduğunu ve bu ay içerisinde hangi gün açılacağı; denklemin ikmali, tespitlerin tamamen sona ermesi, tüccarın piyasaya girme hazırlıklarını tamamlamış bulunması, genel olarak para ve ambar imkanlarının hazır duruma getirilip getirilmediği gibi şartlara göre belirlendiğini, bu yıl da piyasanın aynı esaslar dairesinde ve kesin olarak Ocak ayı içerisinde açılacağını söylemişti. Birincioğlu'nun, Çakır'ın diğer sorusuna verdiği cevap ise bu yıl da Bakanlığın tütün üreticisinin emeğini değerlendirebilmesi ve mahsulünü yok pahasına satmaması için gerekli bütün tedbirleri aldığını ve Bakanlığın destekleme görevini sonuna kadar yapacağını ve ekiciyi hiçbir şekilde mağdur etmeyeceklerini³⁹⁵ belirterek cevabını tamamlamıştı.

Birincioğlu'nun bu yöndeki üçüncü faaliyeti, CHP Gaziantep Milletvekili Şinasi Çolakoğlu'nun, 01.12.1969'da, Millet Meclisi Başkanlığına sunmuş olduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Çolakoğlu sorusunda; Tekel Müdürlüklerince, Güney-Doğu Bölgesinde hangi illerden kaç ton taze şaraplık üzüm alındığını, satın alınan üzümlerin İl ve İlçeler Müdürlükleri itibarıyla adlandırılarak on yıllık miktarının ne olduğunun belirtilmesi, taze ve kuru üzüm alımında Tekel Müdürlüklerince İl ve İlçelerde tanınan kontenjanlarda hangi ölçülerin ve gerekçelerin ön görüldüğü, aynı İl ve İlçelerde İl ve İlçe adları da belirtilmek üzere Tekel konusu olan her çeşit maddenin satış gelirlerinin on yıllık miktarının ne olduğunu³⁹⁶, sormuştu. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 09.02.1970 tarihli Meclis toplantısında sunmuştu. Sunduğu cevapta; Tekel Genel Müdürlüğünce satın alınan kuru-yaş üzüm kontenjanlarının tespitinde, yaş üzümlerin alımı için ihtiyaç ve yerel fabrikaların boş kap durumu ile işletme imkanları göz önünde bulundurularak alım yapıldığını, kuru üzümler için ise yurt içinde önemli miktarları dikkate alınarak genel ihtiyaç dahilinde uygun görülen kontenjanların alım noktalarına dağıtıldığını ve bölgelerde de bu esasa dikkat edildiği şeklinde cevap verdikten sonra diğer sorular için oluşturulan cetveller tutanaklarda yayınlanmadığından, oluşturulan dosya ilişkisinde Çolakoğlu'na iletilmişti³⁹⁷.

Birincioğlu'nun bu yöndeki dördüncü faaliyeti, CHP Uşak Milletvekili Adil Turan'ın, 20.01.1970'te, Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Turan sorusunda; genel olarak, ekici tütünlerinin değer fiyatla satılması için ne gibi tedbirler alındığını,

³⁹⁴ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969), s. 655.

³⁹⁵ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969), s. 656.

³⁹⁶ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 2, Toplantı: 1, Birleşim 43 (09.02.1970), s. 995.

³⁹⁷ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 2, Toplantı: 1, Birleşim 43 (09.02.1970), s. 996.

gerçek tüccar ile tüccar kılığındaki vurguncuları birbirinden ayırmak için nasıl bir ölçüye sahip bulunulduğunu sormuştu³⁹⁸. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını 09.03.1970 tarihli Meclis Toplantısında sunmuştur. Birincioğlu soruya verdiği cevapta; öncelikle tütünün değerlendirmesinin, kalitesine, vasfına ve cinsine bağlı olduğunu ayrıca ihraç ürünü olan tütünün alım fiyatlarının ihraç fiyatlarıyla da ayarlanmasının gerekli olduğunu belirttikten sonra ekici tütünleri satış piyasalarında devletin satın alma imkanlarını azami oranda kullandığını söylemişti. Birincioğlu cevabına devamla tütün alım ve satımlarında meşru olmayan davranışlar için yaptırım eksikliğinden dolayı satıcı ve alıcının zararına neden olan sonuçlar dikkate alınarak, “1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu” ile bu konunun bir esasa bağlandığını belirtmişti. Birincioğlu, bu Kanunun 58. Maddesine göre tütün tüccarlarının Tekelce tescil edilerek belge sahibi olmalarının öngörülmesi yanında başka maddelerle de tütün ticaretini düzenleyici hükümlere yer verilerek, tütün alım-satımında meydana gelen aksaklıkların önüne geçildiğini³⁹⁹ söyleyerek cevabını tamamlamıştı.

Birincioğlu’nun bu yöndeki beşinci faaliyeti, CKMP Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız’ın, 29.01.1970 tarihinde, Millet Meclisi Başkanlığına sunmuş olduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Kapısız sorusunda; 26 Haziran 1966’da temeli atılan ve azami olarak Şubat 1969’da işletmeye açılacağı bizzat Başbakan tarafından da söylenen Yozgat Bira Fabrikasının bugüne kadar neden faaliyete geçmediğini, fabrikanın inşaatından ve montesinden sorumlu olan İngiliz Honding firmasının iflas ettiğinin söylendiği, bu durum karşısında çare olarak hükümetçe ne düşünüldüğünü, söz verilen zamanda fabrikanın faaliyete geçmemesine sebep olan sorumlular hakkında Bakan Birincioğlu tarafından bir işlem yapılmasının düşünüldüğü düşünülmediği, fabrikanın tam olarak ne zaman faaliyete geçeceği konusunda Birincioğlu’nun kesin bir açıklamada bulunup bulunamayacağı sorularını yöneltmişti. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 09.03.1970 tarihli Meclis toplantısında sunmuştu. Birincioğlu sunduğu cevapta; Yozgat Bira Fabrikasının makine ve montaj işini yapan Williams firmasının makinelerin takriben %95’ini, Türkiye’ye getirmiş olduğunu ve makinelerin takriben %20-25’inin montajını yapmakta iken işi terk ettiğini belirtmişti. Birincioğlu bunun üzerine durum tespiti yapmak üzere Londra’ya bir heyet gönderildiğini, bu heyetin, işi tamamlamayı teklif eden firma ile görüşme yaptığı ve firma yetkililerinin gerekli tetkiklerde bulunmak için Yozgat’a gittiklerini söylemişti. Bundan sonra Birincioğlu, söz konusu işi tamamlayacak ikinci firma ile yapılacak anlaşma sonrası yeni bir iş programı hazırlanacağını, daha önceki firmanın iflas ettiği için işi yarım bıraktığını, fabrikanın tam olarak ne zaman faaliyete geçeceğini kestirmenin mümkün olmadığını fakat 1971 yılı başında işletmeye alınması için gayret sarf edildiğini⁴⁰⁰ belirterek cevabını tamamlamıştı.

³⁹⁸ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 3, Toplantı: 1, Birleşim 53 (09.03.1970), s. 421-422.

³⁹⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 3, Toplantı: 1, Birleşim 53 (09.03.1970), s. 422.

⁴⁰⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 3, Toplantı: 1, Birleşim 53 (09.03.1970), s. 426.

Birincioğlu'nun bu yöndeki altıncı faaliyeti, YTP Diyarbakır Milletvekili Nafiz Yıldırım'ın, 20.01.1970 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Yıldırım sorusuna geçmeden önce, son günlerde TRT yöneticileri ve mensupları hakkında basında yer alan bazı haberlerde TRT'de bir takım kanunsuz ve sorumsuz davranışların bulunduğunu belirterek; Dışişleri Bakanlığı'nın TRT ile işbirliği neticesinde TRT Radyoları ses ve söz sanatkarlarından "Ortadoğu ülkelerini" ziyaret eden "30 kişinin" yurda dönüşlerinde beraberlerinde getirdikleri "165 parça eşyanın" bir kısmı üzerinde "gümrükçe el konulduğu iddiası" olduğunu bu iddianın nedeninin ne olduğunu⁴⁰¹ sorarak sorusunu tamamlamıştı. Birincioğlu bu soruya verdiği yazılı cevapta, liste halinde söz konusu eşyaların sahiplerini ve durumlarını belirtmişti. Öncelikle listede parantez içinde eşyaların durumlarını belirten ifadeleri açıklayan Birincioğlu, "ithal edildi" ibaresi bulunanların "Türk Parasının Kıymetini Koruma Mevzuatına" uygun olarak vergisinin ödenmek kaydıyla ithal edilenleri, "yurtdışı edildi" ibaresi bulunanların sahibinin ithal etmekten vazgeçmesi sebebiyle yurtdışına gönderilenleri, "ambarda" ibaresi bulunanların da ithal ve yurtdışı edilmek üzere bekletilenleri ifade ettiğini belirttikten sonra söz konusu eşyaların sahibini, içeriğini, miktarını ve durumunu gösteren listeyi sunmuştu⁴⁰².

Birincioğlu'nun bu yöndeki yedinci faaliyeti, CHP Sinop Milletvekili Tevfik Fikret Övet'in, 19.03.1970'te, Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Övet sorusunda; Tekel'in elinde kaç şarap fabrikası olduğunu ve bunların yıllık üretim kapasitelerinin ne kadar olduğunu, Çanakkale ilinin Bozcaada ilçesinde Zeynel Gündoğdu adında bir şahsa ait olan şarap fabrikasının Tekel Genel Müdürlüğünce satın alınacağını doğru olup olmadığını, fabrika eğer satın alınacaksa hangi gerekçeyle satın alınacağını, son güven oylamasında Demirel Hükümetine olumlu oy veren beş Birlik Partili milletvekili ile Zeynel Gündoğdu arasındaki ilişkinin fabrikanın satın alınması ile bir ilgisinin olup olmadığı⁴⁰³ sorularını yöneltmişti. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 24.04.1970 tarihli Meclis toplantısında sunmuştu. Sunduğu cevapta; Tekel Genel Müdürlüğü'nün elinde halen faaliyette olan 14 şarap tesisi olduğunu bunların üretme kapasitesinin yıllık 20 milyon litre olduğunu, adı geçen fabrika, Tekel İdaresi tarafından fabrikanın satın alınmasını talep etmişse de yapılan incelemeler sonucu satın alınmasının uygun olmayacağı bildirildiğini belirtmişti. Ayrıca Zeynel Gündoğdu adında bir şahsın da herhangi bir başvurusuna rastlanmadığını⁴⁰⁴ belirten Birincioğlu, bu şekilde cevabını tamamlamıştı.

Birincioğlu'nun bu yöndeki sekizinci faaliyeti, CHP Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, 03.04.1970'te, Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Güley sorusunda; 1969'da Ordu'da 60 tondan fazla çay üretildiği için çay plantasyonuna 1000 dekarlık yeni bir kontenjan tanınması ihtiyacının olduğunu belirterek Birincioğlu ve Bakanlığı'nın bu hususta bir

⁴⁰¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 63 (01.04.1970), s. 77.

⁴⁰² Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 63 (01.04.1970), s. 77-78.

⁴⁰³ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 73 (24.04.1970), s. 494.

⁴⁰⁴ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 73 (24.04.1970), s. 494-495.

girişimde bulunmayı düşünüp düşünmediğini, çay alım yerlerinin üreticiye yakın yerlerde açılması gerektiğinden bahisle bu konuda ne gibi tedbirler alınması öngörüldüğünü, Ünye Tekel Memurluğunun, ilçenin ihtiyacı ile orantılı olmadığından bu memurluğun müdürlük biçiminde geliştirilmesinin düşünülüp düşünülmendiği şeklinde sorusunu tamamlamıştı. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 22.05.1970 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Birincioğlu cevabında; çay sahalarının genişletilmesi meselesiyle Tarım Bakanlığının ilgilendiğini, yaş çay alım yerlerinin öteki bölgelerdeki gibi üretim alanlarına yakın olduğunu ve bu konuda Tekel elemanları tarafından çay ekicisine gerekli ilgi ve kolaylığın gösterildiğini, sorudaki söz konusu memurluğun iş ve satış hacminin müdürlük seviyesine çıkarılacak durumda olmadığını⁴⁰⁵ belirterek cevabını noktalamıştı.

Birincioğlu'nun bu yöndeki dokuzuncu faaliyeti, Cumhuriyet Senatosu'nun AP Trabzon Üyesi Ömer Hocaoglu'nun, 10.04.1970 tarihli sorusuna, verdiği cevap olmuştur⁴⁰⁶. Hocaoglu sorusunda; son 6 ay içinde Ali Demirel veya oğlu yahut kardeşleri adına otomobil ithal edilip edilmediğinin incelenerek Bakan Birincioğlu tarafından cevaplanmasını istemişti. Birincioğlu bu soruya verdiği cevapta; yaptıkları incelemeler sonucu, son 6 ay içinde Ali Demirel veya oğlu yahut kardeşleri adına otomobil ithal edilmediğini belirtmişti⁴⁰⁷.

Birincioğlu'nun bu yöndeki onuncu faaliyeti, CHP Uşak Milletvekili Adil Turan'ın, 03.08.1969 tarihinde Meclis Başkanlığı'na sunduğu soruya, verdiği yazılı cevap olmuştur. Turan sorusunda; Uşak'a bağlı Karahallı ve Ulubey ilçelerinde bol miktarda beyaz-siyah çekirdekli-çekirdeksiz üzüm yetiştiren üreticilerin üzümlerini gerek yaş olarak gerekse kuru olarak değerlendiremediklerini ve çok ucuza sattıklarını, söz konusu bu ilçelerde "Üzüm Alım Şubesi" ne ihtiyaç olduğunu belirterek, Birincioğlu'nun bu yönde herhangi bir girişimde bulunup bulunmayacağını sormuştu. Birincioğlu bu soruya verdiği yazılı cevapta; yaş üzüm alımlarının, üzümlerin uzak mesafelere nakli esnasında sırasını bozarak fermante olacağını ve dolayısıyla şarap imalinde elverişli olmaktan çıkacağını ancak şarap fabrikalarının hinterlandı ve civar bölgelerden yapılmasının zorunlu olduğunu belirtmiş ve Tekel Genel Müdürlüğü'nün teşkilatı, kadrosu ve ambarlama durumu müsait bulunan her mahalde kuru üzüm alımı yapılmasının mümkün olduğunu söylemişti. Birincioğlu devamla; söz konusu olan yerlerden Karahallı Tekel İdaresi'nce bu yıl bir miktar kuru üzüm alındığını, Ulubey'in ise Karahallı'ya çok yakın olduğunu belirtmişti. Birincioğlu; senenin birkaç ayınca münhasır bulunan üzüm alımları için "Üzüm Alım Şubesi" diye bir servis açılmasının ve Tekel İdaresi'nin kuru üzüm alımlarının her tarafta mahsulün tamamını kapsayacak şekilde yapılmasının mümkün olmadığını söyleyerek cevabını tamamlamıştı⁴⁰⁸.

⁴⁰⁵ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 85 (22.05.1970), s. 295.

⁴⁰⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 62, Toplantı: 10, Birleşim 5 (10.11.1970), s. 52.

⁴⁰⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 62, Toplantı: 10, Birleşim 5 (10.11.1970), s. 53.

⁴⁰⁸ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 2, Birleşim 45 (01.02.1971), s. 401-402.

Birincioğlu'nun bu yöndeki on birinci faaliyeti, CHP Uşak Milletvekili Adil Turan'ın, 08.12.1970'te, Meclis Başkanlığı'na sunduğu soruya, verdiği yazılı cevap olmuştur. Turan sorusunda; öncelikle Ege'de tütün ekim alanının sınırlandırılacağı haberinin, Uşak ve çevresinde büyük bir telaş uyandırdığından bahisle Birincioğlu'nun Bakanlığı'nın bu konudaki tutumunun ne olduğunu ve tütün ekiminin nerelerde yasaklandığını sormuştu. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 15.02.1971 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Birincioğlu verdiği cevapta; öncelikle 30.05.1969 tarihinde yürürlüğe giren "1177 Sayılı Kanununun geçici birinci maddesi" dolayısıyla tütün tarımı serbest olan ilçelerin iç, dış ve piyasa koşulları göz önünde bulundurularak yeniden incelenmesiyle üretim alanlarının sınırlarının tespitinin öngörüldüğünü ve hazırlanan yönetmeliğe göre tespit olunan bir program dahilinde bu yıl Ege Bölgesi'nde 88 heyetin çalışmalara başladığını vurgulamıştı. Bundan sonra Birincioğlu, Türkiye'de tütün üretiminin gittikçe artması, iç tüketim ve ihracat rakamlarının yükselmesi ve bu arada iyi nitelikte tütün yetiştirilemeyen sahalarda dahi ekime geçilmiş olması sebebiyle dikim alanlarının ve kalite sınırlarının, yeniden tespitinin kaçınılmaz hale geldiğini belirtmişti. Birincioğlu son olarak ise ekim alanlarının sınırlandırılmasından kast edilenin; kötü vasıfta, ihraç edilemeyecek kalitede olan ve elde kalan, ülke ekonomisine geniş çapta zarar veren bir kısım arazide, tütün ekiminin men edilmesinden ibaret olduğunu söylemiş. Birincioğlu devamla; kır ve kır taban arazide ekim yapan ekicilerin herhangi bir endişeye kapılmamasını, tespit heyetlerinin görevlerine devam ettiğini, ekimin geniş çapta yasaklandığı bir ilçenin olmadığını belirterek cevabını tamamlamıştı⁴⁰⁹.

Birincioğlu'nun bu yöndeki on ikinci faaliyeti, CHP Gaziantep Milletvekili Şinasi Çolakoğlu'nun, 20.11.1970 tarihinde, Meclis Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği cevap olmuştur. Çolakoğlu sorusunda; Gaziantep Tekel İdaresince kuru üzüm alımının durdurulduğundan ve tespit edilen kontenjanın dolmuş olduğundan bahisle Gaziantep'e yeterli kontenjanın ayrılıp ayrılmadığını, yeterli kontenjan ayrılmış ise alım işlerinin neden durdurulduğunu, geçici olarak ara verilmiş ise ara verme zamanı olarak Ramazan ayının ve Bayram arifesinin seçilmiş olmasının sebebinin ne olduğunu sormuştu⁴¹⁰. Birincioğlu bu soruya olan cevabını, 15.02.1971 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Birincioğlu verdiği cevapta; Gaziantep'e 75.000 ton kontenjan tanındığını, ilk olarak 5800 tonun alındığını, kısa bir zamanda da kalan 1.700 tonun alınmasına devam edileceğini söylemişti. Cevabına devam Birincioğlu, havaların bu yıl çok müsait gitmesi sebebiyle her tarafta bol miktarda üzüm elde edildiğini, Tekel İdaresince destekleme alımı yapılmayan Ege Bölgesi hariç diğer bölgelerin rekolte tahminin 100.000 tonun üzerinde olacağını buna mukabil senelik ihtiyacın ise 21.700 ton olduğunu vurgulamıştı. Birincioğlu, son olarak ise ihtiyaçtan fazla üzüm alınmasının; para bağlanmasından, depolama ve muhafaza külfetinden, beklemeye de elverişli olmamasından başka yaz aylarında gevşeyip kızışarak şirasını da akıtması ve posa haline gelerek vasfını kaybetmesinden dolayı sakıncalı bulunduğunu söylemişti. Ayrıca Birincioğlu; Tekel İdaresince,

⁴⁰⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 11, Toplantı: 2, Birleşim 49 (15.02.1971), s. 136.

⁴¹⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 11, Toplantı: 2, Birleşim 49 (15.02.1971), s. 164.

üzümde kanuni ihtiyaçtan fazla alım yapılmasının, başkaca sarf mahalli olmaması ve bozulan bir madde olması sebebiyle imkânsız bulunduğunu belirterek cevabını tamamlamıştı⁴¹¹.

Birincioğlu'nun bu yöndeki on üçüncü faaliyeti, GP Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, 14.02.1970 tarihinde, Meclis Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği yazılı cevap olmuştur. Çakır sorusunda; öncelikle kaçakçılıkla mücadele konusunda takip edilen hatalı yolun, hem kaçakçılığı arttırdığını hem de rüşvet gibi bazı idari hastalıkları korkunç ölçülere vardırıldığını, sıradan vatandaşın çarşıdan satın aldığı bir küçük eşyanın dahi aramalara ve takibata maruz kalmasına rağmen binlerce ton kaçak eşyanın serbestçe teşhir edilip çarşılarda satıldığını, diğer taraftan da kaçakçılıkla ilgili mevzuatın, hazineyi soymak için bazı kimseler tarafından çeşitli oyunlarla kullanıldığını belirterek bu konuda Hükümetin çalışmalarının ve tedbirlerinin neler olduğunu sormuştu⁴¹². Birincioğlu bu soruya olan cevabını, 05.03.1971 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Sunduğu cevapta; öncelikle “6815 sayılı Kanunla” sınır, kıyı ve karasularının muhafaza ve emniyetiyle gümrük bölgesinde kaçakçılığın engellenmesi, takibi ve tahkiki vazifesinin İçişleri Bakanlığına, kara hudutlarındaki gümrük kapıları ile gümrük teşkilatı bulunan hava ve deniz limanlarında, serbest bölge, çeşitli antrepo ve iç gümrük sahalarında, Marmara Denizi ile Çanakkale ve Karadeniz boğazlarında, bu yerlerdeki gümrük bölgesinde de Bakanlığın görevli olduğunu hatırlatmıştı. Birincioğlu daha sonra bu kanuna göre Bakanlığının görev sahası içinde her türlü kaçak olaylarını önleme yolunda gerekli çalışmalar yapıldığını belirterek ancak zabıta tedbirleriyle kaçakçılığın mutlak olarak önlenmesinin mümkün olmadığını, zabıta önlemlerinin yanında bunun önlenmesi için iktisadi tedbirlerin de birinci planda tutulması gerektiği görüşünü bulunmuştu. Ardından Birincioğlu, memleketin büyük şehirlerinde halk arasında “Amerikan pazarları” diye adlandırılan ve çeşitli cins eşya satışı yapılan dükkân ve mağazalar bulunduğunu belirterek buralarda teşhir edilen ve satılan eşyaların bir kısmının kısmen memlekette imal edildiğini, halkın yabancı menşeli eşyaya olan yönelimini dolayısıyla memlekette üretilen bu eşyalara yabancı etiket koyularak çeşitli pazarlarda satıldığını söylemişti. Birincioğlu cevabına devamla; sözü edilen mağazalarda teşhir edilerek satılan eşyanın diğer kısmının yabancı memleketlerden gelen yolcular ve işçiler tarafından getirildiğini, bunların da “Gümrük Kanunu” hükümlerine göre muaf olarak yurda sokulan eşyalar olduğunu ve kaçakla bir ilgisinin bulunmadığını vurgulamıştı. Birincioğlu, bununla beraber adı geçen mağazalarda satılan bir kısım eşyanın da maalesef yurda muhtelif kanallardan kaçak olarak sokulduğunun bir gerçek olduğunu ancak bunların kaçak olduklarını delillendirmedeki zorluğa rağmen konu üzerinde hassasiyetle durulduğunu, zaman zaman yapılan kontroller ile devamlı olarak mücadele edildiğini belirtmişti. Birincioğlu son olarak ise kaçakçılığın önlenmesi için gerek idari gerekse iktisadi yönden zorunlu olan tedbirlerin alındığını söyleyerek cevabını tamamlamıştı⁴¹³.

⁴¹¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 11, Toplantı: 2, Birleşim 49 (15.02.1971), s. 165.

⁴¹² Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 12, Toplantı: 2, Birleşim 66 (05.03.1971), s. 144.

⁴¹³ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 12, Toplantı: 2, Birleşim 66 (05.03.1971), s. 115.

Birincioğlu'nun bu yöndeki on dördüncü faaliyeti, Cumhuriyet Senatosu İstanbul üyesi Ekrem Özden'in, 05.01.1971'de, Senato Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği yazılı cevap olmuştur. Özden sorusunda; büyük bir kaçakçılığı ortaya çıkaran Gümrük memuru Ali Erkoç'a, yararlılığından dolayı buna mahsus kanuna göre bir ikramiye verilmesi gerekirken "Personel Kanunu" hükümlerinin buna mani olduğu yolundaki haberlerin doğru olup olmadığını, şayet durum böyle ise personele ikramiye verilmemesi kaçakçılığı arttıracığından bu durum için özel bir kanun getirilmesinin Bakanlıkça düşünülüp düşünülmediğini, düşünülmekte ise tasarıda hak sahibi olmuş memurların durumlarının nazara alınıp alınmayacağını sormuştu⁴¹⁴. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 09.03.1971 tarihli Senato toplantısında sunmuştur. Sunduğu cevapta; "647 sayılı Kanun ve 1337 sayılı Kanunun 146. Maddesiyle memurlara ödenen yan ödemelerin kaldırıldığını ayrıca Bakanlar Kurulunun, "7/1633 sayılı 30.11.1970 tarihli" kararıyla da 01.12.1970 tarihinden itibaren memurlara hiçbir yan ödemenin yapılmamasının kabul olunduğunu, "7/2024 sayılı 26.02.1971 tarihli" kararname ile de bazı yan ödemelere imkân sağlanmış olduğunu belirterek bunun "1918 sayılı Kanunun 60. Maddesine göre ödenmesi gereken ikramiyeler dışında bırakıldığını söylemişti. Birincioğlu; Bakanlığında bu konu üzerinde durulduğunu ancak "1918 sayılı Kanunun ve 6846 sayılı Kanunun 60. Maddesi" gereğince ödenen ikramiyenin kaçakçılığın önlenmesinde olumlu bir etkisi bulunduğundan devamını zaruri olarak gördüklerini, "647 sayılı Devlet memurları Kanunu" hükümlerine aykırılık teşkil etmeyeceği yönünde Maliye Bakanlığıyla yazışmalar yapıldığını ifade etmişti. Birincioğlu son olarak ise; büyük bir kaçakçılığı ortaya çıkaran Gümrük Muhafaza Memuru Ali Merdan Erkoşan ile İsmet Gök'ün, yararlılıklarından dolayı Bakanlığınca takdirname ile taltif edildiklerini belirterek cevabını tamamlamıştı⁴¹⁵.

Birincioğlu'nun bu yöndeki on beşinci faaliyeti, CHP Amasya Milletvekili Vehbi Meşhur'un, 01.11.1970 tarihinde, Meclis Başkanlığına sunduğu soruya, verdiği yazılı cevap olmuştur. Meşhur sorusunda; tütün üreticisinin daha fazla mağdur olmaması için destekleme alımlarının erken yapılmasının düşünülüp düşünülmediğini, düşünülmekte ise bölgeler itibari ile tarihlerin tespit edilmiş olup olmadığını, hızla yükselen hayat pahalılığına karşı geçen senelere göre tütün fiyatlarında bir artış olup olmayacağını, eğer olacaksa bölgeler itibari ile taban ve tavan fiyatın ne olacağını sormuştu⁴¹⁶. Birincioğlu bu soruya olan yazılı cevabını, 05.05.1971 tarihli Meclis toplantısında sunmuştur. Birincioğlu verdiği cevapta; bu sene ekici tütünleri satış piyasalarının erken açılması için çalıştıklarını, Karadeniz, Marmara ve Doğu Bölgesi ekici tütünleri satış piyasalarının açılış tarihlerinin henüz kesin olarak tespit edilmediğini, bununla beraber Doğu ve Güney-Doğu Bölgesine dahil olan yerlerden iklim ve yol durumu uygun hale gelenlerde, gelecek günlerde destekleme

⁴¹⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 49 (09.03.1971), s. 328.

⁴¹⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 49 (09.03.1971), s. 328-329.

⁴¹⁶ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 13, Toplantı: 2, Birleşim 99 (05.05.1971), s. 176.

alımına başlanacağını, 1970 yılı mahsulü tütün fiyatlarına geçen seneye nazaran ekiciyi tatmin edecek seviyede ve makul bir artış yapılacağını belirterek cevabını noktalamıştı⁴¹⁷.

Birincioğlu'nun bu yöndeki on altıncı faaliyeti, CHP Amasya Milletvekili Vehbi Meşhur'un, 17.09.1970 tarihinde Meclis Başkanlığına sunduğu, soruya verdiği yazılı cevap olmuştur. Meşhur sorusunda;

- 1) 1946-1956 yılları arasında tütün üreticisinden bir banka veya kooperatif kurulması için kesilen %5'lerin ve bugüne kadar biriken faizlerin ne olduğunu, söz konusu banka veya kooperatiflerin kurulup kurulmadığını, kurulmamışsa kesilen paranın nerede olduğunu,
- 2) 1961-1969 yılları arasında Türkiye'nin ihraç ettiği tütünün yıllar itibariyle miktarlarının ne olduğunu, her yılın ortalama ve bölgeler itibariyle tütün destekleme fiyatlarının ne olduğunu,
- 3) 1961 tarihine ait her cins sigara fiyatları ile 1970 yılına kadar hangi tarihlerde ne miktarda zam yapıldığını ve bugünkü fiyatlarının ne olduğunu,
- 4) Tekel dışında alım ve satım yapan kaç tüccar olduğunu, bunların bankalardan aldıkları kredi miktarının ne olduğunu, verilen bu kredilerin ne kadarının tütün destekleme alımlarında kullanıldığını, aynı yıllar içerisinde tütün ekicisine sayısı ile ve yıllar itibariyle verilen kredi miktarının ne kadar olduğunu,
- 5) 1969 yılında tüccarın elinde bulunan ihraç edilmemiş tütün stoku ile Tekel'de bulunan stok miktarının ne olduğunu ve bu stokların eritilmesi için ne gibi tedbirlerin düşünüldüğünü,
- 6) Hızla yükselen hayat pahalılığı sonucunda tütün ekicisinin zor durumda kaldığı bunun için 1970 yılı tütün mahsulünde baş fiyatın 30 lira ortalama fiyatın 20-25 lira arasında olmasının istenildiğini belirterek bu haklı talep için bir zammın düşünülüp düşünülmediği sorularını yöneltmişti⁴¹⁸.

Birincioğlu bu sorulara olan cevabını 28.05.1973 tarihli Meclis toplantısında sunmuştu. Birincioğlu verdiği cevapta; dördüncü, beşinci ve altıncı soru dışındakileri ilişikte verdiği liste ile cevaplandırmıştı. Birincioğlu, dördüncü soruya verdiği cevapta; Türkiye'de Tekel dışında 357 tüccar olduğunu, bunların bankalardan aldıkları kredinin ne kadarını tütün destekleme alımlarında kullandıklarının bilinmediğini söylemişti. Beşinci soruya verilen cevapta; 01.01.1971 tarihi itibariyle tüccarın elinde 42.062 ve Tekel İdaresinin elinde 139.550 ton olmak üzere memlekette toplam 181.612 ton işlenmiş tütün stoğu olduğunu, bu stokların içinde bulunan 1970-1971 ihracat döneminde ihraç edilecek miktara dahil olduğunu, Türk parası değerinde yapılan değişikliğin yaprak tütün ihracatında olumlu bir gelişme sağlayacağını düşündüğünü belirtmişti. Birincioğlu son olarak altıncı soruya verdiği cevapta; tütün alımlarında uygulanan fiyatların, üretim maliyetinin ve ihraç fiyatlarının göz önünde bulundurularak tespit edildiğini, 1970 mahsulünde de fiyatların bu ölçütlere

⁴¹⁷ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 13, Toplantı: 2, Birleşim 99 (05.05.1971), s. 176-177.

⁴¹⁸ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 37, Toplantı: 4, Birleşim 116 (28.05.1973), s. 649.

göre ayarlanacağını ve fiyatların tatminkâr olacağını fakat yüksek nevi ve randımanlı tütünlerde taban ve düşük kaliteler arasında bariz bir fark olacağını kabul etmek gerektiğini belirterek cevabını tamamlamıştı⁴¹⁹.

2.2.1.2. Meclis Konuşmalarında Üzerinde Durduğu Konular ve Uygulamalar

2.2.1.2.1. Tütün, Tütün Piyasaları ve Sigara Hakkındaki Görüşleri ve Uygulamaları

Birincioğlu'nun bu yöndeki Meclis tutanaklarına ilk yansıyan konuşması, CHP Manisa Milletvekili Veli Bakırlı'nın, Meclis'in 24.12.1969 tarihli toplantısında gündem dışı söz alarak, Birincioğlu'nun Bakanlığını ilgilendirecek şekilde tütün meselesine dair yaptığı eleştirilere karşılık olmuştu⁴²⁰. Bakırlı; taban ve tavan fiyatın piyasadan önce Bakan tarafından halkoyuna duyurulmasını, piyasaların devamlı olarak Tekel tarafından kontrol edilmesini üreticinin şikayetlerini, Tekel eksperlerinin yanlış ve hatalı tespitlerini, anında değerlendirecek şikâyet bürolarının her ilçede kurulması⁴²¹ önerilerini dile getirerek konuşmasını sonlandırmıştı. Birincioğlu, Meclis'in 26.12.1969 tarihli toplantısında gündem dışı söz alarak, bu konuşmaya cevap niteliğinde bir konuşma yapmıştı. Birincioğlu yaptığı konuşmada genel olarak; tütün ortalama fiyatlarının, tütünlerin cinsine ve kalitesine göre ancak piyasa sonunda belirlenebildiğini bundan dolayı fiyatların normal fiyatın altında olduğunu kestirmenin mümkün olmadığını, Tekel eksperlerinin şimdiye dek ekicinin yanında olduğunu ve olmaya da devam edeceğini aksini iddia etmenin ise haksızlık olacağını söylemişti. Birincioğlu devamla; Tekel'in vereceği fiyatları piyasanın açılışında ekiciye bildirdiğini, ekiciye bundan daha fazla fiyat buldukları takdirde tüccara satmasını tavsiye ettiğini, böylece ekicinin tam manasıyla korunduğu ve desteklendiğini belirtmişti. Sonuç olarak ise ekicinin zararına olan her türlü hareketin karşısında olunduğunu, bundan hiç kimsenin şüphe etmemesi gerektiğini⁴²² söyleyerek konuşmasını sonlandırmıştı.

Birincioğlu'nun bu konudaki ikinci konuşması, 05.02.1970 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, "Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 yılı bütçesi görüşmeleri" dolayısıyla olmuştu. Söz sırası Birincioğlu'na gelmeden önce sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, GP Senato Grubu adına Ferit Melen, Senato Kontenjan Grubu adına Ragıp Üner, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, Senato Malatya üyesi Hamdi Özer, Senato Samsun üyesi, Rıza Işıtan, GP Senato Grubu adına Fehmi Alparslan, Senato İstanbul üyesi Rıfat Öztürkçine, Senato Samsun üyesi Refet Rendeci söz alarak görüş ve eleştirilerini dile getirmişti⁴²³. Birincioğlu tütün meselesine değinerek; içinde

⁴¹⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 37, Toplantı: 4, Birleşim 116 (28.05.1973), s. 649-651.

⁴²⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969), s. 603.

⁴²¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969), s. 604.

⁴²² Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 20 (26.12.1969), s. 664-665.

⁴²³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 530-562.

bulunulan sene de ekici tütün piyasalarında Devlet nam ve hesabına destekleme alımı için Hükümetçe, Tekel Genel Müdürlüğü'nün görevlendirildiğini ve müdürlüğün bu görevine sonuna kadar devam edeceğini söylemişti. Özellikle Barutçuoğlu'nun, "Tütün ve Tütün Tekel Kanunu ile Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri Kanunu"nun, Meclis'ten çıkarılmasının kasten hükümet tarafından uygulanmaması için gayret sarf edildiği, yönündeki eleştirisine katılmadığını, hükümet olarak bu kanunların çıkması için ne kadar gayret sarf ettiklerinin Meclis zabıtlarında sabit olduğunu belirtmişti.⁴²⁴ Ardından tütün tahdidi meselesine değinen Birincioğlu; içinde bulundukları senede, Ege'yi tanımayan biri olarak adım adım dolaştığını, gittiği her yerde vatandaşlarla yaptığı konuşmalarda, vatandaşların tahdidin lehinde fikirler beyan ettiğini, ayrıca ekiciye bir sonraki yıl da taban ve sulak araziye yapılan ekimi desteklemeyeceğini beyan ettiğini belirtmişti⁴²⁵.

Bundan sonra sigara meselesi hakkında konuşarak; Bakan olarak işe başladığı gün sigara imalatının 150-160 kilo civarında olduğunu, Bakan olduktan sonra yaptığı gezilerde verdiği bazı tavsiyelerle bugün 250 kilo sigaranın imal edildiğini fakat bunun yeterli olmadığını, senede 6 milyon kilo filtreli sigaraya ihtiyaç olunduğunu söylemişti. Bu itibarla bütün gücüyle sigara imalatını attıracağını, bunun aynı zamanda ülkeye büyük bir gelir sağlayacağını belirtmişti. Birincioğlu, tütünle ilgili üzerinde durduğu diğer bir meselenin ise randıman ve fiyatın evvelden bildirilip bildirilmeyeceğiydi. Bunun mümkün olduğunu, herkesin fiyatını öğrendikten sonra koçanını cebine koymasını ve dolaşmasını, piyasanın en sonunda hangi fiyat söylenmişse aynı fiyatla tütünü satın alacaklarını, beyan ettiklerini ve bu sözlerinde de durduklarını belirtmişti⁴²⁶. Ayrıca tütün meselesinin politikaya karıştırılmaması konusundaki daha önceki konuşan muhalif parlamenterlerin de görüşlerine katıldığını ifade etmişti.⁴²⁷

Birincioğlu'nun tütün meselesine dair bir başka konuşması "Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 Yılı Bütçesi" üzerine 26.05.1970 tarihli Meclis toplantısında olmuştu⁴²⁸. Birincioğlu konuşmasında; yapılan hesaplara göre Türkiye'de elde edilen tütün için ne kadar ihraç imkânı arandıysa da yine stok olarak elde kaldığını, bugün için 180 milyon kilo gibi bir stok tütün mevcut ise de bunu bir mazeret olarak görmeyerek destek alımlarına devam edeceklerini belirtmişti. Önceki konuşmacıların, "tüccarın ekiciyi ezdiği, tütünü noksan fiyata aldığı, fazla kredi alıp alımlara iştirak etmediği, fazla krediye karşılık az tütün aldığı" sözlerine karşılık Birincioğlu, tüccar piyasaya girse de girmese de sonuna kadar tütün alımına devam edeceklerini daha önce belirttiğini hatırlatmıştı. Birincioğlu, tütüne hakiki değerinin verilmediği düşüncesine de katıldığını belirterek, tütüne o kadar emek verilmesine karşın ne bundan önceki Hükümetlerin ne de kendi Hükümetlerinin bu emeğin karşılığını veremediğini verilmesinin de mümkün olmadığını söylemişti. Birincioğlu, daha önceki

⁴²⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 564-565.

⁴²⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 567.

⁴²⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 568-569.

⁴²⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 569-570.

⁴²⁸ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 735-754.

konusmacılardan, “1961 yılında biz vasati fiyatı 12 liraya çıkardık” sözünü söyleyen konuşmacıyı ironik bir şekilde doğrulayarak, 1962 yılının o feci tütün politikasının sonucunda bu noktaya gelindiğini belirterek, 1962 yılında seçimlerin yaklaşması dolayısıyla tütüne çok fazla fiyat verildiğini, o yıldan itibaren ekim sahalarının çoğaldığını, alınan tütünlerin dahilde tüketilemediği gibi satış imkanının da olmadığını belirtmişti. Ayrıca Birincioğlu; tütüne verilen paranın, dışardaki piyasaya göre daha yüksek kaldığından bu tütünlerin ihraç edilemediğini, bundan dolayı da birçok tüccarın iflas ettiğini, ellerinde hala o yılların tütünlerinin olduğunu, bu tütünleri Tekel’e satmak istediklerini belirtseler de kesinlikle satın almayacaklarını vurgulamıştı. “Türk tütününün dış piyasada değerinin düştüğü ve bu yüzden satılamadığı”, görüşünü dile getiren konuşmacıya karşılık Birincioğlu; gerçeğin bu olmadığını, Dünya milletlerinin Türkiye’de de olduğu gibi dışarıdan ithal etmekte ise memleketlerinde üretme ve imal etme yönüne gittiklerini bundan dolayı da alımların azaldığını cevaben dile getirmişti⁴²⁹. Birincioğlu aynı minvalde konuşmasını devam ederek; alımların azalmasında diğer bir etkenin de Türkiye’de işçi ücretlerinin artması sonucu Amerikan firmalarının çekilmesinin yanında, yine “büyük bir talihsizlik” olarak Araplarla gelişen olumsuz münasebetlerden dolayı Türkiye’nin en büyük pazarı olan Arap pazarını da kaybetmenin bunda etkili olduğunu, bununla beraber Rusya’nın buralara Türk tütününü sokmamak için çalıştığını belirtmişti. Birincioğlu, Egeli arkadaşlarının darılmamasını rica ederek Türkiye’de Tekeli en zor durumda bırakan tütünün Ege tütününü olduğunu, bu tütünün taban ve sulak araziye ekildiği için kalitesiz olduğunu ve ihracında zorluk çekildiğini, bunu bu yıl Ege piyasasını dolaşırken de açıkça söylediğini ve böyle giderse sulak araziden elde edilen tütünleri desteklemeyeceğini belirtmişti⁴³⁰.

Birincioğlu konuşmasına devam ettiği sırada, araya Ankara Milletvekili Şinasi Özdenoğlu girerek; “1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu’nun geçici birinci maddesi gereğince tahdidin yapılabilmesi için 6 ay zarfında bir yönetmelik çıkartması gerektiği hususunu belirterek, bu yönetmeliğin hazır olup olmadığını, sormuştu. Birincioğlu bu soruya yanıt olarak; yönetmeliğin çıktığını, yalnız kooperatiflerin kuruluşuna ait bir yönetmeliğin hali hazırda Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlandığını, bütçenin akabinde tahdide başlayacaklarını belirtmişti. Ardından Manisa Milletvekili Veli Bakırlı da araya girerek Birincioğlu’na şu soruları yöneltmişti: Bugün Ege Bölgesinde tüccarlara tütün satan üreticilerin tütünlerinin paralarını alamadıklarını, bu tüccarların Ege Bölgesinde aldıkları krediyi, demir stoklarına yatırdıklarının söylendiğini belirttikten sonra, Birincioğlu’nun bu konuda bir tahkikat başlatıp başlatmayacağını, sormuştu. Birincioğlu, bunun zapta geçtiğine göre bir ihbar olarak telakki ettiğini ve gerekli tahkikatı açacağını söyleyerek konuşmasını noktalamıştı⁴³¹. Ardından Manisa Milletvekili Veli Bakırlı da araya girerek Birincioğlu’na şu soruları yöneltmişti: Bugün Ege Bölgesinde tüccarlara tütün satan üreticilerin tütünlerinin paralarını alamadıklarını, bu tüccarların Ege Bölgesinde aldıkları krediyi, demir

⁴²⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 754-755.

⁴³⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 756.

⁴³¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 762-763.

stoklarına yatırdıklarının söylendiğini belirttikten sonra, Birincioğlu'nun bu konuda bir tahkikat başlatıp başlatmayacağını, sormuştu. Birincioğlu, bunun zapta geçtiğine göre bir ihbar olarak telakki ettiğini ve gerekli tahkikatı açacağını söyleyerek konuşmasını sonlandırmıştı⁴³².

Senatonun 28.05.1970 tarihli toplantısında, İzmir Senatörü Necip Mirkelamoğlu'nun gündem dışı söz alarak tütün meselesinde Birincioğlu'nun Bakanlığını ilgilendirecek şekilde görüş ve eleştirilerde bulunmasına karşılık, Birincioğlu Mirkelamoğlu'na cevaben aynı tarihli ve 07.07.1970 tarihli Senato toplantısında yaptığı konuşmayla cevap vermişti. Mirkelamoğlu gündem dışı olarak yaptığı konuşmada; Tekel İdaresinin stokları eritmek maksadıyla 3 yıl vade ile ve bir aracı eliyle yaptığı 10 milyon kilo tütün satışının, "Türk Parasının Değerini Koruma Mevzuatı"na, dış ticareti tanzim eden mevzuata, ekonominin ve tütüncülüğün çıkarlarına aykırı bulunduğunu, karışık ve karanlık bir manzara arz ettiğini⁴³³ beyan etmişti.

Birincioğlu, Mirkelamoğlu'nun bu konuşmasına karşılık yaptığı cevap niteliğindeki konuşmada; söz konusu 10 milyon kilo tütünün, "Trans-Contantinal Lift Tabacco Corporation Limited Şirketi" ne satılmış olduğunu, 10 milyon kilo olan satışın 1 milyon dolar değerindeki ilk partisinin peşin para ile satın alınmış olduğunu, bu satışa ait 1 milyon dolar dövizin memlekete geldiğini söylemişti. Birincioğlu devamla; satılan tütünlerin bakiyesine ait dövizlerin tamamının yükleme tarihinden itibaren 3 sene zarfında yurda getirileceğini, satılan bu tütünlerin 3 sene vade ile satılmış olsalar bile eldeki bonolarını her zaman bankaya koymak suretiyle paraya çevirmek imkanının da bulunduğunu belirtmişti. Ayrıca bu vadeli satışa ait dövizlerin yurda getirilmesi şeklinin, "Türk Parasının Kıymetini Koruma" hakkındaki mevzuata uygun olduğunu, Mirkelamoğlu tarafından iddia edildiği gibi mevzuata aykırı bir durum olmadığını, bu iddianın her türlü esastan yoksun olduğunu ifade etmişti⁴³⁴. Bundan sonra Birincioğlu, Mirkelamoğlu'nun "alıcı firma itibarsız olduğu için Türk Hükümetine Kavelero adında başka bir firmanın teminat mektubunu temin etmiştir" şeklindeki beyanının doğru olmadığını, alıcı firmanın ticari itibarı hakkında herhangi bir şüphenin olmadığını, bu vadeli satışta sadece ihracat rejimi kararınca saygın bir yabancı bankanın garantisinin temin edildiğini, başka herhangi bir firmanın teminat mektubunun ne teklif edildiğini ne de talep edildiğini belirttikten sonra, Kavelero adındaki firmanın teminat mektubu verdiği hakkındaki iddianın hakikatten yoksun olduğunu söylemişti. Birincioğlu, Mirkelamoğlu'nun, "bu satıştan mütevellit, zımni de olsa bazı şahısların isminin geçtiği, bazılarının da bu satıştan faydalandığı" şeklindeki ima yollu beyanına karşılık Mirkelamoğlu'nu, bunu ispata davet etmiş eğer böyle bir şey varsa kendisiyle beraber olduğunu, 1 kuruşun dahi hiçbir şekilde istismar edilmeyeceğini, Bakanlığa geldiği günden beri bunun için çalıştığını, eğer bilmeden, farkına varmadan böyle bir şey olmuşsa da

⁴³² Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 762-763.

⁴³³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:59, Toplantı: 9, Birleşim 75 (28.05.1970), s. 65-66.

⁴³⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:59, Toplantı: 9, Birleşim 76 (02.06.1970), s. 129-131.

Mirkelamoğlu'nun bunu ispatlaması sonucunda kendisiyle beraber bu işin peşine düşeceğini açıkça beyan etmişti⁴³⁵.

Birincioğlu, Mirkelamoğlu'nun bu konuşmasına karşılık cevap niteliğinde olan konuşmasının devamını Senatonun 07.07.1970 tarihli toplantısında yapmıştı. Birincioğlu yaptığı konuşmada; Mirkelamoğlu'nun söylediği gibi karışık, karanlık işlere girecek insanlar olmadıklarını, asıl karanlık olan hususun Mirkelamoğlu'nun iddialarının nasıl olup da Tekel'in böyle büyük bir satış yapmasından şikayetçi olan çevrelerin iddialarıyla uyuşma halinde olduğunu, sormuştu. Birincioğlu, Mirkelamoğlu'na, iddiasının delillerini vermediği takdirde bunun iftiradan öteye hiçbir anlam taşımadığını söylemekte haklı olacaklarını belirtmişti⁴³⁶. Birincioğlu demecine devamlı; Mirkelamoğlu'nun kredi yoluyla yapılan bu satış için garanti veren banka hakkında, “bu banka o kadar maruf ve meşhurdur ki, bir hayli zamandan beri ismini tespit etmek için çaba gösterilmiş olmasına rağmen hala bunu başaramadıklarını, yetkililerin de bu bankanın uluslararası piyasada itibarlı bir banka olduğunu doğruluyor yönde olmadığını, bu bankanın tabela bankalarından biri olduğunun söylendiğini, bu bakımdan Bakanı bu bankanın ismini açıklamaya davet ettiği” sözlerine cevaben Birincioğlu; bankanın adının “Envestisyon und Handels Bank” olduğunu, merkezinin Frankfurt'ta bulunduğunu, sermayesinin 61 milyon Deutsch Mark, rezervlerinin 30 milyon Deutsch Mark, mevduatının ise 2 milyar 85 milyon Deutsch Mark olduğunu, bankanın 1943 yılında kurulduğunu, muhabirlerinin Bank of Amerika ve Dicz Manhattan Bank gibi dünyanın en itibarlı bankaları olduğunu söyleyerek bankanın itibarı hakkında bir tereddüt olmadığını belirtmişti⁴³⁷. Birincioğlu; Mirkelamoğlu'nun 10 milyon kiloluk satışın sanki tamamının 92 Cent fiyatla satılmış gibi bir hava yaratmak istediğini ve bunun kesinlikle doğru olmadığını söylemişti. Birincioğlu, Mirkelamoğlu'nun iddialarına cevap vermeye devam ederek; Mirkelamoğlu'nun, “Birincioğlu'nun kucağında can vermekte olan Türk tütüncülüğünü kurtarmak çabasındayız” sözlerine cevaben; Türk tütüncülüğünün, AP iktidarının kucağına can çekişir bir durumda geldiğini, sorumlusunun kendileri olmadığını, 1962 uygulamalarının yarattığı sıkıntıların hala devam ettiğini, Türk tütüncülüğünü kurtaracak tedbirleri almanın kendilerine nasip olduğunu ve bir türlü kanunlaştırılamayan “yeni Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu ve Tütün Tarım Satış Kooperatifleri Kanunu” nun kendi iktidarlari döneminde yürürlüğe girdiğini vurgulamıştı⁴³⁸.

Ardından Birincioğlu, Mirkelamoğlu'nun konuşmasının sonunda belirttiği iddiaların, kendisinin İzmir'e yaptığı bir seyahatte, “Ege Tütün İhracatçıları Birliği” yetkililerinin Trans Continental Şirketi'ne yapılan satış hakkında kendisine belirttikleri şikayetleri, Mirkelamoğlu'nun aynen benimseyerek Senatoya taşıdığını söyledikten sonra Mirkelamoğlu'nun; Mecliste ve ekici

⁴³⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:59, Toplantı: 9, Birleşim 76 (02.06.1970), s. 131-132.

⁴³⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:60, Toplantı: 9, Birleşim 88 (07.07.1970), s. 46.

⁴³⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:60, Toplantı: 9, Birleşim 88 (07.07.1970), s. 48.

⁴³⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:60, Toplantı: 9, Birleşim 88 (07.07.1970), s. 49-51.

önünde, “Türkiye’de tütün tüccarı yoktur; komisyoncu, aracı, kapkaççı vardır. Tütün ihracatı devletleştirilmelidir.” diyen siyasi teşekküle mensup bir Senatör olarak, Senatonun huzuruna çıkıp tütün tüccarlarının iddia ve taleplerinin haklı olup olmadığını göz önünde bulundurmayarak aynen tekrarladığını buna karşın Birincioğlu, kendisinden tüccar menfaatine hizmet ettiğinin inandırıcı delillerini isteyen Mirkelamoğlu’nun, bu abesle iştiğal durumuna dikkat çekerek takdiri Senatoya bırakıp konuşmasını tamamlamıştı⁴³⁹.

Birincioğlu’nun tütün konusundaki görüşlerini ve uygulamalarını ifade ettiği bir başka konuşması ise CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok’un, 09.12.1970 tarihli Meclis toplantısında, tütün konusu üzerine gündem dışı yaptığı konuşmaya karşılık hemen ardından cevaben yaptığı konuşma olmuştu. Ok konuşmasında genel olarak; Ege’de tütün üreticilerini, 1971 ekici tütün piyasasında tütüne verilecek baş ve taban fiyatlarının meşgul ettiğinden bahisle devalüasyon ile doların 9 liradan 12 liraya yükseldiğine göre bundan dolayı bu sene baş fiyatın 18 lira taban fiyatının da 12 lira olması gerektiğini, Tekel ve tüccarın tütünleri bu fiyattan aldıkları takdirde, tütün ekicilerinin artan hayat pahalılığına bir derecede olsa katlanabileceğini belirtmişti. Ok; hükümetten bunun için bütün tedbirleri almasını ve gerekli fedakarlığı göstermesini önemle rica etmişti. Demecine devam eden Ok; diğer önemli hususun, 2 aydan beri Ege’de karaborsa tütün alımlarının bütün hızıyla ve üreticinin aleyhine olarak devam ettiğini, köylülerin devalüasyonun farkında olmadığını, ihracatçı tüccarın ise işin iç yüzünü bilmesine rağmen ekicinin elindeki tütünü önceki yıl fiyatıyla aldığını ve ekicinin zarar gördüğünü, bu yüksek kar cazibesine kapılan büyük firmaların da karaborsa piyasasına girdiklerini, yaptığı köy gezileri sırasında bunlara şahit olduğunu belirtmişti. Ok son olarak ise; köylülerin bankalardan kredi almak için bankalara gittiklerinde “plasman yok” denilerek geri çevrildikleri için tütünlerini tüccara satmak zorunda kalarak zarar ettiklerine dikkat çekerek, hükümetten özellikle bu devrede tütün ekicilerine yardım elini uzatmasını ve balya başına 50 lira avans vererek köylüyü karaborsacının ve tefecinin eline düşmekten kurtarmasını ısrarla isteyerek konuşmasına son vermişti⁴⁴⁰.

Ok’un konuşmasının hemen ardından Birincioğlu söz alarak cevap niteliğinde bir konuşma yapmıştı. Birincioğlu konuşmasında genel olarak; hükümet olarak geçen sene de aynı şekildeki beyanlara piyasalarda yaptıkları uygulamalarla cevap verdiklerini, Ege’de yapılan destekleme alımlarını gerek Ok’un ve gerekse o bölgenin milletvekillerinin, bu mesele üzerinde titizlikle durduklarını, gerekli her türlü tedbire başvurduklarını bildiğini belirtmişti. Birincioğlu; içinde bulundukları yıl her nedense Ege’de üreticinin destekleme alımı daha başlamadan karaborsa üzerinden tütünlerini sattıklarını, şimdiye kadar küçük alıcıların karaborsada bulunurken bu yıl büyük firmaların da karaborsa alımlarına girmesini enteresan karşıladıklarını, bu gibi karaborsa satışlarına engel olmak için gerek basın yoluyla gerekse radyo yoluyla Ege tütüncüsünü uyardıklarını

⁴³⁹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:60, Toplantı: 9, Birleşim 88 (07.07.1970), s. 53-54.

⁴⁴⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 8, Cilt: 9, Toplantı: 2, Birleşim 19 (09.12.1970), s. 170-171.

fakat tütün ekicisinin yine de bu satımları gerçekleştirdiğini söylemişti. Birincioğlu; bu yıl bu gibi durumların önüne geçmek için piyasanın daha erken açılmasını sağlayacaklarını ve vatandaş gübre alımı sıkıntısından da kurtarmak için gerekli çalışmaları yaptıklarını, şimdiden 130 teknik elemanla birlikte alım heyeti başkanının da Ege Bölgesinde bulundurulduğunu, Ok'un tütün ekicisini memnun edeceklerinden şüphe duymamasını belirterek demecini tamamlamıştı⁴⁴¹.

Birincioğlu'nun, tütün meselesine dair başka bir konuşması ise Senato'nun CHP Denizli üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 22.12.1970 tarihli Senato toplantısında tütün meselesine yönelik eleştirileri üzerine olmuştu. Atmaca konuşmasında; Ege, tütün ve siyah üzüm yetiştiricilerinin, tütün piyasasının ne zaman açılacağını, tütün fiyatının ne olacağını, tütünlerini satıp satamayacaklarının yanında, tütün ve siyah üzüm alımında Tekelin destek alımı yapıp yapmayacağı konularını endişe ve kuşku ile takip ettiklerini belirtmişti. Atmaca; tütüncünün ümidinin "Tütün Tekeli Kanunu" olduğunu bunun da hayal kırıklığı ile sonuçlandığını belirterek, bu tutum ve düzen böyle devam ettiği sürece tütüncü ve üzümcünün emeğinin karşılığını alamayacağı gibi karnını dahi doyurmaktan mahrum hale geleceğini vurgulamıştı⁴⁴². Atmaca konuşmasına devam ederek; tütün ekicisine diğer tarımla uğraşanlar gibi kredi verilmediğinden, tütün ekicisinin tefeciye ve faizciye borçlanmak zorunda kaldığını, borcunu ödeyebilmek için ürününü daha tarlada iken değerinin çok altında fırsatçılara devretmek durumuna düştüğünü, kanunla yasaklanmış olmasına rağmen Hükümetin gözü önünde karaborsanın devam ettiğini ve Hükümetin bu kanunsuz işlemlere seyirci kaldığını belirtmişti Ardından Atmaca, tütün ekicisinin sorunlarına çözüm olarak; piyasa ve fiyat konularının makul ölçüler içerisinde ele alınmasını, piyasanın erken açılmasını ve ayrıca tütün fiyatının; hayat pahalılığı, maliyet ve dolar ayarlaması da dikkate alınarak belirlenmesini ve tütünün baş fiyatının bu yıl 18 lira olması gerektiği önerilerini sunmuştu⁴⁴³..

Birincioğlu, bu eleştirilere karşılık olarak 23.12.1970 tarihli Senato toplantısında yaptığı konuşmada; bütün hazırlıkları ve tedbirleri, ekici tütün piyasalarını, geçen yıldan daha erken açmak için ayarladıklarını söyleyerek ekici piyasalarında Tekelin tütün fiyatını, ekicinin emeğini, tam olarak değerlendirecek ve kaliteli ürün yetiştirilmesini teşvik edecek seviyeye çıkaracağını, kanuna aykırı olarak yapılmış ekimlerle, geçen seneki uyarlamalara rağmen sulak arazide yetiştirilen tütünler hariç satılmamış ekici tütünü kalmayacağını, Tekel Bakanı olarak garanti ettiğini, belirtmişti. Ardından Birincioğlu; Tekelin destekleme alımlarına devam edeceğine, siyah kuru üzümde ise Tekelin destekleme alımı piyasasından sorumlu olmadığını, Ege tütün mahsulünün yarısının karaborsada düşük fiyatlarla ekici elinden çıktığı iddiasının abartıldığını, karaborsada satıldığı tahmin edilen ekici tütünlerinin miktarını Ege Bölgesi için ancak %2 civarında olduğunu belirtmişti. Birincioğlu; ekicilere, tütünü karaborsaya yok pahasına kaptırmaması için gerek radyo yolu ile gerek ekici

⁴⁴¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 171-172.

⁴⁴² Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 17 (22.12.1970), s. 294.

⁴⁴³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10 Birleşim 17 (22.12.1970), s. 295.

teşekkülleri aracılığıyla gerekse de mahalle gönderilen alım heyeti başkanı vasıtasıyla uyardıklarını, uyarmaya başeksper ve diğer eksperler ile aralıksız olarak devam ettiklerini vurgulamıştı. Birincioğlu demecine devamla; geçen sene ekici tütün piyasalarında takip ettikleri alım taktiği ve fiyat politikasının, Senatonun tümü tarafından doğru bulunduğunu, bilhassa Atmaca'nın bağlı olduğu CHP Grubu adına yapılan konuşmalarda onaylandığını, buna rağmen Atmaca'nın her nedense her yıl yapıldığı gibi bu yılda tütün destekleme mevsiminin yaklaştığı sıralarda, bu şekilde konuşmayı kendisine meslek edindiğini söylemişti⁴⁴⁴. Birincioğlu bundan sonra tütündeki karaborsa faaliyetine değinerek; karaborsa faaliyetlerinin tespitinin son derece zor olduğunu, Atmaca'nın Bakanlığı sırasında tespit edilmiş fakat hakkında kanuni işlem yapılmamış tek bir karaborsa alımını biliyorsa, burada açıklamasını veya Bakanlığa bildirmesini rica etmişti. Birincioğlu bu meseleye devamla; yeni “Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu”nun öngördüğü şekilde, ekici tütünlerinin kurulacak satış merkezlerinde, müzayede ile satışı gerçekleşinceye kadar bu gibi gizli yürüyen olayları kesin olarak önlemenin mümkün olmayacağını, geçmiş yıllarda mahsulün en az %20'sinin ekicinin elinden alınmış olması önemsenmezken, bugün mahsulün %2'sinin karaborsada satılmasının şikayet konusu yapılı hale gelmiş olması, ekicilerin uğradığı zararın önüne geçmek için yaptıkları çalışmaların başarısını ortaya koyduğunu belirtmişti. Birincioğlu, Atmaca'nın “tütün alım fiyatlarının geçen sene ortalama fiyatının 6 lira civarında olduğu” iddiası için ise yaptıkları tetkikten elde ettikleri veriye göre fiyatın 8 liranın üstüne çıktığını tespit ettiklerinden, bu iddianın dayanaksız olduğuna dikkat çekmişti⁴⁴⁵.

Birincioğlu, Senato'nun CHP Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 24.12.1970 tarihli Senato toplantısında söz alarak, “Birincioğlu'nun daha önce söylediklerini yanlış anladığı”na dair yaptığı konuşmaya karşılık, cevap olarak bir konuşma yapmıştı. Atmaca konuşmasında; Bakanın açıkça gerçekleri buradan ifade ettiğine pek çok defa tanıklık ettiğini, Bakanın geçen hafta içinde Meclis'te, Hükümetin ve Tekelin bir takım başarısız politikalarını rakamlarla da ifade ettiği sözlerine cevap niteliğinde konuştuğu halde, önceki gün Birincioğlu'nun kendisine verdiği cevapta bir parlamenter olarak, denetim hakkını hoş görmeyen bir tavır içinde olduğunu söylemişti. Atmaca konuşmasına devamla; Bakanın tütün piyasasının erken açılacağı ve fiyatların tatminkâr olacağı yönündeki sözünü senet kabul ettiğini, bu senedin tahsilinde köylülerin zorluk çekmemesini umduğunu belirtmişti⁴⁴⁶.

Birincioğlu, bu konuşmaya cevaben, aynı tarihli Senato toplantısında yaptığı açıklamada; Atmaca'nın denetim hakkının tarafından hoş görülmediği yolundaki beyanına katılmadığını ve yadırgadığını belirterek, Ege'de bu sene de söyledikleri sözleri aynen yerine getirdiklerini ve sözlerinin bir senet olduğunu, bu senedin vatandaşa ödenmesinde Atmaca' dan yardım talep etmeyeceklerini, bunu ödemeye kuvvetli ve kudretli olduklarını ısrarla ifade etmişti.

⁴⁴⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10 Birleşim 18 (23.12.1970), s. 334-335.

⁴⁴⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 18 (23.12.1970), s. 336.

⁴⁴⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 19 (24.12.1970), s. 336.

Birincioğlu'nun bu konudaki bir başka konuşması ise Senato'nun İzmir Üyesi Mümin Kırılı'nın, 12.01.1971 tarihli Senato toplantısında yapmış olduğu eleştirilere cevaben yaptığı konuşma olmuştur. Kırılı konuşmasında; daha çok bir aile ziraatı şeklini alan tütün ziraatındaki üretici vatandaşların, Devletin himayesine sokulmasını ve bu himayenin genişletilerek hakkaniyet ölçüleri içinde devam ettirilmesi gerektiğinin şart olduğunu söylemişti. Kırılı; Tekelin “iyi tütüne iyi para” ilkesinin, takdir edilecek bir piyasa sloganı olarak sürüp gittiğini, bunun da Türk tütününün iyi kalitede yetiştirilmesinde en büyük etkenlerden biri olduğunu belirtmişti. Kırılı; baş fiyatlardaki aşırı yüksekliğin tütünün gelecek senelerdeki maaliyetine olumlu etki yapsa da bunun herhangi bir köyde veya kentte bir-iki mahsul için uygun görülüp aynı tarladan alınmış bir diğer mahsule uygulanmamasının, bir moral çöküntüsü yarattığına, ayrıca bütün köyün veya kentin yüksek fiyattan tütününü satmış gibi zannedilmesine ve bunun da üretim girdilerine hatalı olarak yansımaya sebebiyet verdiğine dikkat çekmişti. Kırılı, bundan dolayı baş fiyatı çok yüksek tutmak yerine, ortalama fiyatı itiraz edilemeyecek bir seviyede tutmanın daha çok yüz güldürücü sonuçlar vereceğini belirtmişti. Kırılı, son olarak ise tütüne taban fiyat verilmesi meselesine de değinerek; tütüne taban fiyat verilmesinin, tütün ekicisini, ekimini taban araziye yapmaya yönlendireceğini, bunun sonucu olarak da Türk tütününün kalitesinin düşeceğini belirterek konuşmasını tamamlamıştı⁴⁴⁷.

Birincioğlu, Kırılı'nın hemen ardından söz alarak, yaptığı konuşmada; “iyi tütüne iyi para”nın yıllardan beri söylene gelen bir söz olduğunu, fakat çok defa bunun uygulanmadığını ve her sene piyasa açımında daha fazla para istenmesi suretiyle, tütüncülüğün bu hale geldiğini 1962 yılında takip edilen tütün politikasının ızdırabının hala çekildiğini belirtmişti. Birincioğlu, Kırılı'nın taban fiyatı konusunda söylediklerine katıldığını belirterek, taban fiyatının “iyi tütüne iyi para” prensibi ile bağdaşmadığını, daha önce de söylediği gibi tekraren sulak ve taban araziye ekilen tütünleri desteklemeyeceğini dile getirmişti. Birincioğlu son olarak ise ekicinin içinden geldiğini, ekicinin dertlerini çok iyi bildiğini, ekicinin emeğinin karşılık bulması için elinden gelen bütün tedbirleri alacağını vurgulayarak demecini tamamlamıştı⁴⁴⁸.

Birincioğlu'nun tütün meselesine dair diğer bir konuşması ise CHP İzmir Milletvekili Hulusi Çakır'ın, 18.01.1971 tarihli Meclis toplantısında tütün piyasalarına yönelik eleştirilerde bulunması sonucu gerçekleşmişti. Çakır konuşmasında, tütün ekicilerinin yaşadıkları zorluklara değinerek her yıl ihracat dövizinin %22'sini getiren ve ekonomiye büyük katkıda bulunan tütüncülerin ızdırapla dolu feryatlarına 9 Ocak'ta İzmir'de yapılan üretici kurultayında bulunan tüm herkesin şahit olduğunu, Birincioğlu'nun da o ortamda olarak buna şahit olmasını çok istediğini ve o zaman Çakır burada konuşmasına lüzum olmayacağını söylemişti. Ardından Çakır; Ege tütün piyasasının geriye dönük 8 senelik istatistiğini sunarak 1962'den bugüne açılan piyasalardaki ortalamanın giderek daha

⁴⁴⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 24 (12.01.1971), s. 556-557.

⁴⁴⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 24 (12.01.1971), s. 557.

da düştüğünü belirterek 1962-1963 yıllarında tütüne verilen paranın bir daha verilmediğine dikkat çekmişti⁴⁴⁹.

Çakır; 1962’de, CHP Koalisyonu döneminde kiloya ortalama 11,22 lira verildiğini ve o günkü şartlar içerisinde bir ekici ailesinin 343 kilo tütün yetiştirerek, karşılığında 4325 lira kazandığını, çok başarılı gibi gösterilen 1969 yılı piyasasında Ege ortalamasının 7,63 lira olduğunu ve ekicinin 536 kilo tütün yetiştirerek ancak 3936 lira kazanabildiğine dikkat çekerek bu karşılaştırmanın değerlendirmesini dinleyicilere bırakmıştı. Çakır devamla; AP iktidarı devrinde, su çürüğü ve ihrakiye müessesesinin üretici aleyhine işletilmesi ve Tekel’in tüccara itici politikası yüzünden birçok üreticinin, 100-200 kuruş arasında tütünlerini fırsatçı tüccarlara satmaya mecbur bırakıldığını belirtmişti. Çakır; tütün maaliyetinin 8 yıldan beri en azından iki misli artarken hayat pahalılığı, para değeri, traktör, yedek parça, akaryakıt fiyatlarındaki yükselişin 1962’ye göre %200 olduğu halde çiftçilerin yetiştirdikleri ürünlerin ve bunların başında gelen tütünün, 1962’deki satışlara ve maaliyete göre çok altında satıldığını söylemişti. Çakır; 6 yıldan beri tütünlerini bu şekilde satan üreticilerin, borç batağına saplandığını, büyük bir iktisadi ve sosyal bunalım içine girdiklerini bunun sonucu olarak da tütünlerini yok pahasına karaborsaya sattıklarını belirtmişti. Çakır; karaborsayı parasızlığın, kredi alamamanın bir de iktidara güvensizliğin körüklediğini belirterek 13 Mayıs 1970’te yaptığı gündem dışı konuşmayla hükümeti uyardığını, 14 Mayıs’ta Torbalı’daki büyük bunalımı Başbakan’a bildirdiklerini ve para istediklerini, kendi bölgesi olan Tire, Ödemiş, Kiraz ve merkez köylerinde yaptığı gezide, 4-8 lira arasında en lüks tütünlerin kredisizlik yüzünden karaborsaya satıldığını gördüğünü belirtmişti. Ardından Çakır; sürüm satış kredisi verilmesi için kendisinin ve İzmir Ziraat Odasının isteklerinin dikkate alınmadığını bundan dolayı da tütüncünün tütününü, bağcının üzümünü, pamukçunun pamuğunu tefeciye ve karaborsaya yok pahasına, içi acıyarak teslim ettiğini dile getirmişti. Çakır; banka kredilerinin kimlere peşkeş çekildiğini tekrarlamak istemediğini, bunu artık dağdaki çobanın dahi bildiğini söyleyerek öneri ve taleplerine geçmişti⁴⁵⁰. Çakır taleplerini ve önerilerini şöyle sıralamıştı; baş fiyatın 18 lira taban fiyatın da 12 lira olması, Gümrük ve Tekel Bakanlığı’nın tütünleri son yaprağına kadar alması ve desteklemenin sonuna kadar yapılması, ekicinin tüccara itilmeyeceğinin açıkça sözünün verilmesi, aynı randıman tütüne piyasanın sonuna kadar aynı para verilmesi, piyasanın ikinci ve üçüncü günleri fiyatların düşürülmemesi, tütüncünün paniğe kapılmasının önüne geçilmesi, Tekelin ekiciye fiyatı mektuplarla önceden bildirmesi, karaborsada satılan tütünlerin muamelelerinin iptal edilmesi, alınan tütünlerin karşılığında avans verilmesi, tesellim işlerinin çabuk yapılması ve alınan tütünlerin parasının 10 gün içinde verilmesi⁴⁵¹. Bu şekilde konuşmasını tamamlayan Çakır’ın hemen ardından Birincioğlu söz alarak cevap niteliğinde konuşmasını yapmıştı.

⁴⁴⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 1, Birleşim 37 (18.01.1971), s. 72.

⁴⁵⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 1, Birleşim 37 (18.01.1971), s. 73.

⁴⁵¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 1, Birleşim 37 (18.01.1971), s. 74.

Birincioğlu konuşmasında; hükümet olarak bugüne kadar ki tüm beyanlarında, Ege'deki çiftçinin durumunu düşündüklerini, ekicinin alın terinin değerlendirilmesi için gerekli çalışmaları yaptıklarını ve piyasanın bir an evvel açılması için her türlü çareye başvurdıklarını birçok defa söylediklerini belirtmişti. Birincioğlu devamla; her şeyi bildiklerini, bugün Ege'de kimlerin ne istikamette ne şekilde gayret sarf ettiğini, hepsini takip ettiklerini ve bu şekilde yapılan menfi gayretlerin mağlup olacağını söylemişti. Birincioğlu, tenkit edilmekten herhangi bir üzüntü duymadığını fakat eleştirilerin her şeyden evvel gerçeğe uygun olması gerektiğini belirterek 1969 yılında alınan tütünün vasati fiyatının 753 kuruş olduğuna dair bilginin doğru olmadığını, söz konusu yılda Tekel'in aldığı tütünlerin vasati fiyatının 820 kuruş olduğunu, Devletin her türlü kaydında bunun böyle olduğunu söyleyen Birincioğlu, Çakır'ın bunları doğru şekilde tetkik ederek o şekilde konuşmasını istemişti⁴⁵². Birincioğlu, Çakır'ın 1961-1962 yıllarında CHP olarak Ege'de tütüne çok fazla fiyat verdikleri yönündeki sözüne karşılık olarak, 1961 senesinde dünyada tütünün az oluşu sebebiyle tütüne bir miktar fark verildiğini fakat 1962'de particilik zihniyetiyle tütüne çok yüksek ücret verilmesinin, tütünü bugünkü kötü duruma getirdiğini belirtmişti. Birincioğlu; 1962'de alınan tütünlerin hala satılmadığını, o yıl Tekel İdaresi'nin vasati olarak 11 lira 20 kuruştan tütünü aldığı halde ancak 15 bin kilo tütün satabildiğini, hatta yine o yıllarda alınan tütünleri yakmak için de çiftçiden para alındığını söylemişti. Birincioğlu, bu sebeple ne çiftçiye kıskırtacaklarını ne de onun 12 ay çalışarak akıttığı alın terini, onlardan alınan para ile yakacaklarını dile getirmişti. Birincioğlu son olarak ise bizzat 25 Ekim'de, İzmir'de piyasayı açacağını, bütün eleştirilere orada cevap vermeye hazır olduğunu, Çakır'ın kendisiyle beraber dolaşmasını, tütün meselesinde yaptığı eleştirileri yerinde aynı şekilde yapmasını ve bu meselede kendilerine yardımcı olmasını rica ederek konuşmasını tamamlamıştı⁴⁵³.

Birincioğlu'nun bu konuda bir sonraki konuşması ise 03.02.1971 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, "Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1971 yılı bütçesinin görüşmeleri" dolayısıyla olmuştu. Sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, Güven Partisi Grubu adına Ethem Karakapıcı, Milli Birlik Grubu adına Selahattin Özgür, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, şahısları adına Oral Karaosmanoğlu, Orhan Kor, Salih Tanyeri, Rıza Işıtan, Osman Salihoğlu, Erdoğan Adalı konuştuktan sonra Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu söz alarak, önceki konuşmacıların eleştirilerine ve isteklerine cevap vermişti. Birincioğlu konuşmasının bir bölümünde, tütün ve sigara mevzuuna da değinerek; Tütün meselesinde Tekel tarafından satın alınan destekleme tütünlerinin satışlarının ardından son senelerde gelişmeler kaydedildiğini, 1970 yılı boyunca ihraç edilen destekleme tütünü miktarının 24 milyon kilo olduğunu, satış anlaşması yapılan ve henüz ihraç edilmeyen 14 milyon 500 bin kilo tütünlü, Türkiye'nin bu sene ilk kez 40 milyon kilo civarında dışa tütün satımı imkanını bulduğunu ifade etmişti⁴⁵⁴.

⁴⁵² **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 1, Birleşim 37 (18.01.1971), s. 74-75.

⁴⁵³ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 1, Birleşim 37 (18.01.1971), s. 75-76.

⁴⁵⁴ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 484.

Sigara imaline yönelik yaptığı açıklamada ise İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde ele alınmış ve yapımına devam edilen Adana, Malatya sigara fabrikalarının modernize edileceğini ve bu şekilde Adana sigara fabrikalarının imal kapasitesinin 4592 tona ve Malatya sigara fabrikasının yıllık kapasitesinin 6352 tona çıkmasının sağlanabileceğini belirtmişti. Birincioğlu; filtreli sigara tüketiminin, son yıllardaki hızlı artışını karşılamak üzere alınan tedbirlerin yürütülmesi ile yılda 6 bin ton üretme gücüne erişileceğine, ayrıca bu gelişmelere paralel olarak filtreli sigaralar için yılda 760 tonluk ilave üretim kapasitesi için gereken filtre takma cihazlarının da sipariş edildiğini ifade etmişti. Bundan sonra Birincioğlu, daha önceki konuşmacıların eleştirileri ve görüşlerine cevap niteliğindeki konuşmasına geçmişti. Birincioğlu, Barutçuoğlu'nun; Türk tütüncülüğünün istikbalinin karanlık olduğu, bu zamana kadar tedbir alınmadığı, tütün ve sigara aleyhinde yapılan propagandalardan ötürü bundan böyle Türk tütünlerinin dış piyasalarda satılma imkanının bulunamayacağı, Fransa ve İtalya'nın yanında, Yunanistan ve Bulgaristan gibi devletlerin dahi takip etmiş olduğu tütün politikası ile ileri bir noktaya geldiğini, tüm bunlara rağmen Türkiye'nin ise hiçbir şey yapmadığı eleştirilerine karşılık olarak Birincioğlu; bugün Amerika'da Türk tütününün kullanılmasında bir artış olduğunu hatta Almanya'da, Türk işçilerine hitap edecek olan ayda 200 tonluk bir sigara anlaşmasının da yapılmak üzere olduğunu, tüm bu girişimlerle beraber Türk tütününü dış piyasalara yayacaklarını söylemişti. Birincioğlu, Barutçuoğlu'nun söylediği gibi Yunanistan'ın tam bir başarı içinde olduğunu doğru olmadığını, Türk tütününü sokamadıkları bölgelere sokmak için bütün güçleriyle çalıştıklarını belirtmişti⁴⁵⁵. Konuşmasına devam eden Birincioğlu; Yunanistan'ın, Türkiye'den Fransa'yı alamadığını, ilk defa bu sene başta Tekel Genel Müdürlüğü olmak üzere teknik elemanların, Avrupa'ya yapmış oldukları seyahatlerde Fransız Hükümeti ile 3,5 milyon kilo Samsun tütünü anlaşması yaptıklarını, İtalya ile de temaslara kurulduğunu belirterek tütünleri elden çıkarmak için gerekli tedbirleri ve çareleri aradıklarını dile getirmişti. Bundan sonra sigara sanayi ve sigara fabrikaları meselesindeki tenkitlere cevap veren Birincioğlu; Bakanlığa geldiğinde Türkiye'de imal edilen filtreli sigaranın miktarının 50 ton olduğunu, aynı makinalarla bugün filtreli sigara imalının 200-300 tona çıkarıldığını fakat bunun Türkiye'nin ihtiyacını karşılayamadığını, bunun artırılması için girişimlerde bulunulduğunu, 17 adet filtreleme makinasının bir kısmının gümrüğe geldiğini ve bir kısmının da çok yakında teslim edileceğini belirterek bu makinaların faaliyete geçmesi ile aşağı yukarı aylık 600 ton civarında sigara üretileceğini söylemişti. Birincioğlu ayrıca Adana, Malatya Fabrikalarına da tütün karşılığında alınacak olan filtreleme makinalarının faaliyete geçmesiyle birlikte 1972'den itibaren Türkiye'de sigara problemi diye bir şey kalmayacağını öne sürmüştü⁴⁵⁶.

Yine Birincioğlu, Barutçuoğlu'nun söylediği, "Bakan itiraf etti, dedi ki; Tütüne verilen para tütünün karşılığı değildir." sözüne karşılık olarak tekraren; 30 lira değil 40 lira, 50 lira da verilse bu emeğin karşılığı olamayacağını, Trabzon'da bunu çok iyi bildiklerini bundan dolayı da Trabzon'un

⁴⁵⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 485.

⁴⁵⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 486-487.

%63'ünün verem olduğunu, çayın çıkmasıyla beraber milletin yakasını tütünden kurtardığını belirtmişti. Birincioğlu; tütüne fiyat verirken her şeyden önce vatandaşın emeğini düşündüklerini, bunu yaparken de kimsenin tavsiyesine, tahrikine ve de takibine ihtiyaç duymadıklarını, köyün içinden geldiklerini, tütünün nasıl yetiştirildiğini, çiftçinin ne olduğunu çok iyi bilen bir hükümet olduklarını ifade etmişti⁴⁵⁷. Barutçuoğlu'nun, "Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu" 1963 yılında ilk defa ortaya atıldığı fakat AP Hükümetinin kasten bu kanunu çıkarmak istemediği, zorla istemeyerek çıkarttığı, çıkarttıktan sonra da tatbik etmek istemediği yönündeki eleştirilerine ise Birincioğlu, her şeyin biraz insafa sığması gerektiğini belirterek 1177 Sayılı Kanunun, 1969 yılında çıktığını, bu kanunun birinci maddesi olan, "tütün tarımı serbest olan ilçelerin üretim alanlarının sınırlarının yeniden tespit edileceği" hükmünün uygulanmaya başlandığını, Bakanlık olarak 1177 sayılı Kanunun, Bakanlığa vermiş olduğu vazifelerin hepsinin yerine getirildiğini belirterek bu konudaki konuşmasını sonlandırmıştı⁴⁵⁸.

Birincioğlu'nun tütün meselesine dair yaptığı son konuşma ise CHP Samsun Milletvekili Yaşar Akal'ının, 03.03.1971 tarihli Meclis toplantısında gündem dışı söz alarak, Karadeniz tütün piyasası ve tütün başfiyatları üzerine belirttiği görüş ve önerilere karşılık olmuştu. Akal'ın konuşmasında; en önemli şeyin ekicinin ürettiği malın değerini alması olduğundan bahisle, bunun sağlanması için bu yıl başfiyatın 27 lira, ortalama fiyatın da 21 lira üzerinde seyretmesi gerektiğini belirtmişti. Akal'ın ayrıca gerek dolar fiyatının yükselmesi gerekse maliyetin artmasının tütün başfiyatının 25 lira olmasını zorunlu kıldığını söylemişti. Konuşmasına devam eden Akal'ın, piyasanın ekici yararına seyrini temin etmek için gerekli gördüğü tedbirleri ve istekleri ise şöyle sıralamıştı; Bakan Birincioğlu'nun tütünleri son yaprağına kadar alacağını ilan etmesini ve devletin destekleme alımlarını bizzat takip ederek sonuna kadar sürdürmesini, ekiciyi birtakım aracı ve ihracatçıların kucağına itmemesini, Tekel tarafından destekleme fiyatlarının piyasanın ilk gününde ekicilere bildirilmesini, Tekel'in satışa müteakip ekicilere avans vermesini, Tekel'ce ekicinin ürününün satın alınacağını kredi müesseselerine bildirilerek ekicinin yeni yıl kredisi almasının sağlanmasını, su çürüğü adı altında yapılan haksız aldatmacalara son verilmesini, ekicinin güçlenmesi için "1196 sayılı Kanun" gereğince tütün satış merkezlerinin artık kurulmasını istemişti⁴⁵⁹.

Birincioğlu, hemen ardından bu konuşmaya cevaben yaptığı açıklamada; tütün piyasalarının açılması mevsiminin yaklaştığı sıralarda, o bölgelerin milletvekillerinin sadece bir seçim propagandası maksadıyla Meclis kürsüsüne çıktığının herkes tarafından anlaşıldığını gerek geçen yıl ve gerekse bu yıl Ege tütün piyasası açılmadan evvel aynı taktiklere başvurulduğunu belirtmişti. Ardından Birincioğlu; Hükümet olarak ve Bakan olarak birçok defa bu şekildeki konuşmalara cevap vermiş olmalarına rağmen bunların unutulup gittiğini, hatta söz konusu olan bölgelerde birtakım

⁴⁵⁷ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 488.

⁴⁵⁸ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 489-490.

⁴⁵⁹ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 12, Toplantı: 2, Birleşim 64 (03.03.1971), s. 38-39.

tertipler içerisine girildiğini söyleyerek bu yıl Ege piyasasında ekicinin memnun olduğunu, memnuniyetini göstermek için de ilk defa Gümrük ve Tekel Bakanına altın bir yaprak hediye ettiğini, bunu da herkesin bildiğini ifade etmişti. Demecine devam eden Birincioğlu; Hükümetin ve Bakanlığının tutumunu piyasalarda göstereceğini nitekim bunun Ege’de gösterildiğini, Karadeniz’de de alınan tedbirleri piyasada göstereceğini, eğer Akal’ın gibi bu konuda şüphesi olanlar varsa orada konuşabileceğini vurgulamıştı. Birincioğlu son olarak; Akal’ının konuşmalarından anlaşıldığına göre bu yıl da Karadeniz’de geçen sene yaptıkları gibi bazı tertiplere başvurulacağını açıkça söylediğini, bunun da geçen sene “Dev-Genç” isminde üniversite talebelerinden oluşan bir grubun o bölgelere gitmek suretiyle bazı kargaşalıklar çıkardığında anlaşıldığını belirtmişti. Birincioğlu, bu tür hareketlere hazırlıklı olduklarını ve bunu yapanların başarılı olmayacağını, seçim bölgesi olan Karadeniz’de halkı memnun edeceklerini söyleyerek konuşmasını noktalamıştı⁴⁶⁰.

2.2.1.2.2. Gümrük Teşkilatı ve Bakanlığın Duruma Yönelik Yaptığı Konuşmalar

Birincioğlu’nun bu konudaki ilk konuşması, 05.02.1970 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 yılı bütçesi görüşmeleri” sırasında olmuştu. Söz sırası Birincioğlu’na gelmeden önce sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, GP Senato Grubu adına Ferit Melen, Senato Kontenjan Grubu adına Ragıp Üner, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, Senato Malatya üyesi Hamdi Özer, Senato Samsun üyesi, Rıza Işıtan, GP Senato Grubu adına Fehmi Alparslan, Senato İstanbul üyesi Rıfat Öztürkçine, Senato Samsun üyesi Refet Rendeci söz alarak görüş ve eleştirilerini dile getirmişti⁴⁶¹. Bundan sonra söz hakkı Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Ahmet İhsan Birincioğlu’na verilmişti⁴⁶². Birincioğlu konuşmasına daha önce hazırlamış olduğu yazılı bir metinle başlayarak ardından önceki konuşmacıların konuşmalarında ortaya çıkan; eleştirilere, önerilere ve sorulara hazırlıksız olarak cevap vermişti. Birincioğlu konuşmasında bakanlığın durumuna ilişkin özetle; Bakanlığın kuruluş tarihi üzerinden 40 yıla yaklaşan uzun bir süre geçmiş olmasına ve iş hacminin de 14 misli artmış olmasına karşılık fiili istihdam durumu bir yana, Personel Kanunu kadrolarında %17 oranında bir eksilmenin meydana geldiğini belirtmişti. Ayrıca gümrük gelirinin, kuruluşundan bu yana her yıl %17 nispetinde artarken, ihracat hacmi de 47 misline ulaşmış olmasına rağmen kuruluş yıllarında Bakanlığın %3’e yakın olan cari masraflarının bugün %0,5’e kadar gerilediğine dikkat çekmişti⁴⁶³.

Birincioğlu konuşmasına devam ederek; sosyal gelişmelerin, yolcu, turist ve işçi hareketlerinin, uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin artışının, Gümrük ve Tekel Bakanlığı’na çok ağır hizmetler yüklediğini fakat Gümrük kuruluşunda personel yönünden gerekli reorganizasyonu ve gelişmeyi

⁴⁶⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 12, Toplantı: 2, Birleşim 64 (03.03.1971), s. 39-40.

⁴⁶¹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 530-562.

⁴⁶² Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 560-561.

⁴⁶³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 562.

sağlayacak olan bir “Teşkilat Kanunu”nun yürürlüğe konulmadığını belirtmişti. Ardından Birincioğlu; yeni “Teşkilat Kanunu”nu tasarısının bir an önce kanunlaşması için arkadaşlarından kendilerine yardımcı olacakları ümit ve temennisi dile getirmişti. Birincioğlu, bu tasarının kanunlaşması halinde tahakkuk işlemlerinin basitleştirileceğini, Gümrük vergisinin ve para cezalarının adil esasa bağlanacağını, gayri ticari mahiyetteki veya hediye vasfını taşıyan eşyalara, son derece esnek ve şimdiye kadar yapılan sızlanmaları giderici bir usul uygulanacağını, büyük yatırımlarda bugün için mevcut ağırlaştırıcı formalite ve yasaklıların bertaraf edilerek sanayileşmede hız temin edileceğini belirtmişti. Ayrıca bu tasarının Bakanlığın teşkilat bünyesine getireceği en önemli yeniliğin “Gümrük Uzmanlar Kurulu”nun kuruluşuna imkân vermesi olacaktır, demişti. Birincioğlu, gümrük konusuna devamla; gümrüklerde bekleyen ve milli envantere girmiş bulunan eşya ve otomobiller hakkında alınan tasfiye kararının gerek hazineye gelir temini ve gerek gümrüklü eşya konulan mahallerdeki sıkışıklığın giderilmesi yönlerinden de çok olumlu sonuçlar doğuracağını ümit ettiğini belirtmişti. Birincioğlu devamla, GP Grubu adına konuşan Melen’in özellikle Bakanlığın teşkilatı ile ilgili meselelerde yerinde eleştirilerde bulunduğunu belirterek; Bakanlığın çok eski Bakanlık olduğu bazı kuruluşların yanlış olduğu, bu itibarla bir reorganizasyona ihtiyacı olduğu görüşlerine iştirak ettiğini belirtmişti⁴⁶⁴.

Birincioğlu’nun bu konudaki bir başka açıklaması ise 03.02.1971 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1971 yılı bütçesinin görüşmeleri” dolayısıyla yaptığı konuşmayla olmuştu. Sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, Güven Partisi Grubu adına Ethem Karakapıcı, Milli Birlik Grubu adına Selahattin Özgür, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, şahısları adına Oral Karaosmanoğlu, Orhan Kor, Salih Tanyeri, Rıza Işıtan, Osman Salihoglu, Erdoğan Adalı konuştuğundan sonra Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu söz alarak, önceki konuşmaların isteklerine ve eleştirilerine cevap vermişti. Birincioğlu konuşmasında; daha önce hazırlanmış olan yeni Gümrük Kanunu Tasarısının geçmiş yıllarda iki defa kadük kaldığını ve 1970 yılında da Meclis gündemine kadar gelmiş olmasına rağmen maalesef kanunlaşma imkanını bulamadığını belirtmişti. Birincioğlu, gümrük tasarısı yanında bu tasarıda yer alan modern prensipleri uygulayabilecek, gümrük tekniği yönünden yetişkin bir personel kadrosuna ihtiyaç duyulduğunu ve bu ihtiyacın giderilmesi için de yeni bir “Teşkilat Kanunu Tasarısı”nın hazırlanarak ve Meclis’in 1970 çalışma döneminde, tatile girmeden önce Meclis’e sevk edildiğini söylemişti. Birincioğlu, her iki tasarının kanunlaşmasına Bakanlığın son derece ihtiyaç duyduğunu belirterek bu konuda parlamenterlerden yeniden yardım ve destek göreceğinden emin olduğunu ifade etmişti⁴⁶⁵. Ardından Tekel Genel Müdürlüğü Bütçesi’ni açıklayan Birincioğlu; 1971 Bütçesi cari harcamalarının 167 milyon küsur, A/2 yatırım harcamalarının 130 milyon küsur ve transfer harcamalarının 9 milyon küsur olmak üzere 311 milyon lira civarından olduğunu belirtmişti. Birincioğlu, yatırım harcamalarının sektörler itibarıyla dağılımını ise şu şekilde vermişti: Tütün ve

⁴⁶⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 563-564.

⁴⁶⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 482.

tütün mamülleri sanayi; 33 000 000, İçki sanayi; 20 000 000, Çay sanayi; 77 000 000, Kimya sanayi (tuz, kibrit dahil); 1 861 000, Muamelet ambarları ve satış depoları; 3 000 000⁴⁶⁶. Birincioğlu, 1971 yılında Eskişehir, İzmir, Pasaport, Adıyaman, Adana ve Muş depolarının yapılacağını, bunlara ilaveten de mevcut satış depoları ve idari binaların 1971 programında onarım işleri içine alınacağını belirterek bu konudaki konuşmasını sonlandırmıştı.⁴⁶⁷

Birincioğlu'nun bu yöndeki bir başka konuşması ise, 04.03.1971 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, "5383 sayılı Gümrük Kanunun 126. Maddesinin 5. Fıkrasının 6. Bendinde yapılan değişiklik" hakkındaki kanun tasarısının görüşmeleri dolayısıyla olmuştu. Söz sırası Birincioğlu'na gelmeden önce sırasıyla; Senatonun İstanbul üyesi Ekrem Özden, Kars üyesi Mehmet Hazer, İstanbul üyesi Rıfat Öztürkçine, Balıkesir üyesi Nejat Sarıcalı, Van üyesi Ferid Melen, Konya üyesi Sedat Çumralı, Afyon Karahisar üyesi Kazım Karaağaçlıoğlu, Bütçe ve Plan Komisyonu sözcüsü M. Faik Atayurt, Senatonun Kars üyesi Sırrı Atalay ve Yozgat üyesi Sadık Artukmaç konuşarak bu konudaki görüş ve eleştirilerini dile getirmişti⁴⁶⁸. Tüm bu konuşmacılardan sonra Birincioğlu söz alarak konuşmasına başlamıştı. Birincioğlu yaptığı konuşmada; daha önce konuşan senatörlerin bu değişikle bir suistimal yolunun açılacağı yönündeki görüşlerine çok üzüldüğünü, kendisinin bu kanun maddesini tadil ederken tamamen suistimali engellemeyi amaçladığını, söz konusu kanundaki gümrüklerde biriken eşyaların önüne gelen her derneğe verilmemesi ve bir süzgeçten geçirilerek gerçek anlamda kamu yararına kurulan derneklere verilmesi için bu hükmü getirdiklerini belirtmişti⁴⁶⁹. Birincioğlu, Bakan olarak bugüne kadar yapmış olduğu uygulamalarda, kamu yararına bağlı olmayan derneklere bu eşyaları vermediğini vurgulayarak asıl gayenin yapılacak suistimalin önüne geçmek olduğunu, söz konusu eşyaların 1943 yılından beri ambarlarda çürüdüğünü, bu konuda yapılan tadille "kamu yararına" tabirinin kullanılmakla dernekleri daha da daraltmayı amaçladığını söyleyerek İktisadi Devlet Teşekküllerine, Devlet dairelerine bu eşyaları tahsis ederek cari masrafları azaltmayı ayrıca Devletin bu eşyaları muhafaza için ödediği kirayı ortadan kaldırmayı amaçladığını belirtmişti. Birincioğlu son olarak ise bu tadil meselesini Senato'ya iyi niyetlerle ve suistimallere sebebiyet vermemek için getirdiğinin ısrarla üzerinde durarak konuşmasını tamamlamıştı⁴⁷⁰.

2.2.1.2.3. Çay Meselesi Üzerine Görüşleri ve Uygulamaları

Birincioğlu'nun bu konuda yaptığı ilk konuşma, 05.02.1970 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, "Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 yılı bütçesi görüşmeleri" dolayısıyla olmuştu. Söz

⁴⁶⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 483.

⁴⁶⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 484.

⁴⁶⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 48 (04.03.1971), s. 268-273.

⁴⁶⁹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 48 (04.03.1971), s. 280.

⁴⁷⁰ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 48 (04.03.1971), s. 281.

sırası Birincioğlu'na gelmeden önce sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, GP Senato Grubu adına Ferit Melen, Senato Kontenjan Grubu adına Ragıp Üner, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, Senato Malatya üyesi Hamdi Özer, Senato Samsun üyesi, Rıza Işıtan, GP Senato Grubu adına Fehmi Alparslan, Senato İstanbul üyesi Rıfat Öztürkçine, Senato Samsun üyesi Refet Rendeci söz alarak görüş ve eleştirilerini dile getirmişti⁴⁷¹. Bundan sonra söz hakkı Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Ahmet İhsan Birincioğlu'na verilmişti⁴⁷². Birincioğlu çay meselesine dair yaptığı konuşmada; 1960 yılının çaycılık yönünden hiç de iyi geçmediği düşüncesine katıldığını, Bakanlığı sırasında bilhassa bu çay konusunda çok ayrı bir çalışma içerisine gireceğine söz vermişti. Birincioğlu, çay bölgesinin bir çocuğu olduğunu belirterek bizzat milletvekili bulunduğu sırada, o bölgede yaptığı gözlemlerde “değil 3-5 yaprak, 8-9 yaprağı alınmış çaylar” gördüğünü bu itibarla yaptığı gizli gezilerde Türkiye'nin hemen hemen 3/1'inin kaçak çay içmekte olduğunu tespit ettiğini belirtmişti. Birincioğlu, Sürmene'deki çay fabrikasını örnek göstererek, bu fabrikanın çok az yaprak verdiğini ve bugün bu fabrikanın çaylarının dünya piyasasına arz edilecek kalitede olduğunu söylemiş ve bunlara dayanarak takip edeceği yolu açıklamıştı. Buna göre; Bakanlıkta bir umum müdürlük oluşturulacağını, çaydan ayrıca sorumlu bir birim kurulacağını ve kalitesiz yaprak alımına son verileceğini belirtmişti. Birincioğlu, bunun ekicinin de yararına olacağını çünkü ekicinin neredeyse fideyi yolduğunu bundan dolayı gelecek yıl verimini azalttığını ve bunun farkında olmadığını belirtmişti. Ardından ise bir sonraki çay kumpanyasında, 2,5 yaprak üzerine nereden gürültü gelirse gelsin hassasiyetle duracağını vurgulamıştı. Birincioğlu, çayın diğer bir mahsurlu hususunun, çayların fabrikadan çıktıktan sonra ambalajlanması sırasında olduğunu, çayların odalara doldurulup bir sürü hengameden sonra tadını ve tuzunu kaybettiğini, herkesin şikâyet ettiğini burna gelen ot kokusunun bu şekilde oluştuğunu belirterek bu hatayı kabul ettiğini şahsen bunun üzerine eğileceğini söylemişti⁴⁷³.

Bu konudaki bir diğer konuşması ise CHP Rize Milletvekili Sami Kumbasar'ın 17.04.1970 tarihli Meclis toplantısında gündem dışı söz alarak eleştirilerde bulunmasına karşılık cevaben yaptığı konuşma olmuştu. Kumbasar; 1970 yılı yaş çay yaprağı alımı ile başlayan ve bir haftadan beri devam eden Rize'nin Fındıklı, Ardeşen, Pazar, Çayeli ve Güneysu fabrikalarının çay üreticisi tarafından işgali ve tahribi meselesine değinerek, 30 seneden beri çay ekicisiyle Devlet arasında böyle bir hadisenin ortaya çıkmadığını, böyle bir problemin ortaya çıkışı sebebi olarak AP'nin yanlış politikalarını işaret etmişti⁴⁷⁴. Kumbasar, üreticinin senelerdir alışageldiği ve geçim durumunu ayarladığı çay parasının eline geçemeyince, evvelce yapmış olduğu yatırımların borcunu ve bonosunu ödeyemeyeceği gibi esnaf ve toptancıların da bundan dolayı ekiciye kredi ve veresiye mal vermeyeceğini belirterek ortaya çıkan bu problemin üreticinin değil hükümetin yanlış ve plansız politikasının, destek alımı yapılan çay yaprağına göre fabrika ve atelyelerin hesaplı ve planlı

⁴⁷¹ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 530-562.

⁴⁷² **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 560-561.

⁴⁷³ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 566-567.

⁴⁷⁴ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970), s. 313.

yapılmamasının sonucu olduğunu belirtmişti. Devamla, bunun haricinde yaş çay yaprağının fiyatının çok ucuz olduğunu, 1950’de 22 kilo yaş çay yaprağı vermek suretiyle bir reşat altını alınırken bugün 75 kilo yaş çay yaprağı vermek suretiyle ancak bir altın alınabiliyor, diyen Kumbasar, yaş çay yaprağının Tekel tarafından alım fiyatının en az 12-13 lira olması gerektiğini söylemişti. Kumbasar bunun haricinde; yetiştirilmiş okul mezunu eksperler olmayınca, politik gayelerle fırıncıdan, bakkal ve tamirci çırağından eksper yapılıncaya, çay bilgisi ve tekniği olmayan bu kimselerin üretici ile anlaşılamayacağını aşikâr olduğunu, üreticinin çayı kendi elinden çıktıktan ve Tekele geçtikten sonra, Tekelin gereken tedbirleri almadığını ve fabrika aksamının eksik olduğunu bundan dolayı da çayın gereken kalitede yapılamadığını söylemişti⁴⁷⁵. Bu konudaki eleştirilerine devam eden Kumbasar; çayların Tekel tarafından istiflenerek taşınmasının çayın kalitesini bozduğunu, fabrikadaki soldurma ve kıvrırma işinin az zaman içinde yapıldığını, çay çürümesin diye bıçaklara verildiği için kalitenin bozulduğunu, fabrika ve atelye eksikliğinden bu işlerin hızla yapıldığını bundan dolayı esas kabahatin Tekel İdaresinin, Hükümetin ve bu işi yöneten ilgililerin olduğunu belirterek konuşmasını tamamlamıştı.

Hemen ardından Birincioğlu söz alarak cevaben bir konuşma yapmıştı. Yaptığı konuşmada; günlerden beri devam eden ve birçok fabrikanın işgaline sebep olan olayları Bakanlık olarak detaylıca incelerken ve bütün imkanlarını kullanırken, Meclis’ten böyle bir sesin geleceğini hiçbir zaman aklından geçirmediğini, demek ki bu olayların ortaya çıkmasında bu arkadaşların da ilgisi olsa gerektir demişti. Birincioğlu; Rize’de gelişen ve mesuliyetin Hükümete yüklendiği olaya sebep olarak, “çay yaprağının az alınması” iddiasının öne sürülmesine karşılık kendisinin o bölgenin çocuğu olduğunu, çayın yalnızca Rize’de yetişmediğini, Trabzon bölgesinde de üç tane fabrika olduğunu ve bu fabrikalardan bugünkü politikalarına uygun olarak çayları aldıklarını ve oradan hiçbir ses çıkmazken Rize’de bazı fabrikaların işgal edilmesini garipsediğini belirtmişti. Ayrıca Birincioğlu, “çay fiyatlarının çok ucuz olduğu ve bugünkü durumda 12-13 liraya alınması gerektiği” yönündeki eleştirilere karşılık olarak imkan olsaydı kendisinin de çay fiyatlarına bir miktar zam yapmayı düşünebileceğini belirttikten sonra hemşerisi Kumbasar’ın mensup bulunduğu ana muhalefet partisi lideri İnönü’nün 1957 senesinde çayları 5 liradan aşağı almayacağı sözünü verdiğini ve iktidara geldikten sonrada aynı fiyatla çay alımına devam ettiğini bunun ancak Tekel Bakanı olan Topaloğlu zamanında bir zam yapılması ile bugünkü seviyesine getirildiğini söylemişti⁴⁷⁶. Bundan sonra Birincioğlu, bugün takip ettikleri politikanın “4223 Sayılı Çay İnhisarı Kanunu ile 3733 Sayılı Çay Kanunu ve buna ek olarak düzenlemiş ve yayımlanmış olan Talimatnamenin 15. Maddesi” ne göre hareket ettiklerini belirtmişti. Buna göre; çay ürününün, tepe tomurcuğu ile bu tomurcuğu takip eden taze ve körpe nitelikteki birinci ve ikinci yapraklardan elde edildiğini, zayıf büyüyen sertleşmiş sürgünlerden koparılacak filizlerin kaliteli çay için gerekli olan niteliğinin az olduğunu, üçüncü ve dördüncü yaprak niteliğinde olan bu yaprakların çay imalinde

⁴⁷⁵ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970), s. 314.

⁴⁷⁶ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970), s. 315.

kullanılmayacağını söylemişti. Birincioğlu bunun bu şekilde olması gerekirken bugüne kadar Rize’den ve Trabzon’dan alınan çayların on yaprağın üzerinde olduğunu, yapılan değerlendirmeler neticesinde satılan bu çayın yapraklarının 8 liraya denk geldiğini, koca dallar halinde fabrikaya sevk edilen bu çaylardan ancak ot çıkacağını çay çıkmayacağını, buna rağmen yine de üreticinin lehinde hareket edildiğini belirtmişti. Birincioğlu, Kumbasar’ın bunları bilmesine rağmen bu tavrın içerisinde girmesinin hayretle karşılandığını, davanın o bölgeyi kurtarmak olduğunu belirterek böyle giderse Rize ve Trabzon bölgesindeki çay üreticisinin bu çayları sökmeye mecbur kalacaklarına dikkat çekmişti⁴⁷⁷. Ardından Birincioğlu, Çay Araştırma Enstitüsü yayımladığı bir rapor ile çay alım talimatnamesinde; mayıs ayında 2,5-3,5 yaprağın dahi alınabileceğini belirttiğinden Rize ve ilgili fabrika müdürlüklerine talimat vererek 3,5 yaprağın alınmasını kendilerine bildirdiğini, ama bunun dışında kim ne derse desin 4 yaprağı asla kabul etmeyeceğini söylemişti. Son olarak ise; bu ziraatı daha fazla geliştiren ve işçi istihdam etmek suretiyle çay elde edenlerin bu işin aleyhinde olduğunu çok iyi bildiğini çünkü 2,5 yaprağa bir işçi günde 10 kilogram toplarken 4,5,6 yaprağı 100 kiloya kadar toplayabildiğinin bunun da işçileri kullanan büyük ekicilerin işine gelmediğini ve yaygara kopardığını belirterek konuşmasını tamamlamıştı⁴⁷⁸.

Birincioğlu’nun çay konusundaki diğer bir konuşması ise “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 Yılı Bütçesi” üzerine 26.05.1970 tarihli Meclis toplantısında olmuştu. Söz sırası Birincioğlu’na gelmeden önce sırasıyla; CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok, GP Tokat Milletvekili Reşit Önder, AP Manisa Milletvekili Süleyman Çağlar, GP Konya Milletvekili İhsan Kabadayı, Manisa Milletvekili Muammer Erten, Samsun Milletvekili İlyas Kılıç söz alarak görüş ve eleştirilerini ifade etmişti⁴⁷⁹. Ardından Birincioğlu söz alarak çay konusundaki konuşmasına geçmişti. Birincioğlu yaptığı konuşmada; çayın bugün Türkiye’de bir problem haline geldiğini ve ilk defa çayın kendi seçim bölgesinin mahsulü olmasına rağmen seçmenlerinin karşısına çıkarak ısrarla usulüne uygun alım yapacağını, bunun için de mücadeleye hazır olduğunu söylemişti. Birincioğlu bu meseleye devamla; bu mücadeleye girerken diğer partilerin de tahrikleriyle bazı hadiselerin meydana geldiğini, vatandaşın zamanında fazla yaprak vermeye alıştığından, şimdi kısıldı mı elbette rahatsız olduğunu, fakat fabrikaların işgalinin kendileri için hiç hoşla gitmeyen bir hadise olduğunu belirtmişti. Birincioğlu; çay meselesinin yalnız 1 yaprağın veya 2,5 yaprağın alınmasıyla bitmediğini, her şeyden evvel kaliteli eksper bulunmadığından, önlerine kim gelirse onu eksper tayin ettiklerinden ve daimî işçi olmadığından dolayı bu kişilerin ne kadar imkân bulursa bunu cebine aktardığını ve bu şekilde usulsüzlüklerin ortaya çıktığını, buna rağmen eksper sorununu halletmeye çalıştığını, şimdilik bazı tedbirleri alacağını söylemişti. Bunun yanı sıra; diğer en büyük meselelerden birinin de fabrikaların kapasitesi meselesi olduğunu, fabrikaların bugünkü çayı işleyecek kapasitede olmadığını, bundan dolayı iyi çay çıkmadığını, ayrıca çay yapraklarının çok uzak mesafelerden geldiği için bozulduğunu,

⁴⁷⁷ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970), s. 316.

⁴⁷⁸ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970), s. 317.

⁴⁷⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 735-754.

zaten üzerinden 24 saat geçtikten sonra bozulacağı mesuliyetini üzerine aldığını belirtmişti. Birincioğlu bu konuda son olarak, çay konusunda bütün meselenin çay olabilecek yaprağı almak ve bu alımı sağlayacak elemanları bulundurmak, ondan sonra da kapasiteli fabrikalar yapmanın yanında daha ziyade atelyeler yapılmak suretiyle vatandaşın ayağına kadar gidilerek çayın alınmasıyla daha iyi neticelerin elde edileceğini söyleyerek bu konudaki konuşmasını sonlandırmıştı⁴⁸⁰.

Birincioğlu, çay meselesindeki son konuşmasını ise 03.02.1971 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1971 yılı bütçesinin görüşmeleri” dolayısıyla olmuştu. Sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, Güven Partisi Grubu adına Ethem Karakapıcı, Milli Birlik Grubu adına Selahattin Özgür, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, şahısları adına Oral Karaosmanoğlu, Orhan Kor, Salih Tanyeri, Rıza Işıtan, Osman Salihoğlu, Erdoğan Adalı konuştuğundan sonra Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu söz alarak konuşmasına başlamıştı. Birincioğlu konuşmasında çay sanayine değinerek; 1970 yılında devam eden Merkez, Gündoğdu, Büyükköy, Eskipazar, Güneysu, Taşlıdere, Pazar ve Azaklı atelyelerinin geliştirilmesine 1971 yılında da devam edileceğine ve bunlardan bir kısmının tamamlanacağına, ardından bunların soldurma, kurutma, kıvrırma, fermentasyon ve tasnif kapasitelerinin verimli bir şekilde arttırılacağına söz vermişti. Ayrıca Birincioğlu, 1971 yılında çay sanayine 77 milyon ayrılmasıyla Tekel’in yatırım bütçesinin yarıdan fazlasının çay sanayine tahsis edildiğini belirtmişti⁴⁸¹. aha önceki konuşmacıların ambalaj ve çay konusunda yaptıkları eleştirilere çok üzüldüğünü, bu sene yaptıkları onca ıslahatın inkar edilmesini anlayamadığını belirterek teneke kutularda ağzı naylon kapaklı Altınbaş çayının piyasaya sürüldüğünü, yine özel kutularda filiz çay imal edildiğini, bunların ağzının naylon kapaklı yapılmasının sebebinin ağzının delindiği takdirde başka şekilde doldurulduğunun tespit edilmesi için olduğunu, bu kadar gayrete ve geçen seneye nazaran çay kalitesinde %50 iyileştirme yapılmasına rağmen bunun küçümsenmesine hayret ettiğini söylemişti⁴⁸². Senatonun Sivas üyesi Hüseyin Öztürk araya girerek, Birincioğlu’na sözlü soru yöneltmişti. Öztürk sorusunda çayın kalitesinin düzeldiğini fakat Karadeniz sahillerindeki depoların yetersiz olduğunu, küflenmelerin olduğunu tespit edildiğini bu sebeple çayın denize döküldüğünü veya çok ucuza satıldığını hatta bunun çayın fiyatı yüksek olsun diye yapıldığını vurgulayarak, bu konuda önleyici bir tedbirin ve yatırımın yapılmasının düşünülüp düşünülmediğini sormuştu. Hemen ardından Birincioğlu verdiği cevapta; öncelikle çay meselesine değinmediği için Öztürk’ün isabetli bir sual sorduğunu belirterek çayın alınan yaprağından değer olduğu gibi imalinde ve muhafazasında da büyük bir değer olduğunu, bugün fabrikaların merkezlerden çok uzakta olduğunu bundan sebep daima fabrikaları, fabrika halinde değil de küçük atelyeler halinde vatandaşın ayağına getirmeye çalıştıklarını, çayın muhafazasının kendi için büyük bir problem olduğunu, çayın hava aldığı takdirde %20 rutubet olarak

⁴⁸⁰ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 760-761.

⁴⁸¹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 483.

⁴⁸² Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 491.

abuk bozulduğunu bundan dolayı çayın her şeyden evvel korunması için gerekli tüm imkanları kullandıklarını söyleyerek konuşmasını noktalamıştı⁴⁸³.

2.2.1.2.4. Kaçakçılığa ve Gümrüklere İlişkin Konuşmaları

Birincioğlu’nun bu konudaki ilk konuşması “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 Yılı Bütçesi” üzerine 26.05.1970 tarihli Meclis toplantısında olmuştu. Söz sırası Birincioğlu’na gelmeden önce sırasıyla; CHP Manisa Milletvekili Mustafa Ok, GP Tokat Milletvekili Reşit Önder, AP Manisa Milletvekili Süleyman ağlar, GP Konya Milletvekili İhsan Kabadayı, Manisa Milletvekili Muammer Erten, Samsun Milletvekili İlyas Kılıç söz alarak görüş ve eleştirilerini ifade etmişti⁴⁸⁴. Ardından Birincioğlu söz alarak konuşmasına başlamıştı. Birincioğlu konuşmasında; gümrük indirimleri meselesinde planlamanın tutumu konusunda daha önceki konuşmacıların oluşan endişelere yönelik, böyle bir endişeye gerek olmadığını, “474 Sayılı Gümrük Kanunu’nun 2. Maddesi” uyarınca plan ve yıllık icra ve programları gereğince gerekli indirimlerin yapıldığını söylemişti. Birincioğlu kaçak Amerikan sigaraları meselesine de değinerek; bu sigaraları içmenin bir gösteriş haline geldiğini, aslında Türk sigaralarını gayet mükemmel olduğunu ayrıca sigara kağıtlarının değiştirilip daha kaliteli hale getirilmesiyle yeni sigaraları piyasaya süreceklerini yine de insanları bu adetten vazgeçiremeyeceklerine emin olduğunu, bu tür kaçakçılıkların önüne geçmek için daha sıkı gümrük uygulanacağını, yakın zamana kadar Amerikan sigaralarına piyasada rastlanılmayacağını teminatını vermişti⁴⁸⁵. Kaçakçılık meselesi hakkında konuşmaya devam eden Birincioğlu; kaçakçılığın her devirde olduğunu, bunun önüne geçmenin herkesin sorumluluğunda olduğunu, hayvan kaçakçılığının da bir gelenek haline geldiğini, bunun kontrolünün İçişleri Bakanlığına ve jandarmaya ait olduğunu belirterek sadece boğazların, Çanakale ve İstanbul’un kendi Bakanlığı sorumluluğu altında olduğunu, ama yine de kendi üzerine düşen ne varsa yapacağını söylemişti. Amerikan pazarlarında kaçak olarak satılan mallara da değinen Birincioğlu; İstanbul’da daha bir hafta evvel 15 tane dükkanı bastıklarını, buradan alınan kaçak malların faturası çıkartıldığı için mahkemeye gidildiğinde hepsinin beraat ettiğine, son zamanlarda gümrük kapılarında yaşanan tıkanıklığı önlemek için biraz müsamahalı davrandıklarını fakat her nedense turistin, işçinin, memurun, talebenin kaçak mal getirdiğini, dışarıya gidip de kaçak mal getirmeyen olmadığını belirttikten sonra bütün kabahatin hükümette olmadığını, gümrükte nöbet bekleyip denetim sıkılaştırıldığında da, “beni iki gün beklettiler, cebimi aradılar, şunu yaptılar bunu yaptılar” diye feryat edildiğini belirtmişti. Bundan dolayı Birincioğlu, evvela iğneyi kendimize, çuvaldızı başkalarına batırmalıyız diyerek bu kaçak mallara karşı Türkiye’de bir iştah olduğunu, bunların küçük dava olmadığını, üzerine eğildiklerini ve gerekli tedbirleri almaya çalıştıklarını belirtmişti⁴⁸⁶.

⁴⁸³ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 492-493.

⁴⁸⁴ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 735-754.

⁴⁸⁵ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 758.

⁴⁸⁶ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970), s. 759.

Birincioğlu'nun bu konuya dair son konuşması ise 03.02.1971 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1971 yılı bütçesinin görüşmeleri” dolayısıyla olmuştu. Sırasıyla; CHP Grubu adına Doğan Barutçuoğlu, Güven Partisi Grubu adına Ethem Karakapıcı, Milli Birlik Grubu adına Selahattin Özgür, AP Grubu adına İsmail Yeşilyurt, şahısları adına Oral Karaosmanoğlu, Orhan Kor, Salih Tanyeri, Rıza Işıtan, Osman Salihoğlu, Erdoğan Adalı konuştuktan sonra Gümrük ve Tekel Bakanı olarak Birincioğlu söz alarak konuşmasına geçmişti⁴⁸⁷. Birincioğlu konuşmasında; Barutçuoğlu'nun, aradan bir sene geçmesine rağmen Gümrük ve Tekel Bakanlığı'nın hiçbir kanunsuzluğu önleyemediği yönündeki eleştirilerine cevaben; liseden mezun olduğu yıllarda Trabzon'da tütünlerin kıyılıp karadan hayvanlarla Halep'e nakledildiğini ve oradan da sigara kağıdının alındığını ifade ederek, o devirde hiç kimsenin bunun böyle olduğunu bilmediğini, dünyanın değişip küçüldüğünü, bugün karadan, havadan ulaşım imkanlarının arttığını bu sebeple de memlekette birçok kaçakçılığın olduğunu fakat Barutçuoğlu'nun Gümrük Bakanlığı'nın vazifeleriyle hudutlardaki Jandarmaya bağlı görevleri karıştırdığını, bütün hudut boylarının kendi kontrolünde olmadığını, Bakanlığın kontrolünde bir tek Marmara Denizinin ve bir de Çanakkale Boğazının olduğunu ve bunları kontrol için ise ellerinde yalnızca 8 millik iki motor bulunduğunu belirtmişti. Birincioğlu devamla; bu zaman kadar hangi hükümetin bu tedbirleri aldığını, bunları söylemenin kolay ama uygulamanın zor olduğunu yine de gerek teşkilatının gerekse kendisinin ve hükümetinin bütün samimiyetiyle imkanlarını kullandıklarını söylemişti. Birincioğlu, gümrük kapılarının açık bırakıldığı yönündeki eleştirilere ise kapıları sıkıktıkları zaman turist getirmiyorsunuz, fena muamele yapıyorsunuz diye şikâyet konusu olduğunu; gelene aç bavulunu dediklerinde de kapıları açtınız, kaçakçılığa sebebiyet verdiniz diye eleştirildiklerini bu yüzden ne İsa'ya ne de Musa'ya, Bakanlık olarak yaranamadıklarını belirterek bu konudaki sözlerini noktalamıştı⁴⁸⁸.

2.2.1.2.5. İçki Sanayine ve Üzüm Alımına Dair Açıklamaları

Birincioğlu'nun bu konudaki tutanaklara yansıyan ilk konuşması 05.02.1970 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 yılı bütçesi görüşmeleri” dolayısıyla olmuştu⁴⁸⁹. Birincioğlu, iflas durumuna giren “Yozgat Bira Fabrikası” konusunda daha önce konuşan Yeşilyurt'un da isteğine uygun olarak yeni bir anlaşma yapılarak fabrikanın iflas durumundan kurtarılacağını belirtmişti. Böylece 1970 yılının sonuna kadar “bu talihsiz fabrika”yı açmaya çalışacaklarına söz vermişti.

Bu konudaki bir diğer konuşması ise “Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1970 Yılı Bütçesi” 26.05.1970 tarihli Meclis toplantısında görüşüldüğü sırada yaptığı konuşmaydı. Birincioğlu'nun konuşmaları sırasında araya Bilecik Milletvekili Mehmet Ergül'ün girerek; Birincioğlu'na bira

⁴⁸⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 456-481.

⁴⁸⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 487.

⁴⁸⁹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970), s. 530-562.

sanayinin ham maddesi olan şerbetçi otunun halen Avrupa'dan mı ithal edildiğini, ediliyorsa kaçta ithal edildiğini, ithal edilen şerbetçi otundan daha kaliteli şerbetçi otunun Bilecik'te yetiştiğini Bakanlığın bunu bilip bilmediğini, sorması üzerine olmuştu. Birincioğlu bu soruya cevaben yaptığı konuşmada; bilhassa bu ziraat kolunun Niğde'de gelişmekte olduğunu, bunun gelişmesi için bazı çabalar içerisinde olduklarını, eldeki şerbetçi otunun yetmediği için ithal yoluna başvurdıklarını fakat bütün gayretlerinin bu ürünü ithal etmeden elde edebilmek için olduğunu dile getirmişti⁴⁹⁰.

Birincioğlu'nun üzüm tarımına dair konuşması ise Senato'nun CHP Denizli üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 22.12.1970 tarihli Senato toplantısında yaptığı konuşmaya cevaben olmuştu. Atmaca konuşmasında; siyah üzüm yetiştiricilerinin, siyah üzüm alımında Tekelin destek alımı yapıp yapmayacağı konularını endişe ve kuşku ile takip ettiklerini belirtmişti. Düzenin böyle devam ettiği sürece üzümcünün emeğinin karşılığını alamayacağı gibi karnını dahi doyurmaktan mahrum hale geleceğini vurgulamıştı⁴⁹¹. Atmaca son olarak ise Tekelin insafına terk edilen diğer bir mahsulün de kara üzüm olduğundan bahisle siyah kuru üzüm yetiştiren çiftçilerin, üzümlerini "100 ila 110" kuruşa satabilmek için Tekel idaresinin kapısında günlerce bekletildiğini, turpun 2 liraya satıldığı memlekette siyah kuru üzümünden 100 kuruş alınmasının insafsızlık olduğunu belirtmişti. Atmaca'nın bu konudaki önerisi ise üzüm alımlarının hızlandırılması ve fiyatların makul ölçülere çıkarılması şeklinde olmuştu⁴⁹². Birincioğlu, bu konuda yaptığı konuşmada; Tekelin üzüm konusunda destekleme alımı yapmak gibi bir görevinin olmadığını, buna rağmen Denizli'nin Çal kazasında kışın erken başlaması sebebiyle ihraçlık üzümün donması durumu ortaya çıkınca kendilerine yapılan müracaat sonucunda çok ucuz fiyatla satılan bu üzümlere müdahale ederek, bu üzümleri şarap imalatında kullanmak için tüm imkanlarını seferber ettiklerini belirterek demecini tamamlamıştı⁴⁹³.

Bu konudaki açıklamalarına devam etmek zorunda kalan Birincioğlu'nun, Atmaca'nın, 24.12.1970 tarihli Senato toplantısında söz alarak, "Birincioğlu'nun daha önce söylediklerini yanlış anladığı"na dair yaptığı konuşmasına karşılık, cevaben bir konuşma yapmıştı. Atmaca, Birincioğlu'nun, "siyah kuru üzüm üreticisinin desteklenmesi konusunda Bakanlığına bir görev verilmediği" yönündeki sözünü kabul etmediğini belirterek Birincioğlu'nun, Anayasanın 52. maddesindeki, "Tarım ürünlerini ve tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmek için Hükümet gereken tedbirleri alır." şeklindeki hükmü okumadığından olsa gerek böyle bir cevabı verdiğini düşünüyorum, demişti⁴⁹⁴. Ardından Birincioğlu, Atmaca'nın Anayasanın 52. maddesini ele almak suretiyle kuru üzüm meselesine dair söylediklerine cevaben; Gümrük ve Tekel Bakanlığı olarak kendisine yalnızca bir kararnameyle tütünde destekleme alımı görevinin verildiğini, Anayasanın 52. maddesinin genel bir hüküm ifade ettiğini belirtmişti. Birincioğlu, Bakanlığının böyle bir görevi

⁴⁹⁰ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 17 (22.12.1970), s. 294.

⁴⁹¹ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 17 (22.12.1970), s. 294.

⁴⁹² Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10 Birleşim 17 (22.12.1970), s. 296.

⁴⁹³ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 18 (23.12.1970), s. 337.

⁴⁹⁴ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 19 (24.12.1970), s. 337.

olmamasına rağmen bu yıl üzüm alımlarında bu ürünü değerlendirmek ve birtakım fırsatçıların eline üzüm ekicilerini düşürmemek için gerekli tedbirleri aldıklarını söylemişti. Ardından Birincioğlu; üzüm ekicilerini ve bağcılarını mağdur etmemek için Türkiye'nin her yerinde sürekli olarak piyasaya girerek fiyatların düşürülmesine engel olunduğunu, yine bir önceki demecinde de değindiği gibi Denizli ilinin Çal kazasında üzüm üreticisinin mağdur olmaması için yaptıkları girişimi hatırlatarak, Atmaca'nın bunu da inkâr edemeyeceğini ifade etmişti. Birincioğlu son olarak ise hiçbir zaman denetimden kaçma niyetinde olmadığını, Hükümet namına her zaman denetime hazır olduğunu belirterek konuşmasını tamamlamıştı⁴⁹⁵.

Birincioğlu'nun bu konudaki son konuşması ise 03.02.1971 tarihli Cumhuriyet Senatosu toplantısında, "Gümrük ve Tekel Bakanlığı 1971 yılı bütçesinin görüşmeleri" sırasında olmuştu. İlk olarak içki sanayine değinen Birincioğlu; içki sanayine değinen Birincioğlu; 1970 yılına sarkan Urfa, Hoşköy, Kırıkkale, Uzunköprü Fabrikaları ile Çanakkale Fabrikasının geliştirileceğine ve Kırıkkale fabrikasının ikinci kısım inşaatına devam edileceğine, bu 6 fabrika ile yılda 10 milyon litrenin üstünde şarap kapasitesinin yaratılacağını ve 14 milyon kilo yaş üzüm işlenebileceğini, ayrıca 1971 yılında Tokat'ta yılda 800 bin kapasiteli ve 1 milyon 100 bin kilo yaş üzüm işleyecek olan yeni bir şarap fabrikasının kurulacağını belirtmişti. Birincioğlu, rakı imalatı kapasitesini arttırıcı yatırımlar olarak ise yılda 1 milyon 600 bin litre kapasiteli Gaziantep Suma Fabrikası ile Paşabahçe Fabrikasının rakı kapasitesinin 7 milyon 425 bin litreden 12 milyon litreye çıkarılması işinin de 1971 yılında tamamlanacağını söylemişti. Bira imalatı konusuna da değinen Birincioğlu, Yozgat Bira Fabrikasına ilaveten İstanbul Bira Fabrikasının modern doldurma tesisleri ile donatılacağını ayrıca bira sanayinin yardımcı maddesi olan ve Türkiye'de yetiştirilmeye başlanan şerbetçi otu için kurutma tesisinin geliştirileceğini ifade etmişti. Birincioğlu, daha önceki konuşmacılardan Tanyeri'nin üzüm konusundaki konuşmasına cevaben ise üzüm politikasının mühim bir politika olduğunu fakat Bakanlığının bununla hiçbir ilgisi olmadığını, bununla beraber üzerine eğilimesi gereken bir durum olduğunu ve hükümetlerinin bu işle esaslı şekilde meşgul olduğunu söyleyerek konuşmasını bitirmişti⁴⁹⁶.

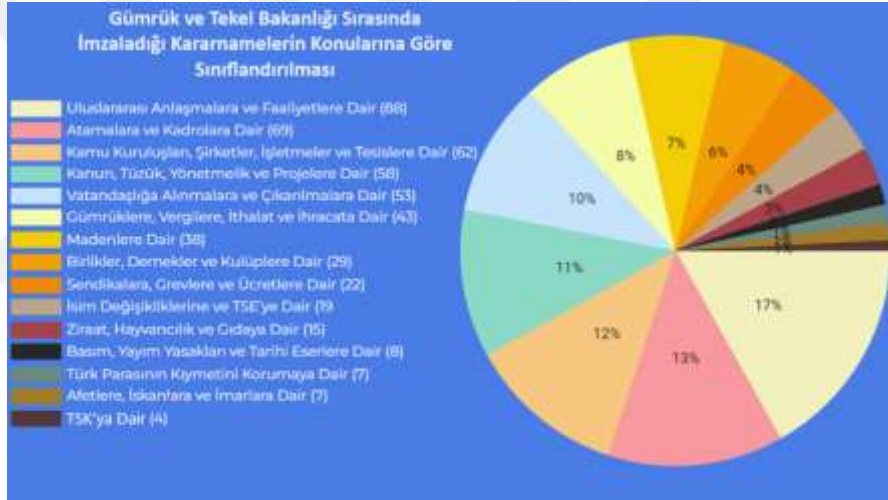
2.2.1.3. Önerge, Kanun Tasarısı, Tezkere ve Kararname

Birincioğlu bu dönemde, iki önerge vermiştir. 16.01.1970 tarihli Meclis toplantısında, Meclis'e sunduğu ilk önergesinde; seçimler sebebiyle hükümsüz kalan ve tekrar görüşülmek üzere Ticaret, ilgili komisyona iletilen "Gümrük Kanunu" tasarısının, duyulan acil ihtiyaçtan ötürü bir an önce görüşülüp kanunlaşabilmesi için komisyona seçilecek 3'er üyeden kurulacak bir "Geçici Komisyon"la kanunun ivedi bir şekilde görüşülüp karar verilmesini önermiş ve bu önerge kabul

⁴⁹⁵ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 19 (24.12.1970), s. 368-369.

⁴⁹⁶ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63-1, Toplantı: 10, Birleşim 36 (03.02.1971), s. 492.

edilmişti⁴⁹⁷. Birincioğlu ikinci önergesini ise Senato'nun 04.03.1971 tarihli toplantısında vermişti. Verdiği önergede; "1528 Sıra sayılı kanun tasarısı"nın aciliyeti nedeniyle bütün işlere takdimen gelen kağıtlardan öncelikle ve ivedilikle gündeme alınarak görüşülmesini önermişti, önerge Senato'da okutularak kabul edilmişti⁴⁹⁸. Birincioğlu'nun söz konusu Bakanlığı döneminde tutanaklara yansıyan, adının geçtiği ilk ve tek tezkere, 01.11.1970 tarihli Meclis toplantısında okutulan; vazifeyle yurtdışına gidecek olmasından dolayı Gümrük ve Tekel Bakanlığına, Devlet Bakanı Hasan Dinçer'in vekillik etmesini uygun gören tezkere idi⁴⁹⁹. Birincioğlu'nun, 16.01.1970 tarihli Meclis toplantısında Hükümet'in teklif ettiği "1969 kalkınma istikrazı hakkında kanun tasarısı"nın altında Hükümet'in "Gümrük ve Tekel Bakanı" olarak imzası olmasının yanında⁵⁰⁰ Resmî Gazete'deki bilgilere göre, yine II. ve III. Demirel Hükümetlerinde Gümrük ve Tekel Bakanlığı yaptığı sırada, Bakanlar Kurulu üyesi olarak 522 kararnamesin altına imza atmıştır. Bunlardan 7'si Bakanlığını ilgilendirecek şekilde yayınlanmış kararnamelerdir. Bu kararnamelerin altında Cumhurbaşkanı Sunay'ın ve Başbakan Demirel'in imzasıyla beraber Bakanlar Kurulundan yalnızca kendisinin imzası bulunmaktadır.

Grafik 1: Gümrük ve Tekel Bakanlığı Sırasında İmzaladığı Kararnamelerin Konularına Göre Sınıflandırılması⁵⁰¹

⁴⁹⁷ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 2, Toplantı: 1, Birleşim 26 (16.01.1970), s. 170.

⁴⁹⁸ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 48 (04.03.1971), s. 268.

⁴⁹⁹ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 9, Toplantı: 2, Birleşim 1 (01.11.1970), s. 7.

⁵⁰⁰ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 3, Cilt: 2, Toplantı: 1 Birleşim 26 (16.01.1970), s. 15.

⁵⁰¹ **T. C. Resmî Gazete**, 22 Kasım 1969 – 18 Mart 1976, Sayı: 13358 – 15532 (İki sayfayı aşacak şekilde künye girdisi olduğundan, tarih ve sayı aralığının verilmesi uygun görülmüştür.).

2.2.2 Millî Savunma Bakanlığı Sırasındaki Faaliyetleri

2.2.2.1. Muhatap Olduğu Sorulara Verdiği Cevaplar

Birincioğlu'nun bu yöndeki ilk faaliyeti, AP Ankara Milletvekili Mustafa Kemal Erkovan'ın, Millî Savunma Bakanlığı'nın 1975-1979 yılları arasında satın aldığı ve ihalesini gerçekleştirdiği işlerle ilgili sorusuna ilişkin verdiği cevap olmuştur. Erkovan sorusunda; 1975-1979 yılları arasında Millî Savunma Bakanlığı ihalelerinin keşif bedellerinin ve mukavele bedellerinin ne olduğunu, mukavele bedellerinin iş bitiminde hangi tutara çıktığını, ihaleleri hangi yapımcı işletmelerin aldığını, projelerde ön görülen gerçekleştirme ile fiili gerçekleştirmeleri arasındaki zaman süresinin ne olduğunu, ihalelerde dış kredinin kullanılıp kullanılmadığını, ihalelerde öngörülen döviz tasarrufunun ne kadar olduğunu sormuştu⁵⁰². Birincioğlu bu sorulara olan cevabını, 27.03.1980 tarihli Meclis toplantısında sunmuştu. Birincioğlu verdiği cevapta öncelikle uzun bir liste halinde Millî Savunma Bakanlığı'nın 1975-1979 yılları arasında ihalesini yapmış olduğu işlerin; adı, yeri, keşif bedeli, ihale bedeli, ihale bedelinin iş bitiminde hangi tutara çıktığı, yüklenicinin ticari unvanı, adresi, projenin planlanan bitiş tarihi, gerçekleşen bitiş tarihi, gecikmesinin nedenleri, dış kredinin kullanılıp kullanılmadığı bilgisini sunmuştu⁵⁰³.

Ardından Birincioğlu, cevabına devam ederek 1975-1979 yılları arasında TSK'nın giyim kuşam ihtiyacını karşılamak üzere yapılan alımların proje tutarını ve ihale tutarını belirtmişti. Verdiği bilgilere göre; 1975'te toplam 11 proje tutarının 863.772.560 Türk lirası, ihale tutarının ise 745.318.718 Türk lirası olduğunu, 1975 ve diğer yıllara ilişkin projelerin müteahhitlerinin Sümer Bank, Güney Sanayi ve bir projenin müteahhidinin de Eti Bank olduğunu, 1976 yılında toplam 9 proje tutarının 848.362.500 Türk lirası olduğunu, ihale tutarının ise 874.383.955 Türk lirası olduğunu, 1977 yılında toplam 6 projenin 827.628.000 Türk lirası, ihale tutarının ise 600.244.000 Türk lirası olduğunu, 1978 yılında toplam 9 projenin proje tutarının 1.197.810.000 Türk lirası, ihale tutarının ise 1.278.525.890 Türk lirası olduğunu, 1979 yılında toplam 14 projenin proje tutarının 2.223.103.320 Türk lirası, ihale tutarının ise 2.462.549.850 Türk lirası olduğunu söylemişti.

Bundan sonra Birincioğlu, Millî Savunma Bakanlığı tarafından 1975-1979 yılları arasında TSK'nın silah, araç, gereç ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılan alımları yıllar itibarıyla vermişti. Verdiği bilgilerde;

- 1) 1975 yılında toplam 17 projenin parasal tutarının 10.821.807.771 Türk lirası olduğunu ve bu projelerden birinin 1973, ikisinin 1974 yıllarından 1975 yılına uzadığını, iki projeden ise döviz tasarrufu yapıldığı, 1975 yılına ait diğer projelerin ise “gümrük

⁵⁰² Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 66 (27.03.1980), s. 113.

⁵⁰³ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 66 (27.03.1980), s. 114-123.

resim vergilerinden muaf” olarak finansman faizinin maaliyetine dahil edilmediğini ve aynı harcama kaleminden ödendiğini belirterek bu projelerin kadrolu personellerin istihdamını ön gördüğünü,

- 2) 1976 yılına ait 6 projenin tutarının 8.377.049.780 Türk lirası olduğunu, üçü sonuçlanmış olan projelerin ikisinde döviz tasarrufu sağlandığını ve projelerin birinde dış kredi kullanıldığını,
- 3) 1977 yılına ait 2 projenin tutarının 211.447.048 Türk lirası olduğunu, projelerin hala devam ettiğini, dış kredinin kullanılmadığını, döviz tasarrufunun gerçekleşmediğini,
- 4) 1978 yılına ilişkin 2 projenin tutarının 1.318.062.412 Türk lirası olduğunu, projelerin ikisinin hala devam ettiğini, dış yardım kredisinin kullanılmadığını,
- 5) 1979 yılına ilişkin 1 projenin parasal tutarının 804.150.966 Türk lirası olduğunu, projenin hala devam etmek olduğunu, dış yardım kredisinin ise kullanılmadığını belirtmişti.

Birincioğlu cevabında ayrıca 1975-1979 yılları arasında ABD’den “F.M.S.” projeleri için toplam 675.000.000 Dolar kredi sağlandığını, bunun 511.552.000 Dolarlık kısmının Hava Kuvvetlerine tahsis edildiğini, kredilere ilişkin sözleşmelerin Bakanlığı ile ABD Savunma Bakanlığı arasında imzalandığını, sözleşmelerin ambargo dönemi hariç zamanında tahakkuk ettirildiğini ve sözleşmelerin tamamının ABD Hükümetinden sağlanan kredilerle yürütüldüğünü vurgulayarak cevabını tamamlamıştı⁵⁰⁴.

Birincioğlu’nun bu yöndeki ikinci faaliyeti, MHP Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Yusuf Özbaş’ın 1978 yılının Aralık ayında meydana gelen Kahramanmaraş olaylarıyla ilgili davaya ilişkin, 03.04.1980 tarihinde Meclis Başkanlığına sunduğu soruya verdiği cevap olmuştu⁵⁰⁵. Birincioğlu bu soruya olan cevabını, 28.05.1980 tarihli Meclis toplantısında sunmuştu. Birincioğlu verdiği cevapta; halen Adana, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman ve Hatay illeri Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinde, “Kahramanmaraş Toplumsal Olayları” adı ile devam etmekte olan kamu davasına ve yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili hususlara ilişkin olduğundan, görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulmasının, görüşme yapılmasının ve herhangi bir beyanda bulunmanın Anayasa’nın 132/3’üncü maddesine göre suç teşkil ettiğinden bu soruyu cevaplandırmasının mümkün olmadığını belirtmişti⁵⁰⁶.

⁵⁰⁴ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 66 (27.03.1980), s. 123.

⁵⁰⁵ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 88 (28.05.1980), s. 297-298.

⁵⁰⁶ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 88 (28.05.1980), s. 298.

2.2.2.2 Meclis Konuşmalarında Üzerinde Durduğu Konular ve Uygulamalar

2.2.2.2.1. NATO İttifakına ve ABD İle Yapılan Anlaşmalara Yönelik Konuşmaları

Birincioğlu, bu konudaki konuşmasını, “Millî Savunma Bakanlığı 1980 yılı bütçe görüşmeleri” dolayısıyla, 07.02.1980 tarihli Senato toplantısında yapmıştı. Söz sırası Birincioğlu’na gelmeden önce sırasıyla; AP Grubu adına Süleyman Tuncel, Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grubu adına Hilmi Fırat, CHP Grubu adına Mustafa Fahri Dayı, Millî Birlik Grubu adına Kadri Kaplan, Şahısları adına Ahmet Yıldız, İskender Cenap Ege, Besim Üstünel, Ahmet Remzi Hatip, Lütfü Doğan söz alarak görüş ve eleştirilerini dile getirmişti⁵⁰⁷.

Ardından Birincioğlu söz alarak yaptığı konuşmada; savunmanın millî bir mesele olduğunu, Türkiye’nin savunmasını sağlamakta her şeyden önce kendi kabiliyetine ve gücüne dayanmak zorunda olduğunu ancak savunma gayretlerinin desteklenmesinde ittifakların da önemli bir yeri olduğunu belirterek Türkiye’nin ittifaklarında samimi ve hiçbir art niyeti bulunmayan bir ülke olduğunu ifade etmişti. Birincioğlu ayrıca Türkiye’nin bir NATO üyesi olarak müttefiklerinden bunun karşılığını beklemesinin bir hak olduğunu, ülkenin bugün bazı ekonomik sorunlarla karşı karşıya bulunduğunu samimiyetle itiraf ettiklerini bundan dolayı NATO ittifakı içindeki ülkelerin bu sorunları anlayışla karşılayarak katkılarda bulunmalarını beklemelerinin meşru bir talep olduğunu vurgulamıştı. Birincioğlu, müttefik devletlerin bu sorunlar karşısında gereken ilgi ve katkıyı zamanında yapmadığı takdirde bundan NATO’nun bir bütün olarak etkilenecek, uzun dönemde bunun ittifakın zararına olacağını söylemişti.

Bundan sonra Birincioğlu, Ocak ayı içerisinde parafe edilen “Savunma İşbirliği Anlaşması” ile ilgili açıklamalarda bulunarak; bu anlaşmanın NATO’nun gerektirdiği yükümlülüklerle çerçeveli olarak, müttefik ve dost ABD ile halen parafe edilmiş olan “Savunma Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Temel Savunma, Destek Savunma Endüstriler İşbirliği ve Tesisler Anlaşmaları”ndan oluştuğunu, bununla NATO’nun öngördüğü savunmaya dönük olarak caydırıcı ortak tedbirler alınacağını ayrıca anlaşmayla eşitlik ve hükümlerlik haklarının da karşılık saygı esasına oturtulduğunu belirtmişti.

Aynı mesele üzerine konuşmasına devam eden Birincioğlu; temel anlaşma ile belirli Türk tesislerinde ABD’nin ortak savunma tedbirlerine katılmasına yetki verildiğini, ABD ile yapılacak savunma iş birliğinin NATO’nun gerektirdiği yükümlülüklerle sınırlandırıldığını, taraflardan birinin karşı tarafın bu anlayışla yüklendiği yükümlülükleri yerine getirmediğini düşünürse anlaşmadaki usullere uygun olarak anlaşmayı iptal etme hakkına da sahip olduğunu, Savunma Destek Anlaşması’nda, TSK’nın teminini öngördüğü ve ABD’nin katkısını istediği savunma malzemelerinin beş yıllık programlarla ve yıllık tedarik programlarıyla nasıl bir düzenle elde edileceğinin

---

⁵⁰⁷ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim 32 (07.02.1980), s. 366-403.

belirtildiğini ifade etmişti. Savunma Endüstriyel İş birliği Anlaşması ile; Türk savaş endüstrisinin teknoloji transferi ve imalat yeteneklerinin artırılması konusunda, ABD'nin nasıl katılım göstereceğinin, Türkiye'nin bu yöndeki isteklerini nasıl yapacağını belirlediğini söylemişti. Birincioğlu, “Tesisler Anlaşması” ile; tesislerin Türk tesisleri olarak faaliyet göstereceğini, tesislerin Türk subayları tarafından komuta edileceğini ve denetleneceğini, ABD'nin bu tesisleri müşterek kullanmasına ait ayrıntıların, uygulama anlaşmalarıyla ayrıca saptanacağını belirtmişti. Birincioğlu, bu anlaşmaların gizli kapaklı yapılmasına taraftar olmadıklarını söyleyerek daha önce de bu anlaşmaların Meclis'e getirilerek her yönüyle görüşüleceğini açıkça ortaya koyduğunu vurgulamıştı⁵⁰⁸.

Birincioğlu bu konulardaki son konuşması ise “Millî Savunma Bakanlığı 1980 Yılı Bütçesi Görüşmeleri” dolayısıyla, 26.02.1980 tarihli Meclis toplantısında yapmıştı. Birincioğlu konuşmasında; bir zamanlar “NATO'ya hayır” diye sloganların atıldığı Türkiye'de, onca hükümet değişikliği olmasına rağmen NATO'dan ayrılmayı gerektirecek herhangi bir girişimin görülmediğini ve böyle bir ittifakın gereksizliği konusunda hiçbir karar alınmadığını belirterek bugün için bir takım ekonomik sorunların olduğunu, Türkiye'nin müttefiklerinden bu sorunları hafifletici ve giderici girişimlerde bulunmasını beklediklerini vurgulamıştı⁵⁰⁹.

2.2.2.2.2. Türkiye'nin İran Politikasına ve Milli Harp Sanayine Dair Konuşmaları

Birincioğlu, bu konudaki konuşmasını da, “Millî Savunma Bakanlığı 1980 yılı bütçe görüşmeleri” dolayısıyla, 07.02.1980 tarihli Senato toplantısında yapmıştı. Birincioğlu; İran'daki olaylar sebebiyle Amerika'nın Türkiye'deki tesislerden yararlanıp yararlanamayacağı meselesinin tartışıldığını ve bazı taleplerin dolaylı yollarla kendilerine iletildiğini, Türkiye Hükümeti'nin Savunma Bakanı olarak kesinlikle ABD'ye, İncirlik Hava Üssü'nü kullanması konusunda bir hak tanınmayacağını açıkça ifade ettiğini belirtmişti. Milli Harp Sanayi meselesine de değinen Birincioğlu; bugün her zamankinden fazla buna inanmış olduklarını, Türkiye'de, Milli Harp Sanayisinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu günden beri varlık gösterdiğini, bütün meselenin bu sanayinin geliştirilmesi ve dışa bağılıktan bir an evvel kurtarılması olduğunu, bunun özellikle Kıbrıs Barış Harekatı ve onu izleyen politik, askeri koşullar, ABD'ce uygulanan silah ambargosu nedeniyle daha da güçlendiğini, bunun ulusal güce dayanmanın bilincine varmak yararlı olduğunu ifade etmişti. Birincioğlu, bu meseleye devamla; Makine Kimya Endüstrisi kurumunca harp sanayi potansiyelini artırıcı tedbirler alındığını, 1979 yılı içinde Makine ve Kimya Endüstrisi kurumu tarafından TSK için piyade tüfekleri, makineli tüfekler, muhtelif topçu ve tanksavar mühimmatı ile uçaksavar mühimmatı, havadan yere roketler, güdümlü tanksavar roketleri, modern havanlar, havan mühimmatı, pil ve diğer çeşitli teçhizatın imal edildiğini buna ilave olarak denizaltı, hücumbotu diğer

⁵⁰⁸ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim 32 (07.02.1980), s. 404-405.

⁵⁰⁹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 15, Toplantı: 3, Birleşim 54 (26.02.1980), s. 300.

gemilerin inşası ve çeşitli yedek parçalar ve malzemelerin imalının ileri sürülebileceğini dile getirmişti. Birincioğlu bu konuda son olarak özellikle ABD ile olumlu safhaya getirilen işbirliği çalışmaları sonunda ABD’den Türkiye’nin savunma sanayini geliştirmek için makine, teçhizat ve modern teknolojinin transfer edileceğini, Federal Almanya’dan denizaltı inşa projesinin devamı ile çeşitli projelerde ilave yardım sağlandığını, kredi ve döviz sağlanmasındaki gecikme nedeniyle 1979 yılı içinde ASELSAN tarafından gerçekleştirilemeyen telsiz imalatına bu yılın ilk yarısında başlanacağını, aynı şekilde TÜMOSAN motor imali ve TÜMAŞ muharip uçak yapım projelerinde 1980 yılında başarıya ulaşmak için gayret sarf ettiklerini belirterek bu meselede bir çok yabancı devletler ve firmalardan da teklifler geldiğini belirtmişti⁵¹⁰.

Birincioğlu, bu konudaki son değerlendirmesi ise “Millî Savunma Bakanlığı 1980 Yılı Bütçesi Görüşmeleri” dolayısıyla, 26.02.1980 tarihli Meclis toplantısında yapmıştı. Birincioğlu konuşmasında; daha önceki konuşmacılardan Kayacan’ın, “Bütçenin geçen yıla göre %16 ve bu yıl da %15 civarında bir miktar üzerinde durduğu” sözlerine karşılık olarak; TSK’nın personel giderlerinin yıl içinde Maliye Bakanlığı bütçesindeki fonlardan daima alındığını, 1978’de ve 1979’da da bunun böyle olduğunu, 1979 bütçesinde RE-MO ödenekleri miktarı olan 40 milyar liranın da 1980 yılı bütçesi içerisine girdiğini, TSK’nın bütçesinde en küçük bir düşüklük olmadığını aksine oldukça fazla miktarda bir artış yaşandığını söylemişti⁵¹¹.

Birincioğlu demecini bu şekilde tamamladıktan sonra araya Edirne Milletvekili Sabri Öznal girerek Birincioğlu’na iki soru yöneltmişti. Bunlar;

- 1) Halkın büyük bir özveriyle güçlendirdiği Kara, Hava, Deniz Kuvvetleri vakıflarının, parasal varlıklarını bir an önce üretime ve yatırıma dönüştürmek için ne gibi önlemlerin düşünüldüğü,
- 2) Demokrasiyle yönetilen ülkelerde uygulanan, “Orduların kendi gereksinimlerinin tümünü, harp araç ve gereçlerini üretmesi” prensibiyle uyumlu bir şekilde hatta dış satımlarla TSK’nın güçlendirilmesi için ne gibi girişimlerin düşünüldüğü, şeklinde idi.

Birincioğlu tekrar söz alarak birinci soruyu daha sonra yazılı olarak cevaplandıracağını söylemişti. İkinci soru içinse hükümet olarak yegâne gayelerinin TSK’yı üretici durumuna getirmek olduğunu, bunun için de bütün imkanları kullandıklarını nitekim TSK’nın bir zamanlar Almanya ile yapılan karşılıklı anlaşmalar neticesinde Almanlara bir takım askeri malzemeler yapıp sattığını, karşılığında da döviz aldığını ve yine şimdi, diğer bazı devletlere deniz çıkarma gemileri, hücum botlar ve denizaltı yaptığını belirtmişti. Birincioğlu son olarak ise; artık TSK’nın kendini şu veya bu

---

⁵¹⁰ Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim 32 (07.02.1980), s. 406-407.

⁵¹¹ Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 15, Toplantı: 3, Birleşim 54 (26.02.1980), s. 303.

devletin vereceği yardımdan sakındırmanın ve kendi öz kaynaklarıyla modern silahlara sahip olmanın hedefi peşinde olduğunu ısrarla vurgulayarak sözlerini noktalamıştı⁵¹².

2.2.2.2.3. Sıkıyönetime ve TSK'ya Yönelik Değerlendirmeleri

Birincioğlu, bu konudaki konuşmasını “Millî Savunma Bakanlığı 1980 yılı bütçe görüşmeleri” dolayısıyla, 07.02.1980 tarihli Senato toplantısında yapmıştı. Birincioğlu konuşmasında; 19 ilde sıkıyönetim uygulanması meselesine de değinerek; bütün arzularının bunun bir an önce sonlandırılarak normal yönetime geçilmesi olduğunu, TSK'nın derhal asli görevine dönmesine hep beraber karar vermek istediklerini, TSK'nın görevine dönebilmesi için anarşinin ortadan kalkması gerektiğini, neredeyse Türkiye’de faşizmin, komünizm moda haline getirildiğini, Atatürk ilkelerine bağlı olduklarını, azınlık hükümeti olsalar bile kimsenin onları herhangi bir yönde kumanda edemeyeceğini belirtmişti. Birincioğlu; bu meselenin polemik yapılmamasını, TSK'nın bu durumdan dolayı büyük bir sıkıntı içine girdiğini, TSK'nın kendisine has vatanperver bir görüşü olduğunu ne o partinin ne bu partinin istikametinde hareket etmediği, kendisinin buna iki aydan beri Bakan olarak şahit olduğunu vurgulayarak, Ordunun; Atatürk ilkelerine, laiklik prensibine bağlı, vatanperver, mert, çalıştığı müddetçe de ek ödenek almayan, zam istemeyen insanlardan oluştuğunu belirtmişti⁵¹³. Son olarak Birincioğlu; Türkiye’nin etrafında neler döndüğünün belli olduğunu, dış mihrakların, TSK’yı dışa dönük hedeflerden alıkoymak için memlekette oynamadıkları oyun kalmadığını bundan dolayı da herkesin bir araya gelerek bu oyunu bozmasını rica ederek demecini noktalamıştı⁵¹⁴.

Birincioğlu bu konudaki bir diğer değerlendirmesini ise “Millî Savunma Bakanlığı 1980 Yılı Bütçesi Görüşmeleri” dolayısıyla, 26.02.1980 tarihli Meclis toplantısında yapmıştı. Birincioğlu; 26 Aralık 1978’de, 13 ilde başlayan sıkı yönetim uygulamalarının daha sonra 18 ile çıkarılmış olmasından bahisle daha önceki konuşmacıların sıkı yönetimin uzamasının sakıncalarına dair yaptıkları konuşmalara katıldığını belirterek TSK'nın sıkı yönetim dolayısıyla yıprandığını, bir an önce görevinin başına dönmeyi istediğini fakat bunun çarelerini Meclis’te bir türlü bulamadıklarını ifade etmişti⁵¹⁵.

---

⁵¹² **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 5, Cilt: 15, Toplantı: 3, Birleşim 54 (26.02.1980), s. 304.

⁵¹³ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim 32 (07.02.1980), s. 408-409.

⁵¹⁴ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim 32 (07.02.1980), s. 410.

⁵¹⁵ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 5, Cilt: 15, Toplantı: 3, Birleşim 54 (26.02.1980), s. 302.

2.2.2.3. Tezkereler ve Kararnameler

Birincioğlu'nun Millî Savunma Bakanlığı sırasında adına verilmiş üç tezkereye rastlanmıştır. Bunlar sırasıyla;

1) 10-12 Aralık 1979 tarihleri arasında Brüksel'de yapılacak NATO Savunma Bakanları Toplantısına katılmak üzere 6-15 Aralık 1979 tarihleri arasında Belçika'ya gidecek olan Birincioğlu'nun dönüşüne kadar, Millî Savunma Bakanlığına, Devlet Bakanı Orhan Eren'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığınca verilen tezkere⁵¹⁶,

2) NATO Avrupa Grubu ve Savunma Planlama Komitesinin 9-16 Mayıs 1980 tarihleri arasında Brüksel'de yapılacak toplantılarına katılmak üzere Belçika'ya gidecek olan Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun dönüşüne kadar, Bakanlığına, Maliye Bakanı İsmet Sezgin'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığınca uygun görüldüğüne dair 5 Mayıs 1980 tarihli tezkere⁵¹⁷,

3) 31-6 Haziran 1980 tarihleri arasında Norveç'in Bodö şehrinde düzenlenecek olan NATO Nükleer Planlama Grubu Bakanlar Toplantısına katılmak üzere Norveç'e gidecek olan Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun dönüşüne kadar Bakanlığına, Ulaştırma Bakanı Hüseyin Özalp'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığınca uygun görüldüğüne dair tezkere⁵¹⁸ şeklindeydi.

Resmî Gazete'deki bilgilere göre Birincioğlu, VI. Demirel Azınlık Hükümetinde Millî Savunma Bakanlığı yaptığı sırada, Bakanlar Kurulu üyesi olarak 543 kararnamenin altına imza atmıştır. Bunlardan 11'i Bakanlığının ilgilendirecek şekilde yayınlanmış kararnamelerdir. Bu

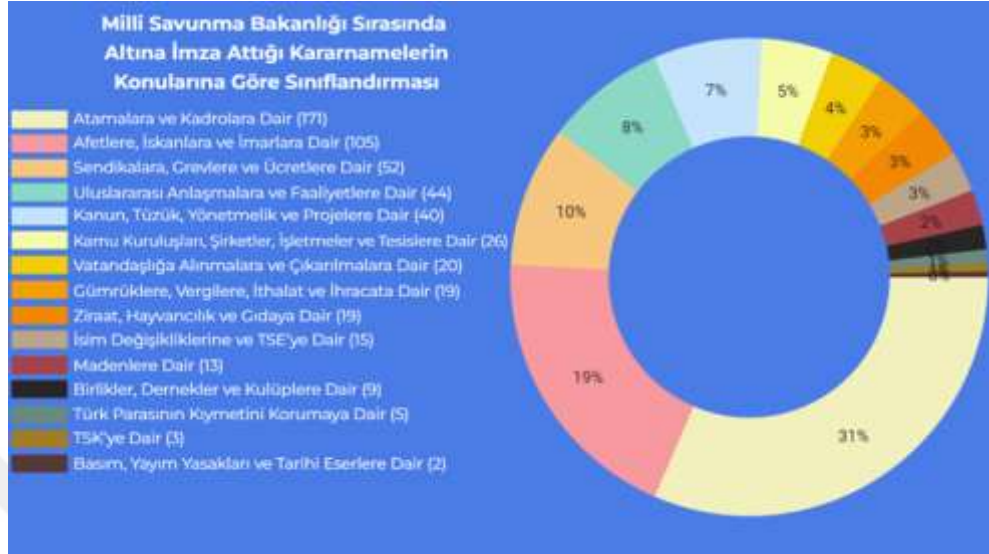
---

⁵¹⁶ **Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi**, Cilt: 44, Toplantı: 19, Birleşim 13 (11.12.1979), s. 272; **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 5, Cilt: 13, Toplantı: 3, Birleşim 16 (12.12.1979), s. 369; Milli Savunma Bakanı olarak Birincioğlu'nun başkanlığında toplantıya bir heyetle katılmasına ve Hükümeti temsilen Brüksel'e gönderilmesine dair Bakanlar Kurulu Kararı için bkz., **DABCA**, 30-18-1-2/382-272-15, s. 1 (05.12.1979); Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun katıldığı toplantıda Euro Grubu Başkanı olarak da açıklama yaptığına dair nihai tebliğ için ayrıca bkz., https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_27042.htm?selectedLocale=en, (et: 20.05.2024).

⁵¹⁷ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 96 (17.06.1980), s. 389; 9-19 Mayıs 1980 tarihleri arasında Brüksel'de yapılacak olan NATO Avrupa Grubu ve Savunma Planlama Komitesi toplantılarına, Hükümet adına temsilen Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun Başkanlığı'nda katılacak olan heyet için Bakanlar Kurulu kararı ile Birincioğlu'nun izin dilekçesi için bkz., **DABCA**, 30-18-1-12/394-79-1, s. 1-4 (28.04.1980).

⁵¹⁸ **Millet Meclisi Tutanak Dergisi**, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 96 (17.06.1980), s. 392; Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun, 31 Mayıs-6 Haziran 1980 tarihleri arasında Norveç'in Bodö şehrinde düzenlenecek olan NATO Nükleer Planlama Grubu (NPG) Bakanlar Toplantısına katılacağı heyette yer alanların isimlerinin yanı sıra bunun için alınan Bakanlar Kurulu kararı ve yerine vekillik edecek İsmet Sezgin'e dair izin dilekçesi için bkz., **DABCA**, 30-18-1-2/406-167-1, s. 1-6 (15.05.1980); toplantının sonucunda NATO Basın Servisinin yayınladığı basın bülteninde Milli Savunma Bakanı olan Birincioğlu'nun katılımına dair bilgi için bkz., <https://archives.nato.int/final-communique-npg-ministerial-meeting-3-and-4-june-1980-bodo-norway>, (et: 20.05.2024).

kararnamelerin altında Cumhurbaşkanı Korutürk'ün, ona vekaleten Çağlayangil'in ve Başbakan Demirel'in imzasıyla beraber Bakanlar Kurulundan yalnızca kendisinin imzası tespit edilmiştir.

Grafik 2: Milli Savunma Bakanlığı Sırasında Altına İmza Attığı Kararnamelerin Konularına Göre Sınıflandırılması⁵¹⁹

⁵¹⁹ T. C. Resmî Gazete, 17 Kasım 1979 – 12 Eylül 1980, Sayı: 16812 – 17103 (İki sayfayı aşacak şekilde künye girdisi olduğundan, tarih ve sayı aralığının verilmesi uygun görülmüştür.).

SONUÇ

Ahmet İhsan Birincioğlu'nun; hayatının, siyasi kişiliğinin ve siyasi faaliyetlerinin detaylarıyla ortaya konduğu bu çalışmada, Birincioğlu'na dair gazete haberlerinden, onun yakın çevresiyle gerçekleştirilen mülakatlardan ve Meclis tutanaklarından faydalanılmıştır. Bu kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında, Birincioğlu daha iyi anlaşılmasına çalışılmıştır. Siyasi yaşamında gerek yerel basında gerek ulusal basında adından sıkça söz ettiren Birincioğlu sadece yaptığı çalışmalarla değil halk ile olan sıkı iletişimiyle de gündeme gelmiştir. Ahmet İhsan Birincioğlu'nun hayatı ve siyasi kariyeri; dürüstlük ve adalet ilkeleri üzerine inşa edilmiş bir yaşam öyküsüdür. Hayatına, Trabzon'un Akçaabat İlçesinde mütevazı bir başlangıç yaparak, hukuktan siyasete uzanan yolculuğunda, halkın güvenini kazanmış ve saygı duyulan bir siyasetçi olarak anılmıştır.

A. İhsan Birincioğlu, seçim bölgesi olan Trabzon'a özellikle eğitim alanında ciddi katkılarda bulunmuştur. Siyasette aktif olarak bulunduğu yıllarda -özellikle 1970-1980 yılları arasında- siyasi havanın gergin olması sebebiyle zaman zaman muhalefete yönelik ciddi eleştiriler yapmıştır. Birincioğlu, Meclis içi en yoğun çalışmalarını, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında göstermiştir. Siyasi yaşamı boyunca karakterinden asla ödün vermeyen Birincioğlu, haksızlıkların karşısında durmuş, işini layıkıyla yapan bir insan olmak için gece gündüz demeden sıkı bir şekilde çalışmıştır. Bundan dolayı muhalifleri tarafından da takdirle karşılanmıştır. Birincioğlu'nun, siyasi ve toplumsal meselelere olan ilgisi ve duyarlılığı, henüz 21 yaşındayken Akçaabat'ta çıkmakta olan "Akçaabat Gazetesi"nde yazılar kaleme almasıyla başlamıştır. 1953 yılında ise Akçaabat'ta "Tütün Ekiciler Mahdut Mesuliyetli İstihlak ve Satış Kooperatifi"ni kurarak kooperatife yedi bin üye kaydettirerek siyasi meselelere ilgisini devam ettirmiştir. İsmi hep AP ile anılan Birincioğlu'nun parti düzeyindeki ilk ilişkisi, CMP'den milletvekili adayı olmasıyla başlamıştır. AP'de en alt kademeden en üst yönetim kademelerine kadar görevde bulunan Birincioğlu, İlçe Başkanlığı, Genel İdare Kurulu Üyeliği, Genel Sekreter Yardımcılığı, Haysiyet Divanı Başkanlığı gibi görevlerde bulunmuştur. AP'de Demirel'in Genel Başkan seçilmesinden sonra ortaya çıkan Bilgiç ve Demirel arasındaki çekişmede Demirel'in yanında yer alarak adı "Yeminliler (Demirel taraftarları) içinde anılmıştır. Siyasetle ilgilenmesinin yanında her Trabzonlu siyasetçi gibi sporla da ilgilenmiş olan Birincioğlu; Trabzon'un Akçaabat İlçesinin takımları olan Sebat Gençlik ve Tütün Spor'da kulüp başkanlıkları yapmıştır.

Birincioğlu, halk arasında dürüst ve yardımsever bir kişilik olarak tanınmıştır. Özellikle tütün ve çay üretimini kaliteli hale getirmek ve kaçakçılığın önüne geçmek için yoğun bir mücadele vermiştir. Bu mücadeleleriyle seçim bölgesinde ve ülke genelinde saygı kazanmıştır. Dürüst ve yardımsever bir kişiliktir. Birincioğlu'nun dinamik yapısı ve çalışkanlığı muhalifleri tarafından da

takdir edilmiştir. CHP Milletvekili İlyas Kılıç, Birincioğlu'nun tütün ekicisini tütün tüccarlarına ve tefecilere karşı koruyarak dik durmasını takdir ederken, Güven Partili İ. Etem Karakapıcı, Birincioğlu'nun bakanlık görevini dürüstçe ve art niyet barındırmadan yürüttüğünü belirtmiştir. Güven Partili Mehmet Hazer ise, kendisiyle hiçbir teması olmamasına rağmen Birincioğlu'nu vazifesine daima dürüst olarak çalışan biri olarak tanıdığını ifade etmiştir.

Birincioğlu, Gümrük ve Tekel Bakanlığı sırasında her türlü tenkite müsamahakâr olduğunu ve her zaman denetime açık bir kişi olduğunu beyan etmiştir. Milli Birlik Grubu Üyesi Selahattin Özgür, Birincioğlu'nun bakanlık görevini yürütürken parlamentodan ve şikâyet sahiplerinden gelen dilek ve tenkitleri çözmeye çalıştığını belirtmiştir. Güven Partili Ferit Melen ise, Birincioğlu'nun her zaman itimat edilen bir kişi olduğunu ve yaptığı işlere gereğinden fazla önem verdiğini ifade etmiştir.

Birincioğlu, Demirel ile birbirlerine evlerini açacak ve ofislerini içten kapılarla birbirlerine bağlayacak kadar yakın ilişki içerisindeydi. Birincioğlu, siyasi kariyerinin getirdiği avantajlarla ailesine kesinlikle iltimas göstermedi. Ailesinin bireylerinin, adını ve itibarını lekelememesi için onları sürekli kontrol altında tuttu ve bu konuda çok titiz davrandı. Siyasi kariyerinde doğrucu ve hırslı bir kişilik olarak tanındı. Görevde olmayı, siyasette var olmayı hep isteyen biriydi. Fakat 12 Eylül 1980'de Demirel'in darbe karşısında gösterdiği tavır sonucunda Demirel'e ve siyasete küstü. Bundan sonra çeşitli KİT'lerde yönetim kurulu üyeliği görevini üstlenerek, son görevinden de 29 Mart 1997'de ayrılarak tamamen emeklilik hayatı yaşadı. Bilge bir kişi olarak, hayatını kaybettiği 20 Ocak 2007 tarihine kadar çevresine tecrübeleriyle yön vermeye ve ışık tutmaya devam etti.

KAYNAKÇA

a. Arşiv Kaynakları

a.1. T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (DABCA)

DABCA, 30-18-2/332-35-12, (09.05.1975).

DABCA, 30-18-1-2/382-272-15, (05.12.1979).

DABCA, 30-18-1-12/394-79-1, (28.04.1980).

DABCA, 30-18-1-2/406-167-1, (15.05.1980).

DABCA, 30-18-1-2/406-167-1, (02.10.1980).

DABCA, 30-11-1-0/584-48-12, (03.10.1983).

DABCA, 30-11-1-0/585-52-23, (05.11.1983).

DABCA, 31-11-1-0/596-53-18, (25.10.1984).

a.2. TBMM Tutanakları

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 2, Cilt: 17, Toplantı: 2, Birleşim 107 (25.05.1967).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 2, Cilt: 31, Toplantı: 4, Birleşim 36 (24.01.1969).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 3 (03.11.1969).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 19 (24.12.1969).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 1, Toplantı: 1, Birleşim 20 (26.12.1969).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 2, Toplantı: 1, Birleşim 26 (16.01.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 2, Toplantı: 1, Birleşim 43 (09.02.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 3, Toplantı: 1, Birleşim 52 (06.03.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 3, Toplantı: 1, Birleşim 53 (09.03.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 63 (01.04.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 71 (17.04.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 4, Toplantı: 1, Birleşim 73 (24.04.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 85 (22.05.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 5, Toplantı: 1, Birleşim 89 (26.05.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 9, Toplantı: 2, Birleşim 1 (01.11.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 8, Cilt: 9, Toplantı: 2, Birleşim 19 (09.12.1970).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 1, Birleşim 37 (18.01.1971).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 10, Toplantı: 2, Birleşim 45 (01.02.1971).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 11, Toplantı: 2, Birleşim 49 (15.02.1971).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 12, Toplantı: 2, Birleşim 64 (03.03.1971).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 12, Toplantı: 2, Birleşim 66 (05.03.1971).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 13, Toplantı: 2, Birleşim 99 (05.05.1971).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 25, Toplantı: 3, Birleşim 97 (02.06.1972).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 3, Cilt: 37, Toplantı: 4, Birleşim 116 (28.05.1973).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 13, Toplantı: 3, Birleşim 16 (12.12.1979).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 15, Toplantı: 3, Birleşim 54 (26.02.1980).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 66 (27.03.1980).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 88 (28.05.1980).

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 5, Cilt: 16, Toplantı: 3, Birleşim 96 (17.06.1980).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 9, Birleşim 39 (05.02.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 9, Birleşim: 39 (05.02.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 59, Toplantı: 9, Birleşim: 75 (28.05.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:59, Toplantı: 9, Birleşim 76 (02.06.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:60, Toplantı: 9, Birleşim 88 (07.07.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 62, Toplantı: 10, Birleşim 5 (10.11.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 17 (22.12.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10 Birleşim 18 (23.12.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 62, Toplantı: 10, Birleşim: 19 (24.12.1970).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt:62, Toplantı: 10, Birleşim 24 (12.01.1971).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 63/1, Toplantı: 10, Birleşim: 36 (03.02.1971).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 56/1, Toplantı: 10, Birleşim: 48 (04.03.1971).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim: 48 (04.03.1971).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 64, Toplantı: 10, Birleşim 49 (09.03.1971).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 27, Toplantı: 15, Birleşim 43 (04.03.1976).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 27, Toplantı: 15, Birleşim 50 (30.03.1976).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 27, Toplantı: 15, Birleşim 59 (27.04.1976).

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 29, Toplantı: 15, Birleşim 7 (18.11.1976).
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 44, Toplantı: 19, Birleşim 13 (11.12.1979).
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi, Cilt: 45, Toplantı: 19, Birleşim: 32 (07.02.1980).

a.3. Resmi Gazete

T.C. Resmî Gazete, 21 Şubat 1950, Sayı: 7438, s. 17803.
T.C. Resmi Gazete, 31 Temmuz 1953, Sayı: 8472, s. 6863.
T.C. Remi Gazete, 15 Ocak 1957, Sayı: 9509, s. 16172.
T.C. Resmî Gazete, 15 Ekim 1958, Sayı: 10033, s. 20385.
T.C. Resmî Gazete, 1 Aralık 1958, Sayı: 10071, s. 20596.
T.C. Resmî Gazete, 7 Eylül 1960, Sayı: 10597, s. 2094.
T.C. Resmî Gazete, 3 Temmuz 1962, Sayı: 11144, s. 7803.
T.C. Resmî Gazete, 13 Kasım 1962, Sayı: 11255, s. 9160.
T.C. Resmi Gazete, 29 Haziran 1963, Sayı: 11441, s. 6.
T. C. Resmî Gazete, 15 Ekim 1965, Sayı: 12127, s. 9.
T. C. Resmî Gazete, 19 Ekim 1965, Sayı: 12130, s. 10.
T. C. Resmî Gazete, 4 Kasım 1969, Sayı: 13342, s. 1.
T.C. Resmî Gazete, 6 Eylül 1975, Sayı: 15348, s. 6.
T.C. Resmî Gazete, 15 Eylül 1975, Sayı: 15357, s. 7.
T.C. Resmi Gazete, 25 Ekim 1975, Sayı: 15394, s. 14-15.
T.C. Resmî Gazete, 13 Kasım 1979, Sayı: 16808, s. 1-2.
T.C. Resmî Gazete, 6 Ekim 1980, Sayı: 17127, s. 1.
T. C. Resmî Gazete, 20 Ekim 1982, Sayı: 17844, s. 53-54.
T.C. Resmî Gazete, 29 Nisan 1983, Sayı: 18032, s. 13, 20.
T.C. Resmî Gazete, 10 Kasım 1983, Sayı: 18217, s. 4.
T.C. Resmî Gazete, 28 Ekim 1984, Sayı: 18559, s. 2.
T.C. Resmî Gazete, 31 Ocak 1988, Sayı: 19711, s. 14.
T.C. Resmî Gazete, 3 Kasım 1992, Sayı: 21394, s. 41.
T. C. Resmî Gazete, 22 Kasım 1969 – 18 Mart 1976, Sayı: 13358 – 15532.
T. C. Resmî Gazete, 17 Kasım 1979 – 12 Eylül 1980, Sayı: 16812 – 17103.

a.4. Süreli Yayınlar

Akçaabat gazetesi, 14 Temmuz 1944, s. 2-3.
Bayraktar gazetesi, 2 Eylül 1972, s. 1.

Bayraktar gazetesi, 10 Mayıs 1973, s. 1.
Bayraktar gazetesi, 25 Temmuz 1973, s. 1.
Bayraktar gazetesi, 21 Ağustos 1973, s. 1.
Bayraktar gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 1.
Bayraktar gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1.
Bayraktar gazetesi, 29 Ağustos 1973, s. 1.
Bayraktar gazetesi, 31 Ağustos 1973, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 11 Ekim 1965, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 20 Aralık 1966, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 3 Ocak 1967, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 8 Ocak 1967, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 2 Ekim 1968, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 2 Aralık 1968, s. 1, 7.
Cumhuriyet gazetesi, 3 Aralık 1968, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 3 Kasım 1969, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 5 Aralık 1969, s. 1, 7.
Cumhuriyet gazetesi, 21 Ocak 1970, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 28 Ocak 1970, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 20 Mayıs 1970, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 27 Haziran 1970, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 3 Temmuz 1970, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 3 Ağustos 1970, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 13 Ekim 1970, s. 1, 7.
Cumhuriyet gazetesi, 19 Ekim 1970, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 24 Ekim 1970, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 27 Ekim 1970, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 5 Ocak 1971, s. 1, 7.
Cumhuriyet gazetesi, 26 Ocak 1971, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 11 Şubat 1971, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 22 Şubat 1971, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 24 Şubat 1971, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 14 Ekim 1972, s. 1, 7.

Cumhuriyet gazetesi, 23 Ekim 1972, s. 1, 7.
Cumhuriyet gazetesi, 1 Nisan 1973, s. 6.
Cumhuriyet gazetesi, 18 Nisan 1973, s. 1, 7.
Cumhuriyet gazetesi, 30 Eylül 1975, s. 5.
Cumhuriyet gazetesi, 13 Kasım 1979, s. 1.
Cumhuriyet gazetesi, 12 Aralık 1979, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 16 Ocak 1980, s. 11.
Cumhuriyet gazetesi, 22 Şubat 1980, s. 9.
Cumhuriyet gazetesi, 27 Şubat 1980, s. 1, 4.
Cumhuriyet gazetesi, 4 Nisan 1980, s. 1, 9.
Cumhuriyet gazetesi, 11 Mayıs 1980, s. 3.
Cumhuriyet gazetesi, 17 Ağustos 1980, s. 6.
Cumhuriyet gazetesi, 30 Nisan 1983, s. 11.
Cumhuriyet gazetesi, 11 Kasım 1983, s. 12.
Cumhuriyet gazetesi, 29 Ekim 1984, s. 7.
Cumhuriyet gazetesi, 3 Mart 1986, s. 7.
Hizmet gazetesi, 22 Haziran 1967, s. 1.
Hizmet gazetesi, 20 Aralık 1966, s. 1.
Milliyet gazetesi, 5 Nisan 1954, s. 7.
Milliyet gazetesi, 30 Eylül 1957, s. 5.
Milliyet gazetesi, 8 Ekim 1957, s. 5.
Milliyet gazetesi, 15 Ekim 1965, s. 1.
Milliyet gazetesi, 18 Ekim 1965, s. 5.
Milliyet gazetesi, 3 Ocak 1967, s. 2.
Milliyet gazetesi, 13 Ocak 1968, s. 1.
Milliyet gazetesi, 12 Mayıs 1968, s. 1.
Milliyet gazetesi, 28 Ağustos 1968, s. 4.
Milliyet gazetesi, 8 Kasım 1968, s. 7.
Milliyet gazetesi, 13 Kasım 1968, s. 7.
Milliyet gazetesi, 3 Aralık 1968, s. 1,7.
Milliyet gazetesi, 28 Ağustos 1969, s. 4.
Milliyet gazetesi, 2 Eylül 1969, s. 4.

Milliyet gazetesi, 13 Ekim 1969, s. 7.

Milliyet gazetesi, 14 Ekim 1969, s. 4.

Milliyet gazetesi, 4 Kasım 1969, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 24 Kasım 1969, s. 4.

Milliyet gazetesi, 8 Aralık 1969, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 19 Kasım 1969, s. 1.

Milliyet gazetesi, 20 Kasım 1969, s. 11.

Milliyet gazetesi, 24 Kasım 1969, s. 4.

Milliyet gazetesi, 27 Kasım 1969, s. 9.

Milliyet gazetesi, 3 Aralık 1969, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 10 Aralık 1969, s. 1.

Milliyet gazetesi, 16 Aralık 1969, s. 4.

Milliyet gazetesi, 26 Aralık 1969, s. 9.

Milliyet gazetesi, 26 Ocak 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 28 Ocak 1970, s. 4.

Milliyet gazetesi, 29 Ocak 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 31 Ocak 1970, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 22 Şubat 1970, s. 4.

Milliyet gazetesi, 7 Mart 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 18 Nisan 1970, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 25 Nisan 1970, s. 4, 9.

Milliyet gazetesi, 26 Nisan 1970, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 12 Mayıs 1970, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 14 Mayıs 1970, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 20 Mayıs 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 25 Mayıs 1970, s. 1, 11.

Milliyet gazetesi, 27 Mayıs 1970, s. 11.

Milliyet gazetesi, 10 Haziran 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 13 Haziran 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 27 Temmuz 1970, s. 3.

Milliyet gazetesi, 28 Temmuz 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 3 Ağustos 1970, s. 1.

Milliyet gazetesi, 2 Eylül 1970, s. 7.
Milliyet gazetesi, 5 Eylül 1970, s. 7.
Milliyet gazetesi, 22 Eylül 1970, s. 1.
Milliyet gazetesi, 11 Ekim 1970, s. 9.
Milliyet gazetesi, 18 Kasım 1970, s. 3.
Milliyet gazetesi, 24 Ekim 1970, s. 1, 9.
Milliyet gazetesi, 4 Ocak 1971, s. 1.
Milliyet gazetesi, 8 Ocak 1971, s. 1.
Milliyet gazetesi, 12 Ocak 1971, s. 1.
Milliyet gazetesi, 14 Ocak 1971, s. 7.
Milliyet gazetesi, 23 Ocak 1971, s. 7.
Milliyet gazetesi, 26 Ocak 1971, s. 3.
Milliyet gazetesi, 11 Şubat 1971, s. 7.
Milliyet gazetesi, 26 Şubat 1971, s. 7.
Milliyet gazetesi, 14 Mart 1971, s. 1, 9.
Milliyet gazetesi, 20 Mart 1971, s. 7.
Milliyet gazetesi, 6 Ekim 1971, s. 1, 9.
Milliyet gazetesi, 15 Eylül 1972, s. 1, 11.
Milliyet gazetesi, 24 Mart 1973, s. 9.
Milliyet gazetesi, 14 Ağustos 1973, s. 5.
Milliyet gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 5.
Milliyet gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 11.
Milliyet gazetesi, 28 Ekim 1973, s. 11.
Milliyet gazetesi, 12 Ağustos 1975, s. 6-7.
Milliyet gazetesi, 1 Eylül 1975, s. 6.
Milliyet gazetesi, 6 Eylül 1975, s. 6-7.
Milliyet gazetesi, 14 Ekim 1975, s. 6.
Milliyet gazetesi, 22 Ekim 1976, s. 1.
Milliyet gazetesi, 25 Ekim 1976, s. 1.
Milliyet gazetesi, 21 Ocak 1977, s. 4, 10.
Milliyet gazetesi, 12 Haziran 1977, s. 7.
Milliyet gazetesi, 12 Temmuz 1977, s. 7.

Milliyet gazetesi, 26 Ekim 1977, s. 9.

Milliyet gazetesi, 6 Ekim 1977, s. 9.

Milliyet gazetesi, 15 Aralık 1977, s. 9.

Milliyet gazetesi, 13 Kasım 1979, s. 1.

Milliyet gazetesi, 19 Kasım 1979, s. 12.

Milliyet gazetesi, 11 Aralık 1979, s. 3.

Milliyet gazetesi, 13 Aralık 1979, s. 3.

Milliyet gazetesi, 15 Aralık 1979, s. 12.

Milliyet gazetesi, 28 Aralık 1979, s. 1, 12.

Milliyet gazetesi, 16 Ocak 1980, s. 7.

Milliyet gazetesi, 30 Ocak 1980, s. 1, 10.

Milliyet gazetesi, 8 Şubat 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 19 Şubat 1980, s. 1, 6.

Milliyet gazetesi, 21 Şubat 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 25 Şubat 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 27 Şubat 1980, s. 1, 7.

Milliyet gazetesi, 20 Mart 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 22 Mart 1980, s. 1, 10.

Milliyet gazetesi, 4 Nisan 1980, s. 10.

Milliyet gazetesi, 3 Mayıs 1980, s. 10.

Milliyet gazetesi, 4 Mayıs 1980, s. 7.

Milliyet gazetesi, 6 Mayıs 1980, s. 7.

Milliyet gazetesi, 11 Mayıs 1980, s. 1, 7.

Milliyet gazetesi, 13 Mayıs 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 14 Mayıs 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 15 Mayıs 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 15 Mayıs 1980, s. 7.

Milliyet gazetesi, 21 Mayıs 1980, s. 10.

Milliyet gazetesi, 12 Temmuz 1980, s. 6.

Milliyet gazetesi, 13 Temmuz 1980, s. 12.

Milliyet gazetesi, 14 Şubat 1981, s. 6.

Milliyet gazetesi, 24 Ekim 1982, s. 9.

Milliyet gazetesi, 30 Nisan 1983, s. 13.
Milliyet gazetesi, 28 Mart 1984, s. 9.
Milliyet gazetesi, 29 Mart 1984, s. 9.
Milliyet gazetesi, 29 Ekim 1984, s. 4.
Milliyet gazetesi, 1 Şubat 1988, s. 7.
Milliyet gazetesi, 15 Eylül 1988, s. 9.
Milliyet gazetesi, 8 Ağustos 1988, s. 8.
Milliyet gazetesi, 30 Ekim 1990, s. 9.
Milliyet gazetesi, 3 Kasım 1990, s. 1, 9.
Milliyet gazetesi, 4 Kasım 1990, s. 1, 9.
Milliyet gazetesi, 8 Şubat 2000. S. 15.
Milliyet gazetesi, 22 Ocak 2007, s. 26.
Sonhaber gazetesi, 11 Nisan 1968, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 1 Mayıs 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 2 Ağustos 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 19 Ağustos 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 19 Temmuz 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 14 Ekim 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 4 Kasım 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 4 Aralık 1969, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 4 Şubat 1970, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 1 Mart 1971, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 2 Mart 1971, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 10 Mart 1971, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 22 Temmuz 1972, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 25 Temmuz 1972, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 3 Eylül 1973, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 2 Eylül 1975, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 5 Ekim 1974, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 9 Ekim 1974, s. 1.

Sonhaber gazetesi, 2 Eylül 1975, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 5 Eylül 1975, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 17 Temmuz 1976, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 6 Ekim 1976, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 29 Nisan 1977, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 2 Mayıs 1977, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 17 Mayıs 1977, s. 1.
Sonhaber gazetesi, 4 Aralık 1979, s. 1.
Yenigün gazetesi, 10 Haziran 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 11 Haziran 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Haziran 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 22 Temmuz 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 10 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 12 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 17 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 21 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 26 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 30 Ağustos 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 31 Ağustos 1965, s. 3.
Yenigün gazetesi, 28 Eylül 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 29 Eylül 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 1 Ekim 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 6 Ekim 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 11 Ekim 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 12 Ekim 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 13 Ekim 1965, s. 2.
Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Aralık 1965, s. 1.
Yenigün gazetesi, 12 Ocak 1966, s. 1.
Yenigün gazetesi, 18 Mayıs 1966, s. 1.
Yenigün gazetesi, 16 Ağustos 1966, s. 1.

Yenigün gazetesi, 7 Eylül 1966, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Ekim 1966, s. 1.
Yenigün gazetesi, 17 Ekim 1966, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Aralık 1966, s. 1.
Yenigün gazetesi, 23 Mart 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 29 Mart 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 3 Nisan 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 4 Nisan 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 22 Haziran 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 29 Haziran 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Ağustos 1967, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 15 Ağustos 1967, s. 4.
Yenigün gazetesi, 18 Eylül 1967, s. 1.
Yenigün gazetesi, 25 Eylül 1967, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 29 Ocak 1968, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 20 Mart 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 22 Mart 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 23 Mart 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 12 Nisan 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Nisan 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 25 Nisan 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 26 Nisan 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 6 Mayıs 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Mayıs 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 18 Mayıs 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 23 Mayıs 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 29 Mayıs 1968, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 4 Haziran 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 3 Eylül 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 11 Eylül 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Eylül 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 1 Ekim 1968, s. 1.

Yenigün gazetesi, 2 Ekim 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 11 Ekim 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 4 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 6 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 8 Kasım 1968, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 9 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 13 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 21 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 25 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 26 Kasım 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Aralık 1968, s. 1.
Yenigün gazetesi, 23 Ocak 1969, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 13 Mart 1969, s. 1, 4.
Yenigün gazetesi, 26 Mart 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 10 Nisan 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 16 Haziran 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 8 Ağustos 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 9 Ağustos 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 18 Ağustos 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 23 Ağustos 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 1 Eylül 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 2 Eylül 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 8 Eylül 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 29 Eylül 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 4 Kasım 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 8 Kasım 1969, s. 1.
Yenigün gazetesi, 13 Ocak 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Ocak 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 4 Şubat 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 27 Şubat 1970, s. 1.

Yenigün gazetesi, 4 Mart 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 7 Mart 1970, s. 1-2.
Yenigün gazetesi, 11 Mart 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 24 Mart 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 16 Mayıs 1970, s. 3.
Yenigün gazetesi, 16 Temmuz 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 5 Eylül 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 7 Eylül 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 2 Ekim 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 9 Ekim 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 13 Ekim 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 15 Ekim 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 28 Ekim 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 7 Kasım 1970, s. 1.
Yenigün gazetesi, 6 Ocak 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 10 Mart 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 18 Şubat 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 2 Mart 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 21 Temmuz 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 17 Eylül 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 6 Ekim 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 27 Ekim 1971, s. 1.
Yenigün gazetesi, 19 Temmuz 1972, s. 1.
Yenigün gazetesi, 10 Mayıs 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 12 Mayıs 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 1 Ağustos 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 27 Ağustos 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 3 Eylül 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 4 Eylül 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 20 Eylül 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 26 Eylül 1973, s. 1.

Yenigün gazetesi, 9 Ekim 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1.
Yenigün gazetesi, 9 Ağustos 1975, s. 1.
Yenigün gazetesi, 2 Eylül 1975, s. 1.
Yenigün gazetesi, 20 Eylül 1975, s. 1.
Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1975, s. 1.
Yenigün gazetesi, 16 Temmuz 1976, s. 1.
Yenigün gazetesi, 20 Kasım 1976, s. 1.
Yenigün gazetesi, 12 Nisan 1977, s. 1.
Yenigün gazetesi, 2 Mayıs 1977, s. 1.

b. Diğer Kaynaklar

b.1. Kitap, Makale, Tez

Ahmad, Feroz ve Ahmad, Bedia Turgay (2020), **Türkiye’de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi (1945 – 1971)**, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul.

Albayrak, Hüseyin (1987), **Tarih İçinde Trabzon Lisesi**, Trabzon Liselerinden Yetişenler Derneği Yayınları, Trabzon.

_____ (2010), **Dünden Bugüne Trabzon Basını (1869 – 2009)**, C. 2. Trabzon İli ve İlçeleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı Yayını, Ankara.

_____ (2014), “Dünden Bugüne Akçaabat Gazeteleri”, **Dünden Bugüne Akçaabat Sempozyumu (26 – 28 Nisan 2013)**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları.

Alkan, Mehmet Ö. (1999), “Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Seçimlerin Kısa Tarihi”, **Görüş**, (39), 48-61.

Aslaner, Muhammed (2022), “İki Darbe Arasında Türkiye’de Demokrasi (1960 – 1980)”, **Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 12 (2), 579-607.

Aydemir, Sefa Salih (2014), “Cumhuriyet Döneminde Liselerin Tarihi Gelişimi (Antalya Lisesi Örneği)”, **Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2/2, 164-184.

Bal, Mehmet Akif (2007), **Trabzonlu Ünlü Simalar ve Trabzon’un Ünlü Aileleri**, Çatı Yayınları, İstanbul.

_____ (2011), **Trabzon’a Işık Tutan Anılar (1900-1950)**, Mustafa Kemal Sayıl’ın Anılarında Trabzon, Trabzon Kitaplığı, İstanbul.

_____ (2014), **Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Trabzon Liseli Simalar ve Trabzon Lisesi’nden Hatıralar**, İstanbul.

- Bayrak, M. Orhan (2000), **“Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Sözlüğü” 1918-2000**, Milenyum Yayınları, İstanbul.
- Bektaş, Arsev (1993), **Demokratikleşme Sürecinde Liderler Oligarşisi CHP ve AP (1961-1980)**, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Bilgiç, Sadettin (2007), **Hatıralarım**, Akasya Kitap, Ankara.
- Boztemur, Recep (2015), **Türk Parlamento Tarihi**, “Millet Meclisi 3. Dönem (1969-1973) Biyografi”, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara.
- Bölükbaşı, Atilla Alp (2019), **Akçaabat’ta Spor**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), **Anılarda Akçaabat**, Akçaabat Kaymakamlığı Yayınları, İstanbul.
- Cumhuriyet Senatosu Albümü 25 Mart 1976** (1976), TBMM Basımevi, Ankara.
- Cumhuriyet Senatosu Albümü 1977** (1977), TBMM Basımevi, Ankara.
- Cumhuriyet Senatosu Albümü 1979** (1979), TBMM Basımevi, Ankara.Çoker,
- Çakmak, Celal (2010), **Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Arasındaki Siyasi Çatışmanın Kırşehir’e Yansıması**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çavdar, Tevfik (2004), **Türkiye’nin Demokrasi Tarihi (1950’den Günümüze)**, İmge Kitabevi, Ankara.
- Çınar, Menderes (2011), **Türk Parlamento Tarihi**, “TBMM-XIII. Dönem (1965-1969) Biyografi”, C. IV, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.
- Evren, Kenan (1990), **Kenan Evren’in Anıları**, C. 1, Milliyet Yayınları, İstanbul.
- Fahri (1999), **Türk Parlamento Tarihi**, “Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri (1966-1980)”, C. II, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları.
- Fidan, Hüseyin (2021), **1920-2021 Türk Siyasi Tarihi**, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Gedikoğlu, Haydar (1996), **Akçaabat**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.
- Gülmez, Nurettin (2019), “Akçaabat Doğumlu Milletvekilleri, Senatörler ve Meclis Faaliyetleri (1920-2018)”, **Uluslararası Dünden Bugüne Akçaabat Sempozyumu 12/14 Ekim 2018**, C. I, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları.
- Karataş, Murat (2020), “27 Mayıs 1960 Sonrası Merkez Sağda Bir Siyasal Aktör Olarak Ferruh Bozbeyli ve Demokratik Sağ Düşüncesi”, **Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi**, 126 (248), 211-230.
- Kaynar, Mete Kaan ve Kalkan, Nurettin (2022), **Cumhuriyet Dönemi Partiler, Seçimler, Beyannameler (1923-1980)**, TBMM Basımevi, Ankara.
- Kaynar, Kaan (2007), **Cumhuriyet Dönemi Siyasi Partileri 1923-2006**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Keskin, Hanife (2022), “Adalet Partisi ve Cumhurbaşkanlığı Seçimleri”, **Belgi Dergisi**, S. 23, 227-251.
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer (2013), **Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri (12 Kasım 1979-9 Kasım 1989)**, C. 7, TBMM Basımevi, Ankara.

- Öztürk, Kazım (1973), **Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü 23 Nisan 1920 – 14 Ekim 1973**, Önder Matbaa, Ankara.
- Öztürk, Onur (2018), **Trabzon Visera (Işıklar) Hidroelektrik Santrali Restorasyonu Önerisi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Şimşek, Derya (2011), **Süleyman Sami Demirel Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuncer, Erol (2003), **Osmanlı'dan Günümüze Seçimler (1877 – 2003)**, Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, Ankara.
- _____ (2013), **1923'ten Günümüze Cumhurbaşkanlığı Seçimleri**, TESAV Yayınları, Ankara.
- Turhan, Sedat (2018), **Adalet Partisi İçerisinde Bir Muhafız: Sadettin Bilgiç** Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti 80 Yıl Kronolojisi** (2004), Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2012), **Milletvekili Genel Seçimleri 1923 – 2011**, Ankara.
- TBMM ALBÜMÜ 1920-2010 (1950-1980)** (2010), “II. (XIII) Yasama Dönemi Milletvekillerinin Özgeçmişleri (10.10.1965 – 12.10.1969)”, C. 2, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni Albümü (23 Nisan 1920-20 Ekim 1991)** (1994), TBMM Genel Sekreterliği Yayınları, Ankara.
- Usta, Veysel ve Onur, Ümit Değer (2020), **Ali Şakir Ağanoğlu Günlükler, Hatırat ve Söyleşi**, Akçaabat Belediyesi Kültür Yayınları.
- Yazıcı, Mustafa (2002), **1919'dan 2002'ye Kadar Trabzon Parlamenterleri Tarihi**, Trabzon.

b.2. İnternet Kaynakları

- https://sabah.com.tr/yazarlar/donat/2007/01/23/bir_tanik_daha_oldu, (et: 03.01.2024).
- <https://yenisafak.com/gundem/ihsan-birincioglu-topraga-verildi-25943?ysclid=lxcg3fv6k0987263952> , (et: 13.02.2024).
- https://msyo.meb.k12.tr/icerikler/tarihcemiz_2111541.html, (et: 17.02.2024).
- <https://www.msb.gov.tr/Bakanlar/Detay/929b0fb1-c732-4ca3-b6d5-11d78a960593>, (et: 11.04.2024).
- https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/CUMHUR%C4%B0YET%20SENATOSU/HT_3085_7_9.pdf, (et: 20.05.2024).
- https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/CUMHURİYET%20SENATOSU/SM_3085_7_9.pdf, (et: 20.05.2024).
- https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d13/HT_3085_4_2.pdf, (et: 20.05.2024).

https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d13/SM_3085_4_2.pdf, (et: 20.05.2024).

https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d14/SM_3085_4_3.pdf, (et: 20.05.2024).

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_27042.htm?selectedLocale=en, (et: 20.05.2024).

<https://archives.nato.int/final-communique-npg-ministerial-meeting-3-and-4-june-1980-bodo-norway>, (et: 20.05.2024).

<https://filmmirasim.ktb.gov.tr/tr/categories/20/19>, (et: 13.07.2024).

EK 1: Arşiv Belgeleri ve Diğer Resmi Yayınlar

(1957 Milletvekili Genel Seçimleri için Cumhuriyetçi Millet Partisinin Trabzon Milletvekili Adayları Liste Broşürü⁵²⁰.)

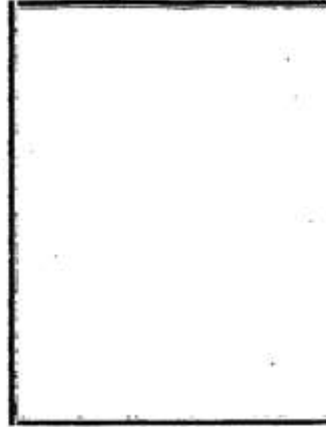
⁵²⁰ Atilla Alp Bölükbaşı Özel Arşivi.

Sicil No: 678

MİLLET MECLİSİ ÜYELERİNE MAHSUS

HAL TERCÜMESİ KÂĞIDI

Trabzon Milletvekili A. İhsan Bırcioğlu

2-Denem

678

Seçildiği yer	Erzurum	Evlü olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğ	Evlü üç çocuk
Adı ve soyadı	İsmail Bıncıoğlu	Memur ise, seçilmeden evvelki son memurluğu	
Babasının ve annesinin adı	İsmail / Mustafa	İntibak derecesi ve son maaşını aldığı tarih	
Doğduğu yer ve tarihi	Akcaabat 1339	Memur değilse intihaptan evvel son durumu	Akcaabat
Tahsili	İktisadi İhtisas Fakültesi	Evvelki devrelerde mebus intihabedilmiş ise devre ve intihap daireleri	
Bildiği diller		Yedek subay ise sınıfı, rütbesi ve sicil numarası	
İhtisası		Kayıtlı bulunduğu askerlik şubeleri ve numaraları	
Eserleri		Meclise seçildiği tarihi	10. Ekim 1965
İlim rütbesi		Kaç oyla seçildiği	
İşi ve gücü	Akcaabat	Meclise iltihak tarihi	

**MİLLİ SEÇİM ÇEVRESİNDE SEÇİLMİŞ OLANLARA
VERİLECEK TUTANAK**

Seçim çevresi (il) : **TRABZON**

Soyadı ve Adı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya sanatı	Bağlı olduğu siyasi partinin adı	Seçim hakkında iddia yet ve itiraz olup olmadığı	DÜŞÜNCELER
Birinciöğlül Ahmet İhsan		Avukat	Adalet Partisi		

306, 447, 523 ve 656 sayılı yasalar gereğince Yüksek Seçim Kurulunca Millî seçim çevresinde yapılan seçimler sonucu **Birinciöğlül Ahmet İhsan** nin **Trabzon** ..... seçim çevresinden **Birinciöğlül Ahmet İhsan** seçilmiş olduğuna gösterir bu tutanak kendisine verildi. Örneklerden biri **Birinciöğlül Ahmet İhsan** Başkanlığına gönderilerek iki örneği Kurulumuzda saklandı.

14 / 10 / 196 5

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Y.

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Kaya **Birinciöğlül** Halil Ertem Kani Vrana Şevket Turan Mesut Martı Aydın Tunçay
14.10.1965

(TBMM Arşiv ve Kütüphanesi'ndeki Sicil Dosyasında Bulunan, 1965 Seçimlerinde Milli Seçim Çevresinden (Milli Bakiye Sistemi) Milletvekili Seçildiğine Dair Mazbatası⁵²².)

⁵²² https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d13/SM_3085_4_2.pdf, (et: 20.05.2024).

Yasa M. 306/34
447/1
533
656

Örnek : 95

Cumhuriyet, Sanatları, İyeliği, Seçilmiş olanlara verilecek tutanak
Milletvekilliğine

İl : Trabzon

Soyadı ve Adı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya sanatı	Bağılı olduğu siyasi partinin adı	Seçim hakkında idare ve tükayet olup olmadığı	D O Ş U N Ç E L E R
BİRİNCİSİNİN AYNAT İBRAHİM	Akçababı 1339	İzmirli Vekili A.F. Ün. idare kurulu bu üyesi	A.F.	-	

Milletvekili seçimi ve 447 sayılı Yasalar gereğince çevremizde yapılan seçim sonunda BİRİNCİSİNİN AYNAT İBRAHİM'in çevremizden Seçilme İhtimali
seçilmiş olduğuna gözetir bu tutanağı iki örneği Kurulumuz tarafından Yüksek Seçim Kuruluna gönderilerek bir örneği de kendisine verildi.

13-10-1969

Seçim Kurulunun
Başkanı
M. K. K.

Üye Üye Üye Üye Üye
M. K. K. M. K. K. M. K. K. M. K. K. M. K. K.

(TBMM Arşiv ve Kütüphanesi'ndeki Sicil Dosyasında Bulunan, 1969 Seçimlerinde
Milletvekili Seçil Dair Mazbatası⁵²³.)

⁵²³ https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d14/SM_3085_4_3.pdf, (et: 20.05.2024).

Seçildiği yer	Trabzon	Evlü olup olmadığı ve kaç çocuğu bulunduğuşu	Evlü 3
Adı ve soyadı	Ahmet İhsan Birinciöğlu	Memur ise, seçilmeden evvelki son memurluğuşu	P.T.T. Yönetkimi Küçük İyisi
Bahasının ve anasının adı	Osman	İstihlak derecesi ve son maaşını aldığı tarih	1/4 + 200
Doğduğu yer ve tarihi	1923 Rıcalabat	Memur değilse seçilmeden evvel son durumu	memur
Tahsili	Hukuk	Evvelki devrelerde Milletvekili veya C. Senatosu Üyesi seçilmiş ise seçimi çevreleri	Trabzon Rıcalabat
Bildiği diller	Yah	Yedeksubay ise sınıfı, rütbesi ve sicil numarası	Muhakkere Rıcalabat
İhtisam	Amukhat	Kayıtlı bulunduğu askerlik şubeleri ve numaraları	Rıcalabat
Esasleri	Yah	C. Senatosuna seçildiği tarih	18. Ekim 1975
İlim rütbesi	Yah	Kaç oyla C. Senatosu Üyesi seçildiği	
İşi ve görevi	Amukhat	C. Senatosuna katılma tarihi	14 - Ekim 1975

Cumhuriyet Senatosu Üzeliğine
Milletvekili Mazbatası
Seçilmiş olanlara verilecek tutanak

İli : **TRABZON**

Soyadı ve Adı	Doğum yeri ve tarihi	Menlek veya sanayi	Bağlı olduğu siyasi partinin adı	Seçim hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	DÜŞÜNCELER
ABDÜL İHSAN BİRLİCİOĞLU	Akçoban 5/Mayıs/1339	Avukat	Adliet Partisi	Yoktur.	Hi

Milletvekili seçimi ve 447 sayılı Yasalar gereğince gerçekleştirilen seçim senesinde **Abdül İhsan Birliçoğlu** milletvekili seçimi
seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanağın iki örneği Kurulumuz tarafından Yüksek Seçim Kuruluna gönderilerek bir örneği de kendisine verildi.

14.10.1975

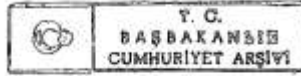

Oyo
Genelkurul Başkanı
(*Abdülhak*)

Oyo
Yayın Kurulu
(*Abdülhak*)

(TBMM Arşiv ve Kütüphanesi'ndeki Sicil Dosyasında Bulunan, 1975 Yılı Cumhuriyet Senatörü Seçildiğine Dair Mazbatası⁵²⁵.)

⁵²⁵https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/eYayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/CUMHURİYET%20SENATOSU/SM_3085_7_9.pdf, (et: 20.05.2024).

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR TETKİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI

KARARNAME

Sayı: 7/ 9942

Açık bulunan PTT İşletme Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu Maliye Bakanlığı Üyeliğine Ahmet İhsan Birincioğlu'nun atanması; Maliye Bakanlığının 7/5/1975 tarihli ve 52340-5 sayılı yazısı üzerine, 12/3/1964 tarihli ve 440 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre Bakanlar Kurulunca 9/5/1975 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

N. T. K. K.

Eki

Ehley

03 0 18 01 02 102 35 12

Dosya No:

31-3
819

-2-

Başbakan	Devlet Bakanı - Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı - Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı - Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>S. Demirel</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>T. F. K.</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Adalet Bakanı	Millî S. Bakanı
<i>K. K.</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı	Millî E. Bakanı	Hayatîrîk Bakanı
<i>K. K.</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>
Teşvîkî Bakanı	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve T. Bakanı	Adalet - T. ve H. Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>K. K.</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>
Çalışma Bakanı	Sanayi ve T. Bakanı	En. ve T. Kay. Bakanı	Turizm ve T. Bakanı	İmar ve İ. Bakanı
<i>K. K.</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>
Köylere Bakanı	Orman Bakanı	Genç. ve Spor Bakanı	Kültür Bakanı	Sosyal Güvenlik Bakanı
<i>K. K.</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>	<i>H. İsmail</i>

KKİD (UHKS)
52340/5-İdari
Yönetim Kurulu
Üyeliği Hk.

7-5-1975

BAŞBAKANLIĞI

Görev süresi 22.3.1974 tarihinde sona eren PTT
İşletme Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu Maliye Bakanlığı
Üyesi Sadi Erdem'in yerine Ahmet İnsan BİRİNCİOĞLU'nun
atanması ekli gerekçe nedeniyle uygun görülmüştür.

12.3.1964 tarih ve 440 sayılı Kanunun 8'inci
maddesi uyarınca gerekli Bakanlar Kurulu Kararının
istihsali tensiplerine arz olunur.

MALİYE BAKANI

Ek:1- Karar Tasarısı
2- Gerekçe

03 0 16 01 02 332 35 12

2

(Maliye Bakanlığı Temsilcisi olarak PTT Yönetim Kurulu Üyeliğine atanmasına dair
Kararlar⁵²⁶.)

⁵²⁶ DABCA, 30-18-1-2/332-35-12, s. 1-2 (09.05.1975).

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR TETKİK
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

BAKANLAR KURULU KARARI

Sayı: 7/ 18435

Millî Savunma Bakanı Ahmet İhsan Birincioğlu'nun, Brüksel'de yapılacak NATO Savunma Bakanları toplantısına katılmak üzere, ilgilik listede adları ve görevleri yazılı kişilerden kurulu bir Heyetle birlikte, 10-12 Aralık 1979 tarihleri arasında Hükümetimizi temsilen Brüksel'e gönderilmesi; Millî Savunma Bakanlığının 27/11/1979 tarihli ve 1979/308/BD sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 5/12/1979 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ek

Fahri Y. Kızılcı
Cumhurbaşkanı
F. S. KORUTÜRK

Başbakan
S. DEMİREL

S. Demirel

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

Devlet Bakanı ÖRDEM EREN	Devlet Bakanı ÖRDEM EREN	Devlet Bakanı MUHAMMET KILIÇ	Devlet Bakanı AHMET KARAHAN
Devlet Bakanı METİN MUSAOĞLU	Devlet Bakanı KÖKSAL TOPTAN	Adana Devleti ÖMER UÇAL	Millî Savunma Bakanı AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU
İçişleri Bakanı Dr. MUSTAFA GÖLCÜ	Devlet Bakanı HAYRETTİN ERKÜM	Melike Bakanı İSMET SEZGİN	Millî Eğitim Bakanı ÖRMAN CEMAL FERİDİ
Bayındırlık Bakanı SELAHATTİN KILIÇ	Ticaret Bakanı HALİL BASOĞ	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. MÜNİR İLAMOĞLU	Gözetlik ve Tefahat Bakanı AHMET ÇAKMAK
Ulaştırma Bakanı HÜSEYİN ÖZALP	Gıda, Tarım ve Hayv. Bakanı CEMAL KÜLAH	Çalışma Bakanı CAVAT ERGÖR	Buğün ve Teknoloji Bakanı Dr. NURİ BAYAR
Enerji ve Tekni. Kaynaklar Bakanı Dr. ERAT KIRATLIOĞLU	Turizm ve Turizm Bakanlığı BAKLAS KUNTAY	İmar ve İkân. Bakanı TUNCULI TOKER	Kay. İşleri ve Kaya. Bakanı AHMET KANALAN
Orman Bakanı HASAN ERİNE	İnşaat ve Kaya. Bakanı TALAT ASAL	Sosyal Güvenlik Bakanı SÜMER ORAL	Kültür Bakanı TEYFİK KÖRALTAN

Dosya No :

114-534

1685

(Brüksel'de 10-12 Aralık 1979'da yapılan NATO Savunma Bakanları Toplantısına katılacak olmasına dair Bakanlar Kurulu kararı⁵²⁷.)

⁵²⁷ DABCA, 30-18-1-2/382-272-15, s. 1 (05.12.1979).

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR TETKİK
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

BAKANLAR KURULU KARARI

Sayı: 8/ 781

9-16 Mayıs 1980 tarihleri arasında Brüksel'de yapılacak olan NATO Avrupa Grubu ve Savunma Plânlama Komitesi toplantılarına, Hükümetimizi temsilen, Milli Savunma Bakanı Ahmet İhsan Birincioğlu'nun Başkanlığında ekli listede adları ve görevleri yazılı kişilerden kurulu bir Heyetin katılması; Milli Savunma Bakanlığının 25/4/1980 tarihli ve KANUN:1980/340/BD sayılı yasası üzerine, Bakanlar Kurulunca 28/ 4 /1980 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ekl

8

Cumhurbaşkanı V.

Başbakan
S. DEMİREL

Devlet Bakanı ÖRHAN EREN	Devlet Bakanı EUREM CEMİLİN	Devlet Bakanı MUHAMMET KELLEÇİ	Devlet Bakanı AHMET KARAHAN
Devlet Bakanı MEHİR MUSAÖĞÜZ	Devlet Bakanı KÖKSAL TOPTAN	Adliye Bakanı ÖNER UCHTAN	Millî Eğitim Bakanı AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU
İçişleri Bakanı Dr. MUSTAFA GÜZÜNGÖR	Dışişleri Bakanı HAYRETTİN ERMEN	Maliye Bakanı İSMET BEZDİN	Millî Eğitim Bakanı ÖRHAN CEMAL ERDOĞAN
Bayındırlık Bakanı SELAHATTİN KILIÇ	Kültür ve Turizm Bakanı HATİP BAŞOL	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. MÜNİP İSLAMOĞLU	Güvenlik ve Teferruat Bakanı AHMET ÇAKMAK
Ulaştırma Bakanı HÜSEYİN ÖZALP	Gıda, Tarım ve Hayv. Bakanı DEMAL KULAHU	Çalışma Bakanı CAVİT ERDEMİR	Sanayi ve Teknoloji Bakanı Dr. MURİ BAYAR
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. ESAT KIRATLIOĞLU	Turizm ve Tandoza Bakanı BARLAS KÖNTAY	İnşaat ve İskân Bakanı TURGUT FOKER	Köy İşleri ve Kooper. Bakanı AHMET KARAYİĞİT
Orman Bakanı HASAN EKİNCİ	Savunma ve Spor Bakanı TALAT ASAN	Sosyal Güvenlik Bakanı SÖMER ORAL	Kültür Bakanı TEVFİK KORALTAN

Dosya No :

114-583

813

9-16 MAYIS 1980 TARİHLERİNDE ERÜRSAL'DE YAPILACAK
OLAN NATO SAVUNMA BAKANLARI TAPLANTILARINA KATILACAK
MİYET

MILLİ SAVUNMA BAKANİ PERSONELİ :

1. Ahmet İhsan BİRİNCİOĞLU	Milli Savunma Bakanı (Delege)
2. Orgeneral Celâl BULUTLAR	M.S.B. Müsteşarı (Delege)
3. Tuğgeneral İlhan ATABAŞ	M.S.B. Pl. Koor. And. D. Bk. (Migavir)
4. Alb. Mustafa AKILLI	M.S.B. l. l. (Migavir)
5. Yb. Cahit ÇİTKAYA	M.S.B. l. l. (Migavir)
6. Yb. Errol GÜNEY	M.S.B. l. l. (Migavir)

GENELKURMAY BAKANLIĞI VE DEĞİRLERİ BAKANLIĞI PERSONELİ :

1. Bay Hishet KANDIR (1 nci derece+500)	Başbakanlık B. l. l. Md. (Migavir)
2. Bay Tuncan GÜRBÜK (1 nci derece+400)	Başbakanlık B. l. l. Md. Bk. (Migavir)
3. Alb. Nizamettin PASIN	Genelkur. Bk. l. l. (Migavir)
4. Kur. Alb. Bayyaz BİLİR	Genelkur. Bk. l. l. (Migavir)
5. Bay. Ahmet ÜÇÜK (5 nci derece)	Başbakanlık B. l. l. (Migavir)

30

T.C
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
A N K A R A

KANUN : 1980/340/BD
KONU : Seyahat Kararnamesi

BAŞBAKANLIK MAKAMINA

25 NİSAN 1980

Millî Savunma Bakanı Ahmet İhsen BİRİNCİOĞLU, beraberinde ilişik listede kimlikleri yazılı heyet üyeleri olduğu halde 9-16 Mayıs 1980 tarihleri arasında BRÜKSEL/BELÇİKA'da düzenlenecek NATO "Avrupa Grubu" ve "Savunma Planlama Komitesi" (DPC) toplantılarına hükümetimizi temsilen katılacaklardır.

9.5.1980 tarihinde başlayıp 16.5.1980 tarihinde sons erecek seyahat mümkün olduğu ölçüde THY uçakları ile yapılacak ve yol dahil (8) gün sürecektir.

Belirtilen tarihler arasında yapılacak seyahat için gerekli Bakanlar Kurulu kararının alınmasını ve sözkonusu seyahate ilişkin işlemlerin tamamlanabilmesi için işleme bağlandı yazısının verilmesini izinlerine sunarım.

Ahmet İhsen BİRİNCİOĞLU
Millî Savunma Bakanı

E K L E R :
EK- 1 (Heyet üyelerini
gösterir liste)

(9-19 Mayıs 1980 tarihleri arasında Brüksel'de yapılacak olan NATO Avrupa Grubu ve Savunma Planlama Komitesi toplantılarına, Hükümet adına temsilen Millî Savunma Bakanı Birincioğlu'nun Başkanlığında katılacak olan heyet için Bakanlar Kurulu kararı ile Birincioğlu'nun izin dilekçesi⁵²⁸.)

⁵²⁸ DABCA, 30-18-1-12/394-79-1, s. 2-4 (28.04.1980).

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR TETKİK
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

BAKANLAR KURULU KARARI

Sayı: 8/ 889

Milli Savunma Bakanı Ahmet İhsan Birincioğlu'nun, 31 Mayıs - 6 Haziran 1980 tarihleri arasında Norveç'in Bodø şehrinde düzenlenecek olan NATO Nükleer Plânlaşma Grubu (NPG) Bakanlar Toplantısına, ekli listede adları ve görevleri yazılı kişilerden kurulu bir Heyetle Hükümetimizi temsilen iştirak etmesi; Milli Savunma Bakanlığının 13/5/1980 tarihli ve KANUN:1980/381/BD sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 15 / 5 /1980 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Baki

H

Cumhurbaşkanı v.

Başbakan
S. DEMİREL

Devlet Bakanı ERHAN EREN	Devlet Bakanı ERDEM CEMAL	Devlet Bakanı MURHAMMET REİSİ	Devlet Bakanı AHMET KARANHAN
Devlet Bakanı METİN MUSAOĞLU	Devlet Bakanı KÖKSAL TOPTAN	Adliye Bakanı ÖMER ÇELİK	Milli Savunma Bakanı AHMET İHSAN BİRİNCİOĞLU
İçişleri Bakanı MUSTAFA TULCOĞLU	Dışişleri Bakanı HAYRETTİN ERGÖMEN	Maliye Bakanı İSMET SEZGİN	Milli Eğitim Bakanı ERHAN CEMAL FERGÖV
Bayındırlık Bakanı SELAHATTİN KOLİC	Ticaret Bakanı HALİL BASOL	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. MÜŞTUF İSLAMOĞLU	Gııda ve Tarım Bakanı AHMET ÇAMBAK
Ulaştırma Bakanı HÜSEYİN ÖZALP	Çevre, Tarım ve Hayv. Bakanı CEMAL KÜLAHLI	Çalışma Bakanı CAVIT ERGÖMEN	Sanayi ve Enerji Bakanı Dr. NURİ BAYAR
Savunma ve Tıbbi Kaynaklar Bakanı Dr. ERAT KIRATLIOĞLU	Turizm ve Turizm Bakanlığı BARLAŞ KÖRTAY	İmar ve İktisat Bakanı TURGUT YÖKER	Köy İktisat ve Kıs. Bakanı AHMET KARANHAN
Orman Bakanı HASAN ERİNG	Sağlık ve Spor Bakanı TALAT ASKAR	Genel Güvenlik Bakanı SÜMER ORAL	Köy İktisat ve Kıs. Bakanı TEVFIK KÖRALTAN

Dosya No:

114-596

929

N A T O ——— O T A N

SERVICE DE PRESSE

PRESS SERVICE

OTAN/NATO, 1110 Bruxelles • Telephones: 241 00 40 - 241 44 00 - 241 44 90 TELEX: 23-887

PRESS RELEASE M-NPG-1(80)13

Bodø, 4th June 1980
For immediate release

NATO NUCLEAR PLANNING GROUP
FINAL COMMUNIQUE

The NATO Nuclear Planning Group met in ministerial session in Bodø (Norway) on 3rd and 4th June, 1980 for its twenty-seventh half yearly meeting. Ministers of Defence attending were : Mr. Charles Poswick, Belgium; Mr. J. Gilles Lamontagne, Canada; Mr. Poul Søgaard, Denmark; Dr. Hans Apel, Federal Republic of Germany; Mr. Lelio Lagorio, Italy; Mr. Willem Scholten, The Netherlands; Mr. Thorvald Stoltenberg, Norway; Mr. Adelino Amaro da Costa, Portugal; Mr. Ahmet Ihsan Birincioğlu, Turkey; Mr. Francis Pym, the United Kingdom and Dr. Harold Brown, the United States. Greece was represented by the Permanent Representative to NATO, Mr. Nicolas Athanassiou. The meeting was chaired by Mr. Joseph M.A.H. Luns, Secretary General of NATO. Also present were the Chairman of the NATO Military Committee and the major NATO Commanders. A special welcome was extended to Portugal, attending the Nuclear Planning Group at the ministerial level for the first time.

Following a briefing by the United States Secretary of Defence, Ministers discussed strategic policy and planning concerning central strategic and theatre nuclear forces in support of the Alliance. Against this background, Ministers noted the continuing importance of improving the effectiveness of the full spectrum of Alliance forces, i.e. conventional, theatre nuclear and strategic nuclear forces, and of maintaining the essential linkage between these elements of the NATO triad. Ministers concluded their discussion of policy and planning by reaffirming the NATO strategy of flexible response and forward defence.

Ministers took stock of the implementation of the integrated decision on long-range theatre nuclear force (LRTNF) modernization and arms control taken by Foreign and Defence Ministers on 12th December 1979. Ministers reemphasized, as was done at the recent Defence Planning Committee meeting, their concern that the Soviet Union's deployment of SS-20 missiles and Backfire was continued unabated, further increasing the already existing disparity in LRTNF in favour of the Soviet Union. Moreover, Ministers noted with concern the continued retention of Soviet SS-4 and SS-5 missile launchers.

./...

(Milli Savunma Bakanı Birincioğlu'nun, 31 Mayıs-6 Haziran 1980 tarihleri arasında Norveç'in Bodø şehrinde düzenlenecek olan NATO Nükleer Planlama Grubu (NPG) Bakanlar Toplantısına katılacak olmasına dair Bakanlar Kurulu kararı ve yerine vekillik edecek İsmet Sezgin'e dair izin dilekçesi⁵²⁹ ve NATO yayını⁵³⁰.)

⁵²⁹ DABCA, 30-18-1-2/406-167-1, s. 1 (15.05.1980).

⁵³⁰ <https://archives.nato.int/final-communique-ngp-ministerial-meeting-3-and-4-june-1980-bodo-norway> (et: 20.05.2024).

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR TETKİK
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

BAKANLAR KURULU KARARI

Sayı: 8/ 1661

Açık bulunan Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu Ticaret Bakanlığı Üyelğine Ahmet İhsan Birincioglu'nun atanması; ağıgeçen Bakanlığın 23/9/1980 tarihli ve 8351 sayılı yanısı Üzerine, 440 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 2 / 10 / 1980 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ekl

8

Devlet Başkanı
KENAN EVREN
Orgeneral

Başbakan
B. ULATIR

Devlet Sek. - Başbakan Yrd. BAYKARA	Devlet Sek. - Başbakan Yrd. T. ÖZAL	Devlet Bakanı Prof. Dr. İ. ÖZTAR	Devlet Bakanı M. ÖZGÖR
Devlet Bakanı Prof. Dr. B. ÖZDAG	Adalet Bakanı C. MENTİS	Millî Servisler Bakanı D. H. BAYÖRKEN	İçişleri Bakanı S. ÇETİNER
Devlet Bakanı İ. TIRKÖMEN	Malîye Bakanı B. ERGEN	Millî Eğitim Bakanı H. SAĞLAM	Bayındır. l. Bakanı T. ÇALP
Endüstri Bakanı K. ÇANTURK	Sadık ve Sosyal Yrd. Bakanı Prof. Dr. N. AYANÖZÜ	Güvenlik ve Telsiz Bakanı Y. R. SATURAP	Ulaştırma Bakanı H. ÖZGÖR
İçişleri ve Ortak Bakanı Prof. Dr. B. ÖZBERK	Çalışma Bakanı Prof. Dr. İ. ESKİÖZ	İçişleri ve Tıbbî Hizmetler Bakanı M. S. GÜNEY	Emeklilik ve Telsiz Kuv. Bakanı S. ERGEN
Ticaret ve Sanayi Bakanı İ. EVLİYANOĞLU	İşleri ve Telsiz Bakanı S. NÖRER	Kırsal İktisadi ve Toprak Bakanı M. S. GÜNEY	Gençlik ve Spor Bakanı V. ÖZGÖR
	Sosyal Güvenlik Bakanı S. SİDİK	Kırsal Bakanı M. S. GÜNEY	

Dosya No :

122-11

34

(Ticaret Bakanlığı temsilcisi olarak T.C. Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyelğine atanmasına dair karar⁵³¹.)

⁵³¹ DABCA, 30-18-1-2/406-167-1, s. 2 (02.10.1980).

T.C.
BAŞBAKANLIK
Personel Genel Müdürlüğü

Sayı : 19-333/ 02444

5 Ekim 1983 /198

Konu : **Ahmet İhsan BİRİNCİOĞLU**

.....MALİYE BAKANLIĞINA.....

İLGİ : 22.9.1983.... gün ve ..64414..... sayılı yazınız.

Sayın Cumhurbaşkanı tarafından tasdik edilmiş bulunan, ..3.10.1983... gün ve ..83-29442..... sayılı karar sureti ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ve rica ederim.

BAŞBAKAN ADINA

E.4/6m-

Erdoğan YAZICI
Müsteşar Vekili

Şb.Md. : S.AYGÜN *174/10*

Gn.Müdür : S.A.BEDÜK *174/10*

EKLER :

EK-1 (1 adet karar sureti)

030	11	1	584	48	12

KARAR/ 83-29442

1- T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü 1 inci derece +400 ek gös-
tergeli Yönetim Kurulu Üyeliği Ticaret Bakanlığı temsilcisi bulunan ve
görev süresi 6.10.1983 tarihinde bitecek olan Ahmet İhsan BİRİNCİOĞLU'nun
sözkomusu tarihten itibaren aynı tegekkülün Maliye Bakanlığı temsilcilğine
atanması 20.5.1983 tarih ve 60 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 6 ncı
maddesi uyarınca uygun görülmüştür.

2- Bu kararı Maliye Bakanı yürütür.

[- 3 Ekim 1983

Ekl :

SG.30/9

KENAN EVREN
CUMHURBAŞKANI

Başbakan
BÜLENT ULUSU

Maliye Bakanı
A. BAŞER KAPAOĞLU

BİYOĞRAFI VE GEREKÇE FORMU

BAKANLIĞI		MALİYE BAKANLIĞI							
Adı ve Soyadı		Ahmet İhsan Birincioğlu							
Babasının Adı		Osman							
Annesinin Adı		Müslihin							
Doğum Yeri ve Yılı		Akcaabat 5.5.1339							
Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl - İlçe		Trabzon, Akcaabat, Osmanbaba Köyü							
ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ OKULLAR. YER VE YILLARI	Orta	Trabzon Kemer kaya Ortaokulu 1938							
	Lise	Trabzon Lisesi 1942							
	Yüksek	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1950							
	Lisans Üstü	-							
Bildirdiği Yabancı Dil		-							
Devlet Lisan İmtihanından Aldığı Not %		-							
Askerlik Görev Yeri ve Terhis Tarihi		8.Tüm.Mu.Bl.Tk.K.Selimiye-İstanbul Kayıt sicil no: 96506							
Halen Bulunduğu Görev Ünvanı ve Bu Görevin Kadro Derecesi Bunu Alış Tarihi		T.C.Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyesi (Ticaret Bakanlığı Temsilcisi) 1 6.10.1980							
Atanacağı Görevin Derecesi, Ünvanı ve Yeri		1 T.C.Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyesi (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)							
Kazanılmış Hak Aylık Derecesi ve Bunu Alış Tarihi		1/4 30.5.1975							
657 Sayılı Kanunun 2595 Sayılı Kanunla Deği- şik 68 inci Maddesinde Değerilen Hizmet Süre- leri (Sadece 160 sayılı Kanunun 4 üncü madde- sindeki Kurumlarda)		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gün</th> <th>Yıl</th> <th>Ay</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>27</td> <td>30</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table>		Gün	Yıl	Ay	27	30	5
Gün	Yıl	Ay							
27	30	5							
Hakkında İdari veya Cezai Kovuşturma Olup Olmadığı									
Bulunduğu Memuriyetler T.C.Ziraat Bankası Depo Memuru 1.12.1942 - 28.7.1943 Serbest Avukatlık 1.8.1952 - 31.10.1965 Millet Vekilliği ve Gümrük ve Tekel Bakanlığı 31.10.1965 - 31.10.1973 Kireçli Demir Çelik Fabrikası Yönetim Kurulu Üyeliği 1974 (3 ay) PTT Yönetim Üyeliği 30.5.1975 - 31.10.1975 Senatör ve Milli Savunma Bakanlığı 1.11.1975 - 12.9.1980 T.C.Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyeliği 6.10.1980 -									
GEREKÇE : Geçmişteki ve T.C.Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyeliğindeki başarılı çalışmaları ne- deniyle atanması uygun görülmektedir.									

NOT :

- a) İhtiyacı karşılanmadığı hallerde bu forma bir sayfa daha ilâve edilebilir.
b) "Bulunduğu memuriyetler" bölümünde resmi ve özel kurumlarda geçen bütün hizmetler belirtilmelidir.

(Maliye Bakanlığı temsilcisi olarak T.C. Ziraat Bakanlığı Yönetim Kurulu Üyeliğine atanmasına dair karar, izin isteği ve dosyadaki özgeçmiş⁵³².)

⁵³² DABCA, 30-11-1-0/584-48-12, s. 1, 4 (03.10.1983); DABCA, 30-11-1-0/585-52-23, s. 1 (05.11.1983).

82996

DEVLET ARŞİVİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

KARAR/84-30576

1. Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi Yönetim Kurulu Üyelğine
A. İhsan BİRİNCİOĞLU'nun,
233 sayılı K.H.K. Kanun 6 ncı ve geçici 5 nci maddesinin 2 nci
fıkrası gereğince tayini uygun görülmüştür.
2. Bu kararı Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı yürütür.

EKİ:

SG.24/10

25 Ekim 1984

KENAN EVREN
CUMHURBAŞKANI

TURGUT ÖZAL
BAŞBAKAN

İ. KAYA ERDEM
DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN
YARDIMCISI

930	11	1		596	53	18

(Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi Yönetim Kurulu Üyelğine atanmasına dair⁵³³.)

⁵³³ DABCA, 30-11-1-0/596-53-18, s. 1 (25.10.1984).

EK 2: Eğitim Hayatına Dair Bazı Belgeler ve Fotoğraflar

Erasmus Lisesi ORTA OKULU

Sıhife: 4

DİPLOMA DEFTERİ

Ders yılı: *1938-1939* Devresi: *Eylül*

Türkçe	Tarih	Coğrafya	Yerliğin	Matematik	Kimya ve Fizik	Fizik	Tebii İlimler ve uygulamaları	Yabancı dil	Resim	Çizim	Musik	Ahlak	Bilgi - Dergi	Çocuk kitabı	Toplam	Derece	Numara	Tarih	Fotoğraf
75	57	77	86	66	68	65	9								85	İYİ	257	15.X.1939	
Adı ve soyadı: <i>Ahmet İhsan Birmis</i> Babasının adı: <i>Ömer</i>															Doğduğu yer ve yıl: <i>Akcaabat 1340</i> Okul numarası: <i>290</i>				
56	55	55	55	55	55	55	67	55	7						71	ORTA	258	15.X.1939	
Adı ve soyadı: <i>Cemal Yavuz</i> Babasının adı: <i>Halil</i>															Doğduğu yer ve yıl: <i>Yavuz 1338</i> Okul numarası: <i>291</i>				
55	57	55	55	55	55	55	86	57							73	ORTA	259	15.X.1939	
Adı ve soyadı: <i>Ali Fuat Çatiner</i> Babasının adı: <i>Nazif</i>															Doğduğu yer ve yıl: <i>Erasmus 1338</i> Okul numarası: <i>292</i>				

From vol: 1941-1942

													Belge			Fotoğraf		
Bölüm	Türkçe - Şiir	Tarih	Coğrafya	Ekoloji	Güncel	Astronomi	Tatiller	Fizik	Kimya	Yabancı dil	Cinayet	Adab	Eğitim	Dersler	Nameleri	Tarih		
6	9	8	9	10	10	10	9	10	5	7	8	111		PEK IV	848	22 Eylül 1942		
Adı ve soyadı: Hamit Rıza İmran Babasının adı: Mehmet Ziya													Okul numarası: 86					
Doğduğu yer ve yılı: Erzurum 1339																		
9	8	5	6	9	7	9	9	9	6	8	8	101		IV I	849	22 Eylül 1942		
Adı ve soyadı: Emin Alemdar Babasının adı: Mustafa													Okul numarası: 116					
Doğduğu yer ve yılı: Erzurum 1339																		
7	8	8	5	5	5	10	9	6	7	R	9	87		850	22 Eylül 1942			
Adı ve soyadı: Hacı Ali Tokmak Babasının adı: Kadri													Okul numarası: 246					
Doğduğu yer ve yılı: Boyama 1337																		
7	5	8	8	5	7	7	9	6	5	8	7	7	90	851	22 Eylül 1942			
Adı ve soyadı: Mehmet Tokmak Babasının adı: Kadri													Okul numarası: 263					
Doğduğu yer ve yılı: Boyama 1340																		
7	5	7	6	5	8	6	8	5	5	5	7	8	83	ORTA	852	22 Eylül 1942		
Adı ve soyadı: Ahmed İhsan Birinc Babasının adı: Osman													Okul numarası: 290					
Doğduğu yer ve yılı: Akcaahlat 1340																		

Trabzon LİSESİ

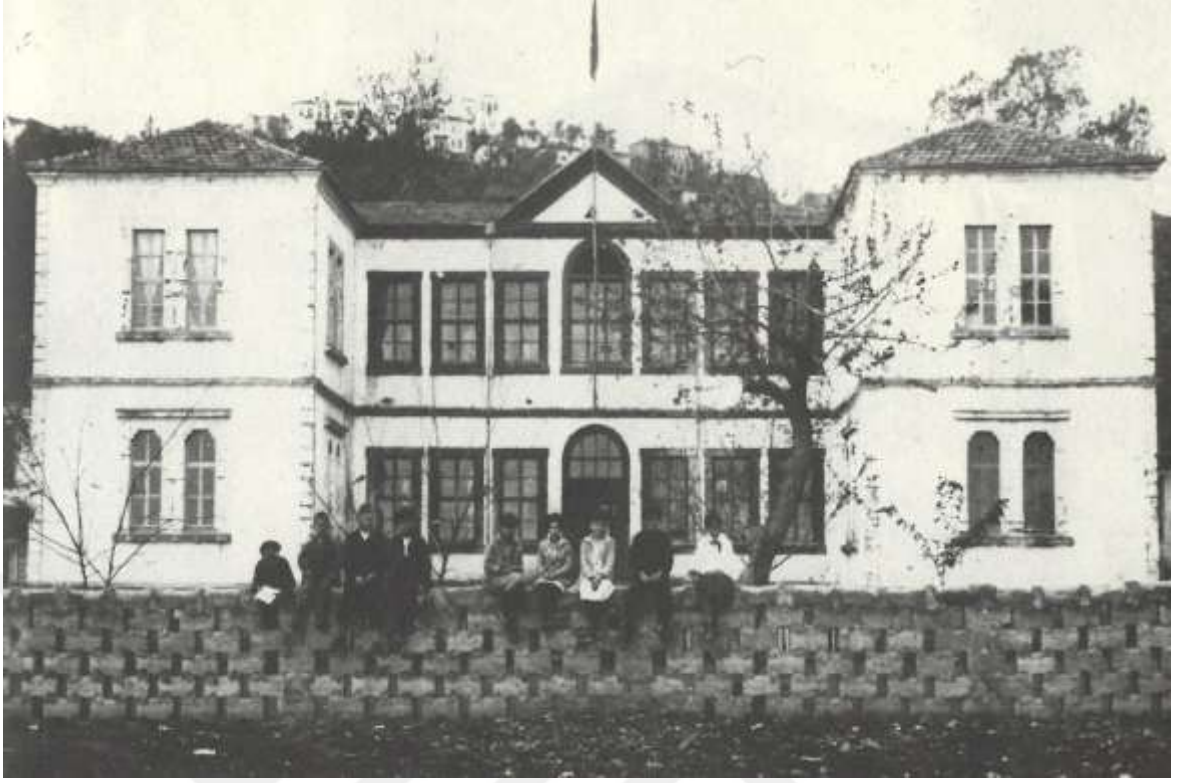
DEVLET OLGUNLUK DIPLOMASI DEFTERİ

Sahife: **3**

Ders yılı: **1941-1942** Devresi: **Eylül**

Edebiyat kolu						Fen kolu						Olgunluk diploması			Liseyi bitirme belgesi			Fotograf	
Türkçe Kompozisyon	Edebiyat	Tarih-Coğrafya	Felsefe-Sosyoloji	Matematik	Takrir Bilgi	Türkçe Kompozisyon	Tarih-Coğrafya	Felsefe-Sosyoloji	Fizik-Kimya	Matematik	Takrir Bilgi	Takrir	Derecesi	Numarası	Tarhi	Alınan okulu adı	Numarası		Tarhi
						6	4			5	5	25				Trabzon Lisesi	847	28 IX 1942	1 a hakkı
Adı ve soyadı: Hamit Rıza Uzun						Babasının adı: Mehmet Ziya													
Doğduğu yer: Trabzon						Doğduğu yıl: 1933													
						6	6			5	7	26				Trabzon Lisesi	852	28 IX 1942	1 a hakkı
Adı ve soyadı: Ahmet İhsan Berince						Babasının adı: Osman													
Doğduğu yer: Akcahalı						Doğduğu yıl: 1940													
						4				2		5				Trabzon Lisesi	853	28 IX 1942	1 a hakkı
Adı ve soyadı: Cahit Osman						Babasının adı: Dursun													
Doğduğu yer: Lümen						Doğduğu yıl: 1941													

(Birincioğlu'nun, Akçaabat Merkez İlkokulunda Okuduğu Yıllarda Okulun Görünümü⁵³⁶)

⁵³⁶ Atilla Alp Bölükbaşı, **Anılarda Akçaabat**, Akçaabat Kaymakamlığı Yayınları, İstanbul, 2010, s. 3-4.

Ek 3: Sporla İlgili Olduğu Döneme Dair Bir Belge

(Başkanlık Yaptığı Dönem Ait Bir Sebat Gençlik Tutanaklarındaki Bir Belge⁵³⁷.)

⁵³⁷ Atilla Alp Bölükbaşı Özel Arşivi.

Ek 4: Birincioğlu'nun Fotoğrafları

(Üniversite Yılları Arkadaşlarıyla İstanbul'dayken⁵³⁸.)

---

⁵³⁸ Hacı Osman Birinci Özel Arşivi.

(1967’de Süleyman Demirel’in gerçekleştirdiği Karadeniz gezisinin Akçaabat durağında, bugünkü Akçaabat Kaymakamlık binasının balkonundan Akçaabat halkına konuşma yaparken yanında Birincioğlu görülüyor⁵³⁹.)

---

⁵³⁹ <https://filmmirasim.ktb.gov.tr/categories/20/19>, (et: 13.07.2024).

(Birincioğlu ‘yüzü öne bakan askeri üniformalı kişinin yanındaki fötr şapkalı’, Akçaabat Belediye Başkanı Emin Serdar ile Trabzon’da 23 Nisan kutlamalarında⁵⁴⁰.)

(Gümrük ve Tekel Bakanı iken 1969 Yılı TBMM Oturumunda⁵⁴¹.)

⁵⁴⁰ Atilla Alp Bölükbaşı Özel Arşivi.

⁵⁴¹ Sebahat Eda Sakız Özel Arşivi.

(Milli Savunma Bakanı iken Japon Heyeti ile Birlikte⁵⁴².)

(Darbe Öncesi Son Yüksek Askerî Şûra Toplantısında, 4 Ağustos 1980⁵⁴³.)

---

⁵⁴² Hacı Osman Birinci Özel Arşivi.

⁵⁴³ Sebahat Eda Sakız Özel Arşivi.

(12 Eylül 1980 Sonrası⁵⁴⁴.)

(T. C. Ziraat Bankası Yönetim Kurulu Üyesi İken Akçaabat'ta Yıkılan Eski Ziraat Bankası Şubesinin Yerine 1983 Yapılan Yeni Şubenin Açılısında⁵⁴⁵.)

⁵⁴⁴ Hacı Osman Birinci Özel Arşivi.

⁵⁴⁵ Atilla Alp Bölükbaşı Özel Arşivi.

(1980 Sonrası Yönetim Kurulu Üyesi İken⁵⁴⁶.)

(Ahmet İhsan Birincioglu'nun Osmanbaba Aile Kabristanlığındaki, İlk Eşi Fatma Hanım ile Yan yana Olan Kabri.)

⁵⁴⁶ Atilla Alp Bölükbaşı Özel Arşivi.

EK 2: Basından Örnekler

Akçaabat gazetesi, 14 Temmuz 1944, s. 2.

Milliyet gazetesi, 5 Nisan 1954, s. 7.

Bir Seçimden Arta Kalan 92 Bin Seçmen Oyunu Kullanmadı

KOCAELİ MEETUPLARI

Dilieri Var

HİLMİ DOĞAN

Hani, bir zamanlar Anadolu'nun genel Ozanlarından Keremcioğlu vardı ya işte o Ozan'ın deyişini ben Kocaman İzmit şehrinde dile getirme ihtiyacı duydum.

Onun o güzelim deyişlerini şu anda toparlayabilme kudretine sahip değilim ama deyişlerinden ilham alarak bu satırları pekâlâ karalayabiliyorum.

Burası İzmit şehri. Tam on beş yıl önce olduğu gibi bir hayattan yepyeni ve de bambaşka bir hayata bağlamak benim için gerçekten alışması zor

Pazar günü yapılan Genel Milletvekili seçimlerine bütün yarıta oldu gibi şehrimizde de katılma oranı düşük olmuştur.

Gayriresmi sonuçlardan edindiğimiz bilgiye göre, 92 bin vatandaş Trabzon sınırları içerisinde sandık başına

gitmemiştir. 280 bin seçmeni bulanan Trabzon'da kesin sonuçlar alınmamışken bu rakamın daha da artması beklenmektedir.

Merkez ilçede alınan kesin sonuçlardan 19841 vatandaş oyunu kullanmamıştır. 34717 vatandaş sandık başına gittiği merkez ilçede 14443 oy iptal edilmiştir.

Yeni Millet Vekileri

AP:

Ekrem Dikmen
Necati Çakıroğlu
A. İhsan Birinci
Se'âhattin Güven
M. Ali Öksal

Seçime iştirak oranının düşük olması bütün yarıta olduğu gibi şehrimiz siyasi çevrelerince çeşitli şekillerde yorumlanmaktadır.

Vatandaşların partilere küsmeli olması değil de bel bağladıkları Siyasilerin bekleneni veremedikleri için vatandaşların sandık başına gitmedikleri söylenmektedir.

10 Eski Bakan Kabine dışında kaldı

Bakanlar Kurulunda on iki yeni isim var

Kabine dün gece belli oldu

ANKARA, HAHAET AJANSI

Yeni Bakanlar Kurulu

Başbakan: Süleyman Demirel
Devlet Bakanı: Gürhan Tirok
Devlet Bakanı: İsmet Sezgin
Devlet Bakanı: Husamettin Atabeyli
Devlet Bakanı: (Enformasyon): Tahirhan Bilgin
Adliye Bakanı: Yusuf Ziya Önder
Milli Savunma Bakanı: Ahmet Tıpaloğlu
Deşifre Bakanı: E. S. Çağlaroğlu
İçişleri Bakanı: Halilüddin Menteşoğlu
Malîye Bakanı: Mesut Erat
Ticaret Bakanı: Ahmet Dalı
Hayvancılık Bakanı: Turgut Güler
Çalışma Bakanı: Seyfi Öztürk
İmar ve İkân Bakanı: Hayrettin Nakipoğlu
Ulaştırma Bakanı: Nafiz Menteşoğlu
Tarım Bakanı: Necmettin Geyherli
Kültür İşleri Bakanı: Tahirhan Kapancı
Orman Bakanı: Hüsnü Özalp
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı: Osman Sabit Avcı
Gümrük ve Tekel Bakanı: Ahmet İhsan Birinci
Tatım Bakanı: İhsan Ersoy
Millî Eğitim Bakanı: Özalp Özalp
Sanayi Bakanı: Selahattin Kılıç
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı: Vedat Ali Özkan

Başbakan Süleyman Demirel, dün gece saat 23.15'e kadar devam eden temaslari sonucunda kabineye alacağı Bakanlara isimlerini tebliğ etmiş, bu arada Cumhurbaşkanına Çaydai Rumayla da bir görüşme yaparak kendisinin mutabakatını almıştır.

Gece geç saatlere kadar makamında çalışan Demirel, evine döndükten sonraki saat 01.00'de, İstanbul'da bulunan Cumhurbaşkanı Çaydai Rumayla da bir görüşme yaparak kendisinin mutabakatını almıştır.

10 eski Bakan

Hükümetin yeni kabinesinde on iki yeni isim var. 10 eski bakan ise kabinenin dışında kaldı. Bunlar: Özalp, Özkan, Kılıç, Tıpaloğlu, Güler, Tirok, Sezgin, Atabeyli, Bilgin, Önder, Tıpaloğlu, Tahirhan Bilgin, İsmet Sezgin, Husamettin Atabeyli, Yusuf Ziya Önder, Ahmet Tıpaloğlu, E. S. Çağlaroğlu, Halilüddin Menteşoğlu, Mesut Erat, Ahmet Dalı, Turgut Güler, Seyfi Öztürk, Hayrettin Nakipoğlu, Nafiz Menteşoğlu, Necmettin Geyherli, Tahirhan Kapancı, Hüsnü Özalp, Osman Sabit Avcı, Ahmet İhsan Birinci, İhsan Ersoy, Özalp Özalp, Selahattin Kılıç, Vedat Ali Özkan.

Hükümet

Programı

bir hafta

içinde

Meclise

sunulacak,

Bilgiççilere

Kabinede

yer

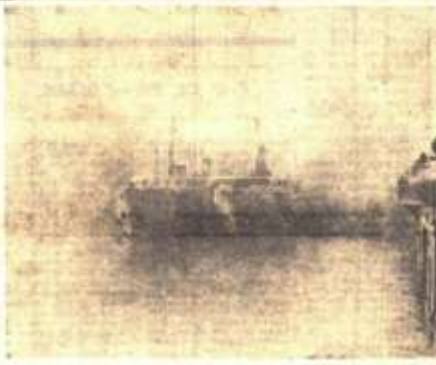
verilmedi

Yeni Bakanlar

Başbakan Süleyman Demirel, dün gece saat 23.15'e kadar devam eden temaslari sonucunda kabineye alacağı Bakanlara isimlerini tebliğ etmiş, bu arada Cumhurbaşkanına Çaydai Rumayla da bir görüşme yaparak kendisinin mutabakatını almıştır.

Bilgiççi yok

Başbakan Süleyman Demirel, dün gece saat 23.15'e kadar devam eden temaslari sonucunda kabineye alacağı Bakanlara isimlerini tebliğ etmiş, bu arada Cumhurbaşkanına Çaydai Rumayla da bir görüşme yaparak kendisinin mutabakatını almıştır.

İSTANBUL'DA SİS

İstanbul'da dün sabah saat 06.00'de başlayan sis, saat 08.00'de yoğunlaşarak, şehirde büyük bir karışıklığa sebep oldu. Trafik aksadı, otomobiller durdu, insanlar yaya kaldırımlarına sığındı.

Bir Yunan ve Rus gemisi gece Boğazda çarpıştı

Boğazda dün gece bir Yunan ve bir Rus gemisi çarpıştı. Çarpışma sonucu Yunan gemisi hasar gördü, Rus gemisi ise yaralı oldu.

Cumhuriyet gazetesi, 3 Kasım 1969, s. 1.

BAKANLAR AÇIKLANDI

A. İhsan Birinci

Yeni Bakanlar Kurulu

Başbakan: Süleyman Demirel
Devlet Bakanı: Gürhan Tirok
Devlet Bakanı: İsmet Sezgin
Devlet Bakanı: Husamettin Atabeyli
Devlet Bakanı: (Enformasyon): Tahirhan Bilgin
Adliye Bakanı: Yusuf Ziya Önder
Milli Savunma Bakanı: Ahmet Tıpaloğlu
Deşifre Bakanı: E. S. Çağlaroğlu
İçişleri Bakanı: Halilüddin Menteşoğlu
Malîye Bakanı: Mesut Erat
Ticaret Bakanı: Ahmet Dalı
Hayvancılık Bakanı: Turgut Güler
Çalışma Bakanı: Seyfi Öztürk
İmar ve İkân Bakanı: Hayrettin Nakipoğlu
Ulaştırma Bakanı: Nafiz Menteşoğlu
Tarım Bakanı: Necmettin Geyherli
Kültür İşleri Bakanı: Tahirhan Kapancı
Orman Bakanı: Hüsnü Özalp
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı: Osman Sabit Avcı
Gümrük ve Tekel Bakanı: Ahmet İhsan Birinci
Tatım Bakanı: İhsan Ersoy
Millî Eğitim Bakanı: Özalp Özalp
Sanayi Bakanı: Selahattin Kılıç
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı: Vedat Ali Özkan

Milliyet gazetesi, 4 Kasım 1969, s. 1.

Yenigün gazetesi, 4 Kasım 1969, s. 1.

Yenigün gazetesi, 4 Kasım 1969, s. 1.

Gümrük Bakanı
A. İ. BİRİNCIOĞLU

GÜMRÜK BAKANI RÜŞVET ALANLARI SUÇUSTU YAKALADI

■ Birincioğlu, Esenboğa'daki rüşvet alışverişini seyrettikten sonra kendisini tanıttı...

ANKARA, AA

GÜMRÜK ve Tekel Bakanı Ahmet İhsan Birincioğlu, yaptığı kontrollerin birinde, yolculardan rüşvet alan üç memuru suçüstü yakalamıştır.

Bu memurlar kimdir?

Esenboğa Havaalanındaki Gümrük salonuna giren Gümrük ve Tekel Bakanı Birincioğlu, kendisini tanıtmamış, gelecek yolcusu varmış gibi, kontrol servisinin önünde beklemeye başlamıştır.

Kimsenin dikkatini çekmeden iki saate yakın zaman içinde, gözetlediği bir köşeden rüşvet pazarlığını seyreden Bakan, bagajlarını açtırtmak istemeyen veya valizinde mevzuata aykırı eşya getiren yolcularla üç memur arasındaki alış-veriş tesbit imkânını bulmuştur.

▲ Devamı Sa. 11, Sû. 1 de

**BAKAN
GÜMRÜĞE
BASKIN
YAPTI
VE...**

**“Yazık değil mi
bu dövizlere ?.,**

«Esen hastanelar mart ayından sonra başlayacaq. Siz həmişə təritməsi lillələri açırdınız. Bədən lillə gətirmək lazımdır? Her gün gümrüklərə baxış yapardınız. Bu is lətin bütçə mükəmməlliyini bilirsiniz bəhşiyorum.» (TALA)

Günzile Bakan, günzile köpürüştür

Milliyet gazetesi, 16 Aralık 1969, s. 4.

GÜMRÜK BAKANININ YAPTIĞI AÇIKLAMAYA GÖRE

Tütünden Hazineye Her Yıl Bir Milyar Lira Giriyor

Bakan, Geçmiş Yıllara Ait Stok Tütünlerin Tekelce Satın Alınmayacağını da Açıkladı

¹⁰Vatandaşın maddi gümrükten kolaylıkla çekilebilmesi için vergiyi ödeyerek kayıtlarını güncellemesi, temptü benden böyle Gümrük İdaresine veya müfettişlere

Sonhaber gazetesi, 4 Şubat 1970, s. 1.

Birincioğlu Dr. Kara'nın İl Başkanı Olmasına Çalışıyor

Tekel bakanının Kamburoğlunu destekleyen ilçe başkanlarını tehdit ettiği söyleniyor

KTÜ'de Ara Sınıfların Dersleri bugün sona erecek

Karabük Teknik Üniversitesinde öğretim devam eden ara sınıfların dersleri bugün sona erecektir.

Acaba Mümkün Mü?

Tekel ve Çimcik Bakanı Bayan Bülent Ege'nin başkanlığındaki Tekel ve Çimcik Bakanları'nın bir parçası olarak görev yapmak istiyor. Bu görevi için...

Bilindiği gibi öğretim bakanları, bu konuda yazarlar. Karabük ara sınıflarında, ara sınıflarında dersleri 31 gün ara veriyor ve bu nedenle de KTÜ'de dersleri 1 Eylül'e kadar uzatılmıyor.

Akademik Parti il kongresinin katılımcıları Dr. Tekel, başkanlık için adaylık ederek olan Dr. Ahmet Kara ile Ahmet Kamburoğlu arasında çekişme başlamıştır.

AP il kongresiyle yapılan Öğretim, Gümrük ve Tekel Bakanları Ahmet İnsan Birincioğlu'nun il başkanı olarak seçilmesi, Kara'nın getirilmesi için Ege bakanlarını tehdit ettiği iddia edilmektedir. Nitekim,...

Valinin Tayini Kesinleşti

Vali Kamburoğlu'nun, Afyon valiliğine atanması kesinleşmiştir.

Öğrencilerinin görev, valilik sırasında değişiklikler yapma yetkileri ile Afyon Valiliğine atanmış Kamburoğlu'nun...

nası söyleyebiliriz diye Birincioğlu, perşembe günü Parti binasında Ege başkanları ile yaptığı toplantıda Dr. Ahmet Kara'nın il başkanlığına seçilmesini istemi ve ekli görüşte alanlar için tehditler savarmıştır.

Tekel Bakanı Birincioğlu'nun bu hareketi bu çok partili hamdendir.

Oysa yandan aldığı misli bilgileri göre, AP kongresinde 117 delega katılacaktır.

Birinci Ege Dr. Vali Akbulut ve Tanya Öğretim de 41 delega bulunmak üzere. Bu delegelerin büyük Kamburoğlu'nun desteklemektedir. Bu durumda göre Kara ile Kamburoğlu'nun arasında 38 fark bulunmaktadır. Bu itibarla Ege bakanı olmaması diğer 8 ilde Kamburoğlu tarafından bu farkı yenmek için teklifinde Dr. Kara'nın seçilme potansiyeli olacaktır.

Yenigün gazetesi, 5 Eylül 1970, s. 1.

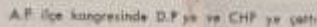
Tekel Bakanı Ege'de "Yılın Bakanı" seçildi

İZMİR, THA

Ege Tütün Ekipleri Federasyonu son yaptığı toplantıda Gümrük ve Tekel Bakanı Ahmet İnsan Birincioğlu'nu "Yılın Bakanı" seçmiştir. Bakana tütün yaprağı şeklinde bir platinin verilmesi kararlaştırılmıştır. Ege milletvekilleri ile Tütün Ekipleri Federasyonunun Başkanı Ahmet Süterli, bugün Ankara'ya giderek Büyük Millet Meclisinde Gümrük ve Tekel Bakanı Ahmet İnsan Birincioğlu'nu "Yılın Bakanı" olarak açıklayacaklarını söylemişlerdir.

Milliyet gazetesi, 26 Şubat 1971, s. 7.

D.P ye ve CHP ye çok şiddetle çattı

Yenigün gazetesi, 16 Ekim 1973, s. 1.

Yenigün gazetesi, 14 Ekim 1975, s. 1.

ÖZGEÇMİŞ

Gökhan TÜRKMEN, ilkokul ve ortaokulu 7. Sınıfın birinci dönemine kadar Akçaabat Fevzi Paşa İlköğretim Okulu'nda, ikinci döneminden itibaren ise A. Fazıl İlköğretim Okulu'nda okuyarak 2006 yılında tamamladı. 2010 yılında Akçaabat Lisesi'ni; 2018 yılında da Karadeniz Teknik Üniversitesi – Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü'nü bitirdi. 2020 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmakta olup tez aşamasındadır.

TÜRKMEN bekar olup B2 (ortanın üstü) derecesinde İngilizce bilmektedir.